

KOOSTÖÖ TABEL

SEIS 23.05.2023

Väike-Maarja valla üldplaneeringu kohta laekunud ettepanekud ja vallapoolne seisukoht ettepanekute kohta.

Sisukord

MINISTEERIUMID	3
Rahandusministeerium	3
Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium	10
Siseministeerium	11
Maaeluministeerium	11
Kaitseministeerium.....	13
Keskkonnaministeerium	14
AMETID	18
Muinsuskaitseamet.....	18
Keskkonnaamet	24
Politsei- ja Piirivalveamet	43
Päästeamet	43
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.....	43
Transpordiamet	44
Lennuamet -> (edaspidi Transpordiameti all)	50
Maa-amet	51
Põllumajandus- ja Toiduamet	57
Põllumajandusamet.....	57
Terviseamet	58
OMAVALITSUSED	58
Järva vallavalitsus.....	58
Tapa vallavolikogu	58
Jõgeva Vallavolikogu	59
ETTEVÕTTED JA ERASIKUD JMS.....	59
Adven Eesti AS	59
Eesti Raudtee AS	59
MTÜ Eesti Erametsaliit	60
Riigimetsa Majandamise Keskus.....	61
Elering AS.....	64
OÜ Utilitas Wind.....	64
EELK Simuna Siimona ja Juuda Kogudus.....	69
Ühispöördumine.....	70
Tarmo Vara OÜ, Artiston OÜ, T.Läll, Ü.Läll	73
Karo Mets OÜ, Eremka OÜ	74
Vao Agro Osaühing.....	74
OÜ Thorsen Grupp	75
Eraisik A.Kalson	75
Osaühing SF Pandivere	76
MTÜ Viru-Lemmu Metsaselts	77
Eraisik A.Streimann.....	77
TMV Green OÜ.....	78
PTP Mets tulundusühistu, Tarmo Vara OÜ.....	80

Artiston Kinnisvara OÜ.....	80
P.Järvamägi, Kivimurru talu	81
K.Järvamägi, Vanajõe.....	81
Järvamägi, Läll jt	81
Eraisik M. Püks	83
Eraisik K. Aun.....	83
Eraisik K. Einpalu	84
Eraisik H. K.	84
Eraisikud J. M., M. P., T. H.	84
Eraisik M. Einmann.....	84
Sunly AS.....	86
Pandivere küla elanikud	87
Eipri küla elanikud.....	88
Eraisik I. Hein.....	107
Enery Estonia OÜ	111

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Ettepanek <i>Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.</i>	Omavalitsuse seisukoht
	MINISTEERIUMID			
	Rahandusministeerium	ARVAMUSE ANDMINE 20.06.2022 nr 15-3/3491-3	1. Eeltoodust tulenevalt palume tähelepanu pöörata järgmiste Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ kehtestatud suunistele ja tingimustele, mida ei ole koostatavas üldplaneeringus piisavalt käsitletud: 1.1. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu seletuskirja punktis 3.4 „Ettevõtluse arengualad“ on märgitud maakondlikult arendatavaks ettevõtluse arengualaks Kaarma ettevõtluse arenguala. Ettevõtluse arengualade arendamise üks põhimõte on tootmisega seotud müra ja lõhnahäiringutega arvestamine ja leevendavate meetmete kavandamine, sealhulgas puhvertsoonide kavandamine tootmisalade ümber. Ettevõtluse arengualade puhvertsoone, sh ettevõtete ohualasid, ei kasutata puhkealadena ega üldse inimeste kogunemiskohtadena. Üldplaneeringu seletuskirja punktis 3.4.5 „Puhke ja looduslik maa-ala“ on öeldud, et puhke ja loodusliku maa-ala juhtotstarbe alla kuuluvad nii looduslikuna säilitatavad alad kui ka puhkamiseks ja virgestuseks ette nähtud alad. Puhke ja looduslikul maa-alal on lubatud: ☐ Looduslikud ja poollooduslikud haljastatud alad, veekogud; ☐ Piirkonda sobivad avalikud puhke-, spordi- ja kultuurirajatised, sh tervise- ja matkarajad, külaplatsid, aiamaad, mänguväljakud, laululavad, seikluspargid, teemapargid, väliujulad, vabaõhu tenniseväljakud, golfiväljakud, discgolfi rajad, liuväljad, suusarajad, staadion jms ning nende ehitiste teenindamiseks vajalikud ehitised. Üldplaneeringu jooniselt nr 1 „Maakasutus“ nähtub, et Kaarma piirkonna tootmise maa-ala maakasutuse juhtotstarbest põhja poole jääb puhke ja loodusliku maa-ala maakasutuse juhtotstarbega ala. Kui pidada eelnimetatud tootmise maa-alast põhja suunas jäävat ala maakondliku ettevõtluse arenguala puhvertsooniks, siis ei ole seda võimalik kasutada puhkealana ega inimeste kogunemiskohana.	Täiendame seletuskirja ning lisame puhke ja loodusliku maa-ala tingimusena: <i>„Karma tootmisalaga vahetult külgnev puhke ja looduslik maa-ala, mis jääb ettevõtluse arenguala puhvertsooni, on mõeldud säilitada loodusliku või poolloodusliku haljastatud alana ning sinna ei tekitata inimeste kogunemist soosivaid puhkekohti.“</i>
			1.2. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 4.5.2 “Looduskaitseobjektid” on märgitud, et uute kaitsealade moodustamisel, kaitse-eeskirjade väljatöötamisel tuleb maakonna tasakaalustatud arengu eesmärgi silmas pidades läbi viia ka majanduslik ja sotsiaalne analüüs. Palume kaaluda sellise tingimuse üldplaneeringusse lisamist.	Täiendame seletuskirja ja lisame tingimuse.
			1.3. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 4.1 “Väärtuslikud maastikud” on ühe üldise kasutustingimusena kirjas see, et üldjuhul vältida elamuehitust väärtuslike maastike nendel aladel, kuhu eelnevalt ei ole elamuid rajatud. Palume kaaluda eelnimetatud tingimuse üldplaneeringu seletuskirja lisamist. Samuti palume võrreldes maakonnaplaneeringutes sisaldunud väärtuslike maastikega, esitada üldplaneeringus skeemid, mis kajastaksid väärtuslike maastike osas tehtavaid piiride täpsustusi ning piiride täpsustamise põhjendus. Oluline on, et üldplaneeringu materjalidest selguks üheselt mõistetavalt ja konkreetselt, kas üldplaneeringuga tehakse ettepanek maakonnaplaneeringu täpsustamiseks või muutmiseks (sealhulgas nii maakonnaplaneeringu jooniste kui ka seletuskirjas toodud tingimuste), millises ulatuses ning millised on kummalgi juhul põhjendused ja kaalutluse käik. Ettepaneku kohta seisukoha võtmisel on Rahandusministeeriumil, lisaks seletuskirjale, vajalik ka üldplaneeringu temaatiline vektorkiht (või kihid).	Selgitame, et üldplaneeringuga on lubatud uute ehitusalade ja joonehitiste kavandamine väärtuslikku maastikku eeldusel, et selle väärtused ei kahaneks. Selleks on üldplaneeringu seletuskirja peatükis 4.2.4 välja toodud täpsemad tingimused.
			1.4. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 4.5.4 “Maavarad” on toodud maavarade kaevandamise üldise põhimõttena see, et piirkondliku lubjatööstuse varubaasi kindlustamiseks ja võimalikuks laiendamiseks on vajalik uute varude kasutusele võtmine ja selleks olemasolevate maardlate detailsed uuringud koos keskkonnakaitseliste küsimuste käsitlemise ja/või otsingute ja uuringutööde teostamine piirkonnas; planeeringutes ja arendustegevuste kavandamisel tuleb arvestada võimaliku vajadusega rajada uusi või laiendada olemasolevaid karjääre lubjatööstusele ja tsemenditööstusele. Palume kaaluda eeltoodud tingimuste lisamist üldplaneeringu seletuskirja.	Ettepanekuga mitteamestatud lähtuvalt järgmistest asjaoludest: 1) Vastavalt ÜP alusanalüüsile kaevandatakse Rakke lubjatööstuses kasutatavat lubjakivi Järva valla Karinu lubjakivikarjääridest. 2) Maa-amet ei ole sellise tingimuse lisamist vajalikuks pidanud.

				3) ÜP-s on nt tingimus, et: <i>Maardlate maa-alale muu maakasutuse juhtotstarbega tegevuse kavandamisel tuleb üldjuhul lähtuda maavara kaevandamisväärsena ja maavarale olemasoleva juurdepääsu säilitamise põhimõttest.</i>
			1.5. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 5.8 “Riigikaitse” on toodud tingimused riigikaitseliste ehitistega arvestamiseks: ☐ Taktikaaladel toimuvate regulaarsete õppuste korraldamine toimub vastavalt metsaseadusele. Väljaõppe toimumise ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku võimaluste ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega; ☐ Tuulegeneraatorite ja tuuleparkide rajamise kavandamisel on oluline võimalikult varajane koostöö Kaitseministeeriumiga, selleks, et tagada riigikaitseliste ehitise tööväime kui ka võimalused taastuva energia tootmiseks; ☐ Riigikaitseliste ehitiste rajamisel ja harjutusalade kasutamisel on oluline koostöös omavalitsustega ning eelkõige teetaristu valdajatega, vähendada tegevustega kaasnevaid negatiivseid mõjusid piirkonna elanikele, taristule ja looduskeskkonnale, kui see on võimalik. Sellest tulenevalt palume kaaluda eeltoodud tingimuste lisamist üldplaneeringusse.	1) Täiendame seletuskirja vastavalt taktikaala käsitlesele maakonnaplaneeringus ning lisame järgmise tingimuse: <i>„Taktikaaladel toimuvate regulaarsete õppuste korraldamine toimub vastavalt metsaseadusele. Väljaõppe toimumise ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku võimaluste ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega.“</i> 2) Üldplaneeringu seletuskirjas on olemas tingimus, et: <i>„Mistahes kõrgusega tuuliku planeeringud, ehitusprojektid, projekteerimis-tingimused, ehitusloa eelnõu, ehitamise teatis vms tuleb koostada koostöös kohaliku omavalitsuse ja Kaitseministeeriumiga. Koostööd Kaitseministeeriumiga tuleb alustada tuulikute planeerimise algusetapis“</i> 3) Maakonnaplaneeringus toodud tingimused kehtivad. Üldplaneeringuga ei kavandata riigikaitselisi ehitisi (vt seletuskirja ptk 3.4.11).
			1.6. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 4.5 „Jalg- ja jalgrattateed” on märgitud, et Väike-Maarja vallas oleva Rakvere – Väike-Maarja – Vägeva maantee äärsel Äntu maastikukaitsealal on vajadus II eelistusklassi jalg- ja jalgrattatee ühenduseks Väike-Maarja, Äntu järvede, Kiltsi mõisateega (ühendus Kiltsi kooliga Liivakülas) ja Nõmme bussipeatuste vahel – Äntu järvede ümbrus on oluline turismi- ja puhkekoht nii kohalikele, kui turistidele. Kuna maastikukaitsealal on nii maantee- kui ka metsatee koridorid väga kitsad ning uue tee rajamine nõuab maakonnaplaneeringu täpsusastmest detailsemat analüüsi, siis on käsitletav piirkond planeeringu joonisel esitatud eraldi tähistusega (Lisa 6). Teede projekteerimisel tähistatud piirkonnas, tuleb koostööd teha kaitseala valitsejaga, et kaaluda võimalikke erinevaid teekoridore, tee ehitamise tüüpi (eraldiseisev või sõidutee servas olev) ja katendi valikut. Kaalumise tulemusest lähtuvalt tuleb otsustada tee ehitamise võimalikkust soovitud kohta ning valida tee täpne asukoht. Palume kaaluda eeltoodud tingimuse üldplaneeringusse lisamist. Samuti juhime tähelepanu sellele, et Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga 2030+ kavandatud jalg- ja jalgrattatee II eelistuspiirkond kattub Äntu loodusala (RAH0000375). Sellest tulenevalt palume teha Keskkonnaametiga koostööd, et oleks võimalik hinnata, kas üldplaneeringu koostamise raames on vajalik läbi viia Natura asjakohane hindamine või mitte.	Täiendame planeeringulahendust ning pikendame Ebavere-Äntu jalg- ja jalgrattatee ulatust kuni Äntu Valgejärveni. Selle täpsemaks väljaselgitamiseks teeme koostööd Keskkonnaameti ja Transpordiametiga. Läbiviidud Natura eelhindamise tulemuste kohaselt peab kavandatav jalg- ja jalgrattatee Äntu loodusala ulatuses mahtuma olemasoleva maantee nähtavuskoridori, et välistada negatiivsed mõjud Natura alale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele elupaikadele.
			1.7. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 4.4 “Roheline võrgustik” on toodud ühe rohelise võrgustiku tugiala kasutustingimuseks see, et looduslike ja/või poollooduslike alade osatähtsus ei tohi tuumalal langeda alla 75% (lähtutakse tuumala pindalast planeeringu kehtestamise hetkest), ning ühe rohelise võrgustiku koridori kasutustingimuseks see, et rohelises koridoris säilitatakse olemasolevaid looduslikke ja poollooduslikke alasid. Palume arvestada eeltooduga rohelise võrgustiku kasutustingimuste seadmisel üldplaneeringus. Juhime tähelepanu, et ainuüksi looduslike ja poollooduslike alade protsent ei võimalda üldplaneeringu tasandil tagada rohevõrgustiku toimivust. Ka rohevõrgustiku planeerimisjuhendis (2018) lk 54 on toodud: Nt ei saa pidada heaks üksnes nõuet säilitada 90% tugialast looduslikuna, kuna tugialal asuva kinnistu omanikul pole ülevaadet sellest, mida on teinud või plaanivad teha teised kinnistuomanikud; samuti ei pruugi sellist ülevaadet olla nt Maanteeametil teede planeerimisel. Tegemist on üleriigilises planeeringus Eesti 2030+ seatud üldprintsipibiga, mida tuleks konkreetsemate tingimuste abil täpsustada. Teeme ettepaneku täpsustada protsendiga seotud tingimust läbi teiste üldplaneeringus seatavate tingimuste, nii et seatavad tingimused koosmõjus tagavad üldplaneeringu elluviimisel (sh selle alusel ehitustegevuse kavandamisel), et looduslike ja poollooduslike alade osatähtsus rohevõrgustikus ei langeks alla maakonnaplaneeringus seatud protsendi. Ühtlasi peab olema üldplaneeringu ülevaatamisel võimalik hinnata, kas rohevõrgustik toimib (sh üheks indikaatoriks saab olla looduslike ja pool-	Selgitame, et rohevõrgustiku toimimise tagamiseks on toodud tingimused peatükis 4.2.3. Täiendame seletuskirja ning lisame rohevõrgustiku tugialale järgmise tingimuse: <i>„Looduslike ja/või poollooduslike alade osatähtsus ei tohi langeda alla 75%. Tingimus ei kehti mäeeraldiste teenindusmaadel ja transpordimaadel (va parklate rajamisel).“</i> Täiendame seletuskirja mõistete peatükki loodusliku ala ja poolloodusliku ala mõistetega.

			looduslike alade protsent). Tulenevalt eeltoodust, palume selgitada, kuidas on üldplaneeringus mõistatud looduslikku ja pool-looduslikku ala.	
			2.1 Tuginedes eeltoodule leiame, et koostatava Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõu seletuskirjas ja joonistel on ebakõlasid, mis vajavad enne üldplaneeringu vastuvõtmist parandamist: 2.1.1. Üldplaneeringu joonise nr 3 "Väärtused ja piirangud" leppemärkide hulgas on nimetused "Jalg- ja jalgrattatee" ning "Planeeritav jalg- ja jalgrattatee", samas joonisel on vastav tähistus kas halvasti nähtav või puudulik. Palume korrigeerida vastavat joonist.	Arvestame ettepanekuga.
			2.1.2. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 9 „Mõisted“ on defineeritud, et tiheasustusalala on üldplaneeringuga määratud kui linnas või alevikus selgelt piiritletav kompaktsed asustuse ja hoonestusega ala. Tiheasustusalala iseloomustab polüfunktsionaalsus – erinevate eluvaldkondade koosseksisteerimine ruumis, hoonete ja asustuse tihedus, valdavalt kesksete võrkude olemasolu või nende kavandamine pikas perspektiivis. Maakonnaplaneeringu linnalise asustusega ala piir Kunda linnas ja Aseri alevikus on võrdseks loetud tiheasustusalaga. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu peatükis 3.6 „Linnalise asustusega alad“ on kirjas, et üheks linnalise asustusega ala ruumilise arengu põhimõtteks on see, et linnalise asustusega ala piirid ja maakasutustingimused täpsustatakse üldplaneeringuga. Linnaline asula võib oma piiridest välja kasvada ainult juhul, kui see on loogiline maastikuliselt, logistiliselt või kogukondlikult. Linnalise asula laienemist ei tohi kavandada väärtuslikule põllumajandusmaale ja metsarajale. Samuti tagatakse roheline võrgustiku sidusus linnalise asula siseselt ja ka väliste rohevõrgustiku elementidega. Üldplaneeringute väljatöötamise käigus koostatakse vajadusel ruumimudelid linnalise asustusega aladele. Palume planeeringus selgitada, mida mõistetakse Väike-Maarja valla üldplaneeringu kontekstis linnalise asustusega alade all ning kirjeldada, kuidas sellised alad kanduvad maakonnaplaneeringust üle üldplaneeringusse. Samuti palume üldplaneeringus lahendada kehtivast maakonnaplaneeringust tulenevad linnalise asustusega alade ruumilise arengu põhimõtted, sealhulgas koostatavas üldplaneeringus alade piiride ja maakasutustingimuste täpsustamine.	Korrigeerime seletuskirja teksti tiheasustusalala mõiste selgituse osas, et MP linnalise asustusega ala piir Väike-Maarja ja Rakke alevikes on võrdseks loetud tiheasustusalaga. Üldplaneering ei käsitle linnalise asustusega alasid, vaid kasutab mõistet tiheasustusalala nagu ka selgitatud mõistete peatükis. Seletuskirja peatükis 3.1 on toodud tiheasustusalal kehtivad üldtingimused ja piirkondlikud ehitustingimused.
			2.1.3. Üldplaneering tugineb maakonnaplaneeringus esitatud keskuste võrgustikule. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 2.3 "Strateegilised ruumieesmärgid piirkondade ja valdkondade lõikes" on kasutatud maakonnaplaneeringust tulenevaid keskustega seotud mõisted, kuid ei ole selgitatud mõistete tähendust. Teeme ettepaneku tuua seletuskirjas välja maakonnaplaneeringust tulenevad keskustega seotud mõistete selgitused: piirkondlik kaksikkeskus, kohalik keskus ja lähikeskus.	Täiendame peatükki 2.3 ning toome välja järgmiste mõistete selgitused: kaksik-keskus, lähikeskus, kohalik keskus.
			2.1.4. Maakonnaplaneeringu seletuskirja peatükis 5.7.3 "Taastuenergia" on toodud järgmised põhimõtted: maakonna lõunaosas on seoses põllumajanduse intensiivse arenguga võimalus biogaasi või -kütuste kasutamiseks, kuid need on pigem lokaalsel tasandil ning lahendatavad üldplaneeringute või projekteerimistingimuste väljastamise kaudu kohalike omavalitsuste poolt; veekogude läheduses ja liikuva põhjaveega aladel on otstarbekas kaaluda maasoojuspumpade kasutamist asumite või hoonete soojavajaduse rahuldamiseks, mille reguleerimine toimub pigem üldplaneeringute tasandil. Palume kaaluda biogaasi või -kütuste ja maasoojusenergia arendamise tingimuste määramist koostatavas üldplaneeringus.	Üldplaneeringu alusanalüüsi kohaselt: „Taastuenergeetika arendamiseks on Väike-Maarja vallas kõige suurem potentsiaal bio- ja kombijaamadel sümbioosis energiakuluka tootmisega. Ebavere küla tootmispiirkonnas on kehtestatud detailplaneeringud nii biojaama kui koostootmisjaama rajamiseks. Arvestades selliste investeeringute kulukust nende elluviimisel, on valla bioenergia tootmise potentsiaal rakendatud ega vaja täiendavat käsitlemist ÜP-s.“ Sellest tulenevalt teemat täpsemalt ei käsitleta.
			2.1.5. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.3 „Detailplaneeringu koostamise kohustus“ on kirjas detailplaneeringu koostamise kohustusega juhud, milleks on sealhulgas tuuleparkide kavandamisel üldplaneeringuga kavandatud tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad. Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ punkti 4 kohaselt on olulise ruumilise mõjuga ehitist tuulepark Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2003. a määruse nr 184 „Võrgueeskiri“ tähenduses, mis koosneb vähemalt 30 meetri kõrgustest elektrituulikute. Määruse „Võrgueeskiri“ § 1 lõike 19 kohaselt on tuulepark mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam. Sellest tulenevalt palume lisada detailplaneeringu koostamise kohustuste juhtude hulka lisaks tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivatele aladele ka elektriühenduste kavandamine. Täpsemat teavet ORME planeerimise kohta leiab aadressilt https://planeerimine.ee/aktid-ja-kohtulahendid/orme-planeerimine/.	Arvestame ettepanekuga ja täiendame seletuskirja.

			2.1.6. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 5.2.8.1 „Tuuleenergia“ on toodud tingimused tuuleenergeetika tootmiseks. Üheks tingimuseks on see, et tuulikute kavandamisel tuleb hinnata tuulikute visuaalset mõju ning varjutust (koostada varjukaart). Masti ja pöörlevate labade varjud ei tohi langeda eluhoonetele või puhkealale. Kui varjud langevad eluhoonetele või puhkealale, tuleb tuuliku paigaldamine kooskõlastada naabritega. Selgitame, et planeerimisseadus annab erinevad kooskõlastamise ja kaasamise alused, st koostöö tegijad annavad planeeringule kooskõlastuse, kaasatavatel on võimalus esitada arvamusi. Naaberkinnistu omanik on planeerimisseaduse mõistes kaasatav ja arvamuse andja.	Täiendame seletuskirja sõnastust järgmiselt: <i>„Tuulikute kavandamisel tuleb hinnata tuulikute visuaalset mõju ning varjutust (koostada varjukaart). Juhul, kui elektrituulikud paigutatakse metsa või metsaga piirnevale alale, tuleb varjutuse modelleerimisel arvestada ka taimestiku, sh metsaga. Kui varjud langevad eluhoonetele või puhkealale, tuleb hinnata varjutuse häirivust lähtudes kas Eestis kehtivatest õigusaktidest või nende puudumisel asjakohastest Euroopa riikide standarditest. Tuulikud tuleb üldjuhul kavandada selliselt, et eluhoonetel või puhkealadel ei esine häirivaid varjutustasemeid. Kui selle vältimine ei ole võimalik, on tuulikute püstitamiseks vajalik mõjutatud maaomaniku nõusolek.“</i>
			2.1.7. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 5.2.1 „Elektrivarustus“ on märgitud ära elektrivõrgu arendamise tingimused. Palume selgitada, kas need tingimused tuleb aluseks võtta ka tuulikute elektriühenduste põhivõrguga kavandamisel.	Tegemist on elektrivõrgu arendamise üldtingimustega, kuhu alla kuulub ka üksiktuulikute ja tuuleparkide elektriühenduste kavandamine. Täiendame seletuskirja ning lisame tuuleenergeetika peatükki viite elektrivarustuse peatükile. Tuulepargi või üksiktuuliku elektrivõrguga ühendamine lahendatakse detailplaneeringuga, mille koostamine on vastavalt ÜP-le kohustuslik.
			2.1.8. Palume üldplaneeringu seletuskirjas tuua välja, millised varem kehtestatud üldplaneeringud ja üldplaneeringu teemaplaneeringud kaotavad kehtivuse pärast käesoleva üldplaneeringu kehtestamist. Eelnimetatud soovitus annab üldplaneeringu lugejale parema arusaamise vallas kehtivatest üld- ja teemaplaneeringutest.	Arvestame ettepanekuga.
			2.2. Seletuskirja sidusus lähteseisukohtadega ja alusuuringutega 2.2.1. Üldplaneeringu lähteseisukohtade punktis 10 “Koostatavad analüüsid” on kirjas, et üldplaneeringu koostamise käigus teostatakse mürauuring, liikuvusuuring, ettevõtluskeskkonna analüüs, analüüs alternatiivsete energiatootmisrajatiste rajamiseks sobivamate alade leidmiseks ning rahvastiku analüüs ja prognoos aastani 2050. Riigihalduse ministri 17.10.2019 määruse nr 50 “Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavad nõuded” § 2 lõike 1 kohaselt on planeeringu vormistatavad osad seletuskiri; joonised, mis koosnevad esitluskujudest ja digitaalsetest kihtidest; ja planeeringu juurde kuuluvad lisad. Sama määruse § 3 lõike 1 punkt 8 ja 9 sätestavad, et planeeringu seletuskirjas märgitakse andmed kasutatud uuringute, allikate ja muu sellise kohta ning planeeringu sisukord, sealhulgas jooniste ja lisade nimekiri. Eeltoodust tulenevalt palume lisada nimetatud uuringud ja analüüsid üldplaneeringu materjalide hulka (sh avalikustada need valla veebilehel). Samuti soovitame lisada materjalide hulka Lääne-Viru kohalike omavalitsuste liikuvusuuringu.	Arvestame ettepanekuga osaliselt. Selgitame, et mitmed uuringud on teostatud üldplaneeringu alusanalüüsi raames (ÜP lisa 4). Eraldiseisvad uuringud on valla mürauuring ja valla rohevõrgustiku analüüs (lisa 5). Lisame mürauuringu ja Lääne-Viru kohalike omavalitsuste liikuvusuuringu üldplaneeringu lisamaterjalide hulka.
			2.3. Seletuskirja sidusus keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandega KeHJS § 32 tulenevalt võetakse üldplaneeringu koostamisel arvesse KSH tulemusi. 2.3.1. KSH aruande peatükis 7.1.2. “Mõju kaitsealustele liikidele on toodud: Simuna aleviku naabruses on põldtsiitsitaja elupaik osaliselt määratud elamumaaks, mis võib kaasa tuua olulisi negatiivseid mõjusid liigile. Negatiivsed mõjud kaasnevad juhul, kui liigi pesitsusalad kaovad või toitumisalad vähenevad olulisel määral. Antud alal tuleb arenduste kavandamisel kontrollida liigi olemasolu elupaigana registreeritud alal ning hinnata mõjusid liigile. Mõjude leevendamiseks tuleb liigi elupaik inventeerida ja eksperthinnanguga selgitada alad, millele arendamine on võimalik ilma liigile olulisi negatiivseid mõjusid avaldamata. Eksperthinnanguga tuleb selgitada ka leevendusmeetmed, nt liigile sobiv maahooldus ja uute pesitsuseks sobivate paikade loomine. Rahandusministeeriumile arvamuse avaldamiseks esitatud materjalidest ei nähtu, et KSH aruandes nimetatud II kaitsekategooria liikidega seonduv leevendusmeede oleks kantud üldplaneeringusse. Palume leevendusmeede	Arvestame ettepanekuga.

			üldplaneeringusse kanda.	
			2.3.2. KSH aruande peatükis 7.10.1. "Mõju kultuurimälestistele" on toodud: Mõju hoonete ja rajatiste alla jäävatele arheoloogiamälestistele on pöördumatu, sest nende hävimine ehitusala ulatuses on vältimatu. Kui ehitustööd arheoloogiamälestise alal on vältimatud, siis on antud olukorras parim võimalik lahendus (leevendusmeede) teostada ehitise alla jääval maa-alal arheoloogilised uurimistööd Muinsuskaitseameti poolt määratavas mahus. Enne ehitamist tehtavate arheoloogiliste uuringute käigus saab maksimaalselt dokumenteerida nende mälestiste kultuurikihis olevad ajaloolised leiud ja säilitada saadav teave edasisteks uurimistöödeks ajaloolastele. Arheoloogiliste väljakaevamiste näol on siiski tegemist destruktiivse uurimismeetodiga, mis tahestahtmata lõppkokkuvõttes hävitab objekti või selle osa ja mille käigus läheb paratamatult mingi osa infot ka kaduma. Rahandusministeeriumile arvamuse avaldamiseks esitatud materjalidest ei nähtu, et KSH aruandes nimetatud arheoloogiamälestistega seonduv leevendusmeede oleks kantud üldplaneeringusse. Palume leevendusmeede üldplaneeringusse kanda.	Arvestame ettepanekuga.
			2.3.3. KSH aruande peatükis 9.15 "Keskkonnohtlike ja ohtlike ettevõtetega arvestamine" on öeldud, et igapäevaselt tuleb jälgida, et (potentsiaalselt) keskkonnohtlikud objektid ning suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted ei kujuta endast reaalselt ohtu ümbritsevale keskkonnale, eriti pinnasele ja põhjaveele. Palume kaaluda KSH aruandes toodud tingimuse üldplaneeringusse lisamist.	Tegemist ei ole üldplaneeringu käigus rakendatava tingimusega. Selgitame, et üldplaneeringuga ei kavandata uusi ohtlikke või suurõnnetuse ohuga ettevõtteid. Ohtliku ettevõtte staatuse võivad kõige suurema tõenäosusega saavutada tanklad, kui paigaldatakse gaasikütuse tankimisseadmed ja ka toiduainetööstuse ja põllumajandusettevõtted, kui kütusena hakatakse kasutama vedelgaasi. Uute ohtlike ettevõtete kavandamisel tuleb juhinduda kemikaaliseadusest ning hinnata keskkonnamõju olulisust KeHJS sätestatud korras.
			2.3.4. KSH aruande peatükis 7.10.5 "Militaarpärand" on antud soovitusel/võimalused militaarpärandi nähtavuse parandamiseks ja kasutuse suurendamiseks: ☐ Soovitusel militaarpärandi nähtavuse parandamiseks: elementaarne heakord (sh ohutuse tagamine), mainekujundus, dokumenteerimine ja digieksponeerimine; ☐ Soovitusel militaarpärandi kasutuse suurendamiseks: militaarturism, objektide tähistamine, matkarajad ja vaatlustornid, ümberehitamine ja hoonete kasutuselevõtt, maastikuarhitektuursed lahendused, sündmuste abil väärtustamine, spordivõistlused jm rekreatiivsed tegevused, kunstiprojektid, sõjaline ehk algne kasutus. Palume kaaluda eeltoodud soovitusel/võimaluste üldplaneeringu seletuskirja lisamist.	Lisame soovituslikud tingimused.
			2.3.5. KSH aruande peatükis 7.10.8 "Pärandkultuuriobjektid" on öeldud, et planeeringute lähtetingimuste koostamisel ning projekteerimistingimuste väljastamisel on asjakohastel juhtudel soovitatav juhtida tähelepanu ka pärandkultuuriobjekti (sh selle elementide ja jälgede) hoidmise vajadusele. Palume kaaluda sellise soovitusel üldplaneeringu seletuskirja lisamist.	Lisame soovitusliku tingimuse seletuskirja.
			2.3.6. KSH aruande peatükis 9.12.1 "Teedevõrk" on toodud järgmised leevendavad meetmed: ☐ Tulenevalt ettevõtluse arengust ja/või elamualade paiknemisest tuleb eelisarendada nende teede rekonstrueerimist või ehitust, kus vajadus selleks on kõige suurem. ☐ Liiklusele olulist mõju avaldavate arenduste kavandamisel tuleb vältida nende planeerimist keskuse tegevusalast väljapoole, et mitte tekitada pendelliiklust. ☐ Suure äri- ja tootmishoone, logistikakeskuse, suure liikumisvajaduse ja/või kaubavooga ehitise planeerimisele peab kaasnema liikuvus- ja liiklusanalüüs (nt liikuvuskava koostamine). ☐ Teede rekonstrueerimise ja ehitamise kavandamisel, sh valla teehoiukava ülevaatamisel või uue koostamisel, tuleb analüüsida toimunud ja ÜP-ga kavandatavast maakasutusest tulenevaid prognoositavaid muutusi. ☐ Uue tootmistegavuse kavandamisel on soovitatav eelistada olemasolevat tootmisala või kasutusest väljas ala taasväärtustamist, kus on olemas tootmistegavuseks vajalik teedevõrk. Kasutusest väljas ala kasutuselevõtu kaalumisel tuleb	1) Lisame tingimuse seletuskirja. 2) Pigem ei ole Väike-Maarja kontekstis aktuaalne pendelliikluse tekkimine. 3) Lisame tingimuse seletuskirja. 4) ÜP ei reguleeri teehoiukava ülevaatamist või uue koostamist. 5) Lisame tingimuse seletuskirja.

			silmas pidada ka muid võimalikke mõjusid (nt müra, õhusaaste), kuna enamus neist asub tihedama asutusega asutusüksuste äärealadel. Palume kaaluda eeltoodud tingimuste üldplaneeringusse lisamist.	
			Lähtudes esitatud üldplaneeringu materjalidest, võttes aluseks PlanS § 81 lõike 3 ja Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused” ning arvestades riigihalduse ministri 11.11.2021 käskkirja nr 153 punktis 2 antud volitust, ei pea Rahandusministeerium vajalikuks määrata Väike-Maarja valla üldplaneeringule täiendavalt koostöötegijaid ega kaasatavaid isikuid.	Võtame teadmiseks.
		ARVAMUSE ANDMINE 17.05.2022 NR 15- 3/3491-2	Väike-Maarja Vallavalitsus esitas 20.04.2022 Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu Rahandusministeeriumile planeerimisseaduse § 85 lõike 1 alusel arvamuse andmiseks ning § 81 lõike 3 alusel täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate määramiseks. Seoses mahukate dokumentide läbivaatamisega ja tuginedes haldusmenetluse seaduse §-le 41, pikendame kirjale vastamise tähtaega kuni 17.06.2022.	Teadmiseks võetud.
		LÄHTESEISU KOHAD 27.02.2020 nr 14- 11/571-3	Tutvunud esitatud üldplaneeringu lähteseisukohtadega ja KSH väljatöötamise kavatsusega ning lähtuvalt PlanS § 81 lõikest 2 märgime, et esitatud materjalid on asjakohased ja esitame: 1. Ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamise kavatsusele 1.1. Erinevate keskuste arengu kavandamisel võtta lähtealuseks Lääne-Viru maakonnaplaneeringus toodud keskuste võrgustik, keskuste hierarhia ning teenustasemed. Asutuse arengut suunavate juhiste osas tuleb lähtuda maakonnaplaneeringus sätestatud põhimõtetest. 1.2. Teeme ettepaneku väärtuslike maastike teema käsitlemisel kaaluda lisaks maakonnaplaneeringuga määratud väärtuslike maastike piiride täpsustamisele ka kohaliku tasandi väärtuslike maastike määramist ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmist. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu peatükis 4.1 „Väärtuslikud maastikud” on märgitud, et teemaplaneeringuga oli varasemalt määratletud ka kohaliku tähtsusega väärtuslikud maastikud, kuid maakonnaplaneeringu koostamise käigus otsustati, et kohaliku tasandi väärtuslike maastike määramine on kohalike omavalitsuste pädevuses ning edaspidi määratakse need üldplaneeringutega. 1.3. Teeme ettepaneku rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamisel ning sellest tekkivate kitsenduste määramisel kaaluda lisaks maakonnaplaneeringust tuleneva rohevõrgustiku piiride täpsustamisele ka kohaliku tasandi rohevõrgustiku elementide (tuumalad ja koridorid) määramist. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu peatükis 4.4 „Roheline võrgustik” on märgitud, et teemaplaneeringuga oli varasemalt määratletud ka kohaliku tähtsusega rohekoridorid, kuid maakonnaplaneeringu koostamise käigus otsustati, et kohaliku tasandi koridoride määramine on kohalike omavalitsuste pädevuses. Üldplaneeringute koostamisel saab kohaliku tasandi rohekoridoride määramisel ja täpsustamisel aluseks võtta varasemalt koostatud teemaplaneeringu joonise (lisa 10), lähtudes käesolevas maakonnaplaneeringus määratletud kasutustingimustest. 1.4. Juhime tähelepanu, et lisaks põhimõtete ja tingimuste määramisele alternatiivsete energiaallikate rajamiseks soovitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kaaluda üldplaneeringu koostamisel võimalusi energia tootmiseks vajalike alade kavandamiseks ja teha sellekohast koostööd. Vastavad soovitusel ja põhimõtted on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium edastanud kohalikele omavalitsustele kirjadega 07.01.2020 nr 17-7/2019/112 ja 13.03.2019 nr 17-7/2019/2142. 1.5. Lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse punktis 8.1. „Infokanalid” on loetletud peamised infokanalid, mille kaudu edaspidi üldplaneeringu ja KSH kohta infot levitatakse. Palume lisada loetellu ka maakonnalehe Virumaa Teataja või üleriigilise levikuga ajalehe, mille Väike-Maarja Vallavalitsus on määranud valla ametlike teadete avaldamise kohaks. 1.6. PlanS § 125 lõige 3 sätestab, et kohaliku omavalitsuse volikogu võib olulise avaliku huvi olemasolu korral algatada detailplaneeringu koostamise alal või juhul, mida PlanS-is ei kirjeldata. Palume üldplaneeringu seletuskirjas kirjeldada põhimõtteid, mille alusel määratakse oluline avalik huvi, mida arvestades võib kohaliku omavalitsuse volikogu algatada detailplaneeringu koostamise. 1.7. PlanS § 142 lõike 1 kohaselt võib detailplaneering põhjendatud vajaduse korral sisaldada kehtestatud üldplaneeringu põhilahenduste muutmise ettepanekut. Kehtestatud üldplaneeringu põhilahenduse muutmiseks loetakse muuhulgas üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtotstarbe ulatuslikku muutmist. Palume üldplaneeringu seletuskirjas kirjeldada põhimõtteid, mille alusel otsustatakse/kaalutakse, kas detailplaneeringu algatamise taotluses soovitud juhtotstarbe	1.1 – 1.4 Arvestame esitatud ettepanekutega. 1.5 Arvestame esitatud ettepanekuga. Infokanalite loetelu täiendatud. 1.6 – 1.9 Arvestame esitatud ettepanekutega.

		muudatused on nn ulatuslikud või mitte. 1.8. Üldplaneeringu eesmärk on kogu valla territooriumi või selle osa ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine. Palume elamumaa ja teiste juhtotstarvetega maaaladel lubatud kõrvalkasutuste korral seletuskirjas kirjeldada nende rakendamise põhimõtteid, et tagada omavalitsuse üldplaneeringu kui juhtimisinstrumendi rakendamine. 1.9. PlanS § 74 lõike 5 kohaselt on üldplaneering kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja detailplaneeringu koostamise ja detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel projekteerimistingimuste andmise alus. Palume pöörata tähelepanu projekteerimistingimuste andmise aluste määramise vajadusele detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel, sh ehitusmaht, hoonestuse kõrguspiirang ja haljastusnõuded. Palume määratleda võimalikult täpselt, kui ulatuslikku piirangute muutmist detailplaneeringu koostamisel ei loeta üldplaneeringu muutmiseks.	
		2. Palume arvestada 2.1. Väike-Maarja valla üldplaneeringu aluseks olev Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ ja olemasolevad maakondlikud uuringud on kättesaadavad aadressil https://maakonnaplaneering.ee/laane-virumaaplaneering. 2.2. PlanS §-s 11 on sätestatud teabe piisavuse põhimõte, mille kohaselt planeerimisalase tegevuse korraldaja peab planeerimisel arvesse võtma asjakohaseid ruumilist arengut mõjutavaid strateegiaid, riskianalüüse, kehtivaid planeeringuid, arengukavasid ning teisi ruumilist arengut mõjutavaid dokumente ja muud asjakohast teavet. Põhjalikumalt on planeerimisseaduse peatükis 2 sätestatud olulistest põhimõtete rakendamisest kirjutatud juhendmaterjal „Planeerimise põhimõtete rakendamine“, mis on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/static/sites/2/planeerimise-pohimotted_2016.pdf. Sellest tulenevalt palume arvestada volikogude poolt heaks kiidetud Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030+ põhimõtetega. 2.3. Üldplaneeringu koostamiseks vajalikud materjalid on koondatud veebilehel www.planeerimine.ee alamteemana „Üldplaneeringute koostamine 2019-2020“ https://planeerimine.ee/yldplaneering/. Samas on leitavad abistavad materjalid üldplaneeringu menetluse sisukaks läbiviimiseks https://planeerimine.ee/yldplaneering/yp-menetlus/. 2.4. Üldplaneeringu koostamisel palume kasutada nõustikku „Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks“, mis on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/seadusjajuhendid/ypnoustik/. Soovitame kasutada nõustikus toodud mõisteid. 2.5. Palume arvestada vajadusega kohandada üldplaneeringu lahenduse kaudu asustust, elukeskkonda ja taristut sobivaks kahanevale ja vananevale elanikkonnale. Üldplaneeringu koostamisel soovitame kasutada juhendmaterjali „Suunised kahanevate piirkondade säästlikuks ruumiliseks planeerimiseks“, mis on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/seadus-ja-juhendid/kahaneva-asustusega-piirkond/. 2.6. Maakonnaplaneeringus toodud rohelise võrgustiku paiknemise ja kasutustingimuste täpsustamisel palume kasutada Keskkonnaagentuuri tellimusel valminud juhendmaterjali „Rohevõrgustiku juhendmaterjal“, mis on kättesaadav aadressil https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/projektid/elme/materjalid/rohevorgustikutoimivuseanaluus-ja-planeerimisjuhendi-koostamine. 2.7. Asulate olukorda väljaspool kesklinna kirjeldab „Eesti väikeasulate uuring“, mis teeb ettepanekud väikeasulate elujõu hoidmiseks nii riigi kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil. Uuring pakub asustusüksuste tasemel üleriigiliselt võrreldavaid alusandmeid, mis on vajalikud asustuse arengu täpsustamiseks linnade ja valdade üldplaneeringutes ning teistes arengudokumentides. Uuring on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/2019/03/eestivaikeasulate-uuring/. 2.8. Palume üldplaneeringu lahenduste väljatöötamisel arvestada Keskkonnaministri 29.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/276 kinnitatud „Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmiga aastateks 2020–2030“, mis on kättesaadav aadressil https://www.envir.ee/et/eesmargidtegevused/valisohukaitse/ohusaasteainetevahendamiseprogramm-ovp. 2.9. Palume üldplaneeringu vormistamisel ja ülesehitamisel juhendada riigihalduse ministri 17.10.2019 määrusest nr 50 „Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavad nõuded“. Määruse § 7 lõikest 2 tulenevalt peab enne määruse jõustumist algatatud, kuid määruse jõustumise ajal veel kehtestamata üldplaneering selle kehtestamisel alates 2020. aasta 1. maist vastama määruse nõuetele. 2.10. Teave üldplaneeringute uuringute ja analüüside toetusmeetme taotlusvooru „Üldplaneeringu koostamiseks vajalikud uuringud ja analüüsid 2020“ kohta on leitav Riigi Tugiteenuste Keskuse veebilehel aadressil https://www.rtk.ee/uldplaneeringu-koostamiseksvajalikud-uuringud-ja-analuusid-2020.	2.1 – 2.10 Arvestame esitatud ettepanekute ja dokumentidega üldplaneeringu koostamisel.

			Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse peatükis 8.2 „Koostöö tegijad ja kaasatavad“ on esitatud nimekiri, kellega tuleb üldplaneeringu koostamisel koostööd teha või keda tuleb planeeringu koostamisse kaasata. Palume loetellu „Asutused ja isikud, kes kaasatakse Väike-Maarja valla üldplaneeringu koostamisse“ lisada Kaitseliidu (riigikaitse ehitised), MTÜ Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu (maakondlik arendusorganisatsioon) ning Väike-Maarja vallas jäätmeäitlusega tegelev ettevõtte. Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Lääne-Viru talitust kursis valla üldplaneeringu menetlusega ja teavitada kõikidest avalikest aruteludest. Teavitused saata e-posti aadressile info@fin.ee. Ühtlasi palume valla veebilehel kajastada üldplaneeringu koostamise protsessi kohta jooksvalt ajakohast teavet. Palume esitada Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõu (eskiislahendus) Rahandusministeeriumile vastavalt PlanS § 81 lõikele 3 täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate isikute ning asutuste määramiseks.	Arvestatud. Kaasatavate asutuste ja isikute nimekirja lisatud: - Kaitseliit - MTÜ Lääne-Viru Omavalitsuste Liit - Ragn-Sells AS Kaasame Rahandusministeeriumi jooksvalt üldplaneeringu koostamise protsessi ja aruteludesse.
	Majandus- ja kommunikatsiooni ministeerium	PÕHILAHEND US 06.04.2023 nr 1.10-17/2023/893-2	1. Üldplaneeringu osas märgime, et puudub teave Rakvere fosforiidimaardla kohta. Nimetatud perspektiivala paikneb Väike-Maarja valla kirde- ja põhjaosa suurel maa-alal. Kirdes kattuvad nimetatud perspektiivalaga valdavas osas planeeritavad rohevõrgustiku alad, samuti perspektiivne tuuleenergeetika ala nr 1, väärtuslikud põllumaad ning arheoloogiatundlik ala; põhjaosas kattuvad fosforiidimaardla perspektiivalaga valdavalt väärtuslikud põllumaad, perspektiivne tuuleenergeetika ala nr 10 ning rohevõrgustiku ala. Oluline on märkida, et Imukvere lähetele jääb lubjakivi leviala, mis paikneb Väike-Maarja valla kaguosas, osaliselt jääb see ka Vinni ja Jõgeva valda. See kattub osaliselt üldplaneeringus toodud tuuleenergeetika aladega nr 3, 8 ja 11. Lisaks kattuvad viidatud levialaga mitmed planeeringus toodud väärtuslikud põllumaad. Ala pindala on 2538,66 ha. Leviala kivim võib omada maavara perspektiivi kihiti tehnoloogilise dolokivina ning madalamargilise ehitusdolokivina kokku üle 11 meetri paksuses. MKM palub materjale täiendada vastava teabega.	Ei arvesta materjalide täiendamise ettepanekuga. Selgitame, et maapõueseaduse kohaselt tuleb arvestada maardlatega ehk maavarade registris arvele võetud maavara lasundi või selle osaga. Samuti sätestab seadus, et planeeringute koostamisel tuleb maardlate andmetena kasutada ainult maavarade registrisse kantud andmeid. Seaduses ei ole sätestatud perspektiivaladega arvestamist. ÜP ja KSH on koostatud vastavalt seadusele. Lisaks, mis puudutab maapõue kasutamist ja seisundit mõjutavaid tegevusi, sh muid tegevusi maardla alal, siis siin on loa andjaks Keskkonnaministeerium või tema volitatud asutus. KeM ja Maa-amet on planeeringumenetluse käigus materjalid kooskõlastanud.
			2. Üldplaneeringu seletuskirja lk 67 joonealuses märkuses nr 43 esitatud teavet palume kaasajastada (viidatud maismaalinnustiku analüüs on praeguseks valminud).	Nõustume ettepanekuga ning kaasajastame infot.
			3. Kuigi KSH aruanne on vallavolikogu poolt juba nõuetele vastavaks tunnistatud, märgib MKM, et KSH aruande punktis 7.8 (lk 74) on esitatud praeguseks aegunud teave, mille kohaselt MKM 02.08.2021 kirjaga nr 2-2/21-0400/4660 on algatanud ja esitanud ministeeriumitele kooskõlastamiseks saadetud ehitusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõu väljatöötamise kavatsuse. Riigikogu võttis 15.02.2023 vastu elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse ning see jõustus 17.03.2023, millega muuhulgas reguleeritakse tulevikus kavandatava maakasutuse tagamiseks reserveeritud maale vahekasutuse võimaldamise, st muuhulgas kuni maavarade kasutusse võtmiseni võimaldatakse energiatootmise rajatiste (tuule- ja päikesepargid) rajamist.	Arvestame ettepanekuga osaliselt ja lisame ÜP seletuskirja tingimuse, et maardlate alale on võimalik kavandada taastuenergeetika arendamist maapõueseaduses toodud tingimustel. ÜP ja KSH on koostatud parima teadmise kohaselt omas ajahetkes, mistõttu KSH aruannet me selles osas praeguses menetlusetapis, pärast selle nõuetele vastavaks tunnistamist jõustunud õigusakti alusel, ei täpsusta.
		KOOSKÕLASTAMINE 19.05.2022 nr 7-1/11-251	Vastavalt PlanS § 85 lg 2 ei soovi MKM täiendavaid ettepanekuid esitada ja kooskõlastab eelnõu vaikimisi.	Teadmiseks võetud.
		LÄHTESEISU KOHAD 21.02.2020	Soovisite Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) ettepanekuid Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele. MKM küsis ka haldusala ametite ettepanekuid, kes on need saatnud otse Väike-Maarja Vallavalitsusele. Palume arvestada Maanteeameti 11.02.2020. a kirjas	Teadmiseks võetud.

		<i>nr 1.10-17/20-0026/513-5</i>	nr 15-2/20/4706-3 ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti 18.02.2020. a kirjas nr 16-6/18-3047-006 tehtud ettepanekutega. MKMil, Lennuametil ja Veeteede Ametil ettepanekuid ei ole.	
	Siseministeerium	LÄHTESEISU KOHAD <i>19.02.2020 nr 7-1/11-30</i>	Siseministeeriumil puudub täna vajadus Väike-Maarja ÜP-s täiendavate riigikaitse otstarbega maa-alade ja riigikaitseobjektidest tulenevate piirangute määramiseks. Juhime teie tähelepanu asjaolule, et Ebavere külas, Päästekooli õppeväljaku (92701:001:0300) ja Harjutusväljaku (92701:001:1030) kinnistutel paikneb arenev Sisekaitseakadeemia Päästekolledži harjutusväli. Kooskõlastame ilma täiendavate märkusteta. Samas palume informeerida ministeeriumit tulevikus juhul, kui planeeringuga kaasneb olulisi asustuse muutusi, valla territooriumile planeeritakse ehitada või rajada kõrgemaid ehitisi (hooned, tuulepark vms) või kehtestatakse droonide lennupiirangu ala, et saaksime analüüsida, kuidas nimetatud muutused, arendused ja võimalikud lennupiirangu alad võivad mõjutada ministeeriumi valitsemisala asutuse ülesannete täitmist, sideteenuste levi ning võimalike riigikaitse objektidest tulenevaid vajadusi ja piiranguid.	Teadmiseks võetud. Kaasame Siseministeeriumi jooksvalt üldplaneeringu koostamise protsessi ja aruteludesse.
	Maaeluministeerium	KOOSKÕLAS TAMINE <i>12.05.2022 nr 4.1-5/198-6</i>	Maaeluministeerium esitas Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avalikul väljapanekul 05.11.2021 kirjaga nr 4.1-5/198-3 omapoolsed seisukohad ja ettepanekud, mis tulenesid väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõus toodud põhimõtetest. Väike-Maarja Vallavalitsuse veebilehel kajastatud arvamuste ja ettepanekute tabelis kajastatud vallavalitsuse vastustest nähtub, et Maaeluministeeriumi ettepanekud ja seisukohad on üldplaneeringu koostajate poolt põhjalikult läbi kaalutud ning nende kohta on antud põhjendatud selgitused. Maaeluministeerium võtab need teadmiseks. Maaeluministeerium on nõus Väike-Maarja valla üldplaneeringus kavandatud põllumajandusmaa, seal hulgas väärtusliku põllumajandusmaa, kasutuse kohta seatud tingimuste ja põhimõtetega. Leiame, et üldplaneeringus kavandatud tingimused ja meetmed, eelkõige seletuskirja jaotises 4.6 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ toodud nõuded, on põllumajandusmaad, eriti aga väärtuslikku põllumajandusmaad, reaalset ja pikaajaliselt kaitsvad. Üldplaneeringu seletuskirja eelnõu jaotises 4 „Väärtuslikud alad ja piirangud“ on märgitud, et väärtuslike alade ja objektide säilitamiseks maakasutusele ja ehitustegevusele seatud piirangud tulenevad kehtivatest õigusaktidest, kõrgema tasandi planeeringutest või üldplaneeringuga määratud täiendavatest tingimustest. See kinnitab, et väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva õigusakti kehtestamise korral rakenduvad üldplaneeringu elluviimisel väärtuslikele põllumajandusmaadele ka nimetatud õigusaktist tulenevad kitsendused. Maaeluministeerium kooskõlastab Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu märkusteta.	Teadmiseks võetud.
		EELNÕU <i>05.11.2021 nr 4.1-5/198-3</i>	Nõustume üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõus toodud põhimõtetega ja leiame, et need on piisavad üldplaneeringus valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemiseks. 1.Keskendudes eelkõige väärtusliku põllumajandusmaaga seotud temaatikale, esitame oma seisukohad kooskõlas Riigikogu menetluses oleva väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõus (Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (309SE)) (edaspidi selles kirjas seaduse eelnõu) toodud põhimõtetega. Märgime siinjuures, et seaduse eelnõu menetlus Riigikogus on pooleli ning selle tulemused ei ole teada. Oleme arvamisel, et koostatavas üldplaneeringus ja selle elluviimisel tuleks vältida võimalikke vastuolusid seadusest tulenevate normidega ning soovitame väärtuslike põllumajandusmaade määramisel ja kaitse- ja kasutustingimuste seadmisel lähtuda seaduse eelnõus sätestatud põhimõtetest. Maaeluministeerium on seisukohal, et nii seletuskirja jaotises 4.6 „Väärtuslik põllumajandusmaa“, jaotises 3.4.9 „Mäetööstuse maa-ala“ kui ka jaotises 5.2.8 „Taastuvenergeetika“ märgitud tingimused ja põhimõtted väärtusliku põllumajandusmaa säilimiseks on üldises vastavuses väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõus toodud eesmärgi ja põhimõtetega. Need on veenvad ning nende rakendamise korral on Väike-Maarja valla üldplaneeringuga määratud väärtuslikud põllumajandusmaad kaitstud. Siiski soovitame üldplaneeringu koostajatel kaaluda meie järgmise tähelepanekuga arvestamist. Seletuskirja jaotises 3.4 „Maakasutus“ ja tabelis 3 „Maa-ala juhtotstarvete ja katastriüksuse sihtotstarvete omavahelised seosed“ toodust nähtub, et üldplaneeringus ei ole väärtuslikule põllumajandusmaale vastavat juhtotstarvet kavandatud. KSH aruande eelnõu jaotises 7.9 „Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale“ on kinnitatud, et üldplaneeringuga ei ole väärtuslikule põllumajandusmaale seatud konkreetset juhtotstarvet ega reserveeritud alasid, sest tegemist on üldise väärtusega, millega tuleb tegevuste elluviimisel arvestada. Teavitame, et seaduse eelnõu § 3 punktiga 3 kavandatakse	1. Väärtuslikule põllumajandusmaale vastava maakasutuse juhtotstarbe määramine muudab KOV-i edasised arengud palju keerulisemaks. Üldplaneeringuga on mõistlik reguleerida nii palju kui vajalik ja nii vähe kui võimalik. Maa juhtotstarbed oleme määranud peamiselt kompaktse hoonestusega aladel, kus põllumassiive, sh väärtuslikke põllumajandusmaid valdavalt ei ole. Väärtuslikule põllumajandusmaale ei ole määratud juhtotstarvet, kuid seal tegevuste kavandamisel tuleb arvestada erinevate piirangutega, mis tagavad VPM säilimise. Sarnane käsitusviis on üldplaneeringuga määratud ka rohevõrgustikule, kus selle toimimine tuleb tagada läbi aladel kehtivate tingimuste täitmise, kuid mitte läbi juhtotstarbe määramise.

			täiendada planeerimisseaduse § 75 lõikega 5, mille kohaselt tuleb määrata väärtuslikule põllumajandusmaale põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutamist tagav maakasutuse juhtotstarve. Väärtuslike põllumajandusmaade kaitsel on maakasutusküsimuste hilisemal käsitlemisel oluline mõju. Sellest tulenevalt on Maaeluministeerium seisukohal, et üldplaneeringuga tuleks määrata väärtusliku põllumajandusmaa kohta põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutust tagav maakasutuse juhtotstarve. See annaks nii kohaliku omavalitsuse üksusele kui ka riigile kindluse, et üldplaneeringuga määratavad väärtuslikud põllumajandusmaad saavad ajatu kaitse ning nende võimalik hõlmamine muul otstarbel oleks minimeeritud.	
		LÄHTESEISU KOHAD 10.02.2020 nr 4.1-5/198-1	Maaeluministeerium saatis kõikidele kohaliku omavalitsuse üksustele kirja (meie kiri nr 4.13/628, 20.05.2019), milles on väljendatud seisukohad ja põhimõtted väärtusliku põllumajandusmaa käsitlemiseks üldplaneeringus. Eelkirjeldatud põhimõtteid toetab ka Lääne-Viru maakonna planeeringu seletuskirja peatükis 3.2.1 väärtusliku põllumajandusmaa kohta toodud käsitlus. Teatame, et Maaeluministeeriumis jätkub väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu väljatöötamine. Eelnõu väljatöötajana oleme seisukohal, et väärtusliku põllumajandusmaa kui ühe väärtuslikuima loodusressursi ja toidujulgeolekut garanteeriva maa kaitsmine on riigi ja kohaliku omavalitsuse vahelises koostöös elluviidav kohustus. Lisaks väärtusliku põllumajandusmaa terminile kavandatakse eelnõuga seadustada üheselt mõistetavad ja põhimõttelised kitsendused, et tagada ühtsetel alustel kogu riigis väärtusliku põllumajandusmaa ja selle mullastiku kaitse ning selle kaudu toidujulgeolek. Eelnõu kohaselt määratakse väärtusliku põllumajandusmaa massiivid ja seatakse nende kaitse- ja kasutustingimused üldplaneeringuga.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades muuhulgas teiste tegevusvaldkondade esindajate huvide ja vajadustega, et leida tasakaalustatud ruumilahendus, mis ühelt poolt kaitseb väärtuslikke põllumajandusmaid ja säilitab võimaluse põllumajandussaaduste tootmiseks, kuid samas võimaldab maakasutuse mitmekesisistamist. Väärtuslike põllumajandusmaade käsitlusel võtame arvesse Lääne-Viru maakonnaplaneeringu, Maaeluministeeriumi seisukohad, reaalsuses eksisteeriva olukorra ja kohalikud vajadused.
			Lisaks märgime järgmist. 1. Väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva eelnõu kohaselt on Lääne-Viru maakonnas väärtuslikud põllumajandusmaad linnas ja alevis paiknevad kuni kahe hektari suurused maatulundusmaa sihtotstarbega põllumajandusmaa massiivid, mille mullastiku kaalutud keskmine boniteet on 40 hindepunkti või enam. See tähendab, et alevikes ning külates olevad väärtusliku põllumajandusmaa massiivi tunnustele vastavad põllumajandusmaa massiivid tuleks määrata väärtuslikuks põllumajandusmaaks.	1. Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõu on kooskõlas viidatud seaduse eelnõuga.
			2. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 14 kohaselt on üldplaneeringu ülesandeks väärtuslike põllumajandusmaade määramine ja nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine. Väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõuga lähtutaksegi nimetatud sättest ning seadusega kehtestatakse väärtusliku põllumajandusmaa kaitsetingimused tuleb määrata ja tagada üldplaneeringuga. Palume väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimusi üldplaneeringus ja KSH aruandes käsitleda võimalikult üksikasjalikult ja täpselt, lähtudes põhimõttest, mille kohaselt eelistatakse põllumajandusmaa säilimist ehitamisele. Rõhutame, et väärtuslikku põllumajandusmaad tuleb kasutada säästlikult ja ette vaatavalt. Üldplaneeringus kui pikaajalist arengut käsitlevas dokumendis peaks olema kõik erisused, sealhulgas avalikku huvi väljendavad erisused ja üksikasjad, täpselt ja üheselt mõistetavalt kajastatud ning põhjendatud. Üldplaneeringut saab kooskõlastada üksnes siis, kui üldplaneeringuga seotud dokumentides on antud ühene ülevaade väärtusliku põllumajandusmaa kasutusega seotud asjaoludest ja põhjendustest. Lähtuvalt kirja punktides 1 ja 2 toodud seisukohtadest palume täpsustada üldplaneeringu lähteseisukohti käsitleva dokumendi jaotises 4 „Üldplaneeringu valdkonnad“ ja jaotises 5.4 „Mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale“ väärtuslike põllumajandusmaade kohta toodud mõistet ja sisu. 3. Oleme seisukohal, et selguse ja üheselt mõistetavuse tagamiseks tuleks väärtuslikule põllumajandusmaale määrata põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutamist tagav maakasutuse juhtotstarve. Väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõuga kavandataksegi täiendada planeerimisseaduse § 142 lõiget 1 punktiga 11, mille kohaselt kehtestatud üldplaneeringu põhilahenduse detailplaneeringuga muutmine on üldplaneeringuga määratud väärtusliku põllumajandusmaa maakasutuse juhtotstarbe muutmine. See tähendab, et üldplaneeringu kehtestamise järel võib väärtuslikku põllumajandusmaad hõlmata muul otstarbel kui põllumajanduslik otstarve üksnes detailplaneeringuga. Lähtuvalt nimetatust palume üldplaneeringu lähteseisukohti käsitleva dokumendi jaotises 4 „Üldplaneeringu valdkonnad“, kus on käsitletakse detailplaneeringu kohustusega alade ja juhtude määramist, sellega arvestada. Selgitame, et väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõus nähakse ette võimalus kohaliku omavalitsuse otsustusõiguse laiendamiseks olukordades, mida	2. – 3. Selgitame, et ainuüksi juhtotstarbe määramine ei taga väärtuslike põllumajandusmaade kaitset. Väärtuslikke põllumajandusmaid käsitleme üldplaneeringus kui maakasutust- ja ehitustegevust piiravat ja mõjutavat väärtust. Maakonnaplaneeringus esitatud ja maaeluministeeriumi täiendatud meetodika alusel genereeritavad väärtuslikud põllumajandusmaad säilitatakse esmajärjekorras põllumajanduslikuks tootmiseks, kuid tasakaalustatud ja pikaajalise maakasutuse saavutamiseks võib olla pärast üldplaneeringu kehtestamist vajalik ja võimalik põllumajandusmaast erineva juhtotstarbe määramine. Muuhulgas ei välista kõik põllumajanduslikust tootmisest erinevad maakasutuse funktsioonid maa endiselt kasutamist põllumajandusliku maana (nt tuulikute või päikesepaneelide kavandamine väärtuslikule põllumajandusmaale). Detailplaneeringu koostamise kohustuse sätestamine väärtuslikule põllumajandusmaale on ebamõistlik halduskoormus, kuna igasugune

			näiteks ei ole võimalik üldplaneeringu koostamise ajal ette näha. See tähendab, et kui väärtuslikule põllumajandusmaale ehitamine ei vasta üldplaneeringuga seatud kaitse- ja kasutustingimustele, kuid ehitamiseks esineb muu avalik huvi või erahuvi, mis kaalub üles väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise avaliku huvi, võib kohaliku omavalitsuse üksus küsimuse detailplaneeringuga lahendada, kaasates kooskõlastusmenetlusse Põllumajandusameti. Meie arvates tagavad nimetatud õiguslikud meetmed tõhusamalt ja üheselt mõistetavamalt väärtusliku põllumajandusmaa kaitse.	maakasutuse muudatus üldplaneeringus ei pea ilmtingimata tähendama detailplaneeringu koostamise kohustust ehk tervikliku ruumilahenduse loomist alal. Näiteks kui soovitakse rajada väärtuslikule põllumajandusmaale põllumajanduslike toodete hoidmiseks hoidlat või tootmishoonet, tuleks samuti algatada detailplaneeringu koostamine. See tähendab suurt halduskoormust maaomanikule, omavalitsusele, erinevatele ametitele, kuigi tegevus pigem toetab põllumajanduslikku tootmist. Mõistlik ei ole automaatselt keelata alternatiivse maakasutuse määramist väärtuslikel põllumajandusmaadel, vaid anda omavalitsusele ruum kaalutusotsuse alusel alternatiivse maakasutuse lubamist, kui see on põhjendatud ning põllumajandusliku tootmise eesmärk on endiselt omavalitsuses tagatav.
	Kaitseministeerium	KOOSKÕLASTAMINE 13.05.2022 nr 12-1/1/22/1590	Kaitseministeerium kooskõlastab Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu märkusteta.	Teadmiseks võetud.
		EELNÕU 02.11.2021 nr 12-3/21/3599	1. Palume üldplaneeringu seletuskirja peatükist 3.4.11 „Riigikaitse maa-ala“ välja jätta seal praegu märgitud tingimused. Alapealkirja „Tingimused riigikaitse maa-alal“ järgi tuleks eeldada, et üldplaneeringus soovitakse sätestada tingimusi riigikaitse maa-ala kasutamiseks. Praegu on märgitud ainult kaks tingimust, mis mõlemad käsitlevad tegevuse kooskõlastamise kohustust riigikaitse ehitise piiranguvööndis, mitte riigikaitse maa-alal. Juhime tähelepanu, et Väike-Maarja vallas ei asu ühtegi riigikaitse ehitist (EHS § 115 lõike 1 tähenduses) ega nende piiranguvööndit ning selliseid ehitisi üldplaneeringus ka ei kavandata. Samuti ei ulatu valla territooriumile mõnes teises vallas asuva riigikaitse ehitise piiranguvöönd. Seetõttu ei ole niisugused tingimused Väike-Maarja valla üldplaneeringu seletuskirjas asjakohased ning võivad olla eksitavad. Ühtlasi märgime, et KSH aruande eelnõus esitatud riigikaitse ehitiste käsitus ja selgitused on õiged ja piisavad.	1. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			2. Palume korrigeerida üldplaneeringu seletuskirja peatükis 5.2.8.1 „Tuuleenergia“ märgitud eeldatavat riigikaitse ehitiste kompensatsioonimeetmete rakendamise tähtaega. Praegu on tekstis märgitud eeldatav tähtaeg 2024. a lõpp. Õige on, et Väike-Maarja valla osas on kompensatsioonimeetmete rakendamise eeldatav tähtaeg 2025. aasta. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on 01.06.2021 saatnud kohalikele omavalitsustele, sealhulgas Väike-Maarja vallale kirja nr 17-7/2021/3487-1 „Tuuleenergeetika ja üldplaneeringud“, milles tutvustatakse ja selgitatakse edasisi võimalusi tuuleenergeetika kavandamiseks kohalikes omavalitsustes. Nimetatud kirjas on esitatud skemaatiline kaart, millel on näidatud helerohelise värviga maa-ala, kus riigikaitse ehitiste kompensatsioonimeetme käivitumist eeldatakse 2025. aastal. Suurem osa Väike-Maarja vallast asub nimetatud alal. Samas rõhutame, et eelnimetatud tähtaeg on vaid eeldatav tähtaeg. Elektrituulikute kõrguspiirangutest loobumine on siiski võimalik alles siis, kui riigikaitse ehitiste kompensatsioonimeetmed on täies mahus käivitunud.	1. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			3. Ühtlasi juhime tähelepanu, et üldplaneeringu taristu joonisel märgitud kõige lõunapoolsem planeeritav tuuleenergeetika ala asub piirkonnas, kus riigikaitse ehitiste kompensatsioonimeetmete käivitumine ei pruugi leevendada kõrguspiiranguid ka edaspidi. Täpsema teabe sellel alal kehtivate kõrguspiirangute kohta saab Kaitseministeerium anda alles pärast kompensatsioonimeetmete täies mahus rakendamist.	3. Korrigeerime üldplaneeringu lahendust selliselt, et alale sätestatakse lisatingimus, kus kõrguspiirangute leevendamine riigikaitse ehitiste kompensatsioonimeetmete piirialal selgub pärast kompensatsioonimeetmete täies mahus

				rakendumist.
	Keskkonnaministeerium	PÕHILAHEND US 24.03.2023 nr 7-15/23/645-2	Keskkonnaministeerium on üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kohta esitanud ettepanekuid 19. novembri 2021 kirjaga nr 7-15/20/4859-5. Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu on kooskõlastatud Keskkonnaministeeriumi 20. mai 2022 kirjaga nr 7-15/22/2433. Oleme tutvunud veebilehel https://v-maarja.ee/uldplaneering kättesaadavate materjalidega ning soovime märkida järgmist:	
			1. Palusime 20. mai 2022 kirjas nr 7-15/22/2433 selgitada, miks on määratud elamumaa sihtotstarbega Jaama tn 3 (92701:002:0072) kinnisasjale liikluse maa-ala juhtotstarve ning kui see on mõeldud Kilti rongipeatuse teenindamiseks, siis palusime selgitada, kas transpordimaa sihtotstarbega Jaama tn 2 // Kilti raudteejaam (92701:002:0003) kinnisasja ei ole võimalik samal eesmärgil kasutada. Veebilehel kättesaadaval koostöö tabelis on selgitatud, et liikluse maa-ala juhtotstarbe määramine on tingitud rongipeatuse teenindamise vajadusest ja liikluse maa-ala juhtotstarve on määratud, et tulevikus võimaluse korral rajada kergliiklustee. Juhime tähelepanu, et koostöö tabelis ei ole selgitanud, kas Jaama tn 2 // Kilti raudteejaam kinnisasja ei ole võimalik Jaama tn 3 asemel samal eesmärgil kasutada. Arvestades eeltoodut ning seda, et kergliiklustee rajamiseks ei ole vaja määrata kogu Jaama tn 3 kinnisasjale liikluse maa-ala juhtotstarvet, teeme ettepaneku määrata Jaama tn 3 kinnisasjale elamu maa-ala juhtotstarve.	Nõustume ettepanekuga. Määrame Kilti alevikus Jaama tn 3 asuva kinnistu maakasutuse juhtotstarbeks elamumaa.
			2. Keskkonnaministeeriumi tellimusel valmis detsembris 2022 töö „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ (https://envir.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/uuringudprojektid-ja-analuusid), mida tuleb samuti kasutada Väike-Maarja valla tuuleenergia arendamiseks sobivate alade valimisel. Valminud töö annab olemasolevate andmete põhjal ülevaate Eesti maismaalinnustiku paiknemisest, rändekoridoridest ja toitumisaladest. Seda eelkõige tuuleenergeetika arendamise spetsiifikast lähtudes. Töös on peamise tähelepanu all linnuliigid ja -rühmad, kes on tuuleparkide suhtes tundlikud.	Selgitame, et ÜP ja KSH on koostatud prima teadmise kohaselt omas ajahetkes. Peamiseks lähtekohaks on olnud Keskkonnaameti poolt 10.11.2021 seisuga koostatud juhendmaterjal „ <i>Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse Üldplaneeringutes</i> “. Vastava lähenemisega ÜP lahenduse ja KSH aruande eelnõu on kooskõlastanud nii Keskkonnaministeerium (20.05.2022 kiri nr 7-15/22/2433) kui ka Keskkonnaamet (08.11.2022 kiri nr 6-5/22/7624-4). EOÜ ja Kotkaklubi poolt koostatud „ <i>Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs</i> “ valmis 2022. a detsembris pärast ÜP ja KSH aruande eelnõu valmimist ja kooskõlastamist, mistõttu selle tulemustega ei ole arusaadavalt saanud arvestada. ÜP lahendus võeti vastu 09.02.2023 vallavolikogu otsusega nr 48. Esitatud ettepaneku kohaselt ÜP ja KSH ülevaatamine maismaalinnustiku analüüsist lähtuvalt on ulatuslikke muudatusi nii ÜP-s kui KSH aruandes kaasa toov töö, millega kaasneb eelduslikult menetlusprotsessis tagasiminemine vähemalt kooskõlastamise etappi ja menetluskulude märkimisväärne suurenemine. Muudatuste ulatusest lähtuvalt ei ole välistatud, et tuleb kaaluda ka planeeringu avalikustamise kordamist. Ilma põhjalike linnustiku uuringuteta järgmises (DP) etapis, sh arvestades maismaalinnustiku analüüsi tulemusi, ei ole ÜP-ga määratud potentsiaalsete tuulepargialade realiseerimine niikuinii võimalik, mistõttu ÜP ja KSH oluline muutmine praeguses etapis ei anna meie hinnangul juurde olulist uut teadmist. Kindlasti ei kiirenda see riigi taastuvenergeetika alaste eesmärkide saavutamist. Seega ei ole meie hinnangul sedalaadi muudatuste tegemine üldplaneeringu praeguses menetlusetapis ratsionaalne.

				Teeme Keskkonnaametile kui teemaga peamiselt tegelevale asutusele ettepaneku kohtumiseks ning võimalike lahenduste arutamiseks tekkinud olukorras.
			3. KSH peatükis 7.19 on öeldud, et Väike-Maarja valla territooriumil ei ole registreeritud üleujutusalasid ega üleujutusala riskipiirkondi, samuti ei ole valla territooriumil suure üleujutusala siseveekogusid. Ka ei ole vallas teadaolevalt piirkondi, kus esineks perioodilisi üleujutusi (nt kevadeti suurvee ajal). 2021. aasta lõpus valmis Keskkonnaministeeriumi tellimisel uuring "Alused ja meetodika suurte üleujutustega siseveekogude nimistu muutmiseks". Tegemist on uuringuga, mille käigus hinnati siseveekogude üleujutusalasid ja määrati üleujutusala piirid. Uuringu kaardikihid ja aruanne on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumi kodulehel (https://envir.ee/keskkonnakasutus/vesi/uuringud-jaaruanded#item-2). Keskkonnaministri poolt kinnitatud üleujutusega seotud riskide maandamiskavadega on seotud vesikonnapõhiselt kõikidele kohalikele omavalitsustele meede arvestada üldplaneeringute koostamisel üleujutusega seotud riskidega (https://envir.ee/keskkonnakasutus/vesi/uleujutused). Üleujutusohuga arvestamine planeerimise tasandil on kõige kulutõhusam viis üleujutusohude ja riskide vähendamiseks. Ka ehitusseadustik ütleb, et ehitise ehitamine ja ehitise kasutamine ning ehitamisega seonduv muu tegevus peab olema ohutu. Soovitame uuringu tulemusi teie valla üleujutusala osas üle vaadata ja hinnata, kas üldplaneeringus on vaja lisada täiendavaid tingimusi.	Arvestame ettepanekuga osaliselt. Kuna viidatud uuring annab alles suunised meetodika asjakohastamiseks (sh suurte üleujutustega siseveekogude nimistu ning kõrgveepiiri edasiseks muutmiseks ning täna ei ole teada, kas ja kuidas uuringuga arvestatakse ning millised saavad olema kinnitatud üleujutusala ja nende piirid), siis ei pea me antud tööga arvestamist põhjendatuks. Samas märgime, et ÜP-s on sätestatud tingimus, et uute hoonete ja rajatiste kavandamisel ja püstitamisel tuleb tähelepanu pöörata nende vastupidavusele äärmuslikele ilmastikuoludele (nt üleujutused). Täiendame tingimust üleujutuste osas ja lisame soovitusi aladele, kus võib üleujutusi esineda, ehitisi ja rajatisi mitte kavandada. Seega kui suurte üleujutusala siseveekogude ülevaatamise ja asjakohase õigusakti muutmise tulemusena valla territooriumile suurte üleujutusala alad jääb, siis on neid tingimusi võimalik kohaldada ka nende osas.
		KOOSKÕLAS TAMINE 20.05.2022 nr 7- 15/22/2433	Keskkonnaministeerium on varasemalt avaliku väljapanekul olnud üldplaneeringu ning KSH aruande eelnõu kohta esitanud ettepanekuid 19.11.2021 kirjaga nr 7-15/20/4859-5. Oleme veebiaadressil https://v-maarja.ee/uldplaneering tutvunud kooskõlastamiseks esitatud üldplaneeringu ning KSH materjalidega ning soovime kinnisasjadele, mille riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ning volitatud asutus Maa-amet kavandatud maakasutusega seoses märkida järgmist:	
			1. Teeme ettepaneku Rakke alevikus asuv Vahtrametsa tee 13 (katastritunnus 92801:001:0367) kinnisasi kogu ulatuses arvata Rakke aleviku tiheasustusala sisse ja määrata kinnisasjale elamu maa-ala juhtotstarve.	Arvestame ettepanekuga.
			2. Teeme ettepaneku Rakke alevikus asuvale Mäevahe (katastritunnus 92801:001:0375) kinnisasjale määrata tootmise maa-ala juhtotstarve sarnaselt sellest idasse jäävate kinnisasjadega.	Arvestame ettepanekuga.
			3. Teeme ettepaneku Rakke alevikus asuva Kastevälja (katastritunnus 92801:001:0195) kinnisasja F. R. Faehlmanni tee äärde jääv osa arvata Rakke aleviku tiheasustusala sisse ja määrata sellele segaotstarbeline maa-ala juhtotstarve vahetult külgnevate kinnisasjade laiuselt.	Arvestame ettepanekuga.
			4. Teeme ettepaneku Väike-Maarja alevikus asuvale Tagaküla tee 4 (katastritunnus 92801:001:0114) kinnisasjale määrata elamu maa-ala juhtotstarve.	Arvestame ettepanekuga.
			5. Väike-Maarja alevikus asuvale elamumaa sihtotstarbega Põllu tn 7 (katastritunnus 92601:001:0205) kinnisasjale on kavandatud puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarve. Teeme ettepaneku kinnisasjale määrata elamu maa-ala juhtotstarve.	Arvestame ettepanekuga.
			6. Kiltsi alevikus asuvale elamumaa sihtotstarbega Jaama tn 3 (katastritunnus 92701:002:0072) kinnisasjale on kavandatud liikluse maa-ala juhtotstarve. Palume selgitada juhtotstarbe määramise vajadust, kui see on mõeldud Kiltsi rongipeatuse teenindamiseks, siis palume selgitada kas transpordimaa sihtotstarbega Jaama tn 2 // Kiltsi raudteejaam (katastritunnus 92701:002:0003) kinnisasja ei ole võimalik samal eesmärgil kasutada.	Selgitame, et liikluse maa-ala juhtotstarbe määramine on tingitud rongipeatuse teenindamise vajadusest. Liikluse maa-ala juhtotstarve on määratud, et tulevikus võimaluse korral rajada kergliiklustee.

			Lisaks soovime üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kohta märkida järgmist: 7. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 5.2.8.2 Päikeseenergia on toodud tingimused päikeseenergia tootmiseks ja seatud on tingimus, et päikesepargi või -elektrijaama rajamine ei ole üldjuhul lubatud väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel, rohevõrgustikus ja ilusa vaatega kohtades. Seega ei ole päikesepargi või -elektrijaama rajamine väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel, rohevõrgustikus ja ilusa vaatega kohtades täielikult keelatud. Seatud on ka tingimused, millistel juhul on päikesepargi või -elektrijaama kavandamine lubatud väärtuslikule põllumajandusmaale ja mida tuleb teha päikesepargi või -elektrijaama paigutamisel väärtuslikule maastikule. Tingimustest aga ei selgu kuna on päikesepargi või -elektrijaama rajamine lubatud rohevõrgustikus. Kui rohevõrgustikus tuleb järgida peatükis 4.2.3 Rohevõrgustik rohevõrgustiku säilimiseks seatud tingimusi, siis peaks sellele olema vastav viide. Kuna peatükis 4.3. Kaunid teelõigud ja vaatekoridorid seatud tingimused ilusa vaatega kohtades pigem ei võimalda päikesepargi või -elektrijaama rajamist, siis tuleks peatükis 5.2.8.2 seada tingimused kuna on ilusa vaatega kohtades lubatud päikesepargi või -elektrijaama rajamine.	Täpsustame ÜP seletuskirja kaunite teelõikude ja vaatekoridoride osas järgmiselt: <i>„Päikesepargi või -elektrijaama paigutamisel kauni vaatega kohtadesse tuleb koostada visuaalse mõju analüüs juhul, kui päikeseпарк või -elektrijaam võib vaateid mõjutada“.</i> Rohevõrgustiku osas on meie hinnangul ÜP seletuskirjas toodud tingimused piisavad ning me ei pea vajalikuks tingimusi erinevate peatükkide osas dubleerida.
			8. KSH aruande eelnõu peatükis 7.6.1 Põhjavee kaitstus (lk 63) on Salla reoveekogumisala kohta kirjutatud, et lisaks on Salla külas olemasolev reoveekogumisala, mida ÜP koostamise ajal ei ole Keskkonnaregistrisse kantud. VeeS kohaselt tuleb reoveekogumisala piirid kanda ÜP-le koos perspektiivis ühiskanaliseerimisega kaetava alaga, mis ei ole reoveekogumisalaks määratud või sellega hõlmatud (VeeS § 101 lg 148). ÜP kajastab olemasolevaid ja perspektiivseid reoveekogumisalasid vastavalt ÜVK arengukavale. Salla reoveekogumisala käsitletakse ÜP-s samuti olemasolevana. Veeseaduse (edaspidi VeeS) § 99 lg 2 kohaselt kehtestab reoveekogumisalad keskkonnaminister käskkirjaga. Salla reoveekogumisala ei ole kehtestatud, samuti ei ole Salla reoveekogumisala kohta alustatud menetlust ja esitatud VeeS § 99 lg 1 kohast taotlust. Eelnevale tuginedes ei ole võimalik üldplaneeringu koostamise ajal käsitleda Salla reoveekogumisala kui olemasolevat reoveekogumisala. Salla küla reoveekogumisala saab kajastada üksnes perspektiivse reoveekogumisalana. Palume üldplaneeringus ja KSH aruande eelnõus teha vastavad muudatused.	Korrigeerime KSH aruannet ning eemaldame info, et Salla külas on reoveekogumisala. Kirjutame, et reovesi kogutakse ja puhastatakse biopuhastis, võtame ÜVK alast välja ning kaardil ei kajasta.
			9. KSH aruande eelnõu peatükis 7.6.2 Põhjavee kasutamine (lk 65) on lause Kuna veevõtt on oluliselt väiksem kui põhjavee looduslik varu, siis põhjavee liigvähendamist ette näha ei ole. Õige on põhjavee looduslik ressurss, mitte põhjavee looduslik varu. Palume teha vastav parandus.	Nõustume ettepanekuga. Korrigeerime KSH aruannet vastavalt.
			10. KSH aruande eelnõu peatükis 7.6.2 Põhjavee kasutamine (lk 65) on lause Lähtuvalt veeseadusest (§ 28 lg 1) on veehaarde sanitaarkaitseala /.../. Viidatud on kehtetule veeseaduse sättele. Palume parandada.	Nõustume ettepanekuga. Korrigeerime KSH aruannet vastavalt.
			11. Peame vajalikuks, et KSH aruande eelnõu peatükki 7.6 Mõju põhjaveele lisatakse lühikokkuvõtte Väike-Maarja vallas levivate põhjaveekogumite ja nende seisundite kohta analoogselt pinnaveekogumite kirjeldusele peatükis 7.7 Mõju pinnaveekogudele ja maaparandussüsteemidele.	Nõustume ettepanekuga. Täiendame KSH aruannet vastavalt.
			12. KSH aruande eelnõu peatükis 7.7 Mõju pinnaveekogudele ja maaparandussüsteemidele (lk 67) on toodud veekogumite seisundiinfo ja lisaks on märgitud, et teiste Väike-Maarja valla territooriumil asuvate veekogumite seisundit ei ole hinnatud. Keskkonnaagentuur hindab kõigi Eesti veekogumite seisundit, millest tulenevalt on vaja lisada puuduvate veekogumite seisundiinfo. Kui aga on soovitud märkida, et teiste Väike-Maarja valla territooriumil asuvate veekogude (ning mõeldud ei ole veekogumeid) seisundit pole hinnatud, tuleb lauset vastavalt korrigeerida.	Nõustume ettepanekuga. Korrigeerime KSH aruannet vastavalt.
			13. KSH aruande eelnõu peatükis 9.12.3 Sademevee ärajuhtimine (lk 137) on viidatud standardile EVS 848:2013 „Väliskanaliseerimisvõrk“. See standardi versioon on kehtetu alates 01.06.2021. Palume teha KSH aruande eelnõus vajalikud parandused.	Nõustume ettepanekuga. Korrigeerime KSH aruannet vastavalt.

			PlanS § 85 lõike 3 kohaselt loetakse üldplaneering kooskõlastatuks kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule õigusaktiga või maakonnaplaneeringuga. Tuginedes PlanS § 85 lõigetele 1 ja 3 kooskõlastab Keskkonnaministeerium lähtudes oma valitsemisalast ja tegevusvaldkonnast Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõud. Palume kirjas toodud ettepanekutega arvestada ja hoida Keskkonnaministeeriumit kursis üldplaneeringu ja KSH aruande edasise menetlusega.	
		EELNÕU 19.11.2021 NR 7- 15/20/4859- 5	Oleme tutvunud veebilehel https://v-maarja.kovtp.ee/uldplaneering kättesaadavate materjalidega ning soovime märkida järgmist: 1. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.4.5. Puhke ja looduslik maa-ala on esitatud puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarbega alade tingimus puhkealadel paiknevad suure puhkeväärtusega (eelkõige tiheasustusaladel ja nendega külgnevatel aladel) metsad jätta avalikuks kasutamiseks, vajadusel arendada välja vajalik taristu. Üldplaneeringu seletuskirjast ei selgu, kas mõisteid puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarve ja puhkeala kasutatakse seletuskirjas sünonüümidenä. Kuna eeltoodud tingimus kehtib puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarbega aladel, siis tuleb tingimust mõista selliselt, et puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarbega aladel, mis on määratud nii tiheasustusaladel, kui ka nendega külgnevatele aladel paiknevad suure puhkeväärtusega metsad tuleb jätta avalikuks kasutamiseks. Teeme ettepaneku peatükki 9. Mõisted lisada puhkeala mõiste koos kirjeldusega. Lisaks ei selgu üldplaneeringust, millised on suure puhkeväärtusega metsad. Üldplaneeringu seletuskirja väärtuslike alade peatükis on toodud KAH alad, mis on Äntu matkaradade, Varangu allikate, Ebavere ja Emumäe juures olevad ja RMK hallatavatel maadel asuvad metsaalad. Vähemalt osaliselt on nendele aladele määratud puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarve ja lisaks on need üldplaneeringu joonisel 3. Väärtused ja piirangud tähistatud KAH aladena. Palume lisada üldplaneeringusse suure puhkeväärtusega metsade kirjeldus koos selgitusega, kas need on ka KAH alad. Teeme ettepaneku üldplaneeringusse tehtavatest täiendustest lähtuvalt täpsustada eeltoodud tingimuse sõnastust ja muuta see arusaadavamaks.	
			2. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 4.2.3. Rohevõrgustik on toodud tingimused rohevõrgustiku toimimiseks, mille punkti 8 kohaselt rohevõrgustiku koridoride alal säilitada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses, vajadusel rajada uushaljastus (puude istutamine võrade liitumisega, põõsarinde rajamine jms), et tekiks rohevõrgustiku sidusus. Kuna Eesti seadusandlus ja üldplaneering kõrghaljastust ei defineeri, siis teeme ettepaneku üldplaneeringu seletuskirja peatükis 9. Mõisted selgitada, mida üldplaneeringus mõistetakse kõrghaljastuse all. Samuti teeme ettepaneku antud tingimuse kontekstis üldplaneeringus selgitada, mida tähendab sidusalt kulgev kõrghaljastus.	
			3. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 4.2.3. Rohevõrgustik on toodud rohevõrgustiku toimimise tingimuse punkt 15, mille kohaselt rohevõrgustiku konfliktikohtades on oluline rakendada meetmeid, et tagada rohevõrgustiku toimimine. Oluline on säilitada looduslikku taimkatet kogu rohekoridori ulatuses. Maanteetrassi või muu konfliktala lõikumisel rohevõrgustikuga tuleb rakendada erimeetmeid. Näiteks paigaldada alale kiirusepiirangud, hoiatavad liikluskorraldusvahendid vms. Loomade sõiduteele sattumise vältimiseks rajada nt võrkaed, ökodukt, ulukitunnel, truubid vms. Üldplaneeringust ei selgu, mida peetakse silmas loodusliku taimkatte säilitamisena. Palume selgitada, kas uuendusraie on loodusliku taimkatte mitesäilitamine ja rohekoridorides keelatud ning kas kultuurpuistu on või ei ole looduslik taimkate. Sama väljendit on kasutatud ka Väike-Maarja valla rohevõrgustiku analüüsis dokumendis.	
			4. Keskkonnaministeeriumil on hetkel töös „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“[1], mis valmib septembris 2022. Laiapõhjalisem teave maismaa linnustikust (peamised rändeteed, ööbimis- (puhke-) ja toitumisalad) koondatud analüüsina aitab meie hinnangul paremini planeerida potentsiaalseid tuuleenergiaks sobivaid maismaa-alasid ilma loodusväärtusi kahjustamata ja vastuollu minemata riiklike ning rahvusvaheliste kohustustega. Antud töös esitatakse ka soovitusel tuuleparkide rajamiseks vajalike eeluuringute ja tuuleparkide rajamise järgselt vajalike järeelseire meetodite kohta (esitatakse kirjeldatud meetodid). Samuti valmib juhis tuulepargi eeluuringuks ja rajamise järgseks järeelseireks koos miinimumnõuetega (nt 3D radaruuringute vajadus, uuringu kestus ja perioodid jt). Seetõttu peame vajalikuks, et üldplaneeringu seletuskirja punktis 5.2.8.1. „Tingimused tuuleenergia tootmiseks“ lisatakse tingimus, et tuuleparkide kavandamisel tuleb arvestada tööga „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“.	
			5. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 6.5. Müra ja õhusaaste (lk 69) on kirjutatud saasteainete piirväärtuste..., õige on õhukvaliteedi piirväärtuste.	
			6. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 6.5. Müra ja õhusaaste (lk 70) on kirjutatud...et vältida välisõhu saastatuse taseme	

			piirväärtuse ületamist. Asendada välisõhu saastatuse taseme piirväärtuse sõnadega õhukvaliteedi piirväärtuse.	
			7. Teeme ettepaneku KSH aruande eelnõus asendada termin tahked osakesed terminiga osakesed.	
	AMETID			
	Muinsuskaitseamet	PÕHILAHENDUS <i>e-kiri</i> <i>15.03.2023</i>	Muinsuskaitseamet on tutvunud avalikul väljapanekul oleva Väike-Maarja valla üldplaneeringuga ning ei pea vajalikuks täiendavalt arvamust avaldada. Juhime vaid tähelepanu, et kaardirakenduses on värvid valitud selliselt, et mälestise ala ja tootmismaa juhtotstarbega maa-ala on tähistatud väga sarnase lillaga, mistõttu võib nende kaardikihtide samaaegsel avamisel segadus tekkida. Soovitame võimalusel tonaalsust niipalju muuta, et ka pealiskaudsemal vaatamisel oleks erinevad funktsioonid üheselt arusaadavad.	Arvestame soovitusena ja korrigeerime mälestise ala leppemärgi värvust. Täiendavalt selgitame, et ÜP joonistel mälestise ala ja tootmisala samadel joonistel ei kuvata. Kaardirakendus on kasutusel kuni ÜP kehtestamiseni.
		KOOSKÕLASTAMINE <i>25.05.2022</i> <i>nr 1.1-7/2484-9</i>	Komisjon tutvus Väike-Maarja valla üldplaneeringu põhilahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõudega, mida on oluliselt täiendatud ning lisatud sisukas riikliku ja kohaliku kultuuripärandi käsitus. Komisjon, tuginedes muinsuskaitseadusele, planeerimisseadusele ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele, otsustas: 1. Muinsuskaitseamet kooskõlastab Väike-Maarja valla üldplaneeringu, kuid palub lisada kõik üldplaneeringus välja toodud väärtused ühele kaardile. 2. Muinsuskaitseamet kooskõlastab Väike-Maarja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande.	Selgitame, et parema loetavuse tagamiseks on kõik riiklikest registritest pärinevad informatiivsed andmekihid, mida üldplaneeringuga ei kehtestata (sh kultuurimälestised, looduskaitse objektid ja alad ning maardlad ja mäeeraldised) lisatud eraldi joonistele – Lisa 6 ja Lisa 7. Riiklike andmebaaside info muutub ajas ning seda tuleks igakordselt vastavatest andmebaasidest kontrollida. Väärtuste ja piirangute joonisel on esitatud vaid üldplaneeringuga kehtestatavad ruumiandmed ja mõned taustainfona vajalikud objektid (sh erinevad teed). Kogu väärtuste ja piirangute info ühele ÜP joonisele koondades muutuks üldpilt meie hinnangul loetamatuks.
		EELNÕU <i>10.11.2021</i> <i>nr 1.1-7/2484-7</i>	1. Avalikul väljapanekul olevad Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõud on Muinsuskaitseametis läbi vaadatud ning olnud arutusel menetluskomisjoni 02.11.2021 koosolekul (protokoll nr 462). Üldplaneeringus on põhjalikult käsitletud kohalikku pärandit: XX sajandi arhitektuuriobjekte, maaehituspärandit, militaarpärandit, pärandkultuuriobjekte. Samuti on määratud miljööväärtuslikke alasid. Kohalikku kultuuripärandit ilmestavate objektide esiletoomisel on panustatud kohaliku pärandi analüüsimisse ja mõtestamisse, mis väärrib tunnustust. Kahjuks pole üldplaneeringu eelnõu koostamisel piisavalt käsitletud riiklikku kultuuripärandit, mis on samuti oluline osa Väike-Maarja valla identiteedist. Ometi annab nii planeerimisseadus (§ 8–12) kui ka muinsuskaitseadus (§ 3) otsese suunise kultuuripärandi käsitlemiseks ja sellega arvestamise nõude. Muinsuskaitseaduse § 3 sõnastab muinsuskaitse põhimõtted üldise väärtusruumi loomiseks. Teiste põhimõtete hulgas on välja toodud, et riik ja kohaliku omavalitsuse üksused peavad ruumiliste otsuste tegemisel arvestama kultuuripärandiga kui avaliku väärtusega ning vajalik on koostöö Muinsuskaitseametiga, et toetada kultuuripärandi kui avaliku väärtuse säilimist ja kasutuses hoidmist. Muinsuskaitse põhimõtete järgimine toetab otseselt PlanS § 8 sõnastatud elukeskkonna parendamise põhimõtet – eesmärk on luua eeldused kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna ja kogukondlike väärtusi kandva ruumilise struktuuri olemasoluks ja säilitamiseks ning esteetilise miljöö arenguks. Samuti haakuvad muinsuskaitse põhimõtted selgelt kestliku kahanemise põhimõtete, säästva arengu printsiipidega ja säästliku maakasutuse põhimõtetega (PlanS § 12), mille kohaselt peab planeerimisel võimaluse korral soodustama varem kasutuses olnud või ebapiisavalt kasutatud alade otstarbekamat kasutamist ning eelistama keskkonnasäästlikke ja energiatõhusaid lahendusi. Oleme seisukohal, et mälestised näitavad piirkonna kultuurimaastiku ajalist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada nende kui avaliku väärtusega (MuKS § 3 lg 7). Muinsuskaitseamet pani üldplaneeringute koostajatele kokku juhendi, milles annab suuniseid ja teeme ettepanekuid, kuidas planeerimisel kultuuripärandit käsitleda ning selle erinevate osadega ruumi kasutamisel ja kujundamisel arvestada. Muuhulgas on juhises (lisa 1, lk 14) kirjas soovitus käsitleda kultuurimälestisi tabeli vormis või nimekirjana, kus oleks	Võtame teadmiseks.

			märgitud mälestise seisund, kasutusfunktsioon, leevendused, kavandatavad tegevused, kusjuures mälestisi võib ka liigiti grupeerida. Mälestistel ja nende kaitsevööndites tegutsemisel tuleb küll lähtuda muinsuskaitseseadusest, kuid tabel (kuhu on kantud tegevused ja leevendusmeetmed) on abivahend, mida järgides saab paremini planeerida tegevusi nii, et tagatud oleks mälestiste säilimine maastiku ajalise mitmekihilisuse näitajana ning arheoloogilise kultuurikihi teabemahukus ajalooallikana on kõige paremini tagatud. Sellise analüüsi abil on võimalik hinnata planeeringuga kavandatava maakasutuse sihtotstarvete võimalikku mõju pärandile ning näha ette lahendusi negatiivse mõju ära hoidmiseks.	
			Arheoloogiamälestiste puhul on lisaks riigi kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele palju juba avastatud või eeldatavat arheoloogiapärandit, mis pole riikliku kaitse all, kuid mida tuleb samuti ruumilisel planeerimisel silmas pidada, et kultuurmaastiku ajalise mitmekihilisuse säilimine oleks tagatud ka edaspidi. Üldplaneeringu koostamise käigus tuleb teadaolevate ja võimalike arheoloogiliselt väärtuslike alade määratlemiseks analüüsida arhiiviandmeid, leiuteateid ja muid ajalooallikaid (kohanimed, ajaloolised kaardid, geoloogiline andmestik jms). Analüüsi eesmärk on märgilistele muististele säilimistingimuste määramine ja alade piiritlemine, kus enne kaevetöid (ehitamine, kaevandamine jms) tuleb läbi viia arheoloogilised uuringud. Arvestades asjaolu, et arheoloogiapärandi paiknemist sellisel moel on analüüsitud vaid üksikutes üldplaneeringutes, siis annab Muinsuskaitseamet Väike-Maarja valla üldplaneeringu jaoks esmase sisendi ise. Prognoosi käigus välja tulnud alade puhul tuleb planeeringusse kanda viited selle kohta, et prognoositud tõenäolistel arheoloogiapärandirikastel aladel tuleb eelnevalt küsida Muinsuskaitseameti seisukohta arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta kõigil juhtudel, kus üldplaneering näeb ette detailplaneeringu koostamist. Alade täpsed piirid ning sealsed nõuded edastab Muinsuskaitseamet omapoolse arheoloogiatundlike alade prognoosiga. KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) tuleb arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3) Muinsuskaitseametiga kooskõlastada igal juhul, sõltumata sellest, kas tegemist on arheoloogiaprognosi käigus märgitud aladega või mitte. Hindame läbimõeldud üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel erinevate huvigruppide ja seotud ametkondade kaasamist, mistõttu oleme seisukohal, et kõige jätkusuutlikum lahendus valmib koostöös. Kutsume üles astuda Muinsuskaitseametiga kultuuripärandiga arvestava lahenduse väljatöötamiseks dialoogi.	Võtame teadmiseks.
			Komisjon, tuginedes muinsuskaitseseaduse §3 ja planeerimisseaduse §8-12, otsustas üldplaneeringu edasisel menetlemisel palume arvestada alljärgnevate ettepanekute ja märkustega: 1. täiendada üldplaneeringu eelnõud ja lisada ülevaade riiklikust kultuuripärandist. Soovitame ülevaate koostamisel lähtuda üldplaneeringu nõustikust ja Muinsuskaitseameti poolt koostatud üldplaneeringute koostamise juhendmaterjalist. On oluline, et planeeringu lahendus arvestaks kultuuripärandi kui avaliku huviga ning, et üldplaneering sisaldaks infot, kuidas kultuuripärandiga arvestatud on;	1. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			2. eristada lisaks kultuurimälestistele eraldi alapeatükina mitte kaitse all olev arheoloogiapärand, kuhu märkida järgnev info: Mitte kaitse all olev arheoloogiapärand hõlmab nii teadaolevaid, kuid mitte kaitse all olevaid objekte kui ka prognoositavaid arheoloogiatundlikke alasid. Riigi kaitse all olev arheoloogiapärand on kaitse all umbes 1998. aasta avastuste seisuga, kuid pärast seda on üle Eesti leitud rohkem kui 1500 objekti, millele igal aastal lisandub infot 50–100 avastatud muistise kohta. Suuremat osa viimase 20 aasta jooksul avastatud muististest pole jõutud kaitse alla võtta. Lisaks sellele on Muinsuskaitseamet prognoosiva meetodina alustanud võimalike arheoloogiatundlike alade analüüsimist, välja selgitamist ning kaardile kandmist, mille abil on võimalik vähendada arheoloogiapärandi hävimise riski kohtades, kus kavandatakse ehitustegevust. Arheoloogiatundlikud alad esitatakse üldplaneeringu kaartidel ning seletuskiri üldplaneeringu lisana;	2. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest. Täiendatud 31.01.2022 <u>Ei kavanda veel avastamata arheoloogiapärandi alasid üldplaneeringus MKA poolt esitatud ettepaneku alusel.</u> Täiendavate piirangute seadmine igasugusele arendustegevusele ning kinnisvara kasutamisele ei ole proportsionaalne. MKA ettepanekuna esitatud arheoloogiapärandi prognoosialad ei tugine arheoloogilistele uuringutele, puudub faktipõhine info, tegemist on MKA poolt prognoosiva meetmena võimalike arheoloogiatundlike alade väljaselgitamisega - seega väga ligikaudsele teabele tuginev info.

				MKA kirjast ei ole aru saada, kes finantseerib keskkonnamõju hindamisel läbi viidava arheoloogilise uuringu, kas kinnistu omanik, KOV või MKA? Muinsuskaitseadus § 31 lg 3 sätestab piisavalt. Lisaks tuleb järjekordsete täiendavate piirangute seadmist kinnistute omanikele põhjendada. Väike-Maarja vald on lähtunud üldplaneeringuga lahendatavate ülesannete otsustamisel kohaliku omavalitsuse üksuse ruumilistest vajadustest ja kohalikust (avalikust) huvist. Veel avastamata arheoloogiapärandi alade kavandamise kohustus ei tulene planeerimisseadusest ega ei ole seda ülesannet sätestanud üldplaneeringu lähteseisukohtades ka Väike-Maarja vald. Täiendatud 21.02.2022: Oleme nõus prognoositud arheoloogiatundlike alade üldplaneeringus kajastamisega ning Muinsuskaitseameti poolt koostatud "Väike-Maarja valla arheoloogiapärandi" seletuskirja üldplaneeringule lisama, kuna seletuskiri korrigeeriti vastavalt vallavalitsuse ettepanekutele.
			3. lisada üldplaneeringu seletuskirja üldised ehitamise tingimused juurde järgmised arheoloogiapärandi kaitsest tulenevad tingimused: • KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (kogu valla territooriumil, sõltumata sellest, kas tegemist on prognoositud arheoloogiatundliku alaga või ei, sh ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3); • prognoositud arheoloogiatundlikel aladel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui: - algatatakse detailplaneeringut; - kaevanduse või ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m². • Tagada nii üldplaneeringus esitatud arheoloogiatundlikel aladel kui ka mujal arheoloogiapärandi avastamisel arheoloogiapärandi kaitseks muinsuskaitseaduses ette nähtud tegevused (vt § 31);	3. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest. Täiendatud 31.01.2022 Vt vastus eelmisest punktist. Täiendatud 21.02.2022, vt eelmise punkti juurest.
			4. täiendada kultuuriväärtuste kaarti lisades sinna valla erinevate piirkondadesse planeeritud maakasutus. Hetkel on planeeringulahenduse mõju ja võimalike probleemkohtade analüüsimine keeruline, kuna maakasutus ja kultuuriväärtused on esitatud erinevatel kaartidel;	4. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			5. lisada kultuuriväärtuste kaardile kultuurimälestisena kaitse all olev Avispea kalmistu (reg-nr 5815);	5. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest. Täiendatud 20.01.2022 Avispea kalmistu (reg nr 5815) on juba eelnevalt kaardile kantud.
			6. täiendada tabelit nr 4 lk 39 ja lisada Väike-Maarja alevikku kavandatud miljööväärtusliku ala tingimuste juurde: miljööväärtuslikule alale jäävatel kultuurimälestistel tuleb tööde kavandamisel ja teostamisel arvestada	6. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja

			muinsuskaitseadusest tulenevate nõuetega;	valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			7. korrigeerida kultuuriväärtuste kaardil kultuurimälestiste kohta käivat infot ja lisada: kaardil ei ole kultuurimälestiste kaitsevööndit kujutatud, kuid arvestada tuleb, et reeglina on see 50 m kultuurimälestise välispiirist. Erandjuhtude (nt mälestiste ühine kaitsevööndi olemasolul) täpsustamiseks kontrollida kaitsevööndi paiknemist kultuurimälestiste registri kaardirakendusest. Ruumiotsuste tegemisel tuleb aluseks võtta objektipõhine mälestise kaitsevöönd kultuurimälestiste registri info põhjal;	7. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			8. soovitame lisada XX sajandi arhitektuuripärandi objektide juurde nende aadressid;	8. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			9. soovitame täiendada XX sajandi arhitektuuripärandi säilitamise ja kasutamise tingimusi ja lisada: XX sajandi arhitektuuri nimekirja kuuluvate objektide lammutamise soovi korral teha koostööd Muinsuskaitseametiga, et anda ametile võimalus kaaluda objekti mälestiseks tunnistamise menetluse algatamist;	9. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			10. soovitame kaaluda maaehituspärandi objektide juurde ka Vao vallamaja lisamist, mis on säilinud üpris esialgsel kujul ning on Väike-Maarjale iseloomulikku ilmet kujundav ajalooline hoone, mis väärib kohalikul tasandil üldplaneeringus esiletõstmist ja väärtustamist;	10. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			11. soovitame maaehituspärandi objektide hulgast eemaldada Avispea vallakooli hoone, kuna tegemist on riikliku kultuurimälestisega (reg-nr 5815). Samuti soovitame miljööalasid kultuurimälestisena kaitse all olevatele hoonetele ja hoonekompleksidele (nt Simuna kirik koos kirikuaia ja lähiümbrusega, Avanduse mõisakompleks) mitte kavandada, kuna nn topeltkaitse kehtestamine võib tekitada segadust, sest ÜP eelnõus antavad kaitsetingimused ei sisalda kõiki nüansse, mida tuleb kultuurimälestiseks tunnistatud hoonete puhul arvestada. Küll aga soovitame analüüsida nende objektide vaadeldavust ümbritsevast maastikust ning määrata neile vaatesektorid;	11. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			12. soovitame maaehituspärandi säilitamise ja kasutamise tingimuste hulgast eemaldada lause: Väärtustada maaehituspärandi hulka arvatud hooneid seni kuni ehitised püsivad ja nende seisukord ei riku maastikupilti. Maaehituspärandi objektid on olulised Väike-Maarja valla ajaloolised hooned, mille säilimiseks ei piisa pelgalt nende väärtustamisest, vaid selleks on vaja planeerida tegevusi (konserveerimine, restaureerimine, remont, hooldamine), mis aitavad neid hoida kui kohalikke identiteeti kujundavaid mäluobjekte;	12. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			13. soovitame kaaluda väärtuslike üksikobjektide määramise vajadust.	13. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			14. soovitame korrigeerida parklate tingimusi ja viia need vastavusse peatükis 6.3 Kliimamuutustega arvestamine välja toodud põhimõtetega. Soovitame parklate liigendamist haljastusega, mis aitab hoida ära nn kuuma saarte tekkimist ning aitab kultuuriväärtuslike objektide vahetus läheduses parklate rajamisel luua miljööliselt toetavat keskkonda.	14. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest.
			Komisjon tutvus üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõuga, mis sisaldab põhjalikku kohaliku ja riikliku kultuuripärandi ning nende erinevate alaliikide kirjeldusi. Siiski selgub KSH aruande eelnõust, et valla territooriumile on kavandatud maakasutust, mis otseselt mõjutab ka kultuuri-mälestiste ja nendele omase keskkonna säilimist. Nt on kavandatud Vao külla tootmismaa, kus paiknevad mälestisena kaitse all olevad Vao mõisakompleksi hooned. Samuti kattub Aburi külas planeeritav elamumaa osaliselt asulakohaga (reg-nr 10928) jne. KSH ptk 7.10.1 välja toodud kultuurimälestiste ja nende lähiümbrusesse kavandatava uue maakasutuse punktide juures puudub sisuline analüüs, kuidas üks või teine maakasutus kultuurimälestisi mõjutama hakkab. Samuti ei ilmne aruande eelnõust planeeritud maakasutuse kaalutlusi ja põhjendusi, mis aitab hinnata planeeringulahenduse põhjendatust kultuurimälestiste kui olulise avaliku huvi arvelt. Muinsuskaitseamet on seisukohal, et maakasutuse planeerimisel tuleb eelistada lahendusi, mis omab võimalikult väikest mõju kultuuripärandi säilimisele ja aitab hoida neid kasutuses (ehitis-	11.11.2021 toimunud koosolekul selgitasime Muinsuskaitseametile maakasutuse määramise aluseid üldplaneeringus ning seda, et maakasutuse määramine ei anna luba kavandada maa-alale ehitisi või tegevusi, mis kahjustavad kultuuripärandit. Planeeringu edasise koostamise käigus vaatame üle planeeringu seletuskirja ning KSH sõnastuse, et oleks üheselt mõistetav, et üldplaneeringuga kavandatud maakasutuse realiseerimisel ei ole lubatud kultuurimälestiste hävitamine või kahjustamine. Vao külas ja Aburi külas on tegemist olemasoleva

		ja ajaloomälestised). Uushoonestuse piirkondade kavandamisel tuleb kaaluda lahendusi, mis ei too kaasa mälestiste hävitamise vajadust (arheoloogiamälestised). Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 40 lg 6 peab strateegilise hindamise aruanne sisaldama hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale, /.../ kultuuripärandile ja maastikele, /.../ ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldust. Leiame, et ÜP ja KSH aruande eelnõu vajab selles osas edasi töötamist kaaludes alternatiivseid lahendusi, mis aitab kaasa Eesti kultuuripärandi säilimisele. Soovime parima muinsuskaitseliste ja valla arengu eesmärkidega arvestava lahenduse väljatöötamiseks leppida kokku kohtumine, mille käigus vaadata ühiselt üle kultuuripärandi seisukohalt probleematilise maakasutusega piirkonnad. Komisjon, tuginedes muinsuskaitseaduse § 3, planeerimisseaduse § 8-12, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 40 lg 6, otsustas: tagastada Väike-Maarja üldplaneeringu keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruande eelnõu täienduste tegemiseks alljärgnevate kommentaaride põhjal: 1. lisada sisuline analüüs, milles tuua välja üldplaneeringu lahenduse mõju riiklikele kultuurimälestistele;	maakasutusega ja ÜP-ga sinna uut maakasutust ei planeerita. KSH aruannet on vastavalt korrigeeritud.
		2. eemaldada ptk 7.10.1 Mõju kultuuripärandile segadust tekitav ja muinsuskaitseaduse ja planeerimisseadusega vastuolus olev info: välja arvatud alaliselt ja ajutiselt riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised (KSH aruande ptk 7.10.1), puudub teistel kultuurimälestiste riiklikus registris olevatel objektidel õiguslik staatus/kaitse. Seega puudub ka riigil, kohalikul omavalitsusel ja omanikul kohustus neid kuidagi kaitsta või nendega erinevate tasandite planeeringutes arvestada. Küll aga võimaldab registris olemine neid objekte planeeringutes määratleda ja väärtustada kui kohalikku arhitektuuripärandit ja pärandkultuuri;	2. Muinsuskaitseadusest tulenevalt on riikliku kaitse all teatud osa KSH aruande peatükis 7.10 käsitletavatest kultuuriväärtustest (kultuurimälestised), ülejäänutel riiklik kaitse puudub. See on viidatud lõigu teksti mõte ning vastuolu me siinkohal ei tuvasta. Saame sõnastust korrigeerida, et see paremini välja tuleks.
		3. lisada ptk 7.10.1 lisada juurde ka mitte kaitse all olev arheoloogiapärand ning järgmine info: lisaks riikliku kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele ning teadaolevatele muististele ja leiukohtadele, mida ei ole jõutud kaitse alla võtta, on suur osa arheoloogiapärandist avastamata. Arvestades olemasolevat infot mälestiste, muististe ja leiuteadete kohta ning piirkonna asustuse ajalugu ja looduskeskkonna tingimusi, on Muinsuskaitseamet prognoosiva meetodina alustanud võimalike arheoloogiatundlike alade välja selgitamist, analüüsimist ning kaardile kandmist, millega tuleb arvestada ehitustegevuse planeerimisel (nii KMH-d või detailplaneeringut nõudvate projektide kui ka 500 m2 suuremate ehitiste kavandamisel). Prognoositud arheoloogiatundlike alade seletuskirjas on välja toodud leevendavad meetmed kultuuripärandi säilimisele ning need tuleb märkida vastavasse üldplaneeringu seletuskirja alapeatükki;	3. Täiendame üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõusid lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel toimunud koosoleku tulemustest. Täiendatud 31.01.2022 Vt punkt 2.
		4. mitte kavandada planeeringuga lahendusi/tegevusi, mis ohustavad kultuurimälestiste säilimist;	4. 11.11.2021 toimunud koosolekul selgitasime Muinsuskaitseametile maakasutuse määramise aluseid üldplaneeringus ning seda, et maakasutuse määramine ei anna luba kavandada maa-alale ehitisi või tegevusi, mis kahjustavad kultuuripärandit. Planeeringu edasise koostamise käigus vaatame üle planeeringu seletuskirja, et oleks üheselt mõistetav, et üldplaneeringuga kavandatud maakasutuse realiseerimisel ei ole lubatud kultuuripärandi hävitamine või kahjustamine. KSH täiendamiseks vajadus puudub, kuna KSH aruandes on viide MuKSile kui valdkonda reguleerivale õigusaktile.
		5. soovitame kaaluda maaehituspärandi objektide nimekirja lisada Vao vallamaja, mis on säilinud üpris algsel kujul ning on Väike-Maarjale iseloomulikku ilmet kujundav ajalooline hoone, mis väärib kohalikul tasandil üldplaneeringus esiletõstmist ja väärtustamist.	5. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõud ning vajadusel KSH aruande eelnõud lähtuvalt esitatud märkusest ning Muinsuskaitseameti ja valla vahel

			Muinsuskaitseamet teeb ettepaneku kohtuda Väike-Maarja valla üldplaneeringu koostamise korraldaja, koostajate ja Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna esindajaga, eesmärgiga selgitada omapoolseid sisunõudeid ja teha sisulist koostööd üldplaneeringu koostamise raames.	toimunud koosoleku tulemustest.
		LÄHTESEISU KOHAD 24.02.2020 nr 1.1-7/2484-3	Üldplaneeringu koostamisel kultuuripärandiga arvestamise ja Muinsuskaitseametiga koostöö tegemise nõue tuleneb MuKS § 3 lg-st 7, mis näeb ette, et riik ja kohaliku omavalitsuse üksused arvestavad oma ülesannete täitmisel kultuuripärandi kui avaliku väärtusega ning teevad omavahel koostööd, et toetada kultuuripärandi säilimist ja kasutuses hoidmist. Seega on kohaliku omavalitsuse ülesanne teha Muinsuskaitseametiga üldplaneeringu koostamise raames koostööd, mille käigus kajastatakse üldplaneeringus kokku lepitud maakasutuse valdav otstarve ning ehitus- ja kasutuspiirangud.	Arvestame koostöö tegemise vajalikkusega Muinsuskaitseametiga.
			Riikliku kaitse all olevaid kultuurimälestisi tuleb käsitleda üldplaneeringu seletuskirjas eraldi peatükina. Muinsuskaitseamet soovib käsitleda üldplaneeringu seletuskirjas kultuurimälestisi tabeli vormis või nimekirjana (vt Lisa 1), kus hinnatakse mälestise tehnilist seisundit, kasutusfunktsiooni, leevendusi ja kavandatavad tegevusi jm. Mälestiste kasutuses hoidmine ja kasutuseta mälestistele funktsiooni leidmine peab olema valla üldplaneeringus käsitletav teema. Korrustatud ja hoitud kultuuriväärtused loovad elamisväärsema ja atraktiivsema elukeskkonna, mis aitab kaasa elukvaliteedi tõusule, loob töökohti, elavdab majandust ja kasvatab piirkonna konkurentsivõimet. Üldplaneeringu kaartidel tuleb tähistada maa-alalised mälestised alana, üksikmälestis näidata punktina. Kaardimaterjali väljatrükil võivad mälestised olla tähistatud eristuva leppemärgiga.	Teadmiseks võetud. Üldplaneeringu koostamisel käsitletakse riikliku kaitse all olevaid kultuurimälestisi lahenduse väljatöötamisel, kuid neid, sh nende nimekirju ei kehtestata üldplaneeringu koosseisus, kuna tegemist on olemasolevate objektide ja aladena, mida üldplaneeringuga ei kavandata.
			Muinsuskaitseamet kultuuripärandi valdkonna asjatundjana soovib üldplaneeringu koostamisel kaardistada ja arvestada järgmisi teemasid, mis vajavad planeeringu elluviimisega kaasneda võivate mõjude hindamist, et tagada planeeringualal säästva arengu põhimõtteid järgiv ja kultuurimaastiku ajalise mitmekihilisust säilitav elukeskkonna parendamine. 1. Veel avastamata arheoloogiapärandi prognoosimine. Üldplaneeringu koostamisel tuleb silmas pidada, et lisaks riigi kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele on maastikul palju avastamata arheoloogiapärandit, millega arvestamine tagab kultuurimaastiku ajalise mitmekihilisuse säilimise. Arheoloogiapärandit kui inimtekkelisi või selge inim mõjuga kohti võib olla kõikjal, kuid nende paiknemise tõenäosust on paljudel puhkudel võimalik maastikku analüüsides prognoosida. Näiteks juba teada olevate muinas- või keskaegsete asustuskeskuste lähedalt või samatüübilistelt maastikelt on tõenäosus avastada varasemate inimeste elu- ja matmispaiku (nt mere, järvede ja jõgede rannamoodustistelt kiviaegseid asulakohti, vanade külade lähedal liivastelt kungastelt külakalmistuid jne). Lääne-Virumaa piirkond, sealhulgas ka tänapäevane Väike-Maarja vald, oli muinasajal tihedasti asustatud ala, sellest annavad muuhulgas tunnistust mitmed linnused (nt Äntu Punamägi ja Tammiku Rahaaugumägi), asulad, matmispaigad, pühapaigad ja haruldased metallidetektori abil leitud leiud. Kuivõrd elu- ja matmispaikade asukohti maastikul on teatud piirini võimalik prognoosida, siis juhuleidude paiknemist maastikul on väga keeruline ette ennustada, kuid juba teada olevate leiukohtade kaardistamine annab infot kunagise asustuse paiknemisest; mitmete suuremate muinasaegsete asustusüksuste täpsem ülesehitus ja ulatus ei ole seni veel teada. Arheoloogiapärandi seisundit ja säilimist mõjutab senise maakasutuse muutmine, eeskätt ehitus-, kaeve- või muu mullatöö (nt kaevandused, suured taristuobjektid, ulatuslikud uued elamu- ja tööstusalad, jõesuudmete süvendamine jms). Aladel, kus üldplaneeringuga kavandatakse senise maakasutuse muutust, mis toob endaga kaasa ulatuslikke kaevetöid, on üldplaneeringu koostamise käigus vajalik ja põhjendatud markeerida ära tõenäolised arheoloogiliselt väärtuslikud alad, kus hiljem tuleb keskkonnamõju hindamisel läbi viia arheoloogiline uuring (leire või eeluuring, olenevalt planeeritavast ja planeeringuala suurusest) (MuKS § 31 lg 3, ÜP nõustik ptk 4.7.1, samuti arheoloogiapärandi kaitse Euroopa konventsioonis toodud põhimõtted, millega soovitatakse konventsiooniga ühinenud riikidel hoolitseda, et mh arheoloogiapärandisse puutuv oleks arvesse võetud eri astme planeerimiskavades). Juhised veel avastamata arheoloogiapärandi prognoosimiseks sõnastatakse iga kord, lähtuvalt valla eripärast. Üldplaneeringu koostamise ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus arheoloogiliselt väärtuslike alade prognoosimiseks tuleb eriti silmas pidada riigi kaitse all olevaid arheoloogiamälestiste ja arheoloogiliste leiukohtade kontsentratsioonialasid, kuid lisaks allikakriitiliselt koondada arheoloogia arhiivides olevaid andmeid ja teha üldistav analüüs ajalooliste kaartide ning tänapäevase reljeefi- ja maakasutuskaartide põhjal. Et välja selgitada tõenäolised arheoloogiliselt väärtuslikud alad, soovime planeerijal konsulteerida Muinsuskaitseameti arheoloogianõunikuga. 2. Olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad Kohalikku kultuuripärandit silmas pidades võivad miljööväärtuslikud alad olla nii tüüpilised kui ka erilised ehitatud keskkonnad. Miljööväärtuslike alade määratlemisel soovime analüüsida väljakujunenud asustusstruktuuri ja teedevõrku ning muid paigale omaseid väärtusi: krundi suurusi, hoonestuslaadi, hoonestuse ja muid kujundamise elemente, ehitusmaterjale,	1. Leidmata leidude kaitsele suhtume tähelepanuga, kuid samas oleme seisukohal, et täiendava piirangu seadmine igasugusele arendustegevusele ei ole proportsionaalne; 2. – 4. Arvestatakse vastavalt ÜP täpsusastmele ja võimalustele antud teemasid suunata.

		maakasutust jms. Miljööaladele seatavad kaitse- ja kasutustingimused peavad tagama uue hoonestuse ja maakasutuse sobitumise vanaga, et olemasolevad väärtused säiliks ja tõuseksid esile (PlanS § 75 lg 1, p 16). Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramisel saab kasutada varasemaid uuringuid, sealhulgas Muinsuskaitseameti tellitud valdkondlikke uuringuid. Need on leitavad Muinsuskaitseameti arhiivist (Pikk 2, Tallinn), enamik neist on digitaalselt olemas ka Muinsuskaitseameti kodulehel ja registris: 1. Maaehituspärand (https://register.muinas.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=list); 2. Muistised ja pärimuspaigad (https://register.muinas.ee/public.php?menuID=placeinfo); 3. 20. sajandi väärtuslik arhitektuur (https://register.muinas.ee/admin.php?menuID=architecture); 4. Koolimajad (https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Maakoolimajad/Maakoolimajad%20koos.pdf); 5. Vallamajad (https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Vallamajad/20saj.Vallamajad.pdf); 6. Militaarpärand (https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage); Vajadusel viia läbi täiendavaid inventeerimisi ja/või koguda infot kohajaloolastelt ning Virumaa Muuseumitest. 3. Ajalooliselt väärtuslikud üksikobjektid, sh vaimse kultuuripärandi objektid Kaardistada mälestistest ja miljööväärtuslikest aladest välja jäävad ajalooliselt väärtuslikud hooned, monumendid, pühakohad, kalmistud, sillad, teed, tähised jne, analüüsida nende seisundit ning lisada säilimiseks ja traditsiooniliseks kasutuseks vajalikud tingimused (PlanS § 75 lg 1 p 16). Kultuuriväärtust võivad kanda mitmesugused ajaloosündmustega ning kultuuritegelaste elu ja tegevusega seotud paigad, kohaliku või piirkondliku kombestikuga seotud kohad ja nähtused, samuti kohapeal tuntud muistenditega seotud paigad, mis on sageli kohalikele inimeste eneseteadvustamise, samastumise ja rekreatsiooni kohtadeks. Näiteks on Lõuna-Eestile omased pika ajaloo ja elava kultuuritraditsiooniga ristipuud ja metsad, mis on kujunenud paljude inimpõlvade rituaalse maastikukasutuse tulemusena. Kultuuriministeeriumi ajalooliste looduslike pühapaikade arengukava raames on kaardistatud üle Eesti mitmesuguseid looduslikke pühapaiku (allikaid, puid, kive, hiiekohti jms). Üle Eesti on mitme piiriülese projekti raames Riigimetsa Majandamise Keskuse juhtimisel kaardistatud pärandkultuuri objekte nii metsas kui mujal. Infot piirkondlikult oluliste paikade kohta leiab: 1. RMK hallatavast pärandkultuuri kaardilt (https://geoportaal.maaamet.ee/est/Teenused/Kaardirakendused/Parandkultuurikaardirakendus-p160.html); 2. Ristipuude ja -metsade asukoha kohta saab infot Maa-ameti geoportaalis ristipuude kaardilt (https://geoportaal.maaamet.ee/est/Teenused/Kaardirakendused/Ristipuudekaardirakendus-p540.html); 3. Ajalooliste looduslike pühapaikade inventuuride kohta saab infot Muinsuskaitseametist. 4. Maastikupilt ja väärtuslike maastike piiride täpsustamine Analüüsida väärtuslikke vaateid maastikus ja märkida vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridorid kanda kaartidele. Keskkonna kultuuristamisel on soovitatav väärtustada varasemate põlvkondade tööd. Ajaloolist väärtust omab maastikumuster, kus võib leida muinas-, mõisa-, talu- ja nõukogudeaegseid objekte. Väärtuslikud on maastikud, kus on kiviaiad, endiste hoonete vared, lahtised madalad kraavid, alleed, veskite paisud, teed, veskijärved jm kultuurilist eripära väljendavad objektid. Täiendavate küsimuste korral palume pöörduda Muinsuskaitseameti valdkonnajuhtide ja Lääne-Virumaa nõunike poole.	
	Keskkonnaamet	PÕHILAHEND US 05.04.2023 nr 6- 5/23/6942 Keskkonnaamet kooskõlastas 20.05.2022 kirjaga nr 6-5/22/7624-2 Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tingimuslikult ning 08.11.2022 kirjaga nr 6-5/22/7624-4 teistkordselt Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu. KSH aruande valmimise järgselt on saanud avalikkusele kättesaadavaks tuuleenergeetika kavandamisele suunatud Eesti Ornitoloogiaühingu ja Kotkaklubi töö „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ (edaspidi EOÜ analüüs), millele on ka viidatud Keskkonnaministeeriumi 19.11.2021 kirjas nr 7-15/20/4859-5. Selle töö tulemustega arusaadavalt KSH aruanne ja ÜP ei saanud arvestada, kuid antud infot tuleb siiski planeeringu lõpliku lahenduse koostamisel arvesse võtta. Viidatud töö toob täpsemalt välja tuuleenergeetika arendamise teatud riskikohad, millele on Keskkonnaamet Väike-Maarja valla üldplaneeringu protsessis ka varasemalt tähelepanu juhtinud. Eelkõige on need seotud must-toonekure ja metsise kaitse vajadusega.	Teeme Keskkonnaametile kui teemaga peamiselt tegelevale asutusele ettepaneku kohtumiseks ning võimalike lahenduste arutamiseks tekkinud olukorras. Selgitame, et ÜP ja KSH on koostatud parima teadmise kohaselt omas ajahetkes. Peamiseks lähtekohaks on olnud Keskkonnaameti poolt 10.11.2021 seisuga koostatud juhendmaterjal „<i>Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitusel nende planeerimise</i>

			Keskkonnaamet palub ÜP-s arvestada järgnevaga:	<i>kohta kohaliku omavalitsuse Üldplaneeringutes".</i> Vastava lähenemisega ÜP lahenduse ja KSH aruande eelnõu on kooskõlastanud nii Keskkonnaministeerium (20.05.2022 kiri nr 7-15/22/2433) kui ka Keskkonnaamet (08.11.2022 kiri nr 6-5/22/7624-4). EOÜ ja Kotkaklubi poolt koostatud „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs" valmis 2022. a detsembris pärast ÜP ja KSH aruande eelnõu valmimist ja kooskõlastamist, mistõttu selle tulemustega ei ole arusaadavalt saanud arvestada. ÜP lahendus võeti vastu 09.02.2023 vallavolikogu otsusega nr 48. Esitatud ettepaneku kohaselt ÜP ja KSH ülevaatamine maismaalinnustiku analüüsist lähtuvalt on ulatuslikke muudatusi nii ÜP-s kui KSH aruandes kaasa toov töö, millega kaasneb eelduslikult menetlusprotsessis tagasiminemine vähemalt kooskõlastamise etappi ja menetluskulude märkimisväärne suurenemine. Muudatuste ulatusest lähtuvalt ei ole välistatud, et tuleb kaaluda ka planeeringu avalikustamise kordamist. Ilma põhjalike linnustiku uuringuteta järgmises (DP) etapis, sh arvestades maismaalinnustiku analüüsi tulemusi, ei ole ÜP-ga määratud potentsiaalsete tuulepargialade realiseerimine niikuinii võimalik, mistõttu ÜP ja KSH oluline muutmine praeguses etapis ei anna meie hinnangul juurde olulist uut teadmist. Kindlasti ei kiirenda see riigi taastuvenergeetika alaste eesmärkide saavutamist. Seega ei ole meie hinnangul sedalaadi muudatuste tegemine üldplaneeringu praeguses menetlusetapis ratsionaalne.
			1. Seoses must-toonekure kaitse vajadusega tuleb pidada ebasobivaks planeeringus kavandatud tuuleala 3, mis paikneb väga olulises osas ka käesoleval ajal asustatud musttoonekure pesast (KLO9127716) tulenevas kodupiirkonna tuumalas, mis on EOÜ analüüsis määratletud tsoonina 1 ning kus tuleb enamasti tuuleenergeetika arendusi vältida. Antud piirkonnas pesitsevatest lindudest on üks varustatud saatjaga, seega on olemas ka faktilist informatsiooni tema toitumisalade paiknemise kohta. Andmed näitavad, et lisaks tuulealal 3 olevatele metsakraavidele on konkreetsele isendile väga oluliseks toitumisveekoguks tuuleala 3 lähedusse jäävad Pedja jõe lõigud. Must-toonekure halva seisundi üheks olulisemaks põhjuseks on toitumisalade, milleks on eelistatult väikesed looduslikud vooluveekogud, degradeerumine. Tuuleala 3 rajamisel antud jõelõigu kasutatavus toitumisalana oluliselt väheneb, kuna mujal tehtud uuringute info alusel antud linnuliik enamasti väldib tuulepargialale sisenemist, tuulepargialalt läbilendamine võib aga suurendada kokkupõrkeriski. Seda tuleb pidada oluliseks ohuks pesitsusedukusele. Ebasobiv on ka tuuleala 13 lõunapoolne osa, mis jääks samuti eelviidatud hiljuti asustatud must-toonekure pesapaigast lähtuvasse tsooni 1 (see osa tuulealast 13 on ebasoodne ka metsise elupaiku arvestades, vt p 4).	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest. 18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepitati kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata. Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga. Tingimuse sõnastus (06.06.2023): <i>Tuuleenergeetika ala nr 3 arendamise võimalikkus on Keskkonnaameti sisendile ja 2023.a andmetele tuginedes riskantne, kuna see asub must-toonekure kodupiirkonna tuumalas ning hõlmab liigi teadaolevaid toitumisasasid. Tuuleenergeetika ala nr 3 arendamine on võimalik ainult juhul, kui</i>

				<i>detailplaneeringu koostamise etapis viiakse läbi täpsem linnustiku uuring ja mõjude hindamine, mille tulemusena selgub, kas oluline mõju linnuliikidele, eriti must-toonekurele on võimalik välistada.</i>
			2. Eelpool nimetatud piirkonna tuulealadele lähedal paiknevad ka teised kaks musttoonekure pesapaika (KLO9127690, KLO9127405), kuid need on olnud liigi poolt teadaolevalt kasutuses hulga aja eest ning nende osas on välja töötatud tuulealade lahendus asukohavaliku mõistes aktsepteeritav. Siiski peab Keskkonnaamet vajalikus, et ÜP-s tuuleparkide rajamise eeldusteks seatud detailplaneeringute raames teostataks tingimata must-toonekure elupaigakasutuse uuringud, millega tagataks liigi olulisemate toitumisalade säilimine ja minimeeritakse kokkupõrkeriskid. Keskkonnaamet märgib, et toitumisveekogusid, mida konkreetne saatjaga varustatud lind on kasutanud, on enamikel valla lõunaosa tuulepargialadel või nende lähistel (Pedja jõe erinevad lõigud, Imukvere jõgi, Salla jõgi, Koila peakraav), kuid ka hoopis eemale jäävatel Ilmandu jõe ja Nõmme jõe lõikudel.	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest. 18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepiti kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata. Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga.
			3. Keskkonnaamet esitas 20.05.2022 kirjas nr 6-5/22/7624-2 märkusi tuuleenergeetika ala nr 1 kohta seoses metsise kaitsega. Arendusala on korrigeeritud (eemaldatud eriti ebasobiv osa Haavakunnu looduskaitseala ja Lebavere-Rünga metsise püsielupaiga vahel) ja KSH aruannet täiendatud. Tuuleenergeetika ala nr 1 on ka korrigeerimise järgselt suurepindalaline ja jääb valdavas osas väljapoole metsise funktsionaalset elupaika (üldistatult 3 km raadiusega ala mängu keskmest) ning häiringutsooni (või vastavad tsoonid 1 ja 2 EOÜ analüüsis). Siiski on tuuleenergeetika ala 1 kaguosa planeeritud liigi elupaika (mängualast minimaalselt 1 km kaugusele) ning selle arendamine nii omaette, kui kindlasti koosmõjus Vinni valla üldplaneeringus planeeritud tuulepargi arendusalaga, omab olulist negatiivset mõju metsise püsielupaigas kaitstavale metsise asurkonnale. Lebavere-Rünga metsise püsielupaigas on viimasel ajal (vastandina enamlevinud trendile) mängivate kukkede arv suurenenud. Leiame, et tuleb loobuda püsielupaigast lõunasuunda tuulikupargi ala 1 kavandamisest. Püsielupaigast lõunasse kavandatud ala 1 osa on kitsas ning see ei võimalda ala siseselt võimalike tuulikute nihutamist metsise elupaikadest eemale ning niivõrd lähedal ei ole tõenäoliselt ka võimalik tuulikutest tulenevaid häiringuid edukalt leevendada.	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest. 18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepiti kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata. Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga.
			4. EOÜ analüüsist tuleneva uuema info alusel on metsise elupaikade seisukohalt osaliselt ebasoodne ka ala 13, mille arendamine võib muu hulgas katkestada ühenduse metsise eri mänguasurkondade vahel (Peetla soo looduskaitseala ja Peedla metsise püsielupaik, Sootaguse metsise püsielupaik ning Luusika looduskaitseala). Arvestades punktis 1 esitatud must-toonekurega seotud märkust (mille kohaselt ala 13 lõunaosa ei saa arendamiseks sobivaks pidada), oleks selle alusel korrigeeritud ala mõju metsise elupaikadele ja elupaikade sidususele väiksem. Taoliselt korrigeeritud arendusala mõju lõplik hindamine metsisele on võimalik viia läbi detailplaneeringu etapis.	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest. 18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepiti kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata. Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga.
			5. Tulenevalt EOÜ analüüsis välja töötatud metsise elupaikade ühenduskoridoridest, tuleb täiendavalt Keskkonnaameti varasematele märkustele rõhutada sidususe aspekti ka seoses väljaspool kaitstavaid alasid paikneva Äntu metsisemänguga ning arendusaladega 2 ja 5.	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest.

			Antud alade edasisel arendamisel tuleb hinnata arenduse mõju liigi elupaigale ja täpse lahendusega tagada elupaikade sidusus	18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepiti kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata. Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga.
			6. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et tuulepargialad 12 ja 13 põhjaosa kattuvad EOÜ analüüsis Avanduse rabas ja selle ümbrusesse modelleeritud tedre tsoonidega 1 ja 2. Avanduse raba ei ole looduskaitse all, Keskkonnaregistris ei ole liigi leiukohti registreeritud, loodusvaatluste andmebaasi alusel on tedre vaatlusi enim raba põhjaosas turbaväljadel. Keskkonnaamet on seisukohal, et võimalik mõju tedre elupaikadele, sealjuures vajalikud leevendus- ja kompenseerimismeetmed tuleb välja töötada detailplaneeringu faasis.	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest. 18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepiti kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata. Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga.
			7. Lisaks peab Keskkonnaamet vajalikus, et ka teiste liikide või liigirühmade osas, kes on EOÜ analüüsis kaardistatud, tuleb mõju esinemine või selle olulisus lahendada tuuleparkide detailse lahenduse koostamisel, kuna nende puhul on tegemist kas võrdlemisi väiksemapindalaliste tsoonidega või on vastupidi tegemist võrdlemisi suurepindalaliste arendusaladega, mille ulatuses on eeldatavasti võimalik leida arendamiseks sobivaid piirkondi, paigutades ala siseselt tuulikuid loodusväärtusi kõige enam arvestavalt (nt ala 2).	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest. 18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepiti kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata. Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga.
			8. Tuuleparkide detailplaneeringute kavandamisel tuleb liikide uuringu- ja täpsemate hinnangute andmise vajaduse määratlemisel arvestada EOÜ töös toodud tsoonidega ning aja jooksul lisanduva võimaliku uuema teabega.	Vt vastus ja täpsemad selgitused eespool olevast vastusest. 18.05.2023 Väike-Maarja vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahelisel kohtumisel lepiti kokku järgmiselt: Vastuvõetud üldplaneeringus käsitletud tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid ei muudeta ja KSH-d ei avata.

				Täiendame ÜP seletuskirjas toodud tingimusi (rõhutame tuulealade riskikohti ja täpsustame kohustusi arendustegevuse kavandamisel) koostöös Keskkonnaametiga.
		KOOSKÕLAS TAMINE 08.11.2022 nr 6- 5/22/7624-4	Esitasite Keskkonnaametile korduvaks kooskõlastamiseks Väike Maarja valla üldplaneeringu (edaspidi üldplaneering) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande eelnõu. Üldplaneeringu planeeringulahendus on muutunud Ebavere küla ja Äntu Valgejärve vahelise jalg ja jalgrattatee osas. Keskkonnaamet ei tuvastanud üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõus vastuolu õigusaktidele ning peab KSH aruandes esitatud hinnanguid piisavateks ja objektiivseteks Arvestades eeltoodut n ing tuginedes planeerimisseaduse § 2 lg le 3, § 4 lg le 4, § 85 lg le 1 ja 3, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § le 40, Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3 p le 2 ning Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja 1 1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine“ lisa 13 „Keskkonnaameti ringmajanduse osakonna põhimäärus“ p de 2.4.2 ja 2.4.3 alusel kooskõlastab Keskkonnaamet Väike Maarja valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu.	Teadmiseks võetud.
			Siiski esitab Keskkonnaamet esitatud materjalidele järgmised tähelepanekud, millega palub arvestada: 1. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.4.6 (lk 30) on kirjas: „Äntu Valgejärve supelranna maa-alale juurdepääsuks on lubatud kasutada vaid olemasolevaid radu, uute rajamine ei ole lubatud“. KSH aruande eelnõu ptk-s 6.2.11 (lk 39) on välja toodud, et jalg- ja jalgrattatee on kavandatud maantee idaküljele ja kulgeb looduslal alates selle põhjapiirist kuni Äntu Valgejärve supluskohta viiva teeni. Koostöötabelis on lk 60 punktis 3 omavalitsuse seisukohana aga välja toodud: „Selgitame, et oleme täiendanud planeeringulahendust ning pikendame Ebavere-Äntu jalg-ja jalgrattatee ulatust kuni Äntu Valgejärveni.“ Palume edastatud dokumentides kasutada üheselt arusaadavat sõnastust, sest praegusel juhul jääb erinevaid planeeringu materjale lugedes arusaamatuks, kuhu planeeritakse Ebavere-Äntu jalg-ja jalgrattatee rajada.	Teadmiseks võetud, ühtlustame sõnastust dokumentides.
			Üldplaneeringu seletuskirja ptk-s 5.2.8.2 (lk 70) on kirjas, et päikesepargi või -elektrijaama rajamine kaitsealadele on keelatud. Keskkonnaameti hinnangul ei pruugi antud keelu seadmine kõigi Väike-Maarja valla kaitsealade puhul olla vajalik ning näiteks asustatud kaitsealadel võiks õuemaadel või hoonete katustel isiklikuks tarbeks päikeseenergia tootmine olla kaitseala valitseja (Keskkonnaameti) poolse kaalutusotsuse alusel siiski võimalik.	Ettepanekuga arvestatud.
		KOOSKÕLAS TAMINE 20.05.2022 NR 6- 5/22/7624-2	Keskkonnaamet on tutvunud üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõudega ning on välja toonud asjaolud, millega tuleb arvestada. Arvestades eeltoodut ning tuginedes PlanS § 4 lg-le 4, § 85 lg-le 1 ja 3, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) §-le 40, Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3 p-le 2 ning Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja 1-1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine“ lisa 13 „Keskkonnaameti ringmajanduseosakonna põhimäärus“ p-de 2.4.2 ja 2.4.3 alusel kooskõlastab Keskkonnaamet Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõud tingimusel, et arvestatakse siiski käesolevas kirjas esitatud tingimustega.	Teadmiseks võetud.
			1. Tuuleenergia 1.1. Varasemaga võrreldes on kooskõlastamisele esitatud üldplaneeringus oluliselt suurendatud Väike-Maarja valla tuuleenergeetika ala 1. Keskkonnaamet ei nõustu Haavakannu looduskaitseala ja projekteeritava Lebavere looduskaitseala vahele jääva ala määramisega perspektiivseks tuuleenergeetika alaks. Planeeritav tuuleenergeetika ala tükeldaks ühtse suure metsaala, mis kahjustaks kaitsealade vahelist ökoloogilist sidusust. Antud ala on üldplaneeringuga määratud ka rohevõrgustiku alaks. Tuuleenergeetika ala 1 on kavandatud Haavakannu looduskaitseala, projekteeritava Lebavere looduskaitseala ja Lebavere-Rünga metsise püsielupaiga lähedusse ning ka nende alade vahelisse alasse. KSH ptk 6.3 (lk 43) on kirjas: „Natura eelhindamise käigus tuvastati, et ... Haavakannu loodusala ... puhul ei kavandata Väike-Maarja valla ÜP-ga alale või selle vahetusse naabrusse maakasutuse muudatusi, infrastruktuuriobjekte või muid rajatise või tegevusi, mis võiksid alade terviklikkust negatiivselt mõjutada või avaldada nende kaitse-eesmärgiks olevate elupaikade või liikide seisundile ebasoodsaid mõjusid.“ Eelnev lause pole korrektne, sest antud piirkonda on ka Vinni valla üldplaneeringuga (üldplaneeringu eelnõu põhijoonis seisuga 08.12.2021) kavandatud mitmeid tuulepargialasid, kusjuures planeeritav ala 1 liitub kolme Vinni valda kavandatud tuulepargialaga. Keskkonnaamet on seisukohal, et antud tuulepargialade väljaarendamine koosmõjus mõjutab oluliselt Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärki, milleks on ka II kaitsekategooriasse kuuluva linnuliigi metsis kaitse.	Arvestame ettepanekutega. Jätame tuuleenergeetika alast nr 1 välja Haavakannu hoiuala ja kavandatava Lebavere looduskaitseala vahelise riba, mis jääb rohevõrgustiku tugialale. Lisame KSH aruandesse analüüsi metsise kohta ning täiendame ÜP seletuskirja ja KSH aruannet.

		Väike-Maarja valla KSH ptk s 7.1.1. lk 45 on järeldatud, et Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks oleva metsise kaardistatud elupaik jääb tuuleenergeetika alast ca 1,3 km ning mänguala 2 km kaugusele. Antud vahemaa on piisav, et välistada olulised negatiivsed mõjud elupaigale. KSH-s puudub jätkuvalt sisuline analüüs, kuidas on jõutud järeldusele, et tuuleparkide rajamisega arendamiseks põhimõtteliselt sobivale alale ei kaasne kaitse-eesmärkidele (metsisele) negatiivset mõju. KSH-s ei ole kaalutud võimalikku koosmõju Vinni valla tuuleparkidega, samuti ei ole hinnatud oluliselt laiendatud tuuleenergeetika ala mõju Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevale liigile läbi elupaikade sidususe. <u>Selleks, et oleks aru saada, kuidas on jõutud järeldusele, et kavandatud tuuleenergeetika alal puudub negatiivne mõju metsise elupaigale palume KSH aruandesse lisada analüüs selle kohta.</u> Leiame, et tuuleenergeetika ala 1 rajamine võib omada olulist negatiivset mõju metsise asurkonna sidususele ning kui selle kavandamine on möödapääsmatu, tuleb üldplaneeringus seada järgnevale arendusetapile tingimus, et antud tuulepargi ala arendamisel tuleb tingimata uurida ja detailse lahenduse välja töötamisel tagada metsise elupaikade sidusus. Järgnevas arenguetapis tuleb hinnata erinevate arendusalade mõjude kumuleeruvust.	
		1.2. Üldplaneeringu seletuskirja ptk-s 5.2.8.1 lk 63 on märgitud: „Juhul kui leitakse uusi I või II kaitsekategooriasse kuuluvate liikide elupaiku/kasvukohti, tuleb ka nende puhul rakendada puhvreid liikide kaitseks.“ Antud sõnastuse juures jääb selgusetuks, mida on peetud silmas nõudega rakendada puhvreid ning milliseid puhvreid. Kui antud kohas on mõeldud lk 62 ja 63 nimetatud puhvreid, mida on rakendatud tuuleenergia tootmiseks välistatud alade leidmisel või Keskkonnaameti poolt üldplaneeringute koostamise protsessi soovitusena esitatud puhvreid, siis leiame, et kõikidel juhtudel nende puhvrite automaatne ja ilma võimaliku kaalutluseta rakendamine võib olla küll looduskaitsealiselt tervitatav, kuid see võib seada märkimisväärsed piiranguid üldplaneeringu ellurakendamisele. Leiame, et peale üldplaneeringu kehtestamist, tuulepargialade arendamise faasis läbiviidatavate uuringute raames tuvastatavate loodusväärtustega (sh tuulepargi poolt potentsiaalselt mõjustatud liikide leiukohtadega) arvestamine peaks toimuma konkreetsetest oludest lähtudes detailplaneeringu ja KSH käigus kaalutlusotsusena.	Arvestame ettepanekuga. Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja järgmiselt: „Juhul kui peale üldplaneeringu kehtestamist, tuulepargialade arendamise faasis läbiviidavate uuringute raames tuvastatakse uusi loodusväärtusi (sh tuulepargi poolt potentsiaalselt mõjutatud liikide leiukohad), arvestatakse nendega lähtuvalt konkreetsetest oludest DP koostamise ja KSH läbiviimise käigus.“
		1.3. Üldplaneering ja KSH väljendavad must-toonekure puhul seisukohti, et antud liigi puhul on tuuleenergeetika arenduste ebasoodne mõju välistatud, kui tuulepargid kavandada liigi elupaikadest enam kui 3 km kaugusele. Tegelikuses võivad must-toonekure toitumisalad paikneda pesapaigast 10 või enamagi kilomeetri kaugusel. Must-toonekure kaitse-tegevuskavas (kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105) on märgitud järgnev: „Kui tuuleparke kavandatakse metsamassiivi lähedale (kuni 20 km pesapaigast), kus on teada musttoonekure elupaik, on vaja enne tuuleparkide ehitamist selgitada välja must-toonekure elupaigakasutus nendel aladel ja mitte kavandada tuuleparke must-toonekure toitumis-, puhke ega pesitsusaladele ning nende vahele.“ Väike-Maarja vallas on asustatud must-toonekure pesapaiku, seega tuleb tuuleenergeetika alade edasisel arendamisel kindlasti arvestada liigi toitumisaladega ning detailsete mõjuhindamistega selgitada välja liigiga seotud kokkupõrkerisk. Antud aspektist võib riskantseks pidada tuuleenergeetika ala 3, mis hõlmab ka Pedja jõe ülemjooksu kaldaalasid. Tuleb märkida, et ka kotkaliikide toitumisalad võivad olla kaugemal kui 2-3 km pesitsuspaigast (nagu on seatud suuniseks üldplaneeringu seletuskirjas lk 64).	Arvestame ettepanekuga. Täiendame ÜP seletuskirja ja KSH aruannet edasise uuringu vajaduse ja mõjuhindamise osas. 3 km puhul on KSH aruandes mõeldud, et sellelt kauguselt ei avaldu mõjusid püsielupaigale. Korrigeerime KSH aruande sõnastust, et mõte selgem oleks.
		1.4. Tuuleenergeetika ala 5 ulatub II kaitsekategooria liigi metsise elupaigani. Metsis on uuringute kohaselt tuuleenergeetika arendustele tundlik, üldplaneeringus on tuuleenergeetika alade väljavalimisel kaitsealadel paiknevate metsise elupaikadega (ja vastavate puhvritega) arvestatud. Äntu metsisemäng ei paikne kaitsealal, kuid tulenevalt Eesti Ornitoloogiaühingu 2021 uuringust „Metsise elupaikade kaitstuse, sh kavandatavate püsielupaikade otstarbekuse ning püsielupaikade kaitsekorra muutmise ekspertiis“ on tegemist väga esindusliku mängupaigaga, mis vääriks kaitsmist. Tuulepargi rajamine vahetult mänguala vahetusse lähedusse võib liigi leiukohta kahjustada. Seega tuleb antud piirkonnas tuulepargi detailsemal kavandamisel tingimata viia läbi metsise elupaiga uuringud ning ka hinnata elupaiga sidusust liigi teiste elupaikadega.	Arvestame ettepanekuga. Täiendame üldplaneeringu seletuskirja ja KSH aruannet edasise uuringu vajaduse ja mõjuhindamise osas.
		1.5. Paljud Väike-Maarja valla üldplaneeringuga kavandatud tuuleenergeetika alad on kavandatud rohevõrgustikku. Rohevõrgustikku killustavad lisaks tuulepargiala sisestele ehitistele ka nende juurdepääsuteed ja elektriliitumised, sh need miks rajatakse väljapoole üldplaneeringus märgitud tuuleenergeetika alasid. Keskkonnaamet leiab, et ka tuuleparkide rajamiseks juurdepääsuteede ning elektriliitumiste rajamine võib oluliselt kahjustada nt ulatusliku lageda kaitsevööndiga õhuliinide rajamisel metsaliikide elupaikade sidusust. Seega peab Keskkonnaameti hinnangul üldplaneering andma tuuleparkide edasisele arendusprotsessile suunise, et ka juurdepääsuteede ning elektriliitumiste rajamisel tuleb arvestada (ning vajadusel viia läbi asjakohased uuringud ja hinnangud) kaitsealuste liikide elupaikade sidususe säilitamise vajadusega.	Arvestame ettepanekuga. Täiendame ÜP seletuskirja järgmise tingimusega: „Tuulepargi või üksiktuuliku (ning nendega kaasneva taristu ja muude objektide) kavandamisel rohevõrgustiku alale tuleb hinnata mõju võrgustiku sidususele ja toimimisele. Mõju hindamisel tuleb arvestada koosmõju ka muude objektide ja võimalike teadaolevate arendustega.

				<i>Tuulikute asukohad ning nendega seotud taristu tuleb paigutada nii, et rohevõrgustikku ei killustata ja selle sidusus on tagatud. Samuti ei tohi langeda tugialade kvaliteet."</i>
			2. Metsandus 2.1. Üldplaneeringu seletuskirjas lk 29 punktis 3.4.5. on puhke ja loodusliku maa-ala tingimustes endiselt toodud, et raiete kavandamisel tagada ala puhkeväärtuse säilimine. Keskkonnaamet on varasemalt palunud täpsustada raiete tingimusi, mis tagavad ala puhkeväärtuste säilimise, kuna Keskkonnaametil tuleb üldplaneeringus sätestatud tingimustel alusel teha otsuseid metsateatistega kavandatud raiete kohta. Väike-Maarja Vallavalitsuse seisukoht on, et üldplaneeringu täpsusastmes ei ole mõistlik välistada konkreetseid raieliike ning kui mistahes kavandatav raie vastab üldplaneeringus sätestatud eesmärgile, on raie teostamine, olenemata selle liigist, võimalik. Keskkonnaameti täiendava selgituse osas (21.12.2021 kiri nr 6-5/21/20790-4) märgiti vastuseks, et planeeringulahenduse edasise väljatöötamise käigus täiendatakse üldplaneeringu seletuskirja selliselt, et kui on sätestatud kohustus KOV-iga raied kooskõlastada, siis tuleks see seletuskirjast selgelt välja. Siiski ei ole puhke ja loodusliku maa-ala tingimustesse kooskõlastamise punkti lisatud ning samuti ei ole täpsustatud raiete kavandamise tingimusi. Palume seletuskirja täiendada.	Selgitame, et meie eelmises kirjas välja toodud mõte „Täiendame üldplaneeringu seletuskirja planeeringulahenduse edasise väljatöötamise käigus selliselt, et kui on sätestatud kohustus KOV-iga raied kooskõlastada (kas siis enne metsateatise esitamist, enne Keskkonnaameti poolt raie lubamist või enne raiega alustamist), siis tuleks see seletuskirjast selgelt välja." seisneb selles, et juhul, kui seadusest tulenevalt on sätestatud kooskõlastamise kohustus KOV-iga, siis sõnastame selle üheselt mõistetavalt. Metsaseaduse § 42 lg 3 ütleb küll, et planeeringuga linna kui asustusüksuse rohealaks määratud alal kasvavat metsa ei tohi raiuda kohaliku omavalitsuse nõusolekuta. Raie kooskõlastatakse kohaliku omavalitsusega enne metsateatise esitamist, kuid see punkt metsaseadusest Väike-Maarja valla puhul ei kehti, sest Väike-Maarjas pole linnasid. Raiete kavandamisel puhke ja looduslikul maa-alal tuleb ÜP kohaselt tagada haljastuse (kõrg-, poolkõrge ja madalhaljastus) või metsa säilimine võimalikult suures mahus. Säilitamise hindamisel lähtuda eelkõige dendroloogiliste koosluste väärtuslikkusest, kasvukoha ja botaanilise liigilisuse originaalsuse kaitse vajadusest ning otstarbekusest. Meie hinnangul ei ole konkreetsete raieliikide välistamine otstarbekas ega vajalik.
			2.2. Üldplaneeringu seletuskirjas lk 43 punktis 4.2.3. on toodud, et üldplaneeringuga ei seata täiendavaid piiranguid ja kohustusi majandatavatele metsadele. Samas on öeldud, et lubatud on kõik raieliigid tingimusel, et tagatakse rohekoridoride toimimine ja sidusus arvestades rohekoridoridele seatud tingimusi. Lisaks on toodud, et kõik tegevused rohevõrgustikus tuleb kavandada selliselt, et rohevõrgustik jääks toimima. Metsaraiete kohta otsuseid teeb Keskkonnaamet metsateatiste menetluse käigus kehtivatest õigusaktidest lähtuvalt. Viimasel ajal vaidlustatakse üle Eesti rohevõrgustiku aladel Keskkonnaameti poolt lubatud metsaraieid, mida üldplaneeringuga piiratud ei ole, kuid mis kellegi hinnangul võivad olla vastuolus rohevõrgustiku eesmärkidega ega taga rohevõrgustiku toimivust. Konkreetsemad piirangud (või kui KOV on seisukohal, et metsaraie ei kahjusta rohevõrgustiku toimimist ja muudele õigusaktidele täiendavaid piiranguid raietele ei ole vajalik seada, siis sellekohane täpsustus) aitaksid selliseid vaidlusi kindlasti vähendada. Antud juhul võib üldplaneeringu seletuskirja eelnõu praeguse sõnastuse kohaselt aru saada, et kõik raieliigid rohevõrgustiku alal on küll lubatud, aga siiski on tingimuseks, et raie on lubatud juhul, kui tagatakse rohekoridoride toimimine ja sidusus. See tähendab, et KOV-i hinnangul võib metsaraie mõjutada rohevõrgustiku toimivust. Keskkonnaameti hinnangul ei saa sellisel juhul olla päris korrektne väide, et majandatavatele metsadele piiranguid ja kohustusi ei seata – rohekoridoride toimimise ja sidususe tagamine on piirang ja kohustus. Kui konkreetseid üheseid piiranguid ei ole üldplaneeringuga mõistlik sätestada, aga siiski mõnel rohevõrgustiku struktuurielemendil on igakordselt vajalik kaaluda mõne raieliigi (nt lageraie) lubamist, siis oleks asjakohane lisada tingimus, et raie vajab kooskõlastamist KOV-iga. Keskkonnaamet ei saa omavoliliselt hakata tõlgendama ja hindama, kas raie on vastuolus üldplaneeringust tuleneva rohevõrgustiku eesmärkidega või mitte.	Selgitame, et üldplaneeringuga ei saa anda kooskõlastamise õigust ja rakendada tuleb rohevõrgustiku peatükis 4.2.3 toodud tingimusi terviklikult. ÜP-ga ei saa reguleerida üksikjuhtumeid eraldiseisvalt ning metsade majandamisel tuleb lähtuda nende omapäradest. Nt lageraie mingis piirkonnas ei pruugi rohevõrgustiku terviklikkust kahjustada ning seetõttu pole otstarbekas seda keelata.

			3. Jalg-ja jalgrattateed 3.1. Üldplaneeringu seletuskirja punkti 5.1.4 (lk 55) kohaselt on "Jalg ja jalgrattateed on kavandatud kvaliteetsema avaliku ruumi loomiseks (sh keskuste ja puhkealade, kodu ja töökohtade omavaheliseks ühendamiseks) ning keskkonnasäästlike ja tervislike liikumise misviiside soodustamiseks" soodustamiseks". Üldplaneeringu joonise 4 „Taristu“ alusel on jalg ja jalgratta tee planeeritud Ebavere küla ja Suure Rakke küla vahelisele Rakvere Väike-Maarja Vägeva tugimaanteele, mis joonise 4 kohaselt katkeb Äntu loodusala ulatuses. Palume täpsustada, kuidas lahendatakse liikumine antud lõigul.	Selgitame, et oleme täiendanud planeeringulahendust ning pikendame Ebavere-Äntu jalg- ja jalgrattatee ulatust kuni Äntu Valgejärveni. Täiendame KSH aruande eelnõud kavandatava jalg- ja jalgrattatee võimaliku mõju osas Äntu loodusalale.
		EELNÕU 21.12.2021 nr 6 5/21/20790 4	Edastasite Keskkonnaametile tutvumiseks Väike-Maarja Vallavalitsuse põhjendatud seisukohad Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande avalikustamisel laekunud arvamuste kohta. Keskkonnaamet tutvus esitatud vastustega ning nõustub enamikuga neist. Peame aga vajalikuks täpsustada Keskkonnaameti 16.11.2021 kirja nr 6-5/21/20790-2 punkti nr 3.1 ja 3.2 ning sellele antud Väike-Maarja Vallavalitsuse seisukohta. Punkti nr 3.1 ja 3.2 kommenteerisite järgnevalt: <i>"Üldplaneeringu täpsusastmes ei ole mõistlik välistada konkreetseid raieliike/reguleerida konkreetset raietegevust. Üldplaneeringus on sätestatud eesmärk ja kaitstav väärtus. Kui mistahes kavandatav raie sellele eesmärgile vastab, on raie teostamine, olenemata selle liigist, võimalik."</i> Keskkonnaameti jaoks peavad aga olema selged raie lubamise alused, kui nendele aladele esitatakse kavandatavate raie kohta metsateatiseid. Keskkonnaamet kontrollib nõuetekohase metsateatise alusel kavandatud raie vastavust õigusaktide nõuetele (metsaseaduse § 41 lg7). Kui kavandatud raie ei vasta õigusaktide nõuetele, on Keskkonnaametil õigus selle registreerimisest keelduda, põhjendades keeldumist kirjalikult ja andes ühtlasi soovitusel tegevuse õigusaktidega vastavusse viimiseks; kui kavandatud raie vastab õigusaktide nõuetele, registreerib Keskkonnaamet selle metsaregistris (metsaseaduse § 41 lg-d 8 ja 8¹). Õigusakt antud mõistes on ka üldplaneering. Seega peab Keskkonnaameti jaoks olema selgelt aru saada, kas raie on kooskõlas üldplaneeringuga või mitte. Keskkonnaamet ei saa hakata seda ise tõlgendama ja kaaluma. Kui omavalitsus leiab, et konkreetse raieliigi välistamine pole mõistlik ja kõigi (või siis ainult teatud) raie lubamist (nt uuendusraied) tuleks mingitel aladel igakordselt kaaluda, siis tuleks üldplaneeringusse nende alade kohta lisada tingimus, et raie tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsusega (vastavalt kohaliku omavalitsuse soovile, kas siis enne metsateatise esitamist, enne Keskkonnaameti poolt raie lubamist või enneraiega alustamist).	Täiendame üldplaneeringu seletuskirja planeeringulahenduse edasise väljatöötamise käigus selliselt, et kui on sätestatud kohustus KOV-iga raied kooskõlastada (kas siis enne metsateatise esitamist, enne Keskkonnaameti poolt raie lubamist või enne raiega alustamist), siis tuleks see seletuskirjast selgelt välja.
		EELNÕU 16.11.2021 nr 6- 5/21/20790-2	1. Looduskaitse 1.1 KSH aruande ptk-s 6.1 on osaliselt Väike-Maarja valla alale jäävate loodusladena nimetatud Endla loodusala kaks korda. Märkime, et tegemist on ühel juhul Endla loodusalaga ja teisel juhul Endla linnualaga.	Märgitud viga viidatud KSH aruande eelnõu peatükis ei tuvasta. Peatükis 6.1 on toodud: <i>Osaliselt jäävad valla alale Endla loodusala, Haavakannu loodusala, Ilmandu loodusala, Porkuni loodusala ning Endla linnuala.</i> Info on kooskõlas tähelepanekuga ja korrektne, vajadus KSH aruande eelnõu muutmiseks puudub.
			1.2 KSH aruande ptk-s 6.3 ja sissejuhatuses on loetletud loodusalad, mille osas Natura eelhindamise käigus tuvastati, et negatiivseid mõjusid pole. Ptk-s 6.3 ei ole nimetatud Ebavere ja Porkuni loodusala. Palume need lisada. Ptk-des 6.2.1 ja 6.2.6 jõutakse järeldusele, et ka nendele loodusaladele negatiivne mõju puudub.	Korrigeerime KSH aruande eelnõud lähtuvalt esitatud märkusest.
			1.3 KSH aruande ptk-s 6.2.11 on käsitlemata supelranna maa-ala määramine Äntu loodusalale. Joonisel 1 „Maakasutus“ on supelranna maa-ala märkitud elupaigatüübile rohunditerikkad kuusikud (9050) ja vähe- kuni kesktoiteliste kalgiveeliste järvede (3140) äärde. Väide ei ole õige: „Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses, samuti puuduvad seoses ÜP-ga mõjud elupaiga veerežiimile. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.“ Sama ka Äntu maastikukaitseala käsitleva osa kohta. Palume lisada supelala mõju sisuline analüüs ning vastavalt analüüsi tulemustele täiendada	Planeeringulahenduse edasise väljatöötamise käigus vaatame KSH aruande eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest üle. Vajadusel täiendame/korrigeerime KSH aruande ja üldplaneeringu eelnõusid.

			ÜP-d ja KSH aruannet.	
			1.4 ÜP joonisel 4 „Taristu” on Määri kasealleega piirnev tee märgitud planeeritavaks jalg- ja jalgrattateeks. Seega ei ole õige KSH aruandes ptk-s 7.1.1 toodud väide „allee alale ning selle naabrusesse ei kavandata maakasutuse muudatusi, infrastruktuuriobjekte ega muid tegevusi. Seega puudub ÜP rakendamisel mõju pargile.” Tee rajamist tuleb KSH aruandes käsitleda ja vastavalt tulemustele täiendada ÜP-d ja KSH aruannet. Sama ka Emumäe maastikukaitseala osas, kust joonise 4 järgi läheb läbi planeeritav jalg- ja jalgrattatee, kuid KSH aruanne seda ei käsitle (planeerimisseadus § 75 lg 1 p 1).	Vaatame KSH aruande eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest üle. Vajadusel täiendame/korrigeerime KSH aruande ja üldplaneeringu eelnõusid.
			1.5 KSH aruande ptk-s 6.3 (lk 42) on esitatud järeldus: „Kokkuvõttes ei põhjusta ÜP-ga kavandatav maakasutus negatiivseid mõjusid Natura 2000võrgustikku kuuluvatele aladele ning nende kaitse-eesmärkideks olevatele elupaikadele ja liikidele. Natura asjakohase hindamise läbiviimine ÜP koostamise raames ei ole vajalik. ÜP alusel kavandatavate edasiste arenduste puhul tuleb silmas pidada ettevaatusprintsipi, mille kohaselt tuleb Natura mõjusid hinnata igal juhul kui planeeringu, kava või arendusega on võimalus negatiivsete mõjude avaldamiseks Natura alale. Silmas tuleb pidada, et veerežiimi mõjutamise kaudu või müra ja muude häiringute tõttu võivad mõjud avalduda ka tegevuste puhul, mis ei toimu Natura alal ega vahetult selle piiril.” Palume KSH aruande ptk 6.3 järeldus üle vaadata. Iga tegevusloa taotluse menetlemisel, planeeringu algatamisel jne tuleb vajadusel anda eelhinnang ja kaaluda keskkonnamõju (strateegilise) hindamise algatamise vajalikkust, kuid ÜP kehtestamisel peab olema veendumus, et ÜP elluviimisega ei kaasne ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KeHJS) § 45 lg 2).	Vaatame KSH aruande eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest üle ning vajadusel täiendame/korrigeerime.
			1.6 KSH aruanne ptk-s 7.1.1 (lk 45) on esitatud: „Kavandatav Peetla soo looduskaitseala pindalaga 1459 ha asub Väike-Maarja vallas Käru küla alal.” Märgime, et kavandatav kaitseala asub Käru ja Salla külas ja pindalaks 1467ha. Palume KSH aruannet korrigeerida.	Korrigeerime KSH aruande eelnõud lähtuvalt esitatud märkusest.
			1.7 KSH aruande lisa 6. „Riiklikud looduskaitse- ja kultuuriväärtused” kaardil on projekteeritav Peetla soo looduskaitseala tunduvalt väiksemates piirides (kavandatav pindala 1467 ha). Palume projekteeritava looduskaitseala piirid üle kontrollida.	Kontrollime andmed lähtuvalt esitatud märkusest üle ja vajadusel korrigeerime. Täiendatud 04.04.2022 ÜP Lisas 6 „Riiklikud looduskaitse- ja kultuuriväärtused” on projekteeritavad kaitstavad loodusobjektid kajastatud EELIS-e andmete põhjal 09.02.2022 seisuga.
			1.8 Palume ÜP-s välja tuua, kas valla territooriumil on varasemalt üldplaneeringuga ehituskeeluvööndit vähendatud. Kuna uue üldplaneeringu koostamisel senised sama territooriumi hõlmavad üldplaneeringud kaotavad kehtivuse, siis kaotavad kehtivuse ka nendele antud nõusolekud (kaasa arvatud nõusolekud ehituskeeluvööndi vähendamiseks). Seetõttu tuleb viia üldplaneeringu koostamise raames läbi varasemate üldplaneeringutega antud ehituskeeluvööndi vähendamise kaardistamine, mis võimaldaks varasemate ehituskeeluvööndi vähendamiste nõusolekute kehtima jäämise ja kandumise uude planeeringusse.	Oleme teadlikud, et uue üldplaneeringu kehtestamisega kaotavad kehtivuse varem antud nõusolekud ehituskeeluvööndi vähendamiseks. Üldplaneeringu lahenduse koostamisel on ehituskeeluvööndi vähendamistena käsitletud üksnes neid ettepanekuid, mille vähendamist soovib vald näha ka uue üldplaneeringu kehtestamisel.
			1.9 KSH aruande ptk-s 7.7 (lk 62) on välja toodud: „Kiltsi alevikus laiendatakse olemasolevat elamuala Põltsamaa jõeni, kuid kuna ÜP-ga ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuid ei tehta, siis on ehitamine antud alale välistatud.” Kuna ÜP-s ei tehta ettepanekut ehituskeeluvööndi vähendamiseks ja ehitamine antud alale on välistatud, siis ei ole elamuala laiendamine Põltsamaa jõeni põhjendatud.	Selgitame, et tegemist on üldplaneeringu täpsusastmest tuleneva küsimusega, kus ehituskeeluvööndi ulatust ei lõigata üldplaneeringuga kavandatavast juhtotstarbest välja vaid sellega tuleb arvestada elamualale ehitustegevuse kavandamisel. Samamoodi käsitletakse ka teisi olemasolevaid kitsendusi, näiteks elektriliinide kaitsevööndeid, teekaitsevööndit jmt kitsendusi. Planeeringulahenduse täiendamisel kaalume selguse huvides elamumaa juhtotstarbe

				täpsustamist.
			1.10 Lisaks rohevõrgustiku ruumielementide määratlemisele (tugiala, rohekoridor) tuleb ÜP-s välja tuua rohevõrgustiku vastavus hierarhilisele tasemele ehk väärtusklassile – riiklik, maakondlik, kohalik tugiala. Hierarhilised tasemed annavad olulist infot otsustajale hilisemal rohevõrgustiku tingimuste rakendamisel. Palume ÜP joonistel välja tuua rohevõrgustiku konfliktkohad (probleemkohad) ja võtmealad (leevendatud konfliktkohad, nt ökoduktid, ulukitunnelid). Nende toimimise tagamiseks võib olla vajalik seada eritingimusi maakasutuse suunamiseks, sh arvestades ka töös olevates taristuprojektides kavandatavate uute rajatistega.	Selgitame, et senine valdav praktika üldplaneeringute koostamisel ei erista kohaliku tähtsusega tugialasid maakondlikest ega riiklikest. Ehitustegevuse kavandamist rohevõrgustiku alale tuleb igal juhul põhjalikult kaalutleda ning sealjuures lähtuda kohalikust kontekstist.
			1.11 ÜP ptk-s 4.2.3 on esitatud: „Rohevõrgustiku koridoride alal säilitada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses ...” Kas mõeldud on koridori kogupinnast? Kas on analüüsitud hetkeolukorda ja kompenseeritavate meetmete rajamise vajadust? Rohekoridor võib hõlmata ka lagedaid poollooduslikke kooslusi, kuhu puude istutamine ei ole mõistlik.	Korrigeerime sõnastust. Täpsema sõnastuse anname materjali täiendamise käigus. Täiendus 20.01.2022 Tingimus eemaldatud üldplaneeringu seletuskirjast.
			1.12 ÜP ptk-s 4.2.3 on esitatud: „Rohevõrgustiku aladel (va väärtuslikud märgalad, veekogude kaldaalad, Natura 2000 looduslikud elupaigad, kaitsealad, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaigad ja teised seadustest tulenevate piirangutega alad) võib arendada tavapärast” Mida täpsemalt on mõeldud Natura 2000 looduslike elupaikade all?	Korrigeerime sõnastust. Tegemist on Natura 2000 võrgustiku aladega.
			1.13 Lisa 5 rohevõrgustiku analüüsis (lk 14) on Peetla raba alale kavandatud astmelaud. Palume täpsustada astmelaua tingimused ning kas ja mille poolest need erinevad tugialade tingimustest?	Selgitame, et astmelaud on tugialast eraldatud vähem massiivne sidusust tagav element. Juhinduda tuleb eesmärgist, et nii nagu tugialal, siis ka astmelaul tuleb vältida asustuse tekkimist. Astmelaua tingimused eeldavad sarnaseid maakasutustingimusi tugialadega.
			1.14 ÜP ptk-s 4.1.5 on esitatud tabel 4, kus on välja toodud valla miljööväärtuslikud alad. Tabelis on välja toodud looduskaitse all olevad mõisapargid, kus lisaks muinsuskaitseseadusele peab arvestama parkide kaitsekorda (looduskaitseseadus (LKS) § 12 lg 1 ja 2). Näiteks Kiltsi mõisakompleks – Kiltsi mõisa park (looduskaitse all) ning Avanduse mõisakompleks – Avanduse mõisa park ja Simuna parkmets (looduskaitse all). Ka Salla külas on kaitsealune park. Märkime, et lisaks tabelis 4 nimetatutele on Väike-Maarja vallas veel teisigi mõisaid ja parke.	Selgitame, et miljööväärtuslike alade puhul on välja toodud need mõisapargid, mis on olulised säilitada miljööväärtuslike aladena. See ei ole üks ühele sama, mis looduskaitseseadusest tulenev kaitsekord.
			1.15 ÜP ptk-s 5.2.9 „Maaparandussüsteemid” on jäänud lisamata tingimus, et maaparandussüsteemide hooldamine, rekonstrueerimine ja rajamine kaitstavatel aladel tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga. Kuivendamine ohustab mitmeid liike ja kooslusi. Kui ÜP kohustab kõikide maaparandussüsteemide korrashoidmist, siis võib see olla vastuolus kaitsealade ja loodusalade kaitse-eesmärkidega ja sellisel juhul ÜP-d kooskõlastada ei saa (KeHJS § 45 lg 2 ja planeerimisseadus § 85 lg 3).	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			2. Tuuleenergia 2.1 ÜP ptk-s 5.2.8.1 on esitatud tuuleenergia tootmiseks välistatud alade loendis loogikaviga. Nimelt on projekteeritavate kaitsealade (linnuliikide kaitse) puhvervööndi ulatus 600 m, kuid olemasolevatel kaitsealadel ainult 100 m. Palume täiendada ÜP-d selliselt, et ka olemasolevate kaitsealade (linnuliikide kaitse) puhvervöönd oleks 600 m. Vastavalt sellele tuleb korrigeerida tuuleenergia tootmiseks sobiva ala piiri. ÜP-s on Haavakannu looduskaitseala (mille kaitse-eesmärgiks on muuhulgas metsis) läheduses planeeritav tuuleenergeetika ala. Kas puhvervöönd on ainult looduskaitsealal, mis on üks kaitseala tüüp või kõikidel kaitsealadel, sh maastikukaitsealal ja pargil?	Täiendame üldplaneeringu eelnõu sõnastust selliselt, et kui kaitseala kaitse-eesmärgiks on linnuliik, siis arvestame samuti 600m puhvervööndiga. 100m puhvervöönd on kõikidel kaitsealadel, sh maastikukaitsealal ja pargil.
			2.2 KSH aruande ptk-s 7.1.1 on Haavakannu looduskaitseala osas kirjas: „Lähim tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobiv ala paikneb looduskaitsealast 330 m kaugusel. Seoses võimalike tuuleparkidega ei avaldu kaitsealale ega selle kaitse-eesmärkidele negatiivseid mõjusid.” Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on teiste hulgas ka metsise elupaikade kaitse. Puudub sisuline analüüs, kuidas on jõutud järeldusele, et tuuleparkide rajamisega arendamiseks põhimõtteliselt sobivale alale ei kaasne kaitse-eesmärkidele (metsisele) negatiivset mõju. Palume lisada analüüs. Teadusuuringud on näidanud, et tuuleparkide rajamine mõjutab metsise elupaikakasutust ning soovitatav on kuni 1 km	Vaatame teema lähtuvalt tähelepanekust KSH aruande eelnõus üle ning vajadusel täiendame/korrigeerime. Tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivate alade kaardikihti on täiendatud lähtuvalt sellest, et kaugus Haavakannu looduskaitsealast

			ulatusega puhverala metsise elupaikade ning tuuleparkide arendusalade vahel. Seetõttu võib tuulepargiala kavandamist niivõrd lähedale antud kaitsealale pidada üldiste soovitustega vastuolus olevaks. Kuna tuulepargi ala on kavandatud keskkonnaregistris registreeritud metsise elupaigast ligi 2 km kaugusele metsamaastiku servaalale, võib ÜP mastaabis nõustuda, et antud asukohta tuulepargi kavandamine Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärgi eeldatavalt olulisel määral ei kahjusta. Siiski rõhutame, et antud tuulepargi arenduse järgmises etapis on vajalik hinnata täpsemalt tuulepargi rajamise võimalik mõju kaitsealal paiknevale metsise asurkonnale. Vajadusel tuleb teostada eelnevalt kaitsealal metsise elupaigakasutuse uuringud ja kavandada vajadusel leevendavad meetmed. KSH vastava soovitus (1 km tuulikupargist) küll annab, kuid antud juhul võib vajaliku uuringuala ulatus olla ulatuslikum.	oleks vähemalt 600 m analoogselt kõikide teiste looduskaitsealadega, mille kaitse-eesmärgiks on linnuliikide kaitse. ÜP-ga on seatud tingimus, et tuuleparkide kavandamisel (DP staadiumis) tuleb inventeerida tuulepargi ala ja selle naabruse (vähemalt 1 km raadiuses) linnustik ning hinnata mõjusid linnustikule, sh eraldi kaitstavatele linnuliikidele.
			2.3 ÜP ptk-s 5.2.8.1 Kaitsealuste liikide elupaikade all ei ole vaja nimetada püsielupaiku, sest need on oma olemuselt kaitsealad ning tuleb nimetada kaitsealade punktis.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			2.4 Tuulepargialad on kavandatud metsamaale. Nende rajamine tähendaks metsa raadamist, mis ei ole ökoloogilises mõttes hea ja säästlik lahendus ning vastuolus viimasel kliimakonverentsil otsustatuga. Palume analüüsida tuuleparkide rajamise mõju metsamaale.	KSH aruande eelnõus on tuuleparkide mõju metsa raadamisele analüüsitud ja hinnatud (ptk 7.3 „Mõju taimestikule“). Rõhutame, et mõju on hinnatud ÜP täpsusastmes. Sealjuures on KSH aruande eelnõus selgitatud, et <i>tuuleenergeetikast tingitud mõjud sõltuvad rajatavate tuuleparkide ja tuulikute arvust, paigutusest ning võimalikust kaasnevast taristust. Kuna ÜP-ga on kavandatud põhimõtteliselt sobivad alad tuuleparkide arendamiseks, mitte ei kavandata konkreetseid tuuleparke, siis ei ole võimalik nende mõju taimkattele käesoleva KSH raames täpsemalt hinnata.</i> Selgitame, et üldplaneeringu täpsusastmes ei ole metsamaa tuuleparkide rajamiseks käsitletud kindlasti välistava kriteeriumina. Üldplaneeringu seletuskirjas on selgitatud, et <i>üldjuhul tuleb vältida kõrge loodusliku väärtusega taimkattega alasid. Juhul kui raadatava ala suurus on üle 100 ha, tuleb õigusaktide kohaselt läbi viia keskkonnamõju hindamine.</i> Seega selgub metsamaa sobivus tuuleparkide rajamiseks pärast üldplaneeringu kehtestamist toimuva detailplaneeringu ja selle mõjude hindamise läbiviimise käigus.
			2.5 Varangu tuulepark on kavandatud vaid 300 m kaugusele Varangu looduskaitsealal olevast II kategooria linnuliigi väikeluige olulise tähtsusega rändepeatuspaigast. Samuti paikneb osaliselt Eipri/Raeküla tuulepark hiireviu elupaigas. Palume esitada sisuline analüüs lähtudes väikeluige rändepesitsuspaigast ja hiireviu elupaigast.	Vaatame teema lähtuvalt tähelepanekust KSH aruande eelnõus üle ning vajadusel täiendame/korrigeerime.
			3. Metsandus 3.1 ÜP ptk-s 3.4.5 (lk 30) on puhke ja loodusliku maa-ala tingimustes toodud: <i>„Tagada haljastuse (kõrg-, poolkõrge ja madalhaljastus) või metsa säilimine võimalikult suures mahus. Säilitamise hindamisel lähtuda eelkõige dendroloogiliste koosluste väärtuslikkusest, kasvukoha ja botaanilise liigilisuse originaalsuse kaitse vajadusest ning otstarbekusest. Raiete kavandamisel tagada ala puhkeväärtuse säilimine.“</i> Soovitame täpsustada raiete tingimusi, mis tagavad ala puhkeväärtuste säilimise. Kas ka mingid raieliigid on välistatud?	Üldplaneeringu täpsusastmes ei ole mõistlik välistada konkreetseid raieliike. Üldplaneeringus on sätestatud eesmärk ja kaitstav väärtus. Kui mistahes kavandatav raie sellele eesmärgile vastab, on raie teostamine, olenemata selle liigist, võimalik.

			3.2 ÜP ptk-s 4.2.3 on välja toodud rohevõrgustiku toimimise tingimused. Välja on toodud tingimus: „Rohevõrgustiku aladel ... võib arendada tavapäraselt, rohelise võrgustikuga arvestavat majandustegevust ...“ Samas on mitmeid punkte, mille osas ei ole üheselt selge, kas need tähendavad ka mingisuguseid raiepiiranguid. Näiteks: (lk 43) 1) „Rohevõrgustiku koridoride alal säilitada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses, vajadusel rajada uushaljastus (puude istutamine võrade liitumisega, põõsarinde rajamine jms), et tekiks rohevõrgustiku sidusus.“; 2) „Rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitada põllumaade vahel paiknevad haljasribad ja puittaimestikuga kaetud alad.“; 3) „Ojade, jõgede ja järvede kaldad tuleb rohevõrgustiku alal säilitada võimalikult looduslikuna.“ Kui mingisugused nõuded tähendavad ka raiepiiranguid, siis palume võimalike vaidluste ärahoidmiseks neid täpsustada.	Üldplaneeringu täpsusastmes ei ole mõistlik reguleerida konkreetset raietegevust. Üldplaneeringus on sätestatud eesmärk ja kaitstav väärtus. Kui mistahes kavandatav raie sellele eesmärgile vastab, on raie teostamine, olenemata selle liigist, võimalik.
			3.3 ÜP ptk-s 4.2.3 (lk 43) on rohevõrgustiku toimimise tingimustes toodud: „Metsamaa raadamine rohevõrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud.“ Juhime tähelepanu, et raadamine on raie, mida tehakse, et võimaldada maa kasutamist muul otstarbel kui metsa majandamiseks ning raadamiseks on vaja alusdokumenti (metsaseaduse § 32 lg 1, lg 2). Seega teostatakse raadamist mingi muu lubatud tegevuse realiseerimiseks (näiteks enne ehitise püstitamist on vaja puud raiuda) ja tegemist ei ole metsa majandamisega. Keskkonnaamet saab üldplaneeringust lähtuvalt raie jätta kinnitamata juhul, kui tegevus, mille tarbeks raadamist soovitakse, on vastuolus üldplaneeringuga (läbi kinnisomandi kitsenduste). Kui tegevus, milleks on mh vajalik puud raiuda, on lubatud, siis peab olema lubatud ka raadamine. Keskkonnaamet on seisukohal, et raadamisele kui raieliigile ei saa üldplaneeringuga piiranguid kehtestada ja seega ei ole sobiv eraldi sõnastada nii, et raadamine ei ole lubatud. Piirangud raadamisele tulevad raadamise eesmärgiks oleva tegevuse vastuolust üldplaneeringuga.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest. Täiendame ÜP sõnastust järgmiselt: „Raadamine rohevõrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud, välja arvatud maaparandussüsteemide, tehnovõrkude ja taristu hooldamise ja rajamise korral ning maavara kaevandamise lubadega määratud aladel.“
			3.4 Palume üldplaneeringu jõustudes saata Keskkonnaametile alade kohta, kus Keskkonnaametil tuleb metsateatiste menetlemisel ja raiete osas otsuse tegemisel arvestada mistahes üldplaneeringuga seatud tingimusi (sh alad, kus tuleb raie kooskõlastada/raiest teavitada). Palume saata kaardifail (soovitavalt *tab , *shp või *mif formaadis) koos selgitustega, kus milline nõue kehtib. See on vajalik selleks, et saaksime vajalikud alad kanda otse metsaregistrisse üldplaneeringu kitsenduste kaardikihi ja vastavaid tingimusi metsateatiste menetlusel arvestada.	Ettepanekuga arvestatakse.
			4. Vesi 4.1 ÜP ptk-s 4.2.5 ühe tingimustena on toodud, et: „Kaldaomanik või valdaja peab tagama kallasrajale juurdepääsu.“ Keskkonnaamet täpsustab, et kohaliku omavalitsuse üksus peab planeeringutega tagama juurdepääsu kallasrajale ning kalda omanik või valdaja peab tagama kallasrajale juurdepääsu planeeringuga kehtestatud tingimustel (keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 38 lg 7, lg 7 1). Seega pole eelnimetatud tingimus korrektne ning palume seda korrigeerida.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			4.2 ÜP ptk-s 4.2.5.3 viidatakse, et avalikud juurdepääsud on kajastatud joonisel 3 „Väärtused ja piirangud“. Jooniselt ei ole arusaadav kuidas on tagatud avalikud juurdepääsud (kultuuriobjektidele, supluskohtadele, tuletõrje veevõtukohtadele jms). Palume joonist täiendada ja märkida avalikud juurdepääsud.	Selgitame, et üldplaneeringu täpsusastmes on välja toodud vajadus tagada avalik juurdepääs. Selle vajadusega tuleb arvestada teiste arendustegevuste kavandamisel, sh detailplaneeringute koostamisel või projekteerimistingimuste väljastamisel.
			4.3 Planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 3 kohaselt on üldplaneeringu üks ülesandeid tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine ning planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 30 kohaselt on sanitaarkaitsealadega veehaarete asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Arvestades eelnevat palume üldplaneeringule kanda reoveepuhastid koos kujadega ning veehaarded koos sanitaarkaitsealadega, kuna nendega kaasnevad kitsendused võivad mõjutavad tuleviku uusarendusi.	Üldplaneeringu edasise koostamise käigus kuvame üldplaneeringus Väike-Maarja, Rakke, Vao, Salla ja Simuna reoveepuhastid. Puurkaevud kuvatakse aladel, kus oleme määratlenud maakasutuse juhtotstarbed.
			4.4 KSH aruande ptk-s 7.7 „Paadisillad ja lautrid“ (lk 66) – teises lõigus olev viide veeseaduse § 8 lõikele 2 on kehtetu. Palume ajakohastada lähtudes kehtivast veeseadusest.	Korrigeerime KSH aruande eelnõud lähtuvalt esitatud märkusest.

			4.5 KSH aruande ptk-s 9.6 (lk 121) on välja toodud leevendusmeetmed paadisildade ja lautrite püstitamisel. ÜP-s neid kajastatud ei ole. Palume need meetmed lisada ÜP-sse.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõud lähtuvalt esitatud märkusest.
			5. Maapõu 5.1 Keskkonnaamet tuletab meelde, et lisa 2 „Ülevaade Väike-Maarja vallast” ptk-s 17 „Maavarad ja maardlad” on tabel 10, mis on koostatud seisuga 20.09.2019. Keskkonnaamet palub ajakohastada tabeli enne üldplaneeringu lõplikku kinnitamist.	Ettepanekuga arvestatakse. Täiendus 18.02.2022 Lisa 2 info ei ole ajas muutuv, sest see on koostatud lähteseisukohtade väljatöötamise etapis.
			5.2 ÜP ptk-s 3.4.9 mäetööstuse maa-ala tingimustes on esitatud: „Maardlate kasutuselevõtul lubja- ja dolokivikarjäärides arvestada olemasoleva probleemiga, et karjääris põhjavee välja pumpamisel võivad karjääri mõjuraadiuses asuvad kaevud jääda kuivaks.” Märgive, et kaevude kuivaks jäämise ohuga peab arvestama kõikide maardlate (allmaakaevandus) kasutuselevõtul. Palume ebakorrektsus parandada.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu sõnastust.
			6. Üldised teemad 6.1 Märgive, et mitmete tegevuste puhul on vajalik Keskkonnaameti kooskõlastus, sh kaitsealadel. Hetkel on Keskkonnaameti kooskõlastuse vajadus nimetatud ÜP-s (lk 33) ainult ühel juhul (karjääri korrastamise suuna määramine). Palume lisada kooskõlastus tingimus Keskkonnaametiga ÜP seletuskirja peatükkidesse 4.5 ja 5.2.9.	Selgitame, et üldplaneeringu seletuskirjas ei ole seadusest tulenevaid kohustusi üldjuhul välja toodud. Leiame, et seadusest tulenevate tingimuste kopeerimine üldplaneeringus ei ole vajalik, kuna need nõuded kehtivad üldplaneeringust sõltumatult.
			6.2 ÜP-s on esitatud tabel 3 „Maa-ala juhtotstarvete ja katastriüksuse sihtotstarvete omavahelised seosed”, kus on puhke- ja loodusliku maa-ala puhul kitsenduste seadmisel lähtutud üksnes puhkeotstarbest, aga arvestama peab ka looduskaitse eesmärgi.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			6.3 ÜP ptk-s 3.4.3 (lk 27) on välja toodud tootmise maa-ala tingimus: „Turismi arendamise seisukohalt oluliste vaatamisväärsuste olemasolu korral tuleb järgida põhimõtet, et nende vahetusse lähedusse ei rajataks võimalike häirivate mõjudega tootmist (sh loomakasvatust).” Esitatud tingimus sõltub asjaolust, mis laadi loomakasvatusest siin mõeldakse. Juhul, kui oluliste vaadete ja vaatamisväärsuse säilimiseks on vajalik maahooldus karjatamise ja niitmise teel, siis võib loomakasvatuse keelamine olla lausa ebasoovitav. Samuti võib loomakasvatust olla ise turismiobjektiks või mitmekesistada olemasolevaid turismiobjekte.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			6.4 Riiklike looduskaitse ja kultuuriväärtuste kaardil (lisa 6) on märgitud ka püsielupaigad ja I ja II kaitsekategooria liikide leiukohad, mis ei ole avalik info. Eelmainitud kaardiandmed on 21.09.2021 seisuga. ÜP-s (lk 41) allmärkusest nr 20 leiab selgituse: „Üldplaneeringus käsitletud info kaitstavate loodusobjektide kohta on kajastatud Lisas 2 seisuga 22.10.2019.” Esitatud viited kuupäevadele on vastuolulised. Märgive, et kaitstavate alade osas peaks kasutama siiski ajakohast infot.	Üldplaneeringu eelnõus on kaitsealuseid liike (sh püsielupaiku) kajastanud vastavalt varasemalt kokkulepitule. Püsielupaigad pole eraldiseisvalt tähistatud. Ajakohane info on toodud Lisas 6. ÜP Lisa 2 info ei ole ajas muutuv, sest see on koostatud lähteseisukohtade väljatöötamise etapis. Seetõttu kuupäevad erinevad.
			6.5 ÜP ptk-s 2.3.3 (lk 12) on esitatud: „Puhkealadeks on ennekõike Äntu, Ebavere, Emumäe ja Simuna piirkonna alad, millel on kõrge rekreatiivne väärtus.” Lisas 5 (lk 9) on välja toodud: „Olulisemad puhkealad on Äntu järvede puhkealad, Ebavere mägi ja terviserajad, Nõmme järved, Ao paisjärv, Simuna ümbrus ja Emumäe vabaaja maastikupark.” Joonisel 1 on puhke- ja looduslikke maa-alasid ka mujal, nt Rakke alevikus ja Triigi külas, aga ei ole Äntus. Palume täpsustada, milliseid alasid käsitletakse puhkealadena ning ühtlustada dokumendid.	Selgitame, et üldplaneeringu lk 12 on tegu strateegiliste arengusuundadega, kus on defineeritud antud piirkondade pikaajaline strateegiline arengueesmärk. Joonisel 1 toodud puhke- ja looduslikud maa-alad on maakasutuse juhtotstarbed, mis ei anna otseselt piirkonnale nõ kõrge puhkeväärtusega piirkonna identiteeti, vaid määratleb puhkealad suurema ala sees.
			6.6 ÜP ptk-s 4.2.5.2 on esitatud: „Supelrandasid Väike-Maarja vallas ei ole.” Eelnev väide on vastuolus ptk-ga 3.4.6.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.

			6.7 ÜP ptk 4.5 lisada juurde, et kaitstavatel aladel on radade rajamiseks vajalik Keskkonnaameti kooskõlastus (LKS §21 lg1 ja § 14 lg 2). Soovitav on lisada tingimus, et uute matkaradade ning rajatiste kavandamisel peab olema tagatud nende edaspidine hooldus.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			6.8 ÜP ptk-s 3.4.9 on esitatud: „Kasutusele võetud maardlatel tuleb varud maksimaalselt ammendada ning alad majandustegevuse lõppemisel korrastada, et võimaldada maade edasist kasutust kas põllumaa, metsamaa, puhkeala või hoonestatud alana ning et need sobituksid ümbritsevate väärtuslike põllumajandusmaade, väärtuslike maastike või rohevõrgustiku aladega.” Märgime et, alade korrastamisel on ka teisi võimalusi. Näiteks ala taastamine märgalaks, veekoguks või kasutada võimaliku tuulepargialana.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			6.9 ÜP ptk-s 6.3 on esitatud kliimamuutustega arvestamise tingimus, mille kohaselt tuleb maaparandussüsteemide maa-alal tagada maaparandussüsteemide toimimine, mis omab tegelikult vastupidist efekti. Kuivenduse tulemusel turvas laguneb, toimub nn kasvuhoonegaaside süsinikdioksiidi ja dilaammastikoksiidi teke. Lisaks on kuivendusel suur mõju nii kuivenduspiirkonna kui ka veekogude elustikule.	Võtame teadmiseks. Selgitame, et KSH aruandes on maaparandussüsteemide toimimise tagamist oluliseks peetud väärtuslike põllumajandusmaade säilitamise ja väärtustamise kontekstis. Põllumajandusmaade kasutamiseks ja põllumajanduslikuks tootmiseks on maaparandussüsteemide toimimine vajalik.
			6.10 ÜP ptk-s 3.4.11 esitatud tingimused riigikaitse maa-alal käsitlevad ainult riigikaitse ehitise piiranguvööndit. Kas on mõeldud Päästekooli maja? Miks kasutatakse mõistet piiranguvöönd mitte maa-ala? Lisaks Väike-Maarjas asuvale koolihoonele on ka päästeväljak. Keskkonnaamet palub eeltoodu alusel ÜP-d ja KSH aruande eelnõu täiendada ja parandada.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest ning seondult Kaitseministeeriumi ettepanekuga. Vajadus KSH aruande eelnõu muutmiseks puudub. Kaitseministeerium on oma 02.11.2021 kirjas nr 12-3/21/3599 välja toonud, et KSH aruande eelnõus esitatud riigikaitse ehitiste käsitus ja selgitused on õiged ja piisavad.
		LÄHTESEISU KOHAD 05.03.2020 nr 6-5/20/1456-3	Keskkonnaamet asjaomase asutusena tutvus esitatud dokumendiga ning esitab omapoolsed suunised ja ettepanekud üldplaneeringu ja KSH koostamiseks, millega palub arvestada: 1. Vesi Üldplaneeringus peaksid veevaldkonnas olema käsitletud hüdrogeoloogia, põhjavee kaitse, veealade (veekogude) üldised kasutamise- ja ehitamistingimused, põhiliste tehnovõrkude trasside, joogiveeallikate (sh sanitaarkaitsealad), reoveepuhastite (sh kujade), maaparandussüsteemide asukoha määramine, veekogude ranna ja kalda ulatus ja ehituskeeluvöönd, kallasrajad, vajadusel maasoojuspuurkaevud. KSH aruandes peaks olema käsitletud põhjavesi, pinnavesi, sadevesi, üleujutuspiirkonnad, jääkreostus ja neile arendusest tulenev mõju. 2. Põhjavee varud Kui põhjavee varud on piirkonnas määratud, siis kujundab see mingil määral ka ettevõtluse võimalusi. St esmajärjekorras tuleb tagada inimeste joogivesi ning seejärel on võimalik kasutada ressursi muudel eesmärkidel. Sellega tuleks üldplaneeringute koostamisel arvestada. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021 ja Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021, nende meetmeprogrammides olevaid suuniseid ja piiranguid tuleb arvestada ka planeeringutes ning üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada veemajanduskavadega seatud eesmärgid ja meetmeid. Reoveekogumisala moodustamine ja muutmine Veeseaduse § 99 lg 3 kohaselt kannab kohaliku omavalitsuse üksus reoveekogumisala piirid üldplaneeringule koos perspektiivis ühiskanalisisatsiooniga kaetava alaga, mis ei ole reoveekogumisalaks määratud või sellega hõlmatud. Reoveekogumisalad määrab keskkonnaminister oma käskkirjaga, kuid reoveekogumialade piirid (koos perspektiivis ühiskanalisisatsiooniga kaetava alaga, mis ei ole reoveekogumisalaks määratud või sellega hõlmatud) kannab kohalik omavalitsus oma üldplaneeringusse. Kuna veekogud võivad läbida mitmeid omavalitsusi, siis võib ühes omavalitsuses kavandatu mõjutada terve veekogu seisundit, sh ka teises maakonnas. Seetõttu tuleb veekogu hea seisundi säilitamiseks või saavutamiseks teha koostööd ka teiste kohalike omavalitsustega, mida veekogu läbib. Sama kehtib ka põhjaveekogumite, põhjaveeressursside ja põhjaveevarude osas, mis	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu ja selle KSH ülesandeid ja täpsustat. Üldplaneeringuga on võimalik ette näha meetmed erinevate veevaldkondade teemadega tegelemiseks ning vajadustega arvestamiseks.

			võivad haarata erinevaid maakondi. Planeerimisel tuleb arvestada põhjaveekogumite seisundeid ja vältida seisundi halvenemist. Veekeskkonnast lähtuvalt on samuti oluline tuua üldplaneeringus välja juba kitsendustega alad nagu nt nitraaditundlik ala (NTA) ja kaitsmata põhjaveega ala, mis on inimtegevuse suhtes tundlikumad ning seetõttu vajavad suured tähelepanu. Arengu suunamisel tuleks arvestada üleujutusega seonduvaid riske. Üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavad on leitavad: https://www.envir.ee/et/uleujutused. Lisaks tuleb üldplaneeringu koostamisel arvestada kohaliku tähendusega üleujutusalaadega, mis on tingitud näiteks ühisvoolse kanalisatsiooni või lahkvoolse sademeveekanalisatsiooni vooluhulga vastuvõtuvõime puudustest või elamupiirkondades lahendamata liigvee probleemidest. Üldplaneeringus tuleb kaardistada kohaliku tähendusega üleujutusriskiga alad, kuhu on vajalik kavandada kombineeritud sademeveelahendused. Täpsemad juhised üldplaneeringute koostamiseks on toodud kombineeritud sademevee strateegias.	
			3. Jääkreostusobjektid Üldplaneeringus tuleb hinnata, kuidas on käsitletud maakasutuse piiranguid ja keskkonnariske, mis tulenevad jääkreostusobjektidest. Veenduda, et oleks kajastatud kõikide kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevate jääkreostusobjektide staatus (riikliku või kohaliku tähtsusega objekt) ja seisund (reostus likvideeritud/osaliselt likvideeritud/likvideerimisel/töid teostatud ei ole). Maakasutuse otstarbe muutmisel lähtuda jääkreostusobjektidel paikneva pinnase vastavusest keskkonnaministri 28.06.2019 määrusele nr 26 „Ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases“ võttes arvesse objekti korrastamisel saavutatud näitajad või näha ette täiendavad uuringud või objekti ohutustamine. Jääkreostusobjektide asukohad ning asjakohased uuringud ning ohutustamistööde lõpparuanded on kättesaadavad keskkonnaregistrist keskkonnaohtlike objektide otsingust.	
			4. Maavarad PlanS § 75 lõike 1 punkti 15 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine. Sellest tulenevalt on üldplaneeringuga vaja määrata maardlate ja maavara kaevandamisega kaasnevad mõjud maakasutusele ning ehitiste ehitamisele. Lisaks tuleks läbi mõelda, kuidas võiks kaevandamine aidata kaasa piirkonna arengule ning milline võiks olla maakasutus peale maavara ammendumist (nt lasketiir, tuulikupark, puhkeala, sõudekanal, mets, veekogu, rohumaa). Tuleks märkida, et kaevandamislube andes määratakse loas ära kaevandatud maa korrastamise suund igale mäeeraldisele individuaalselt. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 9 tähenduses nimetatakse maa endisel või uuel otstarbel taas kasutuskõlblikuks muutmist kaevandatud maa korrastamiseks. Keskkonnaamet palub mitte kasutada sõna „rekultiveerimine“. Eelkõige lähtutakse senisest maakasutusest ning edasisest visioonist. Turbatootmisalad korrastatakse enamasti soodeks, liiva- ja kruusakarjäärid metsa või rohumadeks. Kaevandades allpool põhjaveetasel korrastatakse veekoguks. Enne kaevandamise lõppu antakse ettevõttele korrastamistingimused ja selle alusel tehakse korrastamisprojekt. Samuti võiks kaaluda uute perspektiivsete alade määramist, kuhu võiks tulevikus kaevandamine vajadusel laieneda või otsustada, kuhu uusi alasid enam ei lisandu. Mitte kanda planeeringusse kohustus, et maavara kaevandamise loa taotluse menetlemisel tuleb teha keskkonnamõju hindamine. Planeerimisel peaks vältima kaevandamisele tundlike alade (näiteks elamu- ja rekreatsioonialad) kavandamist kasutuses või veel avamata maardlate vahetusse lähedusse ning samuti potentsiaalsete maardlate (nt alad, kus on juba kehtiv maavara geoloogilise uuringu luba) lähedusse. Kaevandamise käsitlemisel avaliku huvina peaks planeeringu koostamisel arvestama ka kaevandamise vajalikkusega, et tagada varustuskindlus. Märkida, et kaevandamistegevuse saaduseks on materjal, mida kasutatakse nt teedehhituseks ja –renoveerimiseks (liiv, kruus) või toormena energeetikatööstuses (küttematerjali saamiseks). Ka KSH-s palub Keskkonnaamet arvestada praeguse ja võimaliku kaevandamisega piirkonnas. Keskkonnaamet palub pöörata tähelepanu ka terminite õigele kasutamisele. Näiteks „kaevandus“ on MaaPS § 75 lg 4 tähenduses maavara allmaakaevandamisega tegelev tootmisüksus. Pealmaakaevandamise korral on õige kasutada sõna „karjäär“. „Maavara kaevandamine“ on maavara looduslikust seisundist eemaldamise ettevalmistamiseks tehtav töö (MaaPS § 6 lg 1).	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel ja selle KSH läbiviimisel, arvestades üldplaneeringu ja selle mõjude hindamise täpsusastet. Muuhulgas peame silmas pidama ÜP ja kaevandamislubade omavahelisi seoseid ja piire. Maakasutuse planeerimisel tuleb arvestada maavaravaru kaevandamise vajadusega, kuid ka vastupidi – maavarade kaevandamisel tuleb samuti arvestada juba väljakujunenud maakasutuse ja piirkondlike väärtuste ning võimalustega.
			5. Looduskaitse Ehituskeeluvöönd (edaspidi EKV) Üldplaneeringus tuleb käsitleda ehituskeeluvööndiga seonduvat. Üldplaneeringus EKV (ka veekaitsevööndi ja kalda	Arvestame üldplaneeringu koostamisel veekogude kalda piiranguvööndite, ehituskeeluvööndite ja veekaitsevöönditega, täpsustades vajadusel seadusest tulenevatel

		piiranguvööndi) lähtejoone määramine - PlanS § 75 lg 1 p 9 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne korduva üleujutusega ala piiri määramine mererannal ja kõrgveepiiri märkimine suurte üleujutusadega siseveekogul. Suurte üleujutusadega siseveekogudel on vastavalt keskkonnaministri 28.05.2004 määrusele nr 58 „Suurte üleujutusadega siseveekogude nimistu ja nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord“ EKV lähtejooneks nullastik (alluviaalsed soomullad ehk lammi madalsoomullad). EKV lähtejoone määramisel tuleb võtta arvesse ka täiendavad kohapõhised asjakohased andmed (veetasemete andmestik, sh oluliste üleujutusohuga riskipiirkondade maandamiskavades toodud andmestik, teadaolevad üleujutusad siseveekogudel, teated rannapurustustest, nõlvaprotsessidest kaldal), arvestada kaldaastangutega (looduskaitseadusega (edaspidi LKS) § 34 lg 5). Üldplaneeringus märkida ära EKV ulatuses erandeid tekitavad olukorrad (metsamaa erisus LKS § 38 lg 2, tiheasustusala erisus LKS § 38 lg 1 p 3). Metsamaa erisust planeeringujoonistel graafiliselt pigem mitte kujutada (ajaliselt liialt muutuv, küll aga lisada märkusena). Üldplaneeringu seletuskirjas ja joonistel määratleda üheselt olemasolevad, laiendatavad ja moodustatavad tiheasustusad (arvestades ka LKS § 41). Üldplaneeringu mastaapi arvestades tuua välja olulisemad LKS § 38 lg 4 ja 5 erisuste alla minevad objektid. Näiteks tiheasustusadal olemasolev ehitusjoon, supelrannad, planeeritavad avalikult kasutatavad teed (sh kergliiklusteed), planeeritavad tehnovõrgud ja rajatised, sadamate, sildumis- ja randumiskohtade võrgustik ning juurdepääsud viimastele. EKV korrigeerimine ja vähendamine ning suurendamine (PlanS § 75 lg 1 p 12). Kuna uue üldplaneeringu koostamisel senine sama territooriumi hõlmav üldplaneering kaotab kehtivuse, siis kaotavad kehtivuse ka sellele antud nõusolekud (kaasa arvatud nõusolekud EKV vähendamiseks). Seega võiks kohalik omavalitsus viia uue üldplaneeringu koostamise raames läbi varasema üldplaneeringuga antud EKV vähendamise kaardistamise, mis võimaldaks varasemate EKV vähendamiste nõusolekute kehtima jäämise ja kandumise uude üldplaneeringusse. EKV vähendamise kaardistamisel tuleks vastaval joonisel ning seletuskirjas või lisas kujutada/loetleda varasemad EKV vähendamised. Üldplaneeringu tööprotsessi ja/või kooskõlastamise käigus annab Keskkonnaamet ka seisukoha, kas varasemad EKV vähendamised jäävad kehtima ja nendega võib uue üldplaneeringu puhul arvestada. Kui olud on oluliselt muutunud, siis erandjuhul võib olla vajalik nende alade puhul ka uus EKV vähendamise kaalumine. Juhul, kui koostatava üldplaneeringu raames ei viida läbi EKV kaardistamist ja/või ei tooda välja, et eelmiste üldplaneeringutega on EKV-d vähendatud, siis automaatselt varasemad nõusolekud EKV vähendamise kohta uude planeeringusse üle ei kandu. Olenemata üldplaneeringu kehtetuks tunnistamisest kehtivad kõik varasemalt kehtestatud detailplaneeringud edasi (sh nõusolekud EKV vähendamiseks) ning detailplaneeringutega hõlmatud ala kinnistu omanikul on õigus sellest tulenev ehitusõigus realiseerida. Kuna PlanS § 74 lg 4 kohaselt on üldplaneeringu koostamisel kohustuslik KSH läbiviimine, tuleb planeeringu koostamisel (olenemata sellest, kas EKV-d soovitakse vähendada või mitte) teha koostööd ja planeering kooskõlastada ka Keskkonnaametiga. Kuigi olemasoleva olukorra ja kehtivate nõuete kajastamine ei ole üldplaneeringus PlanS kohaselt kohustuslik, on ühese mõistetavuse huvides võimalik uues koostatavas üldplaneeringus näidata, millistel aladel ja tingimustel on varasemalt detailplaneeringutega juba ehituskeeluvööndit vähendatud (sh tuues nt välja, et varasemalt on Keskkonnaamet oma nõusoleku andnud). Taolised detailplaneeringud võiksid olla üldplaneeringus eelkõige markeeritud (nt üldplaneeringu vastaval joonisel tähtede või numbritega märgitud ning seletuskirja vastavas peatükis või lisas loeteluna). Pigem erandjuhtudel võib nende detailplaneeringute lahendus (sh ka vähendatud EKV ulatus) olla kujutatud ka üldplaneeringu vastaval joonisel, kuna sealjuures tuleb tagada piisav täpsusaste (sh EKV vähendamise kõrvaltingimused). Juhul, kui Keskkonnaamet erandkorras, tulenevalt näiteks muutunud oludest vms, soovib loobuda varem antud nõusolekust EKV vähendamiseks ja keeldub üldplaneeringut kooskõlastamast, peab see olema sisuliselt põhjendatud ja igakülgsest kaalutud. Eeltoodu eeldab EKV-d vähendava detailplaneeringu osalist või täieliku kehtetuks tunnistamist (vastasel juhul jääksid peale üldplaneeringu kehtestamist kehtima kaks vastandliku sisuga haldusakti), mida tehes tuleb arvestada HMS § 64-70 toodud nõudeid, sh isiku usaldust haldusakti kehtima jäämiseks ja selle alusel antud ehitusõiguse realiseerimiseks. Kallasrada, selle sulgemine ja ümbersuunamine, sellele juurdepääsuvõimalused. Lisaks kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramisele otsustatakse üldplaneeringuga vajaduse korral ka kallasraja sulgemine. Kliimamuutustega kohanemine sh üleujutusad Üldplaneeringus tuleb määratleda üleujutusohhtlikud alad (mis ei võrdu LKS § 35 lg 4 kohaste korduvate üleujutustega aladega ega piirdu vaid maandamiskava alusel määratud üleujutusohuga riskipiirkondadega) ning seada üleujutusohuga aladel	alustel kaitsevööndite ulatust. Üldplaneeringu koostamise käigus analüüsitakse varasemate üldplaneeringutega, kuid ka detailplaneeringutega antud EKV vähendamisi ning kaalutakse nende kehtima jäämist või EKV vähendamise tühistamist. Arvestame üldplaneeringu koostamisel kliimamuutustega seonduva üleujutusohuga.
--	--	--	--

			ehitustingimused.	
			Kaitstavad loodusobjektid, sh Natura, liikide leiukohad kujutada maakasutusplaanil ja/või piirangute/keskkonna/looduskaitse vmt joonisel, arvestades liikide leiukohtade puhul seejuures LKS §-ga 53. Üldplaneeringus kajastada loodusobjektide keskkonnaregistri väljavõtte aeg ning märkida, et andmed võivad olla ajas-ruumis muutuvad. Üldplaneeringus arvestada konkreetsete objektide kaitse-eeskirjade ja neis seatud tingimustega (sh maastikukaitsealadel arvestada pärandkultuuriliste, maastikuliste jne väärtustega). Tuua välja kaitstavate loodusobjektide kattuvus puhke- ja virgestusaladega, külastustaristu ning arvestada projekteeritavate objektidega. Üldplaneeringu KSH-s viia läbi Natura hindamine, arvestades lisaks otsestele mõjudele ka kaudseid ja kumuleeruvaid mõjusid. Riiklikul tasemel mitte kaitstavad loodusväärtused Üldplaneeringus tuleb käsitleda rohevõrgustiku (rohetaristu) teemat, vajadusel korrigeerida selle ruumikuju ja kaitset ning seada kasutustingimused (PlanS § 75 lg 1 p 10). Ruumikujude puhul lähtuda eelkõige kehtestatud maakonnaplaneeringust. Samuti tuleb arvestada looduskaitselist tähelepanu omavate kooslustega (sh vääriselupaigad (VEP), pool-looduslikud kooslused (PLK), märgalad), nt rohevõrgustiku korrigeerimisel. Käsitleda tuleb riikliku looduskaitselise tähtsuse minetanud loodusobjektide ja teiste kohalikku tähtsust omavate objektide kohaliku kaitse alla võtmist. I ja II kaitsekategooria liikide kujutamine üldplaneeringus LKS § 53 lg 1 kohaselt on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukohaavalikustamine massiteabevahendites keelatud, sama põhimõtet rakendab Keskkonnaamet ka planeeringute puhul. Seega on kaks võimalust: 1) koostada planeeringust kaks versiooni – avalik versioon ja ametkondlikuks kasutuseks mõeldud versioon (esimeses I ja II kaitsekategooria liikide leiukohti ja püsielupaiku planeeringujoonistel ei kujutata, teisel kujutatakse); 2) kujutada planeeringu avalikus versioonis I, II ja III kaitsekategooria liike ja püsielupaiku „tsenseeritult” – näiteks ühe tingmärgiga „kaitstavaliigi leiukoht/püsielupaik” eraldamata kaitsekategooriaid. Põhiprobleemiks on siin ringikujulised I kaitsekategooria liikide püsielupaigad. Eelistatum oleks variant, kus üldplaneeringu joonistel (sõltuvalt vajadusest ja planeeritavast alast kõiki (nt tiheasustusaladel) või siis maakasutuse planeerimisel olulist tähtsust omavaid (kusagil rohevõrgustikus paiknevate leiukohtade kujutamine võib osutada pigem infomüraks)) näidatakse kaitsealuste liikide leiukohti/püsielupaiku ühe tingmärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik”, kuid erandina ei kujutata I kaitsekategooria liigi ringikujulisi (ehk otseselt LKS § 50 lg-st 2 tulenevaid) püsielupaiku. Antud märkus peab olema ka planeeringu tekstis ja/või legendis kajastatud. Juhul, kui üldplaneeringuga kavandatakse olulisi maakasutusmuutusi kaitstavate liikide leiukohtades, oleks soovitav planeeringu piirangute joonistel (juhul, kui sellised vastava täpsusastmega vormistatakse, näiteks tiheasustusaladel) need alad ka vastavalt markeerida (nt alana, kus arendustegevustel arvestada liigikaitseliste tingimustega), teavitamaks, et antud aladel arendamisel on teatavad looduskaitselisel kitsendused, mille sisuline pool selgub siis alles arenduse detailsetes etappides.	Arvestame kaitstavate loodusobjektidega üldplaneeringu koostamisel, ennekoike teiste tegevuste ja maakasutuse kavandamisel. Kehtestataval üldplaneeringu lahendusel kaitstavaid loodusobjekte, nii nagu teisi riiklikes andmebaasides sisalduvaid objekte, ei kuvata – fikseeritakse viimane väljavõtte aeg. Kaitstavad loodusobjektid kuvatakse ÜP väärtuste ja piirangute kaardil. ÜP KSH raames viiakse läbi Natura hindamine. Planeeritava tegevuse võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku aladele hinnatakse kõigepealt eelhindamise etapis ning vajadusel liigutakse asjakohase hindamise etappi. Asjakohase hindamise vajalikkus selgub ÜP koostamise käigus. Arvestame ÜP koostamisel riiklikul tasemel mitte kaitstavate loodusväärtusega. Kaitsealuste liikide kujutamisel üldplaneeringus eelistame versiooni, kus liigi leiupaigad ja püsielupaigad on kaardil olemas ka avalikus versioonis, et ka selle kasutajad omaksid ülevaadet ja oskaksid nende paiknemisega arvestada. Kaitsekategooriaid kaardil ei eralda, näitame kõik ühe tingmärgiga.
			6. Kliima ja üleujutused Üldplaneeringu koostamisel arvestada ka kliimamuutuste ja üleujutusega (mainitud ka käesoleva kirja punktis 3). Keskkonnaamet palub üldplaneeringu koostamisel ja KSH-s arvestada haldusterritooriumil esineda võivate üleujutusohutudega ning kliimamuutustega kaasnevate võimalike riskidega (veetaseme tõusust ja sademete rohkusest tingitud üleujutuste võimendumine, tormide tugevnemine ja sagenemine, ranna-ja kaldaerosiooni kiirenemine, maalihete esinemine ning linnaliste asumite soojussaarte efekt) ja nende maandamise võimalustega. Keskkonnaamet soovitab tutvuda Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud üleujutusega seotud riskide maandamiskava ja kliimamuutustega kohanemise arengukavaga.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel ja selle KSH läbiviimisel, arvestades üldplaneeringu ülesandeid ja täpsusastet.
			7. Välisõhk Üldplaneeringu koostamisel tuleks lähtuda Eesti Keskkonnanstrateegiast aastani 2030, milles on ühe probleemina välja toodud transpordist tulenev saaste. Kohalikud omavalitsused, eriti just tihedama asustusega linnad, peaksid sellele hakkama tähelepanu pöörama. Näiteks eelistama peaks kaugküttesüsteemi kohtküttele, kuna kohtküttega piirkondades esineb kütteperioodil suurem õhusaaste, seda just osakeste näol, mis on kuulutatud vähki tekitavaks. Teid, maanteid, aga ka raudteid tuleks planeerida targalt ja liikluskoormust reguleerida. Põhiline probleem on saasteained, aga ka müra ja seda kindlasti ka raudteede puhul. Keskkonnaministeeriumi kodulehel6 on avalikustatud uuring Eesti linnade saastatuse kohta, millega tuleks kindlasti tutvuda, kui planeerima hakatakse. Lisaks on hea vaadata riikliku õhuseire andmeid on-line-s aadressil: http://airviro.klab.ee/.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasnevate mõjude hindamise ülesandeid ja täpsusastet ning lähtudes sealjuures olemasolevatest andmetest välisõhu saaste ja müra osas. Teede ning tööstus- ja tootmisalade planeerimisel lähtutakse asjaolust, et tegevusest tulenev oluline negatiivne mõju inimestele peab olema välistatud

			Arvestama peab, et igasugusel tööstusel või toomisel (sh soojatootmine) on oma negatiivne mõju ja inimestele ei meeldi seda omal nahal tunda. Eelkõige tuleb arvestada, et tööstus, mis on eeldatavalt suurema mõjuga, tuleks planeerida tiheasustusest piisavalt eemale, sest ennekõike sellest tulenev lõhna- või mürahäiring tekitab hiljem probleeme, mida lahendada on väga raske. Näiteks puidu- ja mööblitööstus (müra, lõhn), ka värvimisega tegelevad remonditöökojad (kemikaalide lõhn), linnu- ja loomakasvatused (lõhn), igasuguste vedelproduktide (kütuste, kütusekomponentide) laadimine ning hoiustamine (lõhn, müra) aga ka tahkekütusel katlamajad (nn toss või suits, lõhn, müra), karjäärid (tolm, müra) tekitavad probleeme, kui need on elanikele lähedal. Seda peab kindlasti arvestama juba planeerimisel, et elanikud ja tööstus/tootmine kõrvuti kindlasti ei sobi. Mõistlik oleks ehk teha vahet saastavamal tööstusel/tootmisel/tegevusel (vt eelpool näiteid) ja vähemsaastavamal (nt erinev käsitöö, teatud väiksem toiduainetööstus), see ära defineerida ning kasutada vähemsaastavama tööstuse ala nn puhveralana. Pargid, terviserajad jms ei sobi kindlasti selleks puhveralaks.	
			8. Müra PlanS § 75 lg 1 p 22 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne müra normtasemete kategooriate määramine. Seejuures on olulisemad küsimused järgnevad: 1) Millised on piirkondade praegused müratasemed ja kas on probleeme? 2) Millistele aladele millised mürakategooriad (atmosfääriõhu kaitse seaduse § 57) on otstarbekas määrata arvestades kavandatavaid arenguid? 3) Kas kavandavad müra normtasemed (vt keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ Lisa 1) on saavutatavad? Kui pole, kas on vaja maad reserveerida (nt müratõkkeks, müravalliks) eesmärkide saavutamiseks? 4) Kas ja kuhu on otstarbekas määratleda vaikesid alasid? 5) Kas kavandavad maakasutuse juhtotstarbed on müra mõttes sobilikud?	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, pidades silmas üldplaneeringu täpsusastet. Mürakategooriate määramisel lähtutakse atmosfääriõhu kaitse seaduse §-st 57.
			9. Jäätmed PlanS § 75 lg 1 p 2 kohaselt on üldplaneeringu üks ülesanne kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohtade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Sellega seoses on olulisimad järgmised küsimused: 1) Kas ja kuhu oleks vaja kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohta? 2) Kas ja milliseid tingimusi on vaja seada? 3) Kui täpselt tuleks kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskoht üldplaneeringus määrata? Võimalik on kirjeldada kas ainult tekstis, näidata mingi juhtotstarbe kõrvaljuhtotstarbena, näidata eraldi juhtotstarbega või kasutada kõiki neid vastavalt piirkondade eripäradele. Keskkonnaamet lisab, et jäätmekäitlusobjektid tuleb planeerida selliselt, et need ei tekitaks keskkonnahäiringuid (müra, vibratsioon, tolmu, ebameeldiv lõhn jms) ja negatiivset mõju elanikkonnale, vältides sellega hilisemaid probleeme. Üldplaneeringu koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekavaga 2014-2020 seatud eesmärgid.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades muuhulgas kohalikke vajadusi ja võimalusi.
			10. Mets PlanS-is ei ole üldplaneeringu ülesannet, mis otsesõnu annaks võimaluse seada tingimusi metsamajanduskava koostamiseks ja seeläbi metsa majandamiseks. Kuid kaudselt, lahendades näiteks järgmisi PlanS § 75 lg-s 1 nimetatud ülesandeid, on võimalik reguleerida metsamajandamist (numeratsioon on vastavalt PlanS § 75 lg 1 p-de numeratsioonile): 10) rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine; 13) kohaliku omavalitsuse üksuse tasandil kaitstavate loodusobjektide ja nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine; 14) väärtuslike põllumajandusmaade, rohealade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine; 16) miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine; 20) puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine; 21) asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohtu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks, lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine; 31) muud käesolevas lõikes nimetatud ülesannetega seonduvad ülesanded. Keskkonnaministri 16.01.2009 määruse nr 2 „Metsa korraldamise juhend“ § 7 lg 7 kohaselt takseerikirjelduses märgitakse eraldi kehtivad metsa majandamise kitsendused. Metsamajandamise kitsenduste aluseks on õigusaktid või planeeringud. Sama määruse § 21 lg 1 p 3 järgi metsa takseerikirjeldus on metsamajandamiskava osaks. Seega on võimalik ka eelnimetatud määrusest tulenevalt üldplaneeringuga seada tingimusi metsa majandamiseks. Samas ei saa panna omanikule kohustust metsamajandamiskava koostamiseks, sest selle koostamine on vabatahtlik (tekiks vastuolu metsaseadusega). Üldplaneeringu alusel võib kinnisomandile seada kitsendusi, st üldplaneeringuga omandiõiguse kasutamise kitsendamine on	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Oleme teadlikud, et iga kitsendus peab olema põhjendatud, proportsionaalne ja üheselt mõistetav. Samas tuleb aduda, et üldplaneeringu eesmärk on kokku leppida tasakaalustatud ruumiline areng, mis arvestaks kõikide ühiskonnaliikmete huvide ja vajadustega. Kõiki huvisid tuleb arvesse võtta, kaaluda ja sellest lähtuvalt kujundada üldplaneeringu lahendus. Teeme üldplaneeringu koostamisel võrdselt koostööd kõigi asjassepuutuvate asutuste ja ka metsaomanikega üheselt mõistetava planeeringulahenduse väljatöötamiseks.

		legitiimne. Seejuures peab iga kitsendus olema põhjendatud, proportsionaalne ja üheselt mõistetav (arusaadav, sh kinnisasja omanikule). Nimelt, kui kehtestatud avalik-õiguslikud kitsendused ei võimalda kinnisasja kasutamist vastavalt senisele sihtotstarbele, võib kinnisasja omanik taotleda talle kuuluva kinnisasja võõrandamist riigi või kohaliku omavalitsuse poolt õiglase ja kohese tasu eest (kinnisasja sundvõõrandamise seaduse § 3 lg 2). Samuti võib nõuda õiguspärase, kuid isiku põhiõigusi või -vabadusi erakordselt piirava haldusakti või halduse toiminguga tekitatud varalise kahju hüvitamist õiglases ulatuses (riigivastutuse seaduse § 16 lg 1). 7 https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/jaatmed/riigi-jaatmekava-2014-2020 (05.03.2020) Kokkuvõtvalt õiguslik võimalus on olemas, rakendamine sõltub vajadusest ja võimalustest. Ühtlasi, üldplaneeringu koostamisel tuleb analüüsida maatulundusmaa metsamaal raadamisest tingitud tagajärgi. Raadates veekogu piiranguvööndis metsamaad, likvideeritakse ka ehituskeeluvöönd piiranguvööndi metsamaal väljaspool põhi-ehituskeeluvööndit. Metsade majandamisele on võimalik läbi planeeringu seada kitsendusi, kuid see nõuab maaomaniku nõusolekut. Täna IT-lahendused vajavad n.o masinloetavat sisendit ehk siis kaardikihti kitsendustest. Üldplaneeringu seletuskiri ja joonis peavad kokku minema. Metsade majandamisele seatud kitsedus peab olema kehtestatud väga selgesõnaliselt ja üheselt arusaadavalt kõikidele osapooltele - nii metsaomanikule, kohalikule kogukonnale, kohalikule omavalitsusele kui ka Keskkonnaametile. Ehk siis sõnastused „ei ole lubatud“, „on keelatud“, „ei tohi olla suurem kui“ on sõnastused, mida peaksid kõik üheselt mõistma. Sõnastused „kaaluda võiks“, „tuleks eelistada“, „võimalusel kasutada“ on paraku sellised, mida saab tõlgendada erinevalt ning seetõttu tekivad varem või hiljem arusaamatused ja erimeelsused.	
		11. Kiirgus Esialgse eesti radooniriski levilate kaardi kohaselt on Väike-Maarja vald normaalse kuni kõrge radooniriski alal. Üldplaneeringu ja KSH koostamise käigus tuleks vajadusel selgitada välja, kas on esinenud radooniga probleeme ja kas mingis piirkonnas vajaks teema täpsustamist.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Niivõrd kuiivõrd olemasolevad andmed võimaldavad, tuuakse radooni osas välja teadaolevad probleemsed piirkonnad ning piirkonnad, mis vajavad täiendavat uurimist. KSH väljundina määratakse tingimused, millega tuleb radooniriskiga piirkondades arenduse järgmistes etappides arvestada.
		12. Olulise ruumilise mõjuga objektid PlanS § 75 lg 1 p 4 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valimine. Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrusega nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“. Üldplaneeringuga tuleb valida oluliste ruumiliste mõjuga ehitiste asukohad.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel.
		13. Täpsemad märkused esitatud materjalide kohta: 1. KSH VTK lisa 2 „Ülevaade Väike-Maarja vallast“ (edaspidi lisa 2) peatükis 17 „Maavarad ja maardlad“ on tabelis 9 loend Väike-Maarja valla territooriumil paiknevatest maardlatest. Osad maardlad paiknevad osaliselt Väike-Maarja vallaga külgnevatel naabervalla territooriumitel nagu näiteks: Hanguse turbamaardla, Peetla turbamaardla, Villemi turbamaardla jt. Lisaks asuvad osad tabeli 9 loendis nimetatud maardlad peamiselt mõne naabervalla territooriumil. Näiteks Lusiku turbamaardla, mille ca 2 118 hektari suurusest kogupindalast jääb Väike-Maarja valla piiresse vaid u 145 hektarit või Pedja maardla, mille puhul jääb Väike-Maarja valla piiresse vaid 5. plokk hästilagunenud turba aktiivse reservvaruga, mitte aga järvelubja või järvemuda varud, nagu väidab tabel. Täielikult jääb Väike-Maarja piiresse tabelis 9 loetletud maardlatest 15. Keskkonnaamet teeb ettepaneku korrigeerida tabelit 9 vastavalt eeltoodud tähelepanekutele. 2. Lisa 2 peatükis 17 „Maavarad ja maardlad“ on tabelis 10 loend Väike-Maarja valla territooriumil asuvatest mäeeraldistest ja nende varudest. Tabel on koostatud seisuga 20.09.2019. Jaanuar 2020 seisuga on Keskkonnaamet andnud Väike-Maarja valla piires välja ühe uue kaevandamisloa (Tammiku IV liivakarjäär; luba nr L.MK/334145) ning pikendanud Simuna turbatootmisala kaevandamisluba (loa uusversiooni nr L.MK/333792), mille käigus muudeti aktiivset ja kaevandatavat varukogust. Keskkonnaamet palub ajakohastada tabelit 10 enne üldplaneeringu lõplikku kinnitamist. Samuti teeb Keskkonnaamet ettepaneku muuta tabeli 10 tulp „Kaevandamise keskmine aastamäär/maksimaalne aastamäär“ selliselt, et iga mäeeraldise juures oleks üheselt mõistetav, kumb määr on konkreetse mäeeraldise puhul lahtrisse märgitud. Kokkuvõtvalt on Keskkonnaamet seisukohal, et koostatud lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus on asjakohased ja	1) Lisa 2 tabelit on täiendatud joonealuse märkusena 2) Lisa 2 tabelit on täiendatud.

			piisavad, kui üldplaneeringu ja selle KSH koostamisel arvestatakse käesolevas kirjas toodud ettepanekute ja soovitustega.	
	Politsei- ja Piirivalveamet	KOOSKÕLAS TAMINE 03.05.2022 nr 2.1- 3/12763-2	Politsei poolt vastuväited puuduvad, seega kooskõlastame antud eelnõu.	Võetud teadmiseks.
		LÄHTESEISU KOHAD 25.02.2020 nr 1.11- 11/70-2	Teatame Teile, et Väike-Maarja vallavalitsus üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta meie poolsed ettepanekud puuduvad.	Võetud teadmiseks.
	Päästeamet	LÄHTESEISU KOHAD 19.02.2020 nr 7.2- 3.3/848-2	Ida päästekeskusel ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta on järgmised: 1. Määratleda üldistes ehitustingimustes hoolekandeesutustele, põllumajandushoonetele, ohtlikele ettevõtetele ja suurõnnetuseohuga ettevõtetele toimepidevuse nõuded, mis tagaks nende iseseisva hakkamasaamise hädaolukorras kindla ajaperioodi vältel (soovitavalt vähemalt 48 tundi). 2. Määrata valla elutähtsate- ja üldhuvi teenustele toimepidevuse tingimused, mis tagaks nende iseseisva hakkamasaamise hädaolukorras kindla ajaperioodi vältel (soovitavalt vähemalt 48 tundi). 3. Lisa 2 punkt 19.4 on välja toodud, et tuletõrje veevõtukoht puudub Salla, Avispea, Lammasküla, Emumäe, Piibe ja Liigvalla külates. Antud küladesse oleks samuti vajalik tuletõrje veevõtukohad rajada.	Arvestame ettepanekutega üldplaneeringu koostamisel arvestades muuhulgas üldplaneeringu täpsusastet.
	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	PÕHILAHEND US 15.03.2023 nr 16-6/18- 3047-013	TTJA teeb ettepaneku muuta üldplaneeringu seletuskirja leheküljel 15 asuvat tingimust raudtee lähedusse kõrgete rajatiste planeerimise kohta järgnevalt: "Raudtee lähedusse kõrgete rajatiste (nt tuulik, sidemast) kavandamisel tuleb need raudtee kaitsevööndi (raudtee kaitsevöönd ulatub 30m kaugusele rööpme teljest) servast paigutada vähemalt rajatise tipukõrguse kaugusele." Üldplaneeringu seletuskirja leheküljel 69 on kirjutatud, et "Tuuliku kaugus taristu suurtest elementidest (kõrgepingeliinid, riigimaanteed, raudtee, sidemastid) peab olema vähemalt võrdne tuuliku kogukõrgusega (mast+laba pikkus). Erisuste lubamine toimub taristu omaniku või valdaja nõusolekul". Palume ka selle tingimuse puhul arvestada eeltoodud ettepanekut.	Nõustume ettepanekuga ja korrigeerime ÜP seletuskirja.
		LÄHTESEISU KOHAD 18.02.2020 nr 16-6/18- 3047-006	Arvestades, et koostatava üldplaneeringu raames viiakse läbi liikuvusuuring inimeste igapäevaste liikumissuundade ja – põhjuste teadasaamiseks ning tehakse rahvastiku analüüs, millest saadav teave aitab elamualade, teenindusasutuste, lasteaedade, koolide planeerimisel näha ette võimalikud asukohad, toome omalt poolt mõned ettepanekud, mis puudutavad raudteeohutuse valdkonda ja võivad olla kitsendavateks tingimusteks ning mõjutada inimeste tervist ja heaolu: 1. Palume võimalusel arvestada maa sihtotstarvete määramisel ja elamupiirkondade planeerimisel ning rajamisel võimaliku pendelliikumise üle raudtee. Olemasolevad ülesõidu- ja käigukohad peaksid olema võimalikult palju kasutatavad, sest reeglina pole samatasandiliste ületuskohtade lähestikku rajamine kuigi otstarbekas ning samuti peab uue samatasandilise ülekäigukoha rajamine olema põhjendatud ja vältimatu. 2. Raudteeülekäigukohtade planeerimisel (sh kergliiklusteede rajamise käigus), tuleb need tehniliselt lahendada selliselt, et liikumisteed oleksid üheaegselt nii ohutud kui ka optimaalsed – arvestatakse väljakujunenud liikumisteed, vajadusel eraldatakse raudtee ümbritsevast keskkonnast vajalikus ulatuses piirdeaia. Nõutav turvavarustus ületuskohtadel peab olema toimiv ja lahendatud nii, et seda kasutataks õigesti (märgistus nähtav, puudub möödapõike võimalus). 3. Palume juba planeeringu tasandil võimalusel nõuet raudtee ääres asuvate lasteasutuste, välispordirajatiste (nt staadion) ja elamute kruntide raudteepoolse külje piiramiseks aiaga, et vältida laste ja elamupiirkonnas ka loomade ootamatut sattumist raudteemaale. 4. Haljastuse osas (sh pargid, puhkealad) soovime mitte planeerida kõrghaljastust (puid, sh viljapuid) rööbasteele lähemale kui 10 m äärmisest rööpast, põhjusteks on nii tuleohutuse kui ka nähtavuse tagamise vajadus raudteel. Raudtee kaitsevööndit (ulatus 30m äärmisest rööpast) puudutavad tingimused on hetkel kirjeldatud ehitusseadustiku §-s73.	1. Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel arvestades muuhulgas üldplaneeringu täpsusastet. 2. Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel arvestades muuhulgas üldplaneeringu täpsusastet. Üldplaneeringus kavandatava maakasutuse planeerimisel arvestame esitatud ettepanekuga üldpõhimõtete määramisel, kuid tehniliste lahenduste koostamine on üldplaneeringule järgnevate tegevuste (detailplaneeringud, projekteerimistingimused jms) ülesanne. 3. Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu maakasutuse kavandamisel. 4. Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu

				maakasutuse kavandamisel.
	Transpordiamet	KOOSKÕLAS TAMINE <i>14.11.2022</i> <i>nr 7.2-</i> <i>1/22/8635-4</i>	Olete esitanud meile korduvaks kooskõlastamiseks Väike-Maarja valla üldplaneeringu põhilahenduse (edaspidi planeering) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande eelnõu, mis on algatatud Väike-Maarja Vallavolikogu 15.10.2018 otsusega nr 28. Planeeringu korduva kooskõlastuse põhjuseks on planeeringulahenduse muutus Ebavere küla ja Äntu Valgejärve vahelise jalg- ja kergtee osas. Oleme kooskõlastanud Väike-Maarja valla üldplaneeringu märkustega 17.05.2022 kirjaga nr 7.2-1/22/8635-2 (edaspidi kooskõlastus). Oleme tutvunud planeeringu ja KSH täiendatud materjalidega ning meil ei ole vastuväiteid planeeringulahendusele Ebavere küla ja Äntu Valgejärve vahelise jalg- ja kergtee osas. Muuhulgas edastasite meile ka Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostöö tabeli seisuga 10.10.2022 (edaspidi koostöö tabel).	Teadmiseks võetud.
			Võttes aluseks ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse jätame planeeringu kooskõlastamata järgmistel põhjustel. 1. Meie kooskõlastuse punktis 1 palusime lisada planeeringu seletuskirja sobivasse kohta järgmise väljavõtte. Rajatise asukoht kooskõlastatakse riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast. Elektrituulikute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada, et elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui $1,5x(H+D)$ (sealjuures H=tuuliku masti kõrgus ja D=rootori e tiiviku diameeter). Väikese kasutusega (alla 100 sõiduki ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikud teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H+0,5D$). Koostöö tabelis olete märkinud meie tingimuse mitteamvestatuks ning olete põhjendanud oma otsust järgnevalt. Tuuleenergeetika tootmiseks sobilike alade leidmisel olete ruumianalüüsis kasutanud riigiteede puhul 300 m puhervööndit, mis on ÜP täpsusastmes piisav. Konkreetse väljatoodud valemi kasutamine on seotud konkreetse elektrituuliku paigutamisega, mis on täpsemate planeeringute ülesanne. Antud valemi alusel ei ole võimalik leida perspektiivseid tuuleenergeetika alasid, sest puudub teadmine konkreetse tuuliku parameetrite osas. Antud valemite rakendamine on võimalik detailplaneeringu koostamise käigus, mille kohustus on ÜP-ga määratletud. DP etapile rakendub järgmine ÜP seletuskirjas toodud tingimus: „Tuuliku kaugus taristu suurtest elementidest (kõrgepingeliinid, riigimaanteed, raudtee, sidemastid) peab olema vähemalt võrdne tuuliku kogukõrgusega (mast+laba pikkus). Erisuste lubamine toimub taristu omaniku või valdaja nõusolekul. Nõustume, et planeeringu seletuskirja sisse viidud lahendus võimaldab rakendada meie poolt välja toodud valemit detailplaneeringu menetluse etapis. Jääme siiski seisukohale, et meie poolt planeeringu koostamise lähteseisukohtades ning planeeringu kooskõlastuse tingimustes välja toodud valemi lisamine üldplaneeringusse on kooskõlas üldplaneeringu täpsusastmega, andes arendajatele juba eos indikatsiooni võimalike tuuleenergeetika arendamiseks sobilike alade väljaselgitamiseks. Vajalik on vältida olukorda, kus huvitatud isikul on õigus taotleda üldplaneeringu kohase detailplaneeringu algatamist katastriüksusele, kus ei ole võimalik meie valemit rakendada.	Ei muuda seisukohta: ei arvesta tingimusega. Täiendatud 23.05.2023 Ettepanekuga on arvestatud. Oleme täiendanud tuuleenergeetika peatükki 5.2.8.1 selliselt, et tuuleenergia tootmiseks on välistatud järgmised alad: <i>„Riigiteele lähemal kui 300 m. Elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui $1,5 \times (H+D)$, sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori ehk tiiviku diameeter. Väikese kasutusega (alla 100 sõiduki ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikud teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H+0,5D$)“.</i>
			Meie kooskõlastuse punktis 3 palusime lisada planeeringu seletuskirja sobivasse kohta järgmise väljavõtte. Transpordiamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust, kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt puudub selleks vajadus. Selgitusena lisasime, et meie töö aluseks on riiklik teehoiukava ja selle väliste objektide jaoks puuduvad meil nii ressursid kui sageli ka õiguslik motivatsioon ning antud lause lisamine üldplaneeringu seletuskirja kannab arendajate teavitamise eesmärki. Koostöö tabelis olete märkinud meie tingimuse mitteamvestatuks ning olete põhjendanud oma otsust järgnevalt. Ettepanekuga mitteamvestatud. Tegemist ei ole üldplaneeringu ja ruumilise planeerimise teemaga. Oleme jätkuvalt seisukohal, et tegemist on ruumilise planeeringu aspektiga, mida meie senisele menetluspraktikale tuginedes on mõistlik käsitleda üldplaneeringus, vältimaks arendajatele põhjendamatute ootuste andmist, mille lahendamise järgmistes planeeringu etappides ning mille väljaehitamisega arendaja ei ole teadnud arvestada. Oleme valmis tegema koostööd planeeringu koostajaga ning palume esitada planeering peale korrigeerimist meile uuesti kooskõlastamiseks.	Ei muuda seisukohta: ei arvesta ettepanekuga. Täiendatud 23.05.2023 Ettepanekuga on mitteamvestatud. Saame aru Transpordiameti seisukohast, kuid selgitame, et vastavalt Planeerimisseaduse § 75 lg-s 1 toodud üldplaneeringu ülesannetele ei ole taristu väljaehitamise küsimused ÜP-ga lahendatavad ülesanded ning seetõttu pole neid ka asjakohane ÜP-s kajastada.

		KOOSKÕLAS TAMINE 17.05.2022 nr 7.2- 1/22/8635-2	Oleme tutvunud planeeringu ja KSH materjalidega ning edastasime oma kommentaarid 18.11.2021 kirjaga nr 7.1-2/21/23542-2. Kooskõlastamiseks esitatud planeeringu materjalides on valdavalt arvestatud meie ettepanekute ja täiendavate kommentaaridega. Võttes aluseks planeerimisseaduse ning Transpordiameti põhimääruse, kooskõlastame Väike-Maarja valla üldplaneeringu tingimusel, et planeeringu seletuskirja täiendatakse järgmiselt.	Teadmiseks võetud.
			1. Lisada planeeringu seletuskirja sobivasse kohta meie ettepanekute p 3.3. /Väljavõtte algus/ <i>Rajatise asukoht kooskõlastatakse riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast. Elektrituulikute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada, et elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui $1,5x(H+D)$ (sealjuures H=tuuliku masti kõrgus ja D=rootori e tiiviku diameeter).</i> <i>Väikese kasutusega (alla 100 sõiduki ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikud teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H+0,5D$).</i> /Väljavõtte lõpp/ Selgitus: Tulenevalt üldplaneeringu pikaajalisest kehtivusest (ning aja jooksul muutuvatest tuulikute parameetritest) soovime, et kindla vahemaa määramise asemel (vt planeeringu seletuskiri p 5.2.8.1 „Tuuleenergia“ alapeatükk „Tuuleenergia tootmiseks välistatud alad“) kasutatakse planeeringus ülaltoodud valemit ning eemaldatakse planeeringu seletuskirja punkti 5.2.8.1 tingimus („riigiteele lähemal kui 300 m“). Tegime kontrollarvutuse tüüpiliste elektrituulikute parameetrite järgi ning oleme seisukohal, et väljapakutud sõnastuses pole elektrituulikute tulenevad negatiivsed mõjud liiklusele (eelkõige tuuliku labadelt lenduv jää) piisavalt leevendatud.	Ettepanekuga mitteamestatud. Selgitame, et tuuleenergeetika tootmiseks sobilike alade leidmisel oleme ruumianalüüsis kasutanud riigitee puhul 300 m puhvervööndit, mis on ÜP täpsusastmes piisav. Konkreetse väljatoodud valemi kasutamine on seotud konkreetse elektrituuliku paigutamisega, mis on täpsemate planeeringute ülesanne. Antud valemi alusel ei ole võimalik leida perspektiivseid tuuleenergeetika alasid, sest puudub teadmine konkreetse tuuliku parameetrite osas. Antud valemite rakendamine on võimalik detailplaneeringu koostamise käigus, mille kohustus on ÜP-ga määratletud. DP etapile rakendub järgmine ÜP seletuskirjas toodud tingimus: „<i>Tuuliku kaugus taristu suurtest elementidest (kõrgepingeliinid, riigimaanteed, raudtee, sidemastid) peab olema vähemalt võrdne tuuliku kogukõrgusega (mast+laba pikkus). Erisuste lubamine toimub taristu omaniku või valdaja nõusolekul</i>“, mis võimaldab rakendada teie poolt välja toodud vajadusi.
			2. Korrigeerida planeeringu seletuskirja p 5.2.4 „Sademeveekanalisisatsioon“ alapeatükki „Tingimused sademevee ärajuhtimiseks“ vastaval meie ettepanekute p 3.6. Hetkel käsitletakse planeeringu seletuskirjas sademevee juhtimist riigitee kraavidesse järgmiselt: Sademevee juhtimine riigitee kraavidesse on lubatud, kui esmalt on täidetud riigitee kraavide põhifunktsioon ehk riigitee teenindamine. Sademevee juhtimise võimalikkuse väljaselgitamiseks teha koostööd Transpordiametiga. Palume nimetatud lause asendada väljavõttega meie ettepanekute punktist 3.6: Arendusalade sademevee juhtimine riigitee kraavidesse ei ole üldjuhul lubatud. See on võimalik vaid põhjendatud juhtudel koostöös Transpordiametiga. Selgitus: Riigitee koosseisu kuuluvad kraavid ei ole maaparandussüsteemi osa ning on mõeldud eelkõige riigitee muldkeha niiskuse režiimi tagamiseks. Me ei pea õigeks kehtestada üldplaneeringuga positiivses sõnastuses üldist tingimust, kui nõusoleku saamine teeomanikult on erandlik ja eeldab väheolulise mõju tõendamist. Meie pakutud sõnastus ei tõsta huvitatud isiku ootusi ja suunab teda alternatiivide puudumisel varakult koostööle, samal ajal kui Teie sõnastuse puhul pole välistatud, et isik pöördub meie poole valmis projekti kooskõlastamiseks. Paraku tuleb meie töös iganädalaselt ette sarnaseid olukordi, kus arendaja väidab, et sademevee juhtimine riigitee kraavidesse vms on planeeringu/ projekteerimistingimuste järgi lubatud	Arvestame ettepanekuga ning korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja järgmiselt: <i>„Arendusalade sademevee juhtimine riigitee kraavidesse ei ole üldjuhul lubatud. See on võimalik vaid põhjendatud juhtudel koostöös Transpordiametiga“</i>
			3. Lisada planeeringu seletuskirja sobivasse kohta väljavõtte meie ettepanekute p 3.6 või vähemalt sealt viimane lause: Transpordiamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust, kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt puudub selleks vajadus. Selgitus: Ka Eesti mõistes suurematele arendajatele tuleb märkimisväärselt tihti halva üllatusena, et Transpordiameti töö aluseks on riiklik teehoiukava ning selle väliste objektide jaoks puuduvad meil ressursid (projektijuhid, eelarve) ning sageli ka	Ettepanekuga mitteamestatud. Tegemist ei ole üldplaneeringu ja ruumilise planeerimise temaga.

			õiguslik motivatsioon (PlanS § 131 lõige 1). Kogu punkti 3.6 või märgitud lause lisamine seletuskirja kannaks arendajate laialdasema teavitamise eesmärgi.	
			4. Täpsustada planeeringu seletuskirja ptk 3 „Maakasutus ja ehitustingimused“ alapeatükki „Üldised ehitustingimused“ vastavalt meie ettepanekute punktile 3.7. Hetkel käsitletakse planeeringu seletuskirjas tehnovõrkude kavandamist järgmiselt: Tehnovõrkude kavandamisel eelistada nende paiknemist sõidutee kaitsevööndis, kui objekt ja selle kaitsevöönd sinna mahuvad. See eeldab igakordset eraldi hindamist. Täpsema asukoha väljaselgitamiseks riigitee kaitsevööndis teha koostööd Transpordiametiga. Selgitus: Tegime ettepaneku vältida üldplaneeringus põhimõtet, et tehnovõrgud paigaldatakse riigitee alusele maale. Planeeringuga suunatakse aga tehnovõrkude kavandamist riigitee kaitsevööndisse. Vastavalt ehitusseadustiku § 71 lg 2 ja lg 3 arvestatakse riigitee kaitsevööndi ulatust alates riigitee äärmise sõiduraja välimisest servast, mis tähendab, et hetkel lubatakse planeeringuga kavandada tehnovõrke ka riigitee alusele maale ning riigitee muldkeha sisse. Meil ei ole vastuväiteid tehnovõrkude kavandamisele riigitee kaitsevööndisse, kuid tehnovõrkude rajamist riigitee alusele maale saame lubada ainult asukoha- (riigitee ääres on tehnovõrgu rajamiseks piisavalt ruumi) ja lahendus põhiselt (tehnovõrgu rajamisega ei seata olulisi kitsendusi riigitee plaanikohasele laiendamisele, korrashoiule vms). Palume korrigeerida planeeringu käsitlust tehnovõrkude kavandamisest riigitee kaitsevööndisse.	Ettepanekuga arvestatud ning üldplaneeringu sõnastust korrigeeritud järgmiselt: <i>„Tehnovõrkude kavandamisel eelistada nende paiknemist sõidutee kaitsevööndis, kui objekt ja selle kaitsevööndid sinna mahuvad. See eeldab igakordselt eraldi hindamist. <u>Tehnovõrkude rajamist riigitee alusele maale saab lubada vaid asukoha- (riigitee ääres on tehnovõrgu rajamiseks piisavalt ruumi) ja lahendus põhiselt (tehnovõrgu rajamisega ei seata olulisi kitsendusi riigitee plaanikohasele laiendamisele, korrashoiule vms).</u> Täpsema asukoha väljaselgitamiseks riigitee kaitsevööndis kaasata Transpordiamet“.</i>
			Planeeringu KSH aruande eelnõus soovitate punktis 9.12.3. „Sademevee ärajuhtimine“ täiendada lauset: „Kui sademevett juhitakse ära reostunud aladelt (nt tootmisalade territooriumid, bensiinijaamad, suured kõvakattega parklad), tuleb raskemetallid ja muud ohtlikud osakesed keskkonnareostuse vältimiseks kokku koguda.“ loetledes ka viisid (liiva- ja õlipüüdurid, settebasseinid jm) selle elluviimiseks.	Ettepanekuga mitteamendatud. Me ei soovi üldplaneeringuga sademevee ärajuhtimise viise sätestada arvestades planeeringu täpsusastet.
			Peale planeeringu kehtestamist palume esitada meile maantee@transpordiamet.ee riigitee kaitsevööndite ulatuse kiht digitaalsel (.dwg vms) kujul, mille edastame Maa-ametile täiendatud andmetega kitsenduste kaardi otstarbeks.	Võtame teadmiseks.
		EELNÕU 18.11.2021 nr 7.1- 2/21/23542- 2	Oleme läbi vaadanud planeeringu materjalid ning valdavas osas on meie ettepanekutega arvestatud. Palume täiendada / korrigeerida planeeringu materjale järgnevalt: 1. Kõigis planeeringu materjalides (seletuskiri, joonised, KMH aruanne) asendada nimetus „Maanteeamet“ nimetusega „Transpordiamet“, välja arvatud juhtudel, kui viidatakse Maanteeameti poolt väljastatud kehtivatele dokumentidele.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest. Vajadus KSH aruande eelnõu muutmiseks puudub.
			2. Planeeringu seletuskirja p 5.5.1. „Tingimused sõiduteele“ on alapunkt: Ehitusloakohustuslike hoonete kavandamine teekaitsevööndisse on põhjendatud liiklusseaduse mõistes asula liikluskeskkonnas ja olemasoleva hoonestusjoone olemasolul või hoonestusjoone pikendamisel; Palume täiendada seda punkti vastavalt meie ettepanekute p 3.1. käsitledes kaitsevööndiga ehitise omaniku nõusolekut (st koostöös Transpordiametiga), liiklusest tulenevaid häiringuid (müra, vibratsioon, õhusaaste) ning arendaja ja omaniku kohustust / vastutust nende häiringute mõju vähendamisel või likvideerimisel.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			3. Palume täiendada planeeringu seletuskirja p 5.1.4. vastavalt meie ettepanekute p 3.2.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			4. Planeeringu seletuskirja p 3. „Maakasutus- ja ehitustingimused“ alapeatükis „Üldised ehitustingimused on lõik: Teede ja raudteede lähedusse kõrgete rajatiste kavandamisel (nt tuulik, sidemast), tuleb rajatis tee/raudtee muldkeha servast paigutada vähemalt rajatise kogukõrguse kaugusele. Tuuliku puhul tuleb masti kõrgusele lisada tiiviku laba pikkus. Palume korrigeerida seda lõiku vastavalt meie ettepanekute p 3.3.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			5. Planeeringu seletuskirja p 5.2.4. „Sademeveekanaliseerimine“ alapeatükis „Tingimused sademevee ärajuhtimiseks“ on	Täpsustame punkti arvestades põhimõtet, et

			lõik: Sademevee juhtimine riigitee kraavidesse on aktsepteeritav, kui on tagatud riigitee teenindamine. Sademevee juhtimise võimalikkuse väljaselgitamiseks teha koostööd Transpordiametiga. Palume korrigeerida seda lõiku vastavalt meie ettepanekute p 3.6.	riigitee kraavidesse on võimalik sadevett juhtida, kui esmalt on täidetud riigitee kraavide primaarne funktsioon ehk riigitee teenindamine. Ka üldplaneeringus tuleb tingimus selliselt sõnastada, et sadevee juhtimine riigitee kraavidesse on aktsepteeritav, kui see ei tekita probleeme riigitee teenindamisel.
			6. Täiendada planeeringu seletuskirja p 3.3. „Detailplaneeringu koostamise kohustus“ alapeatükki „Detailplaneeringu koostamise kohustusega juhud“ vastavalt meie ettepanekute p 3.5.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			7. Planeeringu seletuskirja p 3. „Maakasutus – ja ehitustingimused“ alapeatükis „Üldised ehitustingimused“ on lõik: Tehnovõrkude kavandamisel eelistada nende paiknemist sõidutee kaitsevööndis. Täpsema asukoha väljaselgitamiseks riigitee kaitsevööndis teha koostööd Transpordiametiga. Palume täiendada seda lõiku vastavalt meie ettepanekute p 3.7.	Täpsustame punkti lähtuvalt põhimõttest, et riigitee kaitsevööndite ühildamine teiste tehnovõrkude kaitsevöönditega on aktsepteeritav, kui objekt ja selle kaitsevööndid mahuvad riigitee kaitsevööndisse. See eeldab igakordselt eraldi hindamist.
			8. KSH aruandes palume: - liiklusest põhjustatud õhusaaste kirjeldamisel kasutada Maanteeameti 2019. a uuringus toodut; - tuulikute puhul märkida ära ka piirangud riigiteede ääres (vt meie ettepanekute p 3.3.).	Vaatame KSH eelnõu lähtuvalt viidatud uuringust üle ning vajadusel täiendame/korrigeerime. Tuulikute seotud piirangud on asjakohased ÜP seletuskirjas – korrigeerime üldplaneeringu eelnõud lähtuvalt esitatud märkusest.
		LÄHTESEISU KOHAD 11.02.2020 nr 15-2/20/4706-3	Palume kohalikul omavalitsusel suunistega arvestada, kaaluda neid kohakeskselt, kajastada allpool viidatud vastavalt üldplaneeringu täpsusastmele ja teha üldplaneeringu koostamise protsessis sisulist koostööd Maanteeameti taristu teenuste osakonna piirkondlike spetsialistidega. 1. Teedevõrgustiku, sealhulgas riigiteede ja kohalike teede üldise asukoha määramine: 1.1. Siduda planeeringusse maakonnaplaneeringuga kavandatud teedevõrgustik - so riigiteede perspektiivsed trassid sh ristumiskohad, kogujateed jms. 1.2. Analüüsida kohaliku teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel ning määrata perspektiivsete kohalike teede (sealhulgas jalgratta- ja jalgteede) üldised asukohad. Üldplaneeringu üks ülesanne on transpordivõrgustiku ja muu infrastruktuuri, sealhulgas kohalike teede, raudteede, sadamate ning väikesadamate üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Riigiteede kolm põhiliki on põhi-, tugi- ja kõrvalmaantee millel on igaühel oma funktsioon ja need funktsioonid on leitavad siit: majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrus nr 72 „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri“. Igal riigiteel on lisaks liigile olemas tee klass, mis on liiklussageduse alusel määratav maantee tehnilist taset iseloomustav tunnus. Tee klassid on toodud majandus- ja taristuministri 05.08.2015 määruses nr 106 „Tee projekteerimise normid“ lisa „Maanteede projekteerimisnormid“ (edaspidi Normid). Normidest nähtub et nõuded kohaliku teedevõrgu ühendamiseks riigiteedega on klasside kaupa erinevad. Näiteks esimese klassi teel võib olla ainult üks parempöörtega ristumiskoht kahe eritasandilise ristmiku vahel, kuid kuuenda klassi teel võib neid olla vastavalt vajadusele. Meile teadaolevalt võib tulevikus muutuda Normides klassipõhine käsitlus, mistõttu me ei pea täna otstarbekaks klassipõhist käsitlust üldplaneeringusse sisse viia.	1.1 – 1.2 Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel.
			Soovime üldplaneeringute koostamise kontekstis kokku leppida suurema liiklussagedusega riigiteedele ühise nimetuse: Kokkuleppeliselt eristatakse üldplaneeringutes teistest teedest olulise liiklussagedusega teedena (edaspidi lühend OLT) riigitee liiklussagedusega (AKÖL) >6000a/ööpäevas sõltumata riigitee liigist. Liiklussagedused, millest üldplaneeringute koostamisel lähtuda on leitavad siit: link.	Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel.
			1.3. Soovitame analüüsida kohaliku teedevõrgu toimimist ja vastavalt PlanS § 75 lg 1 p 29 kaaluda avalikes huvides erateede omandamist.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel.

		2. Riigiteest tekkivate kitsenduste määramine, sealhulgas tänava kaitsevööndi laiendamine, riigitee kaitsevööndi vähendamine: 2.1. Riigitee kaitsevööndi laiuse kajastamisel lähtuda EhS § 71 lõikest 2 ja tänava puhul määrata kaitsevööndi ulatus sama paragrahvi lõike 3 alusel. 2.2. Planeeringu koostamisel määrata koostöös Maanteeametiga Kiviõli ja Püssi linna ning Sonda, Erra ja Lügänu alevikke läbivate riigiteede (tänavade) kaitsevööndi laius lähtudes külgnevast hoonestusest ja riigiteel kehtivast kiirusrežiimist. Maanteeamet teeb käesolevaga järgnevad ettepanekud riigiteede kaitsevööndite ulatuse määramisel: 2.2.1. Määrata riigitee nr 22 Rakvere–Väike-Maarja–Vägeva kaitsevööndi laiuseks 30 m paremale poole teed Jaama tn 8 kinnistu piirist kuni Väike-Maarja aleviku piirini (km 27,257–27,839) lähtudes asjaolust, et tugimaantee täidab läbiva liikluse teenindamise otstarvet ning riigitee servas olemasolev hoonestusjoon puudub. 2.2.2. Määrata riigitee nr 17191 Väike-Maarja–Simuna kaitsevööndi laiuseks 30 m vasakule poole teed Rahu tänava ristmikust kuni Väike-Maarja aleviku piirini (km 0,334–0,580) lähtudes asjaolust, et riigitee servas olemasolev hoonestusjoon puudub. 2.2.3. Riigitee nr 22 Rakvere–Väike-Maarja–Vägeva km 43,201–44,370 Rakke alevikus määrata riigitee kaitsevööndi laiuseks 30 m lähtudes asjaolust, et tugimaantee täidab läbiva liikluse teenindamise otstarvet, riigitee servas valdavalt olemasolev hoonestusjoon puudub ning lõigus on kehtestatud kiirusepiirang 90 km/h. 2.2.4. Riigitee nr 15124 Kapi–Rakke–Paasvere km 25,238–26,430 Simuna alevikus määrata riigitee kaitsevööndi laiuseks 30 m lähtudes asjaolust, et riigitee servas olemasolev hoonestusjoon puudub ning osaliselt on kehtestatud asulaväline kiiruspiirang. 2.2.5. Määrata riigitee nr 15124 Kapi–Rakke–Paasvere kaitsevööndi laiuseks 30 m paremale poole teed Uus tänava ristmikust kuni Pargi tn 2 kinnistuni (km 26,430–26,747) lähtudes asjaolust, et riigitee servas olemasolev hoonestusjoon puudub. 2.2.6. Määrata riigitee nr 15124 Kapi–Rakke–Paasvere kaitsevööndi laiuseks 30 m hoonestusjoone algusest kuni Simuna aleviku piirini (km 27,430–27,892) lähtudes asjaolust, et riigitee servas valdavalt olemasolev hoonestusjoon puudub ning osaliselt on kehtestatud asulaväline kiiruspiirang. 2.2.7. Määrata riigitee nr 17192 Simuna–Vaiatu kaitsevööndi laiuseks 30 m Kärü tee kinnistust kuni Simuna aleviku piirini (km 0,700–1,130) lähtudes asjaolust, et riigitee servas valdavalt olemasolev hoonestusjoon puudub ning osaliselt on kehtestatud asulaväline kiiruspiirang. 2.2.8. Määrata riigitee nr 15127 Järva-Jaani–Pikevere–Ebavere kaitsevööndi laiuseks 30 m Kilti aleviku piirist kuni Liiduri nr 26 kinnistuni (km 17,725–18,681) lähtudes asjaolust, et riigitee servas olemasolev hoonestusjoon puudub ning kehtestatud on asulaväline kiiruspiirang. 2.2.9. Määrata riigitee nr 15127 Järva-Jaani–Pikevere–Ebavere kaitsevööndi laiuseks 30 m paremale poole teed Pikk tn 11 kinnistu piirist kuni Vao ristmikuni (km 20,558–21,05) lähtudes asjaolust, et riigitee servas olemasolev hoonestusjoon puudub. 2.3. Juhul kui olemasolev hoonestusjoon jätkub väljaspool alevikku, kaalub Maanteeamet kohaliku omavalitsuse põhjendatud ettepaneku alusel EhS § 71 lõikest 2 tuleneva kaitsevööndi laiuse vähendamist. 2.4. Peale planeeringu kehtestamist tuleb kaitsevööndi laiuseid kajastav ja määrav joonis esitada Maanteeametile GIS või CAD formaadis.	2.1 Teadmiseks võetud. 2.2.1 – 2.2.9 Võtame üldplaneeringu koostamisel konkreetsete teelõikude kaitsevööndite määramisel lähtekohaks Maanteeameti ettepanku. Erisuste määratlemisel teeme koostööd Maanteeametiga. 2.3 – 2.4 Teadmiseks võetud.
		3. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste määramine: 3.1. EhS § 70 lg 2 kohaselt on keelatud riigitee kaitsevööndisse ehitada ehitusloakohustuslike hooneid. EhS § 70 lg 3 kohaselt võib kaitsevööndis kehtivatest piirangutest kõrvale kalduda kaitsevööndiga ehitise omaniku nõusolekul. Kaaluda tingimuse määramist, et ehitusloakohustuslike hoonete kavandamine kaitsevööndisse on põhjendatud liiklusseaduse mõistes asula liikluskeskonnas ja olemasoleva hoonestusjoone olemasolul või hoonestusjoone pikendamisel. Nendel juhtudel on oluline, et arendaja ja/või tulevane omanik arvestaks liiklusest tuleneva müra ja teiste häiringute (õhusaaste, vibratsioon) kahjuliku mõjuga ja vajadusel tagaks leevendavate meetmetega nõuetele vastavad keskkonnaningimused. Arvestada et meetmete kasutusele võtmine ja finantseerimine on arendaja või KOVi kohustus. 3.2. Palume arvestada, et jalgratta- ja jalgteed tuleb üldjuhul kavandada riigiteest eraldiseisva rajatisena. Juhul kui üldplaneering ei täpsusta ruumivajadust kergliiklustee rajamiseks eramaadel, kaaluda tingimuse määramist, et	3.1 Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Erisuste määratlemisel teeme koostööd Maanteeametiga. 3.2 – 3.4 Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel. 3.5 Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel arvestades

		projekteerimistingimused kergliiklustee rajamiseks antakse läbi avatud menetluse. 3.3. Määrata üldplaneeringus tingimus, et rajatise asukoht kooskõlastatakse riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast. Elektrituulikute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada, et elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui $1,5 \times (H+D)$ (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori e. tiiviku diameeter). Väikese kasutusega (alla 100 auto/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikuid teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H + 0,5D$). Tulenevalt üldplaneeringu pikaajalisest kehtivusest on soovitatav kindla vahemaa määratlemise asemel planeeringu koostamisel kasutada väljapakutud valemit. 3.4. Soovitame kaaluda tehnoloogilise võõndi kohapõhise määramise vajadust. Eelkõige jalg- ja jalgrattatee, avaliku tehnovõrk-rajatise või muu avaliku rajatise kavandamise korral. 3.5. Uute arendus- ja elamualade kavandamisel analüüsida olemasoleva teedevõrgu võimekust ja vastavust ning kaaluda tingimuste seadmist, näiteks detailplaneeringu koostamise kohustus, mis toetavad arendus- ja elamuala sisese teedevõrgu terviklikku kavandamist ja elluviimist. Palume arvestada, et Maanteeamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub. 3.6. Palume arvestada ja kajastada üldplaneeringu tekstilises osas, et üldjuhul ei ole võimalik juhtida arendusalade sademevett riigitee kraavidesse. See on võimalik vaid põhjendatud juhtudel koostöös Maanteeametiga. 3.7. Üldplaneeringus tuleb vältida põhimõtet, et tehnovõrgud paigaldatakse riigitee alusele maale. Riigitee alune maa on riigitee rajatise teenindamiseks ning vaba ruumi olemasolul anname nõusoleku seda maad kasutada. Samuti teeme erandeid asula keskkonnas. Tehnovõrgu paigaldust tuleb hinnata igakordselt suuremas täpsusastmes geodeetilise alusplaani olemasolul ja menetleda seda kas läbi projekteerimistingimuste või detailplaneeringu.	üldplaneeringu täpsusastet. 3.6 Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Erisuste määratlemisel teeme koostööd Maanteeametiga. 3.7 Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu koostamisel. Erisuste määratlemisel teeme koostööd Maanteeametiga. Võib ilmned kohti, kus tehnovõrkude koridoride ühtlustamine on ruumikasutuse optimeerimise kontekstis vajalik.
		4. Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine: 4.1. Pendelliikluse vältimiseks on soovitatav kavandada piirkonna liiklussagedust suurendavad arendused keskustesse. Eelistada planeeringulahendust, mis ei suurenda elu- ja töökohtade vahelise pendelliikumise vajadust. Logistika- ja tootmisalade juurdepääsude kavandamisel vt punkti 1.5. 4.2. Määrata koostöös Maanteeametiga oluliselt muudetavad teelõigud. Oluliselt muudetava teelõiguna tähistatakse pikemat teelõiku, mille osas võib eeldada, et liiklemise sujuvuse tagamiseks, liiklusohutuse parendamiseks ning tee funktsiooni tagamiseks on vajalik ühe või mitme järgnevalt loetletud meetme rakendamine – tee geomeetria muutmine, sõidusuundi eraldava piirde paigaldamine, täiendavate sõiduradade ehitamine, olemasolevate ristumiskohtade arvu oluline vähendamine, eritasandiliste ristumiskohtade rajamine. Oluliselt muudetava teelõigu arendamine võib kaasa tuua muudatusi piirkonna teedevõrgus, sh muudatusi, mis on seotud teega piirnevate kinnistute juurdepääsuga. Oluliselt muudetav teelõik tähistada kaardil ja seletuskirja kanda eelpool nimetatud kirjeldus.	4.1 Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. 4.2 Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu koostamisel. Erisuste määratlemisel teeme koostööd Maanteeametiga.
		5. Liikuvus ja ühistransport 5.1. Soovitame tutvuda Rahandusministeeriumi juhiseiga „Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks“ peatükk 4.4 Tehniline taristu. Kasutada juhises toodud põhimõtteid ja mõisted üldplaneeringu koostamisel, arvestades täiendavalt uue praktilisest vajadusest lähtuva mõistega OLT. 5.2. Maanteeameti jaoks on olulised multimodaalsete ühistranspordisõlmede (näiteks pargi ja reisi bussi ning rongi ühispeatused) võimalike asukohtade määramine ja nendele ohutu ligipääsetavuse tagamine jalgsi ja jalgrattaga. Samuti on oluline määrata PlanS mõistes olulise ruumilise mõjuga uued arendus- ja elamualad ning välja tuua prioriteetsed piirkonnad, mis on väga hästi ühistranspordiga ligipääsetavad või kus on potentsiaal ühistranspordi arendamiseks.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Ühistranspordi kättesaadavuse kriteerium on üheks olulisimaks uute tegevuste ja arendusalade kavandamisel.
		6. Mürakategooriate määramine 6.1. Vastavalt atmosfääriõhu kaitse seaduse § 57 juhime tähelepanu mürakategooriate määramise kohustusele üldplaneeringus maa kasutuse juhtotstarbe järgi. Riigiteelt leviva müra sisse ei soovita planeerida I-IV kategooria objekte.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, maakasutuse määratlemisel ning mõjuhindamise läbiviimisel, et vältida konflikte

			Vastasel korral on oluline, et arendaja ja/või tulevane omanik arvestaks liiklusest tuleneva müra ja teiste häiringute (õhusaaste, vibratsioon) kahjuliku mõjuga ja vajadusel tagaks leevendavate meetmetega nõuetele vastavad keskkonnatingimused. Arvestada et meetmete kasutusele võtmine ja finantseerimine on arendaja või KOVi kohustus.	kehtestamist üldplaneeringuga.
			7. Ettepanekud KSH väljatöötamise kavatsusele: 7.1. KSH käigus hinnata riigiteede liiklusest tulenevaid negatiivseid mõjusid (müra, vibratsioon, visuaalne häiring, vms) elanikkonna heolule ja tervisele lähtudes kavandavast üldplaneeringu lahendusest. 7.2. Riigiteede müra ja selle leevendamist käsitleda atmosfääriõhu kaitse seaduse § 64 alusel, sh arendaja kohustusi müra normtasemetest lähtuvalt.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu mõjuhindamise läbiviimisel, arvestades muuhulgas üldplaneeringu täpsusastet
			Palume planeeringus kasutada riikliku teeregistri põhiseid teede nimetusi ja numbreid (vt link allpool). Planeering kooskõlastada Maanteeametiga. Kooskõlastamisel palume esitada meie kirjale vastava ülesehitusega ülevaade (näiteks tabelina) Maanteeameti ettepanekute arvestamise kohta planeeringulahenduse väljatöötamisel. Ettepaneku mitteametist palume sisuliselt põhjendada. Oleme valmis koostööks planeeringu koostamisel ning vajadusel selgitama ja täpsustama käesoleva kirjaga esitatud ettepanekuid ning vajadusel koostöös välja töötama kohakeskselt sobivaimaid lahendusi. Andmete saamiseks ja küsimuste korral palume pöörduda kirja koostaja poole kelle nimi on toodud allpool.	Teadmiseks võetud.
			- Maakonnaplaneeringuid täpsustavad riigimaantee teemaplaneeringud (www.mnt.ee/et/tee/ehitusobjektid/teemaplaneeringud) - Transpordi arengukava - Riigimaantee teehoiukava ja juhenddokumendid: Teehoiukava aastateks 2020–2030 - Tolmuvabad katted kruusateedele: objektid aastateks 2020-2023 - Riigiteede liigid (www.mnt.ee/et/tee/eesti-teedevork) ☐ Riiklik teeregister (www.mnt.ee/et/tee/teeregister) - Liiklussageduse statistika (www.mnt.ee/et/ametist/statistika/liiklussageduse-statistika) - Liiklusloendus kergliiklusteedel (www.mnt.ee/et/tee/liiklussagedus) - Välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskava (www.mnt.ee/et/tee/mura-javalisohk/valisohus-leviva-mura-vahendamise-tegevuskava-maanteelokudes-mida) ☐ Strateegiline mürakaart (https://www.mnt.ee/et/tee/mura-ja-valisohk/mura/strateegilinemurakaart-2017) - Õhusaaste (https://www.mnt.ee/et/tee/mura-ja-valisohk/ohusaaste) - Eesti loomaõnnetuste andmebaas ja kaardirakendus (www.mnt.ee/et/tee/elusloodus) - Käsiraamat „Loomad ja liiklus Eestis“ (https://www.mnt.ee/et/tee/elusloodus/kasiraamatloomad-ja-liiklus-eestis) - Seminari materjalid "Loomad ja maanteed" (12.05.2010) - Tee ehitus-, rekonstrueerimis- ja taastusremondi objektid (www.mnt.ee/et/ehitusprojektid) - Eelprojektid (www.mnt.ee/et/tee/ehitusobjektid/eelprojektid) - Majandus- ja taristuministri 5. augusti 2015. a määrus nr 106 „Tee projekteerimise normid“ Lisa „Maantee teekonstruktsioonide projekteerimise normid“ - Üldplaneeringu koostamise juhised „Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks“	Teadmiseks ja arvestamiseks võetud.
	Lennuamet -> (edaspidi Transpordiameti all)	LÄHTESEISU KOHAD <i>03.02.2020 nr 4.6-8/20/278-2</i>	Lennuametil puuduvad ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele. Lennuametile teadaolevalt ei ole valla territooriumil avalikus kasutuses olevaid lennuvälju ega kopteriväljakuid, ka ei ulatu olemasolevate lennuväljade lähiümbruse piirangupinnad valla territooriumile.	Võtame teadmiseks.

	Maa-amet	KOOSKÕLAS TAMINE 09.05.2022 nr 6- 3/21/15509- 8	Esitasite Maa-ametile 20.04.2022 kirjaga nr 7-1/11-231 kooskõlastamiseks Väike-Maarja valla üldplaneeringu põhilahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande eelnõu. Üldplaneeringu materjalidega oli võimalik tutvuda Väike-Maarja valla kodulehel: https://v-maarja.kovtp.ee/uldplaneering. Maa-amet, tutvunud kättesaadaval olnud materjalidega, märgib järgmist. Täname, et olete arvestanud Maa-ameti varasemas kirjavahetuses tehtud ettepanekutega. Lisas 7 on kujutatud Väike-Maarja valla maardlate ja mäeeraldiste kaart. Maa-amet kooskõlastab Väike-Maarja Vallavalitsuse 20.04.2022 kirjaga nr 7-1/11-231 edastatud Väike-Maarja valla üldplaneeringu lahenduse. Palume teavitada Maa-ametit üldplaneeringu kehtestamisest ning edastada ka kehtestatud planeeringu dokumendid. Juhime tähelepanu, et koos maakatastripidajale esitatavate kehtestatud planeeringu dokument idega tuleb esitada planeeringuga kehtestatud andmed ka kihtide kaupa. Kihid peavad vastama riigihalduse ministri 17.10.2019 määrusega nr 50 „Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavad nõuded“ kehtestatud nõuetele. Planeeringute andmete Maa ametile esitamise kohta leiab täpsemat teavet aadressilt https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Planeeringute_andmed_p745.html Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.	Võtame teadmiseks.
		EELNÕU 07.12.2021 nr 6- 3/21/15509- 5	Edastasite 29.11.2021 kirjaga nr 7-1/11-207 omapoolsed seisukohad Maa-ameti esitatud ettepanekutele Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande osas. Täname, et olete üldplaneeringu koostamisel arvestamas suure osaga Maa-ameti 12.11.2021 kirjas nr 6-3/21/15509-2 tehtud ettepanekutest. Olles tutvunud edastatud selgitustega, märgime järgmist:	
			1. Palusime oma 12.11.2021 kirjas nr 6 3/21/15509 2 määrata kogu Rakke karjääri alale mäetööstuse maa ala juhtotstarve ning arvestada asjaoluga, et puhkeala rajamine on võimalik alles peale karjääri ammendumist. Dokumendis Koostöö tabel olete lisanud selgituse, et üldplaneeringu eesmärk on reguleerida valla ruumilist arengut tulevikus. Olemasolevat maakasutust sellega ei muudeta. Valla soov on antud alal, pärast Rakke karjääri ammendumist, näha ette supelranna ala, mis on avalikus kasutuses. Vi ime üldplaneeringu eelnõusse sisse tingimuse, et supelranna maa ala kasutuselevõtt on antud alal võimalik pärast Rakke karjääri ammendumist. Maa amet nõustub seletuskirja täiendamisega selliselt, et supelranna maa ala kasutuselevõtt on antud alal võimalik pärast Rakke karjääri ammendumist, ent palume täiendavalt tähistada alale ka mäetööstuse maa ala juhtotstarve. Maa ametil ei ole vastuväiteid, et Rakke karjääri ammendumise järgselt võetakse ala kasutusele supelrannana korrastamisprojekti määratud ulatuses , kuid selgitame, et Rakke karjääris on arvel arvestatav kogus maavara ning karjäär ei ole lähiaastatel, ehk üldplaneeringu eeldatavalt kehtivusajal, ammendumas. 2009. aastal antud kaevandamisluba kehtib kuni 2034. aastani ning vajadusel võidakse seda pikendada. Üldplaneeringus tegelikkust kajastava ruumilahenduse saavutamiseks ning tagamaks, et maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ei halvene, näiteks kaevandamisloa võimaliku pikendamise vajaduse korral, palume planeeringus anda kogu Rakke karjääri ja selle teenindusmaa alale mäetööstusmaa juhtotstarve. Maa amet nõustub lahendusega, mille kohaselt tähistatakse üldplaneeringus Rakke karjääri tulevikus supelrannaks kavandatav ala kahe erineva viirutusega: kehtiv mäetööstusmaa ja perspektiivne supelranna maa ala. Selgitame, et olukorras, kus üldplaneeringu alal on kehtiv kaevandamisluba, kuid mäetööstusmaa või turbatööstusmaa juhtotstarve puudub või ei ole kaardipildis (joonistel) kujutatud, ei ole planeering kooskõlas PlanS § 75 lõike 1 punktiga 15, m ille kohaselt üldplaneeringu ülesanne on maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine.	Oleme nõus tehtud ettepanekuga ja tähistame üldplaneeringu kaardil Rakke karjääri tulevikus supelrannaks kavandatava ala erineva tähistusega – kehtiv mäetööstusmaa ja perspektiivne supelranna maa-ala kattuvuses.
			2. Märkisime oma 12.11.2021 kirjas nr 6-3/21/15509-2, et seletuskirja eelnõu peatükis 3.3. Detailplaneeringu koostamise kohustus esitatud detailplaneeringu koostamise juhtude kohaselt on detailplaneeringu koostamine kohustuslik, kui tegevuse mõju väljendub eelkõige kas piirkonna tavapärase ehitismahu olulises suurenemises, transpordivoogude või külastajate hulga suurenemises või visuaalse mõju, müra, tooraine, tööjõu vajaduse suurenemises ehitise kavandatavas asukohas võrreldes senisega ning samuti on detailplaneeringu koostamine kohustuslik väärtuslikel maastikel võimalike konfliktalade (sh uute hoonestusalade, maakasutuse muutmise kavade, tuulegeneraatorite, päikeseelektrijaamade, mobiilsidemastide, vesiehitiste jt maastikul domineerima jäävate objektide) arendamise suunamisel ning väärtuslikel põllumajandusmaadel massiivide killustamist, vähenemist või sihtotstarbelist kasutamist mõjutava arendamise suunamisel. Märkisime, et eeltoodu võib kohalduda ka maavarade kaevandamisele. Selgitame, et maardlate aladel antakse kaevandamisluba õigusaktidega sätestatud	Oleme nõus tehtud ettepanekuga ja lisame üldplaneeringu seletuskirjas detailplaneeringu koostamise kohustusega juhtude loetelu esimesse punkti lause: <i>„Detailplaneeringu koostamise kohustus ei kohaldu maavara kaevandamise korral, mil koostatakse detailplaneering vaid põhjendatud kaalutusotsusele tuginedes,“</i>

			korras ja tingimustel ning maavara kaevandamine kui tegevus ei nõua ühegi õigusakti järgi detailplaneeringu koostamist, samuti on maavara kaevandamise loa taotluse menetlus avalik protsess ning loa taotluse menetlusele kaasatakse nii kohalik omavalitsus kui ka kohalik elanikkond. Igakordne detailplaneeringu kohustus oleks kaevandamisloa taotluse avalikku menetlust dubleeriv avalik menetlus. Palusime seletuskirjas täpsustada, et detailplaneeringu koostamise kohustus ei kohaldu maavara kaevandamise korral või koostatakse detailplaneering vaid põhjendatud kaalutlusotsuse korral. Dokumendis Koostöö tabel olete selgitanud (tsiteerin): „Selgitame, et viidatud detailplaneeringu koostamise kohustus ei tähenda automaatselt detailplaneeringu koostamise kohustust maavara kaevandamiseks, kuid kindlasti ei saa teha ka vastavat erandit. Selle sätte alusel tuleb omavalitsusel kaalutlusotsuse tulemusel jõuda järelduseni, kas kaevandamistegevus vastab viidatud detailplaneeringu koostamise kohustuse tingimustele või mitte.” Selgitame, et kui tegelik soov on kaalutlusotsuse tulemusel jõuda järelduseni, kas detailplaneeringu koostamine on vajalik või mitte, siis palume sellest lähtuvalt korrigeerida seletuskirja peatükis 3.3. Detailplaneeringu koostamise kohustus oleva detailplaneeringu koostamise juhtude loendi pealkirja sõnastust, näiteks: „detailplaneeringu koostamise vajadust kaalutakse”. Hetkel toodud sõnastuse „detailplaneeringu koostamise kohustusega juhud” kohaselt ei ole tegemist kaalutlusega, vaid kindla nõudega ehk kohustusega. Oma seisukohas märgite täiendavalt (tsiteerin): „Märgime täiendavalt, et detailplaneeringu koostamise kohustus ei halvenda juurdepääsu maavaravarule. Detailplaneeringu koostamine võimaldab omavalitsusel vajadusel anda ka maavarade kaevandamise plaani korral alale terviklahendus, mis võimaldab maavaravaru kasutuselevõttu, kuid arvestab ka piirkonna teiste tegevuste ning vajadustega, andes piirkonnale tervikliku ruumilahenduse.” Selgitame, et Maa-amet ei nõustu Teie seisukohaga, et detailplaneeringu igakordne kaalutlemata koostamise nõue maavarade võimaliku kaevandamise korral ei halvenda juurdepääsu maavaravarule. Selgitame, et detailplaneeringu koostamine tähendab rahalisi kulutusi ning täiendavat ajakulu detailplaneeringu menetluse protsessi näol, mis lisandub kaevandamisloa taotluse menetlusele, mis on samuti avalik menetlus. Isegi juhul kui kohalik omavalitsus võtab detailplaneeringu koostamise kulud enda kanda, tähendab see loa taotlejale täiendavat ajakulu, mis halvendab juurdepääsu maavaravarule ning on vastuolus MaaPS §14.	
			3. Selgitasime oma 12.11.2021 kirjas nr 6-3/21/15509-2, et Üldplaneeringu veebirakenduse kohaselt asuvad maardlatel või nende vahetus läheduses mitmesugused pärandkultuuri objektid, sh osad, mis on seotud kunagise kaevandamisega. Täiendavalt märkisime, et seletuskirja peatükis 4.1.6 <i>Pärandkultuuri objektid</i> on selgitatud, et pärandkultuuri objekti ümbritseval alal säilitada põlispuud. Palusime seletuskirja täpsustada selliselt, et pärandkultuuri objekti ümbritseval alal tuleb võimalusel säilitada põlispuud või märkida, et eelnimetatud nõue ei kehti maavarade kaevandamise korral. Oma seisukohas märgite (tsiteerin): „Selgitame, et üldplaneeringu sõnastuses on kasutatud sõna „võimalusel”, mistõttu on see soovitus edasiste tegevuste kavandamisega.” Selgitame jätkuvalt, et üldplaneeringu seletuskirjas ei ole tegemist kaalutletava tingimusega. Seletuskirja peatükis 4.1.6. <i>Pärandkultuuri objektid</i> on märgitud (tsiteerin): „Pärandkultuuri objekti ümbritseval alal säilitada põlispuud”. Teie seisukohast lähtuvalt palume seletuskirja korrigeerida lisades sõna „võimalusel”.	Oleme nõus tehtud ettepanekuga ja sõnastame tingimuse järgmiselt: „<i>Pärandkultuuri objekti ümbritseval alal säilitada võimalusel põlispuud</i>”.
			4. Märkisime oma 12.11.2021 kirjas nr 6-3/21/15509-2, et seletuskirja eelnõu peatükis 3.4.9 <i>Mäetööstuse maa-ala</i> on selgitatud, et püsiva iseloomuga tegevus on põhimõtteliselt lubatav, kui see ei halvenda maavaravaru kaevandamisväärsena säilimist või maavaravarule juurdepääsu. Palusime täpsustada, et püsiva iseloomuga tegevus on võimalik siis, kui selle jaoks on saadud MaaPS kohane kooskõlastus või luba ning palusime viidatud lausest eemaldada sõna „põhimõtteliselt”, kuna selle sõna alles jätmise korral jääb mulje, et tegu on valdava üldjuhtumiga (põhimõtteliselt lubatav). Oma seisukohas märgite, et kooskõlastuse saamine taoliste tegevuste puhul on seaduses sätestatud protseduur, mille osas üldplaneering leevendusi luua ei saa. Seetõttu on püsiva iseloomuga tegevused antud aladel tõesti lubatud vaid juhul, kui selleks on olemas MaaPS kohane kooskõlastus või luba. Teie seisukohast jääb selgusetuks, kas üldplaneeringu seletuskirja täiendatakse või mitte. Kuna üldplaneeringu seletuskirja sõnastus on võrreldes seaduse sõnastusega osaline, siis palume segaduste vältimiseks vastavalt Maa-ameti märkustele täiendada ka seletuskirja.	Oleme nõus tehtud ettepanekuga ja jätame lausest välja sõna „põhimõtteliselt”. Uus lause kuju saab olema järgmine: „<i>Püsiva iseloomuga tegevus on lubatav, kui see ei halvenda maavaravaru kaevandamisväärsena säilimist või maavaravarule juurdepääsu</i>”.
			5. Märkisime oma 12.11.2021 kirjas nr 6-3/21/15509-2, et seletuskirja peatükis 3.4 <i>Maakasutus</i>olevas tabelis on märgitud mäetööstuse maa-alale sobivad võimalikud kavandatavad sihtotstarbed, lisaks on selgitatud, et muid sihtotstarbeid võib määrata (mäetööstusmaale) juhul kui need ei kahjusta juhtotstarbe rakendamist. Märkisime ja palusime seletuskirja lisada, et mäetööstusmaa sihtotstarbe määramiseks peab alal olema keskkonnaluba maavara kaevandamiseks ja muid tegevusi kehtiva kaevandamisloaga määratud mäeeraldise teenindusmaa alale saab kavandada ainult kaevandamisloa omaja nõusolekul ning maardlate aladel on sihtotstarbe muutmiseks igakordselt vaja MaaPS kohast kooskõlastust või luba. Selgitame jätkuvalt ja palume seletuskirja lisada, et mäetööstusmaa sihtotstarbe määramiseks peab alal olema keskkonnaluba maavara kaevandamiseks ja muid tegevusi kehtiva kaevandamisloaga määratud mäeeraldise teenindusmaa alale saab kavandada ainult	Oleme nõus tehtud ettepanekuga ja täiendame üldplaneeringu seletuskirja punkti 3.4 „Maakasutus” järgmise lõiguga: „<i>Katastriüksusele mäetööstusmaa sihtotstarbe määramiseks peab alal olema keskkonnaluba maavara kaevandamiseks. Muid tegevusi kehtiva kaevandamisloaga määratud mäeeraldise teenindusmaa alale saab kavandada ainult</i>”

			kaevandamisloa omaja nõusolekul ning maardlate aladel on sihtotstarbe muutmiseks igakordselt vaja MaaPS kohast kooskõlastust või luba. Käesoleva üldplaneeringuga ei anta luba mäetööstusmaa juhtotstarbega alale määrata muid sihtotstarbeid vastavalt tabelis 3 kirjeldatule. Sihtotstarbe muutmiseks peab lisaks kaevandamise lõppemisele olema ka kaevandamisluba lõppenud. Selgitasite oma vastuses, et kooskõlastuse saamine taoliste tegevuste puhul on seaduses sätestatud protseduur, mille osas üldplaneering leevendusi luua ei saa. Seetõttu on püsiva iseloomuga tegevused antud aladel tõesti lubatud vaid juhul, kui selleks on olemas MaaPS kohane kooskõlastus või luba. Seisukohast jääb selgusetuks, kas üldplaneeringu seletuskirja vastavalt täiendatakse või mitte. Maavarale juurdepääsu tagamiseks ja segaduste vältimiseks palume vastavalt Maa-ameti märkustele täiendada ka seletuskirja.	<i>kaevandamisloa omaja nõusolekul ning maardlate aladel on sihtotstarbe muutmiseks igakordselt vaja õigusaktide kohast kooskõlastust või luba".</i> Täpsustatud 20.01.2022 Tabelis 3 on mäetööstuse maa-ala puhul võimalikena märgitud mäetööstusmaa ja turbatööstusmaa sihtotstarbed. Ülejäänud sihtotstarvete puhul (va elamumaa, ärimaa ja ühiskondlike ehitiste maa) on lisatud seletuskirja täpsustus, et: <i>„Võib kavandada kui kaevandamine ja kaevandamisluba on lõppenud".</i>
			Maa-amet jääb oma 12.11.2021 kirjas nr 6-3/21/15509-2 ning käesolevas kirjas täiendavalt selgitatud seisukohtade juurde. Maa-amet ei saa anda kooskõlastust üldplaneeringule, millega kehtestatakse kaevandamisele piiranguid, mis ei tulene seadusest. Maa-amet ei nõustu Väike-Maarja Vallavalitsuse 30.09.2021 kirjaga nr 7-1/11-175 edastatud Väike-Maarja valla üldplaneeringu lahendusega ning 29.11.2021 kirjaga nr 7-1/11/207 esitatud selgitustega. Palume täpsustada planeeringu dokumente vastavalt eeltoodud märkustele. Märkustega arvestamata jätmisel halveneb maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ja planeering on vastuolus MaaPS § 14. Maavarale juurdepääs halveneb, kui üldplaneeringuga seatakse maardlate aladele kaevandamist piiravaid tingimusi, mille järgi toimides pole võimalik maavara kaevandada või kui kaevandamine muutub piiravate tingimuste tõttu märkimisväärselt keerulisemaks võrreldes olemasoleva olukorraga. Palume hoida Maa-ametit kursisplaneeringu edasise menetlemisega ning edastada üldplaneering peale täpsustuste tegemist ning enne selle vastuvõtmist kooskõlastamiseks Maa-ametile. Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.	
		EELNÕU 12.11.2021 nr 6-3/21/15509-2	A. Seisuga 22.10.2021 asuvad Väike-Maarja valla territooriumil osaliselt või täielikult 19 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat ning 11 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist. Väike-Maarja valla üldplaneeringu veebilehel viidatud kaardirakenduses on korrektselt kujutatud Väike-Maarja vallas asuvate maardlate piirid. Palume kajastada maardlate piire ka üldplaneeringu pdf-vormingus joonistel. Plaanidele palume lisada info, mis kuupäeva seisuga on maardlate ja mäeeraldiste andmeid kasutatud.	Selgitame, et kuna maardlate info on riiklikest registritest tulenev informatsioon ning see ei ole üldplaneeringu kehtestatav osa, ei kajasta me seda informatsiooni üldplaneeringu PDF kaartidel. Pärast üldplaneeringu kehtestamist on võimalik riiklikust registrist tulenevat maardlate informatsiooni kuvada kas Maa-ameti või Rahandusministeeriumi infosüsteemis kõrvuti üldplaneeringu kehtestatava osaga. Maardlate informatsioon võib olla ka ajas muutuv. Seetõttu ei ole mõistlik seda üldplaneeringu kaardil kehtestada, kuna võib muuhulgas avalikkusele anda valeinformatsiooni.
			1. Üldplaneeringu veebirakenduses ning üldplaneeringu joonisel Maakasutus on Rakke karjääri puhul määratud mäetööstuse maa-ala juhtotstarve mäeeraldise teenindusmaale osaliselt, osale teenindusmaast on määratud supelranna maa-ala juhtotstarve. Kuna lähiaastatel Rakke karjääri ammendumist ei toimu ja puhkeala rajamine on võimalik alles kaugemas tulevikus, siis üldplaneeringu eeldataval kehtimisajal üldplaneeringus tegelikkust kajastava ruumilahenduse saavutamiseks ning tagamaks, et maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ei halvene, palume anda planeeringus	1. Selgitame, et üldplaneeringu eesmärk on reguleerida valla ruumilist arengut tulevikus. Olemasolevat maakasutust sellega ei muudeta. Valla soov on antud alal, pärast Rakke karjääri ammendumist, näha ette supelranna ala, mis on

			olemasoleva mäeeraldise ja selle teenindusmaa alale täies ulatuses mäetööstusmaa juhtotstarve. Selgitame, et olukorras, kus üldplaneeringu alal on kehtiv kaevandamisloa, kuid mäetööstusmaa või turbatööstusmaa juhtotstarve puudub või ei ole kaardipildis (joonistel) kujutatud, ei ole planeering kooskõlas PlanS § 75 lõike 1 punktiga 15, mille kohaselt üldplaneeringu ülesanne on maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine. Sobiv on ka alternatiivne variant, kui Rakke karjääri alale antakse mitu alternatiivset juhtotstarvet ning seletuskirjas tuuakse vastavad selgitused. Nimelt teeme ettepaneku kavandada kuni Rakke karjääri ammendumiseni maa-ala juhtotstarbeks mäetööstusmaa ning tulevikus perspektiivne supelranna maa-ala. Arvestades heaks kiidetud Rakke karjääri korrastamisprojekti lahendust ei ole Maa-ametil vastuväiteid, et Rakke karjääri ammendumise järgselt võetakse ala kasutusele supelrannana korrastamisprojekti määratud ulatuses, kuid kehtiva kaevandamisloa tõttu tuleb kajastada mäetööstusmaa juhtotstarve kaardil kogu teenindusmaa ulatuses. Alternatiivse variandi rakendamisel palume kajastada üldplaneeringus Rakke karjääri ala kahe erineva viirutusega: kehtiv mäetööstusmaa ja perspektiivne supelranna maa-ala ning lisada seletuskirja vastav selgitus.	avalikus kasutuses. Viime üldplaneeringu eelnõusse sisse tingimuse, et supelranna maa-ala kasutuselevõtt on antud alal võimalik pärast Rakke karjääri ammendumist.
			2. Seletuskirja eelnõu peatükis 3.4.9 Mäetööstuse maa-ala on selgitatud, et püsiva iseloomuga tegevus on põhimõtteliselt lubatav, kui see ei halvenda maavaravaru kaevandamisväärsena säilimist või maavaravarule juurdepääsu. Täpsustame, et püsiva iseloomuga tegevus on võimalik siis, kui selle jaoks on saadud MaaPS kohane kooskõlastus või luba. Palume viidatud lausest eemaldada sõna „põhimõtteliselt“, kuna selle sõna alles jätmise korral jääb mulje, et tegu on valdava üldjuhtumiga (põhimõtteliselt lubatav). Tegelikult on tegu erandjuhtumiga, kui on saadud igakordse kaalutusotsuse tulemusena MaaPS alusel kooskõlastus või luba.	2. Selgitame, et kooskõlastuse saamine taoliste tegevuste puhul on seaduses sätestatud protseduur, mille osas üldplaneering leevendusi luua ei saa. Seetõttu on püsiva iseloomuga tegevused antud aladel tõesti lubatud vaid juhul, kui selleks on olemas MaaPS kohane kooskõlastus või luba.
			3. Seletuskirja eelnõu peatükis 3.4.9 Mäetööstuse maa-ala on märgitud (tsiteerin): „Muu tegevuse kui kaevandamise kavandamine maardlate alade on võimalik pärast kaevandamise lõppemist ning üldjuhul pärast maavara ammendumist või kui selleks kui selleks on saadud maaparandusseaduse alusel muu sisuga kooskõlastus või luba.“ Sama mõtet on korratud ka KSH aruande eelnõu peatükis 9.7. Maardlate ja maavarade kaitse. Märgime, et siin on mõeldud maapõueseadust. Palume korrigeerida.	3. Korrigeerime üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõusid lähtuvalt esitatud märkusest.
			4. Seletuskirja eelnõu peatükis 3.4.9 Mäetööstuse maa-ala on märgitud (tsiteerin): „Kasutusele võetud maardlatel tuleb varud maksimaalselt ammendada ning alad majandustegevuse lõppemisel korrastada, et võimaldada maade edasist kasutust kas põllumaa, metsamaa, puhkeala või hoonestatud alana ning et need sobituksid ümbritsevate väärtuslike põllumajandusmaade, väärtuslike maastike või rohevõrgustiku aladega. Karjääri korrastamise suund tuleb määrata kaevandamisloa taotlemisel koostöös Keskkonnaametiga.“ Märgime, et väga sagedane karjääride korrastamise suund on veekogu. Lisaks selgitame, et kaevandatud maa korrastamise suuna määramisel on oluline arvestada ka maaomaniku arvamusega. Palume täiendada.	4. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			5. Seletuskirja eelnõu peatükis 3.3. Detailplaneeringu koostamise kohustus on märgitud detailplaneeringu koostamise juhud. Seletuskirja kohaselt on detailplaneeringu koostamine kohustuslik kui tegevuse mõju väljendub eelkõige kas piirkonna tavapärase ehitismahu olulises suurenemises, transpordivoogude või külastajate hulga suurenemises või visuaalse mõju, müra, tooraine, tööjõu vajaduse suurenemises ehitise kavandatavas asukohas võrreldes senisega. Samuti on detailplaneeringu koostamine kohustuslik väärtuslikel maastikel võimalike konfliktalade (sh uute hoonestusalade, maakasutuse muutmise kavade, tuulegeneraatorite, päikeseelektrijaamade, mobiilsidemastide, vesiehitiste jt maastikul domineerima jäävate objektide) arendamise suunamisel ning väärtuslikel põllumajandusmaadel massiivide killustamist, vähenemist või sihtotstarbelist kasutamist mõjutava arendamise suunamisel. Märgime, et eeltoodu võib kohalduda ka maavarade kaevandamisele. Selgitame, et maardlatel antakse kaevandamisloa õigusaktidega sätestatud korras ja tingimustel ning maavara kaevandamine kui tegevus ei nõua ühegi õigusakti järgi detailplaneeringu koostamist. Maavara kaevandamise loa taotluse menetlus on avalik protsess ning loa taotluse menetlusele kaasatakse nii kohalik omavalitsus kui ka kohalik elanikkond. Igakordne detailplaneeringu kohustus oleks kaevandamisloa taotluse avalikku menetlust dubleeriv avalik menetlus. Loa andja saadab kaevandamisloa taotluse ning taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohalikule omavalitsusele. Kohalik omavalitsus saab hinnata kaevandamisloa taotlusega tutvumisel detailplaneeringu algatamise otstarbekust ja teha vajadusel põhjendatud kaalutusotsuse detailplaneeringu algatamiseks.	5. Selgitame, et viidatud detailplaneeringu koostamise kohustus ei tähenda automaatselt detailplaneeringu koostamise kohustust maavara kaevandamiseks, kuid kindlasti ei saa teha ka vastavat erandit. Selle sätte alusel tuleb omavalitsusel kaalutusotsuse tulemusel jõuda järelduseni, kas kaevandamistegevus vastab viidatud detailplaneeringu koostamise kohustuse tingimustele või mitte. Märgime täiendavalt, et detailplaneeringu koostamise kohustus ei halvenda juurdepääsu maavaravarule. Detailplaneeringu koostamine võimaldab omavalitsusel vajadusel anda ka maavarade kaevandamise plaani korral alale terviklahendus, mis võimaldab maavaravaru kasutuselevõttu, kuid arvestab ka piirkonna teiste

			Detailplaneeringu koostamise nõudmine üldplaneeringus oleva tingimuse tõttu halvendab maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda ning on vastuolus MaaPS §14 lõikega 2. Palume seletuskirjas täpsustada, et detailplaneeringu koostamise kohustus ei kohaldu maavara kaevandamise korral. Maa-amet nõustub ka sellega, et üldplaneeringu seletuskirjas täpsustatakse, et mäetööstusmaade määramisel, uute kaevandamiskohtade avamisel ja olemasolevate karjääride laiendamisel tuleb kohaliku omavalitsuse põhjendatud kaalutusotsuse korral koostada detailplaneering.	tegevuste ning vajadustega, andes piirkonnale tervikliku ruumilahenduse.
			6. KSH aruande eelnõu peatükis 7.8. Mõju maavaradele ja maardlatele on märgitud, et Meibaumi maardla on liivamaardla. Märgime, et tegelikult on Meibaumi maardla näol tegemist kruusamaardlaga. Palume parandada.	6. Korrigeerime KSH aruande eelnõusid lähtuvalt esitatud märkusest.
			7. Seletuskirja eelnõu peatükis 3.4 Maakasutus olevas tabelis Tabel 3. Maa-ala juhtotstarvete ja katastriüksuse sihtotstarvete omavahelised seosed on märgitud, et mäetööstuse maa-alale võib kavandada riigikaitse maa ja üldkasutatava maa sihtotstarvet juhul kui kaevandamine on lõppenud ja ilma kaevandamise lõppemise tingimusest on mäetööstusmaa juhtotstarbe korral lubatud tootmismaa, veekogude maa, transpordimaa, jäätmeoidla maa, kaitsealuse maa ja maatulundusmaa sihtotstarve. Seletuskirja kohaselt võib muid sihtotstarbeid määrata juhul kui need ei kahjusta juhtotstarbe rakendamist. Märgime ja palume seletuskirja lisada, et mäetööstusmaa sihtotstarbe määramiseks peab alal olema keskkonnaluba maavara kaevandamiseks ja muid tegevusi kehtiva kaevandamisloaga määratud mäeeraldis teenindusmaa alale saab kavandada ainult kaevandamisloa omaja nõusolekul ning maardlate aladel on sihtotstarbe muutmiseks igakordselt vaja MaaPS kohast kooskõlastust või luba. Käesoleva üldplaneeringuga ei anta luba mäetööstusmaa juhtotstarbega alale määrata muid sihtotstarbeid vastavalt tabelis 3 kirjeldatule. Sihtotstarbe muutmiseks peab lisaks kaevandamise lõppemisele olema ka kaevandamisluba lõppenud. Tagamaks maavarale juurdepääsu osas olemasoleva olukorra säilimist ja vältimaks mitmetimõistetavusest põhjustatud segadusi palume üldplaneeringu seletuskirja ja tabelit 3 korrigeerida vastavalt eeltoodule. Mäetööstusmaa juhtotstarbega alale sobivad mäetööstusmaa ja turbatööstusmaa sihtotstarbed, muid sihtotstarbeid palume tabelisse 3 mäetööstusmaa juhtotstarbe veergu mitte märkida.	7. Selgitame, et kooskõlastuse saamine taoliste tegevuste puhul on seaduses sätestatud protseduur, mille osas üldplaneering leevendusi luua ei saa. Seetõttu on püsiva iseloomuga tegevused antud aladel tõesti lubatud vaid juhul, kui selleks on olemas MaaPS kohane kooskõlastus või luba.
			8. Veebirakenduse ning üldplaneeringu jooniste kohaselt kattuvad maardlad planeeritavate tuuleenergeetika aladega. Seletuskirja eelnõu peatükis 5.2.8.1 Tuuleenergia on selgitatud, et üldplaneeringuga kavandatud põhimõttelised alad tuuleparkide kavandamiseks maardlate alal ei tähenda MaaPS kohast kooskõlastust. Tuuleparkide arendamisel maardlatele tuleb igakordselt teha koostööd Maa-ametiga tuuleparkide võimaluse väljaselgitamiseks. Maa-amet nõustub eeltooduga. Samas peatükis on lisaks märgitud (tsiteerin): „Tuuleparkide kavandamine maardlatel, kus on moodustatud mäeeraldis, on võimalik pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning üldjuhul pärast maavara ammendumist. Kooskõlastuse tuuleparkide kavandamiseks maardlate maa-alal annab Maa-amet.” Sarnast mõtet on korratud KSH aruande eelnõu peatükis 7.8. Mõju maavaradele ja maardlatele. Selgitame, et asjaolu, kas maardlal on moodustatud mäeeraldis või mitte, ei ole tuuleparkide rajamise võimalikkuse osas seisukoha võtmisel määrav. Lisaks selgitame, et kooskõlastav asutus võib ajas muutuda, mistõttu soovime kasutada Maa-ameti nime asemel mõistet „valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutus.” Palume sõnastada eeltoodud lõik järgmiselt: „Tuuleparkide kavandamine maardlatel on üldjuhul võimalik pärast maavara ammendumist või kui selleks on saadud MaaPS kohane kooskõlastus või luba. Kooskõlastuse tuuleparkide kavandamiseks maardlate maa-alal annab valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutus”. Täiendavalt informeerime, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on algatanud ja esitanud 02.08.2021 kirjaga nr 2-2/21-0400/4660 ministeeriumitele kooskõlastamiseks ehitusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõu väljatöötamise kavatsuse (edaspidi VTK). VTK punktis 9.1.6 on välja toodud ettepanek aladel, kus maavarad on MaaPS alusel arvele võetud, kuid maavarade kasutusse võtmist lähemas ajaperspektiivis kavandatud ei ole, vahekasutusena lubada ajutiste ehitiste tähtajaks kuni 50 aastat. Peale VTK-s märgitud ehitusseadustiku muudatuste kehtestamist ja MaaPS-us maapõue kaitse põhimõtete muutmist saab Maa-amet kaaluda elektrituulikute parkide ja seonduvate kommunikatsioonide rajamise lubamist kooskõlas uuendatud seaduste mõttega.	8. Korrigeerime üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõusid lähtuvalt esitatud märkusest.
			9. Üldplaneeringu veebirakenduse kohaselt asuvad maardlatel või nende vahetus läheduses mitmesugused pärandkultuuri objektid, sh osad, mis on seotud kunagise kaevandamisega. Seletuskirja peatükis 4.1.6 Pärandkultuuri objektid on selgitatud, et pärandkultuuri objekti ümbritseval alal säilitada põlispuud. Märgime, et maardlate aladel võimaliku kaevandamise korral ei ole võimalik tagada põlispuude säilimist. Samuti jääb seletuskirjast selgusetuks, kui suur ala on ümbritsev ala. Tagamaks, et maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ei halveneks, palume seletuskirja täpsustada selliselt, et pärandkultuuri objekti ümbritseval alal tuleb võimalusel säilitada põlispuud või märkida, et eelnimetatud nõue ei kehti maavarade kaevandamise korral. Palume esitada üldplaneeringu kaartidel	9. Selgitame, et üldplaneeringu sõnastuses on kasutatud sõna „võimalusel”, mistõttu on see soovitus edasiste tegevuste kavandamisega. Mõistame, et mitmete tegevuste, sh kaevandamise korral, ei ole võimalik põlispuude säilitamine, kuid seda aspekti tuleb vähemalt tegevuste kavandamisel hinnata, mitte sellest

			ja veebirakenduses samu andmeid, st kanda pärandkultuuri objektid ka üldplaneeringu kaartidele.	liiga kergekäeliselt loobuda. Viidatud sõnastuses ongi võimalik ka maavarade kaevandamise korral esmalt hinnata põlispuude säilimise võimalikkust, kuid võimatuse korral anda vastavad põhjendused. Märgime, et üldplaneeringu PDF kaartidel ei kuva me riiklikest registritest tulenevat informatsiooni, kuna see ei ole üldplaneeringuga kehtestatav.
			10. Matkaradade rajamisega seonduvalt märgime, et maardlate aladele on võimalik matkaradasid rajada vaid ajutiste rajatistena. Seletuskirja peatükis 4.5 Matkarada on selgitatud (tsiteerin): „Teiste tegevuste kavandamisel, sh ristuvate teede ja tehnovõrkude kavandamisel, arvestada matkaraja terviklikkuse ja kasutatavuse säilimisega. Põhjendatud vajadusel näha ette muudatused raja kulgemises.“ Maa-amet nõustub, et põhjendatud juhul, nt maavarade kaevandamise korral, on võimalik näha ette muudatusi raja kulgemises. Tagamaks maavarale juurdepääsu osas olemasoleva olukorra säilimist, palume seletuskirjas täpsustada, et maardlaga kattuv alal on matkarada võimalik rajada ajutise iseloomuga ehitisena. Maa-amet ei nõustu Väike-Maarja Vallavalitsuse 30.09.2021 kirjaga nr 7-1/11-175 edastatud Väike-Maarja valla üldplaneeringu lahendusega. Palume täpsustada planeeringu dokumente vastavalt eeltoodud märkustele. Märkustega arvestamata jätmisel halveneb maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ja planeering on vastuolus MaaPS § 14. Maavarale juurdepääs halveneb, kui üldplaneeringuga seatakse maardlate aladele kaevandamist piiravaid tingimusi, mille järgi toimides pole võimalik maavara kaevandada või kui kaevandamine muutub piiravate tingimuste tõttu märkimisväärselt keerulisemaks võrreldes olemasoleva olukorraga. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada üldplaneering peale täpsustuste tegemist ja enne selle vastuvõtmist kooskõlastamiseks Maa-ametile.	10. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
		LÄHTESEISU KOHAD 14.02.2020 nr 6-3/20/1242-2	Maa-amet, tutvunud edastatud materjalidega, märgib järgmist. Seisuga 10.02.2020 asuvad Väike-Maarja valla üldplaneeringu territooriumil osaliselt või täielikult 19 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat, 11 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist ja 2 menetluses olevat maavara kaevandamise loa taotlust. Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 76 lõike 1 kohaselt koostatakse üldplaneering koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi üldplaneering käsitleb ja planeeringualaga piirnevate kohaliku omavalitsuse üksustega. PlanS § 85 lõike 1 kohaselt esitatakse üldplaneering ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kooskõlastamiseks kõnealuse seaduse § 76 lõikes 1 nimetatud asutustele. Maapõuseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse üldplaneering PlanS sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada üldplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. MaaPS § 14 lõike 2 kohaselt võib ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda või halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.	Teeme üldplaneeringu koostamise käigus Maa-ametiga koostööd lähtuvalt Maa-ametile antud volitustest.
			Lisa 2. peatükis 17. Maavarad ja maardlad on kirjeldatud, et Väike-Maarja valla territooriumil on seisuga 20.10.2019 registreeritud üheksa mäeeraldist, mis peaksid olema kujutatud joonisel 12 ning kirjeldatud tabelis 10. Märgime, et tabeli 10. järgi jääb Väike-Maarja valda kümme kehtiva loaga mäeeraldist mitte eespool tekstis kirjeldatud üheksa mäeeraldist. Lisaks täpsustame, et Tabelis 10. puudub Rakke lubjakivikarjääri teenindusmaa pindala, milleks on 123,17 ha. Simuna turbatootmisala kaevandamise luba pikendati 18.10.2019 ning loa muutmise käigus täpsustati ka mäeeraldise ja selle teenindusmaa pindalasid, milleks on vastavalt 131,64 ha ja 166,32 ha. Tabelis 10. on märkimata ka Raigu kruusakarjääri kaevandamise loa number, milleks on L.MK/322586. Tabelis 9. on Peetla turbamaardla registrikaardi numbriks märgitud	Lisa 2 joonist ja tabelit on vastavalt märkusele täiendatud. Arvestame märkusega üldplaneeringu koostamisel.

			ekslikult 239. Keskkonnaregistri andmetel on Peetla turbamaardla registrikaardi numbriks 238. Palume Lisa 2 peatükis 17 teksti ning tabeleid 9. ja 10. täiendada ja täpsustada. Täiendavalt informeerime, et 09.01.2020 andis Keskkonnaamet korraldusega nr 1-3/20/17 Tammiku IV liivakarjääri mäeeraldisele kaevandamise loa nr L.MK/334145 (loa omaja Eesti Teed AS, mäeeraldise ja selle teenindusmaa pindalad vastavalt 7,44 ha ja 9,84 ha).	
			Lisa 2. peatükis 17. Maavarad ja maardlad tabelis 9. on märgitud seisuga 20.10.2019 Väike-Maarja valla territooriumil registreeritud maardlad koos pindalade ja varu kogustega. Varukogused on saadud 2018. aasta maavarade koondbilansist. Tabelis 10. on märgitud seisuga 20.10.2019 Väike-Maarja valla territooriumil asuvad mäeeraldised ja neis asuvad maavaravaru kogused, mis on saadud keskkonnalubade infosüsteemist. Tabelis 9. on mitmeid erinevusi varu koguses võrreldes 2018. aasta maavarade koondbilansiga. Näiteks on tabelis 9. kirjeldatud Endla ja Pedja turbamaardlates ka prognoosvarusid, mis eristatakse maardlaga piirneval alal väljaspool tarbe- ja reservvaru kontuuri või piirkonnas, kus maavarailmingute esinemise põhjal võib eeldada uue maardla olemasolu. Prognoosvaru võimaldab hinnata maardla maavaravaru suurendamise või uue maardla kindlaks tegemise võimalust ning on aluseks maavara otsingu ja geoloogilise uuringu suunamisel. Prognoosvaru ei võeta arvele ja see pole maardla osa. Tabelis 9. olevad varude erinevused on ka tingitud ühes maardlas olevatest erinevatest kasutusalaadest ja ka maardlate osalisest paiknemisest Lääne-Viru maakonnas jne. Kuna maardlate ja mäeeraldiste pindalad ja neis asuva maavaravaru kogused on ajas muutuvad, teeme ettepaneku koostatavas üldplaneeringus piirduda vaid maardlate ja mäeeraldiste loeteluga.	
			Palume üldplaneeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate ja mäeeraldiste piire. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt peab planeeringute koostamisel kasutama üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid. Üldplaneeringu ja KSH aruande koostamise lihtsustamiseks soovime enne lõpliku lahenduse valmimist küsida keskkonnaregistri maardlate nimistust ajakohase väljavõtte.	Arvestame märkusega üldplaneeringu koostamisel.
			Palume üldplaneeringus anda mäetööstusmaa juhtotstarve mäeeraldiste ja nende teenindusmaade aladele ning kaevandamisloa taotluse olemasolu korral reserveeritava mäetööstusmaa juhtotstarve nendele aladele, kus on menetluses maavara kaevandamise loa taotlus. Vajadusel võib mäetööstusmaa juhtotstarbest eraldada turbatööstusmaa juhtotstarbe.	Arvestame märkusega üldplaneeringu koostamise käigus. Mäetööstusmaa juhtotstarbe näitame ühiselt mäeeraldistele, nende teenindusmaadele. Kaalume eraldi juhtotstarbe määramist vajadusel turbatööstusmaale.
			Palume eeltoodud märkustega üldplaneeringu edasisel koostamisel arvestada ning edastada planeeringulahendus enne vastuvõtmist Maa-ametile kooskõlastamiseks. Maa-amet aktsepteerib planeeringumaterjalide ja menetlusdokumentide edastamist nii digitaalselt aadressile maaamet@maaamet.ee kui ka materjalide alla laadimist vastavalt veebiaadressilt. Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.	Arvestame esitatud tingimustega üldplaneeringu koostamisel koostöö korraldamisel ning planeeringulahenduse esitamisel kooskõlastamiseks
	Põllumajandus- ja Toiduamet	PÕHILAHENDUS 03.03.2023 nr 6.2-6/1585-1	Põllumajandus- ja Toiduameti (edaspidi ka PTA) Ida regiooni Rakvere esindusele esitati Väike-Maarja Vallavalitsuse poolt 14.02.2023 kiri nr 7-1/18-1 „Väike-Maarja valla üldplaneeringu avalik väljapanek“ arvamuse avaldamiseks vastavalt planeerimisseaduse § 87 lõikele 5. PTA hinnangul on Väike-Maarja valla üldplaneeringus arvestatud maaparandusseadusest tulenevate piirangutega ning maaparandusega kui maa väärtust mõjutava teguriga. Tuginedes planeerimisseaduse § 4 lõike 4 kohaselt 25.12.2015 kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusele nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“, PTA-l täiendavad ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu kohta puuduvad.	Võtame teadmiseks.
	Põllumajandusamet	LÄHTESEISUKOHAD 31.01.2020 nr 14.5-1/111-1	Üldplaneeringu koostamisel on Põllumajandusameti seisukohalt oluline maaparandus-süsteemide terviklikkuse säilitamine. Põllumajandusamet teeb Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise osas järgmised ettepanekud: 1. Maaparandussüsteemide maa-alal arvestada maaparanduse seost teiste valdkondade lahenditega. Näiteks: väärtuslike põllumaade seos kuivendussüsteemidega, seos planeeringu ala kasutus- ja ehitustingimustega. Maaparandussüsteemi maa-alal ehitustegevuse kavandamisel tuleb arvestada süsteemi osa ümberehitamise vajadusega, et tagada alles jääva maaparandussüsteemi toimimine. Samas juhime teie tähelepanu, et maaparandussüsteemi ala on ka metsamaal (kraavkuivendus).	Arvestame esitatud ettepanekutega üldplaneeringu koostamise käigus.

			2. Punktis 5.4. "Mõju sotsiaalmajanduslikule keskkonnale", palun täiendada alapunkti - jätkusuutliku põllumajandustootmise ja <u>metsamajandamise</u> tagamiseks pööratakse tähelepanu maaparandusliku tegevusega kaasnevatele mõjudele. Maakasutuses on oluline, et maaparandussüsteemi maa-alale ei oleks määratud muud juhtfunktsiooni kui põllumajandusmaa (põllukuivendus) või metsamaa (metsakuivendus). 3. Andmeid maaparandussüsteemide kohta (paiknemine, maa-ala, eesvool ja riigi poolt korrashoitav ühiseesvool) on võimalik saada Maa-ameti kaardirakendusest https://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver-p2.html Andmeid maaparandussüsteemide üksikobjektide kohta (kaevud, truubid, suudmed ja drenaažisüsteemid) saab küsida Põllumajandusameti Ida regiooni Rakvere esindusest. 4. Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse osas on Põllumajandusametil planeerimisdokumentidega seotud põhjendatud huvi maaparandussüsteemide toimimise säilitamiseks ja maaviljelusväärtuse hoidmiseks.	
	Terviseamet	EELNÕU 02.11.2021 nr 9.3-1/21/12730-2	Amet on tutvunud esitatud Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu materjalidega ning juhib tähelepanu järgnevale: 1. KSH aruande eelnõu pkt 7.7. lk 64 on kirjas „Väike-Maarja valla territooriumil on peamisteks supluskohtadeks Äntu Valgejärv, Äntu tehisjärv ja Kamariku järv. Supelrandu Väike-Maarja vallas ei ole. ÜP-ga määratakse supelranna maa-ala juhtfunktsioon Äntu tehisjärve, Äntu Valgejärve ja Kamariku järve supluskohtades. Supluskohad/supelrannad peavad vastama sotsiaalministri 03.10.2019 määrusele nr 63 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“. Ametile teadaolevatel andmetel on Äntu tehisjärv Väike-Maarja vallas ainuke avalik supluskoht, kus on tagatud vastavus määruse nr 63 nõuetele ja seiratakse suplusvee kvaliteeti. Andmed Äntu Valgejärve ja Kamariku järve kohta ametil puuduvad, kuid üldplaneeringu kohaselt on nende puhul tegemist samuti avalikult kasutatavate supluskohtadega ning peavad vastama määruse nr 63 nõuetele, siis tuleb supluskoha valdajal planeerida nendes supluskohtades suplusvee seire määruse nr 63 nõuete alusel.	1. Selgitame, et üldplaneeringuga määratakse perspektiivsed supluskohad, mistõttu peavad need vastama viidatud määrusele üksnes juhul, kui need ka vastavalt kasutusele võetakse. See on igakordselt üldplaneeringu kehtestamise järgselt omavalitsuse otsus. Sama seisukohta märkis Terviseamet ka 7. septembril 2020. aastal läbi viidud veebiseminaril.
			2. KSH aruande eelnõu pkt 7.14.1 lk 83 on kirjas „Ühisveevärgis kasutatakse põhiliselt Kambriumi-Vendi veekompleksi põhjaveekihtide põhjavett, mis on ülalpool lasuvatest paremini kaitstud ja veerikkam.“ Ametile teadaolevatel ja Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030 andmete kohaselt kasutatakse Väike-Maarja valla ühisveevärgis põhiliselt Siluri-Ordoviitsiumi veekompleksi põhjaveekihtide põhjavett.	2. Vaatame teema lähtuvalt esitatud märkusest KSH aruande eelnõus üle ning vajadusel korrigeerime.
OMAVALITSUSED				
	Järva vallavalitsus	LÄHTESEISU KOHAD 25.02.2020 nr 7-6/2020/317-2	Tutvustime esitatud planeeringu dokumentidega ning Järva valla ja Väike-Maarja valla ühiste kokkupuutealadega. Järva Vallavalitsusel ei ole täiendavaid ettepanekuid Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele.	Võtame teadmiseks.
	Tapa vallavolikogu	LÄHTESEISU KOHAD 25.02.2020 otsus nr 176	Tapa Vallavalitsuse haldusosakond tutvus dokumentidega ning tegi ettepaneku vallavalitsusele, et Tapa vallal ettepanekud seoses Väike-Maarja valla üldplaneeringu koostamise algatamisega ja keskkonnamõju strateegiline hindamine kavatsusega puuduvad. 05.02.2019 istungil Tapa Vallavalitsus toetas haldusosakonna ettepanekut. Lähtudes eeltoodust, tuginedes Väike-Maarja Vallavalitsuse 24.01.2020 kirjale ja aluseks võttes kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lg 2, planeerimisseaduse § 76 lg 1, § 81 lg 2 ja Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3: 1. Teha ettepanek Väike-Maarja valla üldplaneeringu koostajatele koostöö tegemiseks koostamisel oleva Tapa valla üldplaneeringu koostajatega Tapa vallaga piirnevate väärtuslike põllumaade, rohealade, väärtuslike maastike, puhke- ja virgestusalade, maardlate ning kaevandamisest mõjutatud alade kavandamisel.	Teeme üldplaneeringu koostamise käigus koostööd Tapa vallaga, et tagada valdade ühisel piiril asuvate alade kokkusobivus ja loogiline seos.

Jõgeva Vallavolikogu	KOOSKÕLAS TAMINE 30.06.2022 NR 73	Väike-Maarja valla üldplaneeringus on kavandatud tuuleenergeetika arengualad Jõgeva valla piirile. Peame vajalikuks märkida, et planeeritud alade keskkonnamõju ületab valla piiri. Alade kasutusele võtmine eeldab naaberomavalitsuste koostööd ja mõjude hindamisel ei saa piirduda Väike-Maarja valla territooriumiga. Kuna üldplaneeringu detailsus ei eelda alade välja selgitamisel koostööd naaberomavalitsustega, siis detailplaneeringu etapis on see hädavajalik. Palume meie arvamus kajastada koostöötabelis. Väike-Maarja valla üldplaneering muudes aspektides Jõgeva valda ei mõjuta. Arvestades eeltoodut ja võttes aluseks planeerimisseaduse § 85 lõiked 1 ja 3 ning Jõgeva Vallavolikogu 31. mai 2018 määruse nr 41 „Planeerimisseaduse ja ehitusseadustiku rakendamine Jõgeva vallas“ § 2 lõike 1 punkti 2, vallavolikogu otsustab: Kooskõlastada Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu.	Võtame teadmiseks ja arvestame koostöö tegemise vajadusega.
ETTEVÕTTED JA ERAISIKUD JMS			
Adven Eesti AS	EELNÕU 22.11.2021 nr 2-95	Ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu koostamisel Adven Eesti AS saadab oma ettepaneku lisada Väike-Maarja valla üldplaneeringu dokumentatsiooni järgnev info: ☐ Väike-Maarja aleviku kaugküttepiirkond (ettepanek Lisa 1) Täiendada alajaotust „5.2.7. Soojavarustus“ alljärgnevalt: ☐ Valla olemasolevad kaugküttepiirkonnad Väike-Maarja ja Rakke alevikes ning Triigi külas on määratud tehnilise taristu joonisel. Üldplaneeringuga on kavandatud planeeritavad kaugküttealad, mille väljaarendamine toimub valdkondlike arengukavade³¹ alusel. Süsteemide põhiliseks arengusuunaks on torustike ja katlamajade rekonstrueerimine, ka sobivamale küttele üleminek. Väljapool kaugküttealasid lahendatakse soojavarustus üldjuhul lokaalsete lahendustega. ☐ Märkida tehnilise taristu joonistel kaugküttepiirkonnad vastavalt 5.2.7 Soojavarustuse punktis viidatule.	Arvestame tehtud ettepanekutega.
Eesti Raudtee AS	EELNÕU 16.11.2021 nr 21-1/3799-1	Esitame alljärgnevad ettepanekud ÜP eelnõus toodud tingimuste täpsustamiseks: 1. ÜP peatükis „5.1.3. Raudtee“ on toodud tingimus „Olemasolevad ja projekteeritavad raudteeülesõidukohad tuleb kavandada eritasandilistena“. Palume sõnastada eeltoodud tingimus järgmiselt: <i>„Uue raudteeülesõidukoha projekteerimisel ja ehitamisel tuleb lähtuda majandus- ja taristuministri 5. augusti 2015. a määruse nr 106 „Tee projekteerimise normid“ nõuetest ning täiendavatest nõuetest, mis on sätestatud Raudtee tehno kasutuseeskirja lisa 4 „Raudteeülesõidukoha ja -ülekäigukoha ehitamise, korrashoiu ja kasutamise juhend“.“</i>	1. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
		2. ÜP peatükis „5.1.4. Jalg- ja jalgrattateed“ teeme ettepaneku lisada eraldi punktina tingimus: <i>„Uue raudteeülekäigukoha projekteerimiseks ja ehitamiseks ning liiklusohutuse tagamiseks on nõuded sätestatud Raudtee tehno kasutuseeskirja lisa 4 „Raudteeülesõidukoha ja -ülekäigukoha ehitamise, korrashoiu ja kasutamise juhend“.“</i> Lisaks selgitame ja juhime tähelepanu, et uute samatasandiliste raudteeületuskohtade projekteerimisel tuleb hinnata nendega kaasnevat mõju liiklusohutusele ja vastavalt EHS §73 lõikes 4 sätestatule on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil, kui projekteerimistingimuste ja ehitusloa väljastajal, õigus põhjendatud juhul nõuda riskianalüüsi või muu asjakohase analüüsi koostamist, et hinnata kavandatud tegevuse mõju raudtee seisukorrale ja raudteeliiklusele.	Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
	LÄHTESEISU KOHAD 21.02.2020 nr 21-1/289-	AS Eesti Raudtee on tutvunud Väike-Maarja valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning esitab alljärgnevad ettepanekud: 1. Üldplaneeringu koostamisel arvestada raudtee kaitsevööndiga, mille laius ja piirangud on kehtestatud ehitusseadustiku §-s 73 ning raudteega sihtotstarbeliselt seotud elektripaigaldiste ja sideehitiste kaitsevöönditega.	1. Arvestame raudtee, samuti elektripaigaldiste ja sidetrasside kaitsevööndite ja neist tulenevate piirangutega üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel.

		1	2. Planeeritavad lahendused ei tohi takistada raudteerajatiste, sh raudtee elektripaigaldiste ja sideehitiste hoolduse ja remondi teostamist. 3. Hoonestusalade planeerimisel arvestada raudteeveeremist tulenevate mõjudega, sh võimaliku vibratsiooni ning müraga. Uute hoonestusalade rajamise korral raudtee vahetusse lähedusse ei võta AS Eesti Raudtee endale kohustusi keskkonnaparameetrite (müra, vibratsioon) leevendamiseks. 4. Rajatised, mis ei ole raudtee sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikud ning mille kogukõrgus on 30 m ja enam (nt tuulikud, mobiilimastid), tuleb kavandada selliselt, et nende kaugus raudtee kaitsevööndi piirist oleks võrdne rajatise kogukõrgusega. Tuuliku puhul tuleb masti kõrgusele lisada tiiviku laba pikkus. 5. Näha ette meetmed takistamaks nii jalakäijate kui sõidukite sattumine raudteemaale väljapool nõuetekohaseid raudteeülesõidu- ja ülekäigukohti. Raudteega piirnevate alade planeerimisel näha ette raudteemaa piirdeaiaga piiramine. 6. Kergliiklusteede planeerimisel raudtee kaitsevööndisse tuleb need ohutuse tagamiseks kavandada väljapoole raudteemaad ning vajadusel näha ette meetmed, mis takistaksid kergliiklusteelt pääsu raudteemaale selleks mitte ettenähtud kohtades. 7. Kergliiklustee ristumised raudteega kavandada asukohtades, kus on piisav nähtavus ja tagatud liiklusohutus. Nähtavuse tagamise tingimused on sätestatud valdkonnaga seotud normides, standardites ja regulatsioonides. 8. Üldplaneeringu kaardimaterjalil kajastada leppemärgiga olemasolevad raudteeülesõidu- ja ülekäigukohad. Väike-Maarja valla haldusterritooriumil on järgmised raudteeülesõidukohad: Vao 337,342 km (Mõisamaa-Vao-Ilmandu teel), Kiltsi 338,791 km (Järva-Jaani-PikevereEbavere teel), Nõmme 344,66 km (Nõmmeveski teel), Rästvere 348,434 km (Rakke-Räitsvere teel), Rakke 351,224 km (Kapu-Rakke-Paasvere teel), Edru 355,29 km (Piibe-Edru teel) ja Vägeva 359,001 km (Rakvere-Väike-Maarja-Vägeva teel). Raudteeülekäigukohad on: Kiltsi 339,131 km (üle ühe raudtee reisijate ooteplatvormile juurdepääsuks), Rakke 351,024 km (üle ühe raudtee reisijate ooteplatvormile juurdepääsuks), Rakke 351,224 km raudteeülesõidukoha kõrval. 9. Üldplaneeringu kaardimaterjalil eristada eraldi leppemärkidega perspektiivsete raudteeülesõidu- ja ülekäigukohtade (samatasandiline riste) asukohad ning kavandatavate eritasandiliste ristumiste asukohad. Näidata nendeni viivad ühendusteed, s.h perspektiivsed ühendusteed. Uute raudteeülesõidu- ja ülekäigukohtade ning eritasandiliste ristumiste kavandamisel tuleb juhinduda valdkonnaga seotud normides, standardites ja regulatsioonides sätestatud nõuetest. 10. Raudteeäärse haljastuse kavandamise või säilitamise korral tuleb lähtuda nähtavuse tagamise tingimustest, mis on valdkonnaga seotud normides, standardites ning regulatsioonides sätestatud (nähtavuskolmnurk raudteeületuskohtadel).	2. Arvestame üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel raudteerajatiste kasutamisest, hooldusest ja remondist tulenevate vajadustega. 3. Arvestame esitatud tingimustega üldplaneeringu lahenduse väljatöötamise käigus. Vajalikud erisused (kui need üldplaneeringu lahenduse väljatöötamise käigus ilmnevad) kooskõlastatakse AS-iga Eesti Raudtee. 4. – 10. Arvestame esitatud märkusega üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel.
			AS Eesti Raudtee lähiaastate ja pikemas perspektiivis planeeritavad arendustegevused on: 1. Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse otsusest elektrifitseerida raudteeliiklus on AS Eesti Raudtee alustanud kontaktvõrgu projekteerimise ettevalmistustöödega ning ehitus on kavandatud aastatele 2021-2028. Ehitatakse välja kontaktvõrk koos mastidega ja nende teenindamiseks vajalikud alajaamad, alajaamade ja kontaktvõrgu vahelised toitekaablid, õhuliinid, mastid jms rajatised raudtee elektrifitseerimise otstarbeks. Seoses eeltooduga peab arvestama, et raudteemaale lisandub kitsendusi põhjustavaid tehnovõrke ja rajatisi ning võib selguda lisamaa vajadus (näiteks veoalajaama ja elektriliinide rajamiseks). Võimalik täiendav maaressursi vajadus nende rajatiste teenindamiseks selgub projekteerimise käigus. 2. Raudtee side- ja turvängusüsteemide parendamiseks on ettevalmistamise faasis Tapa-Tartu fiiberoptilise kaabli ning liiklusjuhtmissüsteemide moderniseerimise projekteerimine. Tegevused on kavandatud olemasoleval raudteemaal. 3. Pikemas perspektiivis planeeritakse jaamavahedes rajada paralleelselt olemasoleva raudtee peateega teine peatee (telgede vahega ligikaudu 4,3 m). Seoses sellega peab arvestama olemasoleva raudtee kaitsevööndi laienemisega. Palume üldplaneeringu lahendus esitada ASile Eesti Raudtee edasiseks koostööks ja juhime tähelepanu, et planeeringu koostamise käigus võib selguda täiendavate ettepanekute esitamise vajadus.	Arvestame üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel.
	MTÜ Eesti Erametsaliit	PÕHILAHEND US 07.03.2023	Suur tänu, et olete meid teavitanud Väike-Maarja valla üldplaneeringu avalikust väljapanekust. Huvitatud osapoolena juhime Teie tähelepanu olulistele metsandusega seotud küsimusele. Erametsaomandi kasutamise piirangute seadmine Metsanduslik tegevus maatulundusmaal on pikaajaline protsess, mis eeldab järjepidevust. Paljud erametsaomanikud on kavandanud erinevaid metsamajanduslikke tegevusi alates noore metsa hooldamisest kuni küpses metsas lageraieni. Kui üldplaneeringuga kavandatakse senist metsamajandamise praktikat muuta, tuleb muudatusega hõlmatud maaomanikke käsitleda planeerimisseaduse § 76 lõike 2 kohaselt isikuna, kelle õigusi planeering võib puudutada ning §76 lõike 4 kohaselt ka teavitada. Teavitamine peab olema individuaalne ja omanikule tuleb selgitada mis konkreetselt tema kinnistul senisega	Võtame teadmiseks.

		võrreldes muutub. Planeerimisseaduse kohaselt tuleb üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi erinevatest etappidest metsaomanikke, kelle õigusi planeering võib puudutada, hoida kursis toimuvaga. Milliseid piiranguid saab seada Põhiseaduse § 32 kohaselt sätestab omandi kasutuse kitsendused seadus. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 kohaselt on üldplaneeringu üheks ülesandeks asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine. Metsaseaduse 231 sätestab: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel võib kohaliku omavalitsuse üksus kokkuleppel maaomanikuga planeeringuga seada piiranguid uuendusraie tegemisel raieliigile ning lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele. Eeltoodust tuleneb, et Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 alusel ei saa planeeringuga lageraiet keelata, saab seada piiranguid langi suuruse ja raievanuse osas. Lisaks eeldab senisele metsanduslikule tegevusele piirangute seadmine Metsaseaduse § 231 alusel metsaomanikega kokkuleppe saavutamist. Piirangutest tuleneva saamata jäänud tulu kompenseerimine Metsandusliku tegevuse majanduslik tulu tekib metsaomanikele peamiselt uuendusraiate käigus. On metsatüüpe, kus metsa uuendamise võttena saab rakendada ainult lageraiet. Lageraie keelamine tähendab metsaomanikule saamata jäänud tulu ning metsaomanikel on õigustatud ootus, et see temale kompenseeritakse. Looduskaitseaduse alusel kehtestatud piiranguid metsa majandamisele kompenseeritakse nendes metsades, kus majandamine on tugevasti pärsitud (peamiselt tähendab see lageraie keeldu) kompensatsiooniga 110 eurot/ ha ning leebemate piirangute korral 60 eur/ha aastas. Kuna metsaomaniku jaoks ei ole oluline millise regulatsiooni alusel piirang kehtestatakse, tuleb ka planeeringute käigus tehtud piirangute tulemusel omanikule saamata jäänud tulu kompenseerida sarnaselt looduskaitseaduse alusel kehtestatud piirangutele. Täname, kui olete eelkirjeldatud tingimustega planeeringu koostamisel juba arvestanud või võtate need ettepanekud arvesse hilisema menetluse käigus.	
Riigimetsa Majandamise Keskus	EELNÕU <i>nr 3-1.1/274-2</i>	1. Metsaseaduse § 48 p1 ja 2 alusel on RMK põhiülesanne Väike-Maarja vallas asuva Keskkonnaministeeriumi ja Kaitseministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsetava riigimetsa majandamine. Riigimetsa majandamise eesmärk on tagada metsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine. Metsa majandamine on säästev, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse. RMK on seisukohal, et Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel peab olema arvestatud RMK põhiülesande täitmise võimalikkusega ja erinevad riigi maale seatavad maakasutuse või metsade majandamise piirangud peavad olema neis dokumentides kajastatud ja põhjendatud. Samuti palume üldplaneeringu seletuskirjas ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes esitada metsamaale kavandatud mittemetsamajanduslikel eesmärkidel teostatavate tegevuste osas alternatiivide võrdlused, sh käsitledes ka metsamajanduslikku tegevust. RMK teeb, olles RMK poolt majandatavate metsade osas vastutavaks isikuks, ettepaneku täiendada keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet, sh sotsiaal-majanduslikku hinnangut, peatükiga, mis puudutab üldplaneeringuga määratud puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike ja asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsade majandamist ja nende metsade uuendamist vastavalt metsaseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud piirangutele. Üldplaneeringus, sh selle seletuskirjas palume märkida RMK poolt majandatavate metsade osas, et lubatud on kõik raieliigid, kusjuures detailsed kavad puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike ja asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud aladel kasvavate metsade majandamiseks ja uuendamiseks koostatakse koostöös kohaliku omavalitsusega, arvestades metsade olemist, nende kasvutingimusi, vanuselist jagunemist ja neile aladele planeeritavat metsade olemist ja koosseisu pikemas	Palume RMK-l avalikustatud materjalidele tuginevalt anda hinnang, kuidas RMK arvates on või ei ole täidetud järgmine RMK seisukoht: „RMK on seisukohal, et Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel peab olema arvestatud RMK põhiülesande täitmise võimalikkusega ja erinevad riigi maale seatavad maakasutuse või metsade majandamise piirangud peavad olema neis dokumentides kajastatud ja põhjendatud.”

			perspektiivis.																			
			Olete oma kirjaga 29.09.2021 nr. 7-1/11-175 teavitanud Riigimetsa Majandamise Keskust, et on valminud Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu. Oleme nende eelnõudega tutvunud ja avaldame järgmist: 1. Palume eemaldada väärtuslike põllumaade hulgast RMK halduses oleva maa osas järgmistel katastriüksustel toodud väärtusliku põllumaa alad: 66001:004:0293; 66001:003:0090; 66001:004:0173; 24801:001:1200; 66001:001:0389; 66001:005:0344; 66001:001:0207; 66001:001:0266; 66001:005:0375; 66001:004:0168; 66001:001:0259; 66001:001:0249; 66001:001:0165; 66001:005:0439; 66001:001:0249; 66001:001:0289; 16102:001:0100; 92701:004:0219; 92702:003:0210; 92701:004:0400; 92702:003:0220; 16101:001:0490; 92701:003:0187; 16101:003:0420; 92701:003:0137; 92701:003:0177; 92701:001:0059; 92601:001:0047; 16101:001:0500; 66001:003:0085; 66001:003:0177; 92701:003:0140; 92703:001:1020; 16101:001:0510; 92601:001:0049; 16101:003:0139; 78601:001:0095; 92601:001:0026; ja 92702:001:0440 . Põhjuseks on see, et need alad kas väikesed, asuvad metsamassiivide sees ja on tänaseks metsastunud ning takseeritud metsana. Lisaks palume eemaldada väärtuslike põllumaade hulgast RMK halduses oleva maa osas järgmistel katastriüksustel toodud väärtusliku põllumaa alad: 78701:004:0400 ja 92702:001:0209. Põhjuseks on see, et RMK on rajanud toodud aladele seemla.	Arvestame ettepanekuga ning korrigeerime väärtuslike põllumajandusmaade kaardikihti. Täiendatud 25.01.2022 Katastriüksus 24801:001:1200 asub Jõgeva vallas ning KÜ-d 78601:001:0095 ja 78701:004:0400 Tapa vallas. Katastriüksust 92702:001:0440 ei ole maakatastris registreeritud. Ülejäänud maaüksustelt on väärtuslik põllumajandusmaa eemaldatud.																		
			2. Tuuleparkide teemal teeb RMK järgmised ettepanekud: 2.1. Üldplaneeringu seletuskirja kohaselt nähakse ette tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad. Tuuleparkide rajamise võimalikkus täpsustatakse detailplaneeringu koostamise ning selle mõjude hindamise läbiviimise käigus ning paralleelselt viiakse läbi ka vajalikud alusuuringud. RMK on analüüsinud kui palju RMK alasid jääb üldplaneeringu taristu joonisel näidatud planeeritavatele tuuleenergeetika aladele. Vastavalt joonisele on erinevaid alasid üldplaneeringus kokku 8. RMK alade ligikaudne kogupindalad erinevatel planeeritavatel tuuleenergeetika aladel on näidatud tabelis. Planeeritav tuuleenergeetika ala nr RMK kogupindala alal (ha) <table><tr><th>Planeeritav tuuleenergeetika ala nr</th><th>RMK kogupindala alal (ha)</th></tr><tr><td>1</td><td>41</td></tr><tr><td>3</td><td>133</td></tr><tr><td>4</td><td>41</td></tr><tr><td>5</td><td>193</td></tr><tr><td>6</td><td>19</td></tr><tr><td>7</td><td>53</td></tr><tr><td>8</td><td>2</td></tr><tr><td>KOKKU</td><td>492</td></tr></table> Märgime, et oleme täna välja töötamas mudelit taastuvenergeetika arendamiseks sobivate alade leidmiseks RMK maal. Seetõttu ei esita hetkel täiendavaid ettepanekuid RMK alade osas, mis jäävad üldplaneeringus toodud planeeritavatele tuuleenergeetika aladele. Pärast analüüsi mudeli valmimist esitame täpsustatud ettepanekud antud alade kohta.	Planeeritav tuuleenergeetika ala nr	RMK kogupindala alal (ha)	1	41	3	133	4	41	5	193	6	19	7	53	8	2	KOKKU	492	Võtame teadmiseks. Selgitame, et ka üldplaneeringu eelnõu käigus esitatud tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivate alade käsitlemist on korrigeeritud, mistõttu on sobilike alade arv ja pindala Väike-Maarja valla territooriumil suurenenud.
Planeeritav tuuleenergeetika ala nr	RMK kogupindala alal (ha)																					
1	41																					
3	133																					
4	41																					
5	193																					
6	19																					
7	53																					
8	2																					
KOKKU	492																					
			2.2. Üldplaneeringu seletuskiri lk. 64 „Juhul kui raadatava ala suurus on üle 100 ha, tuleb õigusaktide kohaselt läbi viia keskkonnamõju hindamine”. Teeme ettepaneku täiendada antud punkti järgmiselt: „RMK aladel, mis jäävad üldplaneeringus näidatud planeeritavatele tuuleenergeetika aladele on tuulepargi ehituse ajal lubatud metsa raadamine ehituseks vajalikus mahus ja ulatuses eelneval kokkuleppel RMK-ga. Pärast tuulepargi valmimist on RMK-l õigus RMK aladele jäävatel tuulepargi aladel jätkata majandataval metsamaal metsa majandamist.”.	Tingimus on üldplaneeringu seletuskirjast välja jäetud.																		
			3. Maakasutuse juhtotstarbe all palume selgitust järgmiste katastriüksuste osas:	3.1 Selgitame, et maakasutuse juhtotstarvete																		

			3.1. Tootmise maa-ala katastriüksusel 92701:003:0157, kus see on määratud riigimetsamaale. 3.2. Supelranna maa-ala katastriüksusel 92702:004:0940, kus see on määratud riigimetsamaale kaitseala sihtkaitsevööndisse. RMK hinnangul võiks need juhtotstarbed üldplaneeringust eemaldada.	määramisel on tegemist üldplaneeringu täpsusastmega, mis üldjuhul ei jälgi katastriüksuse täpseid piirjooni, vaid ligikaudset ja põhimõttelist asukohta. Eemaldame tootmise maa-ala katastriüksuselt 92701:003:0157. 3.2 Selgitame, et tegemist on Äntu Valgejärve supelranna maa-alaga, mis on juba praeguseks avalikult kasutatav ala, mis on mõeldud inimestele suplemise ja puhkamise võimaldamiseks. Ei arvesta ettepanekuga.
			4. Teeme ettepaneku üldplaneeringu p. 4.2.3. Rohevõrgustik, tingimused rohevõrgustiku toimimiseks üks punktidest sõnastada järgmiselt: „Metsamaa raadamine rohevõrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud v.a. maaparandussüsteemide, tehnovõrkude ja taristu hooldamise ja rajamise korral ning maavara kaevandamise lubadega määratud aladel.”	4. Arvestame ettepanekuga.
			5. Palume hoida RMK-d informeerituna, millistel aladel üldplaneeringu menetluse käigus esitatakse täiendavaid ettepanekuid alal esineva kõrgendatud avaliku huvi kohta.	5. Võtame teadmiseks ja hoiame RMK-d informeerituna KAH alade kohta esitatud ettepanekute osas.
		LÄHTESEISU KOHAD 30.01.2020 nr 3-1.1/274	RMK tänab võimaluse eest esitada oma seisukohti Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu juurde. Ühtlasi anname ka teada, et soovime olla kaasatud ka järgnevates Väike-Maarja valla üldplaneeringu koostamise etappides. Materjalid ja teated palume elektrooniliselt saata e-kirjaga aadressile rmk@rmk.ee. Samuti palume saata aadressile rmk@rmk.ee MapInfo formaadis üldplaneeringu digitaliseeritud kaardikihid nende valmimisel.	Arvestame ettepanekuga edaspidises üldplaneeringu koostamise protsessis.
			RMK on seisukohal, et Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel peab olema arvestatud RMK põhiülesande täitmise võimalikkusega ja erinevad riigi maale seatavad maakasutuse või metsade majandamise piirangud peavad olema neis dokumentides kajastatud ja põhjendatud.	Nõustame esitatud ettepanekuga. Lähtuvalt planeerimisseadusest ning haldusmenetluse seadusest peavad kõik üldplaneeringus seatud tingimused olema põhjendatud. Märgime aga, et üldplaneering ei sea üksnes piiranguid. Üldplaneeringu esimene ja kõige olulisem eesmärk on eelduste loomine omavalitsuse ruumilise arengu kavandamiseks ja omavalitsuse kui terviku tasakaalustatud arenguks. See tähendab nii majandustegevuse edendamist, kuid vajadusel ka piirangute seadmist näiteks loodusväärtustest lähtuvalt.
			Samuti palume üldplaneeringu seletuskirjas ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes esitada metsamaale kavandatud mittemetsamajanduslikel eesmärkidel teostatavate tegevuste osas alternatiivide võrdlused, sh käsitledes ka metsamajanduslikku tegevust.	Üldplaneeringu lahendus koostatakse lähtuvalt omavalitsuse ruumilise arengu vajadustest. Sellest põhimõttest lähtuvalt käsitletakse üldplaneeringus ka metsamaad. Lähtuvalt planeerimisseadusest ning haldusmenetluse seadusest peavad kõik üldplaneeringus seatud maakasutus- ja ehitustingimused olema põhjendatud, kuid üldplaneeringu koostamise käigus on ebaotstarbekas eeldada kõigi võimalike tegevuste detailset läbikaalumist, mis mingil alal võiks kõne alla tulla.
			RMK teeb, olles RMK poolt majandatavate metsade osas vastutavaks isikuks, ettepaneku täiendada keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet, sh sotsiaal-majanduslikku hinnangut, peatükiga, mis puudutab üldplaneeringuga määratud puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike ja asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest	Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu koostamise, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel, arvestades

			või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsade majandamist ja nende metsade uuendamist vastavalt metsaseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud piirangutele.	üldplaneeringu täpsusastet. Märgime, et üldplaneeringu lahendus peab otse loomulikult vastama kõigile seadustele ja teistele õigusaktidele, kuid planeerimisprotsessis on kohalikule omavalitsusele antud ulatuslik kaalutusõigus, sh metsade majandamisele tingimuste seadmisel.
			Üldplaneeringus, sh selle seletuskirjas palume märkida RMK poolt majandatavate metsade osas, et lubatud on kõik raieliigid, kusjuures detailsed kavad puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike ja asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud aladel kasvavate metsade majandamiseks ja uuendamiseks koostatakse koostöös kohaliku omavalitsusega, arvestades metsade olemist, nende kasvutingimusi, vanuselist jagunemist ja neile aladele planeeritavat metsade olemist ja koosseisu pikemas perspektiivis.	Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu koostamise, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel, arvestades üldplaneeringu täpsusastet. Lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse etapis ei ole otstarbekas konkreetseid seletuskirja sõnastusi kokku leppida, kuna need tekivad planeeringu koostamise käigus, sh koosmõjus teiste tegevustega, KSH tulemustega ning avalikkuse, omavalitsuse ja ametiasutuste koostöös.
	Elering AS	EELNÕU <i>5.11.2021</i>	1. ÜP seletuskirjas ptk 5.2.1 Elektrivarustus on lause: „Tiheasustusaladel viiakse olemasolevad õhuliinid maasse.” Elering rekonstrueerib Väike-Maarja vallas olemasolevaid liine olemasoleval kujul ehk õhuliinidena. Palun korrigeerige seletuskirja.	1. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
			2. ÜP seletuskirjas ptk 5.2.2.Gaasivarustus palun korrigeerige sõnastust järgmiselt: „Väike-Maarja ja Rake piirkonnas asuvad maagaasi jaotusjaamad ja võrgud’. ,Gaasijaotusvõrguga liitumist kaaluda trassi lähedale jäävatel ettevõtetel jt tarbijatel.’	2. Korrigeerime üldplaneeringu eelnõu lähtuvalt esitatud märkusest.
	OÜ Utilitas Wind	ARVAMUSE ANDMINE <i>17.05.2022</i>	Alljärgnevalt esitame oma arvamused Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõule. ÜP eelnõu peatükis 4.2.3. Rohevõrgustik on esitatud tingimus, mille kohaselt ei ole raadamine rohevõrgustiku aladel üldjuhul lubatud, välja arvatud ...tehnovõrkude ja taristu hooldamise ja rajamise korral. ÜP lahenduses on ette nähtud tuuleenergeetika arendamiseks sobivad alad mh ka rohevõrgustikus ning ÜP eelnõu lk 65 on öeldud, et tuulepargi või üksiktuuliku kavandamisel rohevõrgustiku alale tuleb hinnata mõju võrgustiku sidususele ja toimimisele. Märgime, et rohevõrgustikku, mis on suures ulatuses metsa-alad, tuuliku rajamine ei ole võimalik ilma mingil määral metsa raadamiseta. Sellest tulenevalt on need kaks tingimust omavahel vastuolus. Seega teeme ettepaneku täiendada ptk 4.2.3 Rohevõrgustik järgnevalt - raadamine on lubatud lisaks tehnovõrkude ja taristu ka <u>rajatiste (nt tuulegeneraatori) ehitamiseks</u>.	Arvestame ettepanekuga ning täiendame ÜP tingimust järgmiselt: <i>„Raadamine rohevõrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud, välja arvatud maaparandussüsteemide, tehnovõrkude ja taristu hooldamise ja rajamise korral, maavara kaevandamise lubadega määratud aladel ning <u>rajatiste (sh elektrituuliku) ehitamisel</u>. Raadamine on lubatud juhul, kui on tagatud rohevõrgustiku toimimise ja sidususe säilimine. Sidususe säilimiseks vajalikud tingimused määratakse DP koostamise käigus rohevõrgustikule avalduva mõju hindamise tulemusena (välja arvatud kaitsevööndiga ehitise korrashoiuks vajalike nõuete täitmiseks)“.</i>
			ÜP eelnõu peatükis 4.2.3. Rohevõrgustik on esitatud tingimused tugialadel. ÜP eelnõu kohaselt ei vähendata tugialadel LKS tulenevat ranna või kalda ulatust või selle ehituskeeluvööndit. Märgime, et ranna või kalda ehituskeeluvööndi eesmärgiks on eelkõige tagada rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilimine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning rannal ja kaldal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõu kohaselt on lubatud tuulegeneraatorite rajamine mh rohevõrgustiku aladele, mida läbivad ka veekogud, millel on piirangu (sh ehituskeelu)vööndid. Tuulegeneraatori puhul võib hetke määratluse kohaselt (RaM-i ja MKM seisukoht tuuleenergeetika ümarlaual 10.05.2022 hoonestusala määramiseks, mille kohaselt tuulegeneraatori hoonestusalaks on kogu tuuliku horisontaalprojektsioon) ulatuda tuuliku labad ehituskeeluvööndisse ning see tähendaks ehituskeeluvööndi vähendamise vajadust. Üle veekogu piiranguvööndi ulatuvad labad ei põhjusta aga mingit negatiivset mõju veekogu seisundile (KeA seisukoht tuuleenergeetika ümarlaual 10.05.2022). Tuulegeneraatori rajamine ehituskeeluvööndisse võib avaldada negatiivset mõju ainult tuuliku vundamendi rajamisel.	Ettepanekuga arvestatud osaliselt. Tuuliku vundament ei tohi jääda EKV-sse. Samas tuulikutelabade EKV-sse ulatumine ja selle mõju tuleks välja selgitada igal konkreetsel juhul ning teha koostööd ametiasutustega (sh Keskkonnaametiga). Tingimust täiendatud järgmiselt: <i>„Tugialadel ei vähendata looduskaitseadusest tulenevat ranna või kalda ulatust või selle</i>

			<u>Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku ÜP eelnõu ptk 4.2.3 lisada erisus nt järgmises sõnastuses Tugialadel ei vähendata LKS tulenevat ranna või kalda ulatust või selle ehituskeeluvööndit, va rajatiste (nt tuulegeneraator) ehitamisel.</u>	<u>ehituskeeluvööndit (va elektrituuliku labade ulatumisel ehituskeeluvööndisse)".</u>
			<u>ÜP eelnõu lk 61 kohaselt on Väike-Maarja vallas kõige suurem taastuvenergeetika arendamise potentsiaal bio- ja kombijaamadel</u> sümbioosis energiakuluka tootmisega. Me ei saa sellise määratlusega paraku nõustuda. Nimelt on Väike-Maarja vald läbi ÜP leidnud mitmeid märkimisväärse suurusega alasid tuuleenergeetika arendamiseks, mida on võimaldanud ühelt poolt KaM-i leevenevad kõrguspiirangud, head eeldused põhivõrguga liitumiseks ja teisalt tuuleenergeetika areng. Kaasaegsed tuulikud on kõrgemad ja võimsamad, mistõttu on neid võimalik paigutada rannikust eemale, kus tuulekiirus on kõrgematel kõrgustel suurem, saavutades seeläbi isegi oluliselt suuremat toonangut. Viimasel ajal kõrgustesse kerkinud elektri hinnad, üldine oht energiaga varustatusele, vene kütustest loobumine ning vajadus tagada riigi julgeolek ja elektrienergia kättesaadavus soodsamatel tingimustel – seda ei lahendata Eestis bio- ja kombijaamade abil ning kindel vajadus on arendada ka tuuleenergeetikat maismaal. <u>Seega teeme ettepaneku märkida ÜPs, et ka maismaa tuuleparkidel on oluline taastuvenergeetika potentsiaal Väike-Maarja vallas.</u>	Arvestame ettepanekuga ja täiendame ÜP seletuskirja järgmiselt: <i>„Taastuvenergeetika arendamiseks on Väike-Maarja vallas kõige suurem potentsiaal bio- ja kombijaamadel sümbioosis energiakuluka tootmisega ning maismaa tuuleparkidel“</i>
			ÜP ptk 5.2.8.1 Tuuleenergia on esitatud loetelu puhvritest, mis välistavad tuuleenergeetika tootmiseks võimalikud alad: o Puhervööndi ulatus 600 m, kui (kavandatava) looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on linnuliikide kaitse. KeA koostatud soovitusel maismaa tuuleparkide kavandamiseks on esitatud analoogne tingimus, mille kohaselt on kaitseala, hoiuala jms puhver kaitstava ala piirist 600 m, kui ala kaitse-eesmärgiks on linnuliikide kaitse. Seda aga juhul, kui ükski teine kriteerium (st konkreetse liigi või liigirühmaga seotud kriteerium) ei ole rangem. Teeme ettepaneku viia Väike-Maarja valla ÜP lahendus KeA koostatud soovitustega kooskõlla. Nimelt on juhtumeid, kus kaitseala kaitse-eesmärgiks on nt metsis ning kaitsealal paikneb metsise vms linnuliigi elupaik. Metsisele on juba määratud 1000 m puhver tema elupaigast ning täiendav 600 m puhver kaitseala piirist ei ole enam seega otstarbekas. <u>Seega teeme ettepaneku arvestada KeA ettepanekut ning vastavalt korrigeerida ning analüüsida üle Väike-Maarja ÜP eelnõus esitatud tuuleenergeetika arendamiseks sobivad alad.</u>	Täpsustasime sõnastust järgmiselt (kursiivis tekst): <i>„Kaitse- ja hoiualadel, Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadel, püsielupaikades ning nende puhervööndites. Kaitstavate alade puhul, mille kaitse-eesmärgiks ei ole linnud ega nahkhiired, on puhervööndi ulatus 100 m. Kui kaitse-eesmärgiks on nahkhiired või linnud, on puhervööndi ulatus 600 m, va juhul, kui alal esineb linnuliik, mille liigikaitse puhver on suurem. Sellisel juhul rakendub konkreetse liigi puhver. Püsielupaikade puhul rakendub liigipõhine puhver“.</i> Selgitame, et puhervööndeid omavahel ei liideta. Meie hinnangul ei ole vaja ruumianalüüsi uuesti teha, sest kaugus kaitsealast (mille kaitse-eesmärgiks on linnuliigi kaitse) ei saa olla väiksem kui 600 m.

		ÜP eelnõu lk 64 on esitatud tingimus, et tuulepargi kavandamisel tuleb välistada ebasoodne mõju kaitstavatele loodusobjektidele ning esitatud loetelu konkreetsete liikide ja puhvervööndite osas: o Metsise elupaiga või püsielupaiga läheduses ja mängualadest 3000 m ulatuses. Teised analoogsed tingimused samas loetelus on nt kassikaku elupaiga läheduses, sookure koondumisalade lähedus jne. Seega on ebaproportsionaalne määrata metsise puhul 3000 m uuringualaks, kui nt KeA esitatud soovitude puhul on välistatud metsisele mõju 1000 m kaugusel tuulepargist. Seega teeme ettepaneku mitte tuua välja konkreetsetes ulatuses uuringuala, mille ulatuses tuleb läbi viia vastav uuring, vaid lähtuda DP raames läbi viidavatest KSH tulemustest. Nt metsise puhul on olulisem elupaikade sidusus ning võimalik müra häiring ning see mõju võib olla nt 1 km, 600 m või 3,5 km kauguses. Metsisemängude ja oluliste elupaikade väljaselgitamine, neile mõju vältimine või leevendamine toimub DP KSH raames, mille käigus määratakse koostöös ekspertidega vajalik uuringuala. o Kaitstavate kalaliikide elupaikade läheduses – maismaatuulepargil ei ole olulist negatiivset mõju kaitstavatele kalaliikidele. Seega selguse huvides pigem tuua siia tingimus ehitamiseks ranna- või kalda piirangu (sh ehituskeelu)vööndis. o Teeme ettepaneku lisada tingimus, et DP KSH raames võimalusel kaaluda ka linnustikule (või loomastikule) kompenseerivate meetmete rakendamist (nt metsisele soodsate elupaikade loomist võimalikust tuulepargist eemal jne).	1) Arvestame ettepanekuga. Eemaldame ÜP seletuskirjast ette antud uuringuala ulatuse ning asendame tingimusega: <i>„DP koostamise staadiumis tuleb inventeerida metsise elupaigad, kindlaks teha elupaikade omavaheliseks siduseks vajalikud alad (metsise elupaigakasutuse uuring) ja hinnata kaasnevaid mõjusid. Tuuleparkide rajamise ja tuulepargilahendusega ei tohi ohustada erinevate elupaikade omavahelist sidusust. Uuritavate alade ulatus tuleb kindlaks määrata DP koostamise käigus.“</i> Viidatud KeA seisukoha osas juhime tähelepanu, et selle mõte ei ole, et 1000 m kauguselt on mõjud metsisele välistatud. 1000 m tähendab, et sellelt kauguselt ei avaldu olulist negatiivset mõju elupaigale. 2) Arvestame ettepanekuga ja eemaldame tingimuse ÜP seletuskirjast. 3) Ettepanekuga mittearvestatud. Hüvitusmeetmete teemat käsitletakse vajadusel DP koostamisel lähtuvalt KeHJS-sest tulenevatest nõuetest.
		ÜP eelnõu lk 64 on toodud tingimus: o Tuulepargi või üksiktuuliku kavandamisel tuleb arvestada töös „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ toodud soovitudega tuuleparkide rajamiseks vajalike eeluuringute läbiviimise ja tuuleparkide rajamise järgselt vajalike järeelseire meetodite (nt 3D radaruuringute vajadus, uuringute kestus ja perioodid jt) kohta. Siinkohal märgime, et 14.04.2022 Tuuleenergeetika ümarlaual selgitas KeM-st Mariliis Paal, et üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs on üldine dokument ning kohapealsed detailsed uuringud on kindlasti täpsemad. Mistahes üle-eestiline uuring ei saa oma täpsusastmelt olla võrreldav DP KSH raames läbi viidava (linnustiku) uuringuga ning DP menetluses tuleks eelkõige keskenduda just asukohaspetsiifilisele mõjude hindamisele. Vastupidine arusaam on ilmselgelt PlanS ja KeHJS-iga vastuolus ning etteulatuvalt ei saa planeeringulahendust sõltuma panna KSH välistest uuringutest. Eeltoodu ei tähenda muidugi, et üleriigilise maismaalinnustiku analüüsiga asjakohases määras arvestada ei võiks ega peaks. Seega ilmtingimata ei pruugi saada arvestada üle-eestilise analüüsiga, vaid pigem peaks see olema toodud soovitusena või täiendava infona.	Selgitame, et alapõhiste uuringute metoodika osas tuleb arvestada maismaalinnustiku analüüsis toodud soovitudega täpsemate uuringute vajaduse, järeelseire meetodite jms osas. Tingimus ei kohusta tuulikuala planeerimisel selle tulemustest lähtuma.
		ÜP eelnõu lk 64 on toodud tingimus: o Juhul kui tuulepargi DP koostamisel leitakse uusi I või II kaitsekategooriasse kuuluvate liikide elupaiku/kasvukohti, tuleb ka nende puhul rakendada puhvreid liikide kaitseks. Siinkohal teeme ettepaneku, et kui DP raames leitakse uusi I või II kaitsekategooriasse kuuluvate liikide elupaiku/kasvukohti, siis ei ole põhjendatud nende puhul koheselt puhvrite rakendamine, vaid võimalikku mõju saab teha kindlaks DP raames teostatavate detailsete uuringute käigus nt linnuvaatluste jms abil. Nt Saarde valla tuulikuparkide P14, P15, P16 detailplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus (planeering kehtestatud 15.04.2020 ning KSH aruanne vastu võetud 22.01.2020) läbiviidud väike-konnakotka uuringu tulemustest1 selgus, et nn Mälgandi väike-konnakotkas (KLO3001589) kasutas pesapuust valdavalt lääne-, edela- ja lõunapoolseid avatud maastikke, vähem põhja pool ning täielikult välditi kirde, ida ja kagu suunda. Sellest järeldusest tulenevalt on P15 arendusalal lubatud elektrituuliku rajamine püsielupaigast ca 500 m põhjasuunas ning mitmekilomeetrine automaatne puhver ei olegi vajalik.	Arvestame ettepanekuga. Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja järgmiselt: <i>„Juhul kui peale üldplaneeringu kehtestamist, tuulepargialade arendamise faasis läbiviidavate uuringute raames tuvastatakse uusi loodusväärtusi (sh tuulepargi poolt potentsiaalselt mõjutatud liikide leiukohti), arvestatakse nendega lähtuvalt konkreetsetest oludest DP koostamise ja KSH läbiviimise käigus.“</i>

			ÜP raames puhvrite kasutamine on KeA andmetel õigustatud juhul, kui ÜP koostamise käigus ei viida läbi detailsemaid linnustiku uuringuid. ÜP kohasele tuulealale teostatakse DP ja selle KSH raames detailsemad uuringud, mida saab arvestada tuulegeneraatorite asukohtade valikul, mistõttu ei ole ÜP koostamisel kasutuses olevad ühetaolised puhvrid tingimata põhjendatud.	
			ÜP eelnõu lk 65-66 on tingimused visuaalse mõju hindamiseks, mis räägivad kohati üksteisele vastu: o Lk 66 - Väärtuslike maastike ja vaadete osas maastikele tuleb koostada maastikuanalüüs, mille eesmärk on välja selgitada tuulikute paigutus, millel on kõige väiksem võimalik mõju maastikule ja vaadetele; o Lk 66 - Tuulikute kavandamisel tuleb kaaluda visuaalse mõju hindamise vajalikkust. Kuna visuaalse hinnangu vajadus sõltub konkreetsest kavandatavast arendusest ja selle asukohast, on see juhtumipõhine kaalutusotsus; o Lk 66 - Tuulikute kavandamisel tuleb hinnata tuulikute visuaalset mõju ning varjutust (koostada varjukaart). Teeme ettepaneku visuaalse mõju hindamise teema kajastamiseks ÜP-s üheselt mõistetavana. Kuivõrd maastikuanalüüsi koostamine ning väärtuslike maastike/vaadetega arvestamine on üks osa visuaalse mõju hindamise protsessist, siis selle eraldi välja toomine ei ole vajalik. Samuti soovime ÜP-s määrata, et visuaalse mõju hindamine teostatakse tuulepargi detailsel kavandamisel ning see ei ole tingimata koha- või arenduse spetsiifiline või valla kaalutusotsus, vaid üks osa koostavast KSH-st. Siinkohal võib ka viidata Eesti Mereala planeeringu protsessi käigus väljatöötatud juhendile ja metoodikale „Meretuulikuparkide arendamise edendamiseks visuaalse mõju hindamise metoodiliste soovitude juhendmaterjal“, kus on palju asjakohast infot, mida saab kasutada ka maismaa tuuleparkide visuaalse mõju hindamisel.	1) Korrigeerime sõnastust järgmiselt: <i>„Väärtuslike maastike ja vaadete osas maastikele tuleb koostada visuaalse mõju analüüs, et hinnata nende sobivust maastikku ning selgitada välja tuulikute paigutus, millel on kõige väiksem võimalik mõju maastikule ja vaadetele. Maastikuanalüüs koostatakse vajadusel, et kindlaks teha ümbritsevas maastikus leiduvad väärtused“</i> 2) Ettepanekuga arvestatud osaliselt ning tingimus on sõnastatud järgmiselt: <i>„Tuulikute kavandamisel tuleb hinnata tuulikute visuaalset mõju ning varjutust (koostada varjukaart). Juhul, kui elektrituulikud paigutatakse metsa või metsaga piirnevale alale, tuleb varjutuse modelleerimisel arvestada ka taimestiku, sh metsaga. Kui varjud langevad eluhoonetele või puhkealale, tuleb hinnata varjutuse häirivust lähtudes kas Eestis kehtivatest õigusaktidest või nende puudumisel asjakohastest Euroopa riikide standarditest. Tuulikud tuleb üldjuhul kavandada selliselt, et eluhoonetel või puhkealadel ei esine häirivaid varjutustasemeid. Kui selle vältimine ei ole võimalik, on tuulikute püstitamiseks vajalik mõjutatud maaomaniku nõusolek.“</i> 3) Vt eelmine punkt.
			ÜP eelnõu lk 66 on toodud tingimus: o Tuulikute kavandamisel tuleb koostada varjukaart. Masti ja pöörlevate labade varjud ei tohi langeda eluhoonetele või puhkealale. Kui varjud langevad eluhoonetele või puhkealale, tuleb tuuliku paigaldamine kooskõlastada naabritega. Esiteks märgime, et Eestis puuduvad varjutuse esinemisele kehtestatud riiklikud normid. Seni on tuuleparkide mõjude hindamisel varjutuse hindamiseks järgitud Saksamaal kehtivat dokumenti, mille alusel loetakse vastuvõetavaks aastas maksimaalselt kuni 30 h või 30 minutit päevas summaarset varjutust ühel hoonestusalal. Samas, Rootsi ja Taani järgivad elamualadel 8 või 10 tunnist reaalset summaarset varjutamise kestvust aasta jooksul. Seega ÜP-s toodud nõue justkui iga varju langemine hoolimata varjutuse reaalsest kestusest aastas tuleb kooskõlastada naabritega, on liialt piirav ning ebaproportsionaalne. Pealegi on Riigikohus korduvalt selgitanud, et kolmandate isikute huve tuleb kaaluda, ent see ei tähenda nende nõusoleku küsimise kohustust ehk sisuliselt vetoõigust (vt nt RKHKo nr 3-18-2022, p 19). Teiseks teeme ettepaneku ÜP seletuskirja täpsustada nii, et varjutuse hindamisel rakendada Euroopas kehtivaid norme, DP käigus viia läbi varjutuse modelleerimine, mida saab edukalt teha nt programmiga WindPro. Kui tuulikud paigutatakse metsa või metsaga piirnevale alale, siis tuleb varjutuse modelleerimisel arvestada ka taimestiku andmestikuga, st metsaga, kasutades nt alusandmetena Corine maakattekaarti. Selgituseks märgime, et mets mõjutab oluliselt varjutuse esinemist ja kestust.	Ettepanekuga arvestatud osaliselt, vt eelmine punkt.
			Teeme ettepaneku ÜP-sse lisada tingimus, et tuulepargi rajamiseks koostatava DP raames tuleb lahendada ka tuulepargi	Arvestame ettepanekuga ning täiendame

			liitumine põhivõrguga.	seletuskirja.
			ÜP eelnõus on kajastamata hübriidjaamade rajamise temaatika. Selgitame, et hübriidjaamade rajamine (tuul, päike, akupank) võiks olla vallas eelistatud ning seda ühelt poolt seetõttu, et see aitaks paremini ära kasutada liitumisressurssi, teisalt on andmed näidanud, et nt tuul ja päike koos rajatuna toetavad teineteist (kui tuul ei puhu, paistab päike ja vastupidi). Kuivõrd ÜP koostatakse 15+ aasta perspektiivis, siis tulevikku silmas pidades peaks ÜP sellist lahendust toetama. Nt kui tuulepargi rajamiseks koostatakse DP, siis sama DP-ga saaks määrata ka alad päikeseenergia/akupanga rajamiseks. Ainult eraldiseisvate päikeseparkide rajamine suurtele maa-aladele ei ole õigustatud, vaid koormab võrku ning toodab elektrit ajal, mil selle järele on kõige väiksem vajadus (eelkõige suvi). Päikeseparkide rajamine oleks õigustatud ainult juhul, kui sellega kaetakse lähedal asuv tarbimine. Suurte maa-alade eraldiseisvate päikeseparkidega hõivamine ei ole tuleviku perspektiivis (nt võrk, maakasutus) otstarbekas.	Ettepanekuga mitteamvestatud. Üldplaneering ei takista hübriidjaamade rajamist. Võttes arvesse ka tänavust olukorda elektribörsil, ei saa kindlalt väita, et vajadus elektri järgi on suveperioodil väike ning päikeseparkide rajamine pole õigustatud. Seetõttu ei ole meie hinnangul ka põhjendatud hübriidjaamade arendajate eelistamine päikeseparkide arendajate ees.
		EELNÕU <i>15.11.2021</i>	OÜ Utilitase prioriteetne ärisuund on teha investeringuid taastuvenergiasse selge sooviga aidata Eesti riigil saavutada oma taastuvenergia eesmärged nii 2030. kui ka 2050. aasta perspektiivis. Utilitas on Eesti suurim taastuvenergia tootja ning meie eesmärk on taastuvenergia portfelli kasvatada. Sellest tulenevalt soovib OÜ Utilitas rajada Eestisse nii tuule- kui päikeseparke ja toota loodussäästlikult elektrienergiat. Alljärgnevalt esitame oma ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõule. 1. Üldplaneeringu ptk 5.2.8.1 Tuuleenergia on esitatud nimekirja tingimustest, kus on tuuleenergia tootmine välistatud. Üldplaneeringu eelnõu kohaselt on Väike-Maarja vallas välistatud tuuleenergeetika arendamine väärtuslikel põllumajandusmaadel, et tagada nende terviklikkus ning funktsionaalne säilimine. Teeme ettepaneku, et väärtuslikud põllumajandusmaad ei oleks üldplaneeringus tingimata välistavaks kriteeriumiks tuuleenergeetika tootmiseks. Tuuleparkide rajamisel säilib valdavas osas maa senine kasutus, vaid otseselt tuulikute juurdepääsuteede, vundamentide ja montaažiplatside alune maa kasutus muutub. Ülejäänud alal säilib olemasolev maakasutus ning jätkata saab mh ka põllumajandusega ning tuuliku ehitamisel väärtuslikule põllumaale ei vähene põllumaa mullaviljakus. Tuulikute teenindamiseks vajaliku taristu (st juurdepääsuteed ja elektriliinid) planeerimisel arvestatakse sellega, et nende rajamine ei raskendaks põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutamist ning tagatakse väärtuslike põllumajandusmaade terviklikkuse säilimine. Lisaks toome välja, et hetkel menetluses olevas ning esimese lugemise läbinud maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus, millega mh töötatakse välja väärtusliku põllumajandusmaa kaitse §35 6 lg 6 p 2 öeldud, et kohaliku omavalitsuse üksus võib lubada väärtuslikule põllumajandusmaale ehitada uue ehitise või sinna laiendada olemasolevat ehitist, kui see on tuule abil elektrit tootev taastuvenergia tootmiseseade. Nimetatud seaduseelnõu seletuskirja kohaselt paigaldatakse tuule abil elektrit tootva taastuvenergia tootmiseseadme (edaspidi tuulepark) üksikud seadmed ehk tuulikud tuulepargi maa-alale kas üksikuna või üksteisest suurtel kaugustel ning tuulepargi maa-ala saab jätkuvalt maatulundusmaa sihtotstarbelisena ehk põllumajanduslikult kasutada. Eeldusel, et tuuleparkide rajamise kohta seatakse üldplaneeringus nii ehk teisiti asjakohased lahendused või tingimused, ei ole tuulepargi paigaldamiseks väärtusliku põllumajandusmaaga seonduvaid täiendavaid kitsendusi seadusega vaja sätestada. Seega on seaduse jõustumisel väärtuslikele põllumajandusmaadele lubatud rajada tuuleparke ning hetkel koostatav üldplaneering läheb nimetatud seadusega vastuollu. Lisaks märgime, et üldplaneeringu KSH aruande ptk 7.9 Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale on toodud, et „ÜP lahenduse kohaselt võib põhjendatud juhul VPM-ile kavandada ka ehitisi (nt taastuvenergialahendusi, sh kaaluda tuuleparke), kuid sel juhul tuleb kavandamise etapis tagada väärtusliku põllumajandusmaa väärtuse ja põllumassiivi terviklikkuse säilimine, hinnata kaasnevaid mõjusid ning maakasutuse muudatust põhjendada.“ Oleme KSH ekspertide hinnanguga nõus ning teeme ettepaneku see tingimus viia kooskõlla ka üldplaneeringu eelnõu ptk 5.8.2.1 ning vastavalt korrigeerida tuuleenergia tootmiseks sobivate alade piire joonistel.	1. – 3. Täname ettepanekute eest. Oleme seisukohal, et tuuleparkide kavandamiseks täiendavate alade avamine Väike-Maarja üldplaneeringuga nõuab laiemat käsitlust koostöös omavalitsuse ning erinevate tuuleparkide arendamisest huvitatud arendajatega. Teavitame üldplaneeringu koostamise käigus huvitatud isikuid arutelu toimumise ajast eraldi kirjaga.
			2. Veel on üldplaneeringu eelnõus toodud, et „valla hinnangul ei ole võimalik tagada rohevõrgustiku säilimist ning sidusust rohevõrgustiku aladel tuuleparkide ning nendega kaasneva tehnilise taristu rajamisel. Sellest tulenevalt on välistatud tuuleenergeetika arendamine rohevõrgustikus.“ Palume siinkohal vallal täpsustada, millel see hinnang põhineb? Üldplaneeringu eelnõuga koos on avalikustatud ka Rõhevõrgustiku analüüs, kuid selle analüüsi käigus ei ole hinnatud tuuleparkide mõju rohevõrgustiku aladel. Samuti on ÜP KSH ptk 7.5 Mõju rohevõrgustikule öeldud, et „Tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobivad alad on Väike-Maarja vallas määratud selliselt, et need ei kattuks rohevõrgustikuga. Seega ei põhjusta tuuleenergeetika arendamine negatiivseid mõjusid rohevõrgustiku sidususele ega toimimisele“. Seega ei ole ÜP ega selle KSH raames teostatud hinnangut, kas, kus või kuidas võiks tuuleenergeetika arendamine mõjutada rohevõrgustiku toimimist ning seega puuduvad objektiivsed põhjendused sellise tingimuse seadmiseks. Märgime, et KeA poolt koostatud maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitud nende planeerimise	

			kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes (seisuga 28.06.2021) on toodud, et vältima peaks tuulikuparkide planeerimist rohevõrgustiku riikliku tähtsusega tuumaladesse ja koridorisse ning hinnata vähemalt üldtasemel tuulepargi (parkide) mõju rohevõrgustiku toimimisele. Hetkel ei tule üldplaneeringu eelnõust välja, kus asuvad Väike-Maarja vallas riiklikult tähtsad rohevõrgustiku tuumalad ja koridorid, samuti ei ole teostatud hinnangut, kui tuulepargid asuksid ka rohevõrgustikus. Märgime, et tuulikud paigutatakse üksteisest minimaalselt ca 550 m kaugusele, neid ei tarastata ning seega oluline oht rohevõrgustiku koridoride läbilõikamiseks puudub. Juhul, kui tuulik paigutatakse metsamaale, siis raadamisele läheb ainult ca mõne ha suurune ala, mis on võrreldes rohevõrgustiku tuumala pindalaga marginaalne ja seega võib öelda, et ei vähene oluliselt ka looduslike ja poollooduslike alade osatähtsus rohevõrgustiku alal. Teeme ettepaneku, et rohevõrgustikku tuulikute rajamine on kaalutusotsusega ning vajalik täpsustada edasises detailplaneeringu etapis, mille raames viiakse läbi täpsemad linnustiku /loomastiku uuringud. Meie ettepanek sõnastuseks on järgmine: „Elektrituulikute rajamine rohelise võrgustiku alale ei tohi oluliselt kahjustada rohelise võrgustiku toimimist ja sidusust. Elektrituulikute rajamisega kaasnevat mõju rohelise võrgustiku alale tuleb hinnata konkreetsetes arenduspiirkonnas detailplaneeringu koostamise käigus.“ Lisaks palume korrigeerida ka vastavalt tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade piire joonistel.	
			3. Kolmanda tingimusena on üldplaneeringu eelnõus toodud, et tuuleenergeetikaks välistatud alad on väärtuslike maastike vahetus läheduses (nt Edru voor ja Salla-Emumäe-Tammiku). Kuivõrd üldplaneeringu käigus ei ole teostatud visualisatsioone võimalike tuulikute asukohtadest ning hinnatud vaateid, siis on sellise tingimuse seadmine ilma täiendavate uuringuteta põhjendamatu. Visuaalse mõju hindamiseks tuleb teha erinevatest vaatepunktidest kvaliteetsed visualisatsioonid, mille tulemusel saab hinnata muutusi maastikus ning nende olulisust vaataja suhtes. Teeme ettepaneku lisada üldplaneeringusse tingimus, et DP käigus tuleb teostada visuaalsete mõjude hindamine, sh visualisatsioonid, mille abil saab välistada negatiivse mõju väärtuslikele maastikele. Palume korrigeerida ka vastavalt tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade piire joonistel.	
			4. Tunnustame Väike-Maarja valda, et olete üldplaneeringuga leidnud mitmeid asukohti tuuleenergeetika arendamiseks ja aidanud seega omalt poolt oluliselt kaasa taastuenergia arengule. Veel lisame, et hetkel on Riigikogus menetlemisel ka planeerimiseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega täpsustatakse PlanS § 12 lg 3 sõnastust ja lisatakse lõike lõppu „ning soodustada taastuenergia kasutamist“. Nimetatud muudatuse eesmärgiks on vajadus riigi eesmäärke selgemalt rõhutada, et ruumilises planeerimises tuleb eelistada ja edendada taastuenergia kasutamist, mis on oluline madala süsinikusisaldusega majandusmodelle üleminekuks. Taastuenergia arendajatena kinnitame, et eelpool nimetatud ettepanekutega arvestamine üldplaneeringus on sektori arengule vajalikud ning aitavad kaasa Eesti riigi võetud ambitsioonikatele eesmärkidele, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja Nõukogu taastuenergia direktiivist (EL) 2018/2001.	4. Teadmiseks võetud.
	EELK Simuna Siimona ja Juuda Kogudus	EELNÕU <i>e-kiri</i> 21.12.2021	EELK Simuna Kogudus teeb ettepaneku viia sisse Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõus Tuuleenergiat käsitlevasse peatükki 8.2.8.1 järgmised muudatused: Tuuleenergia tootmiseks välistatud alad: 1) Asendada eelnõu tekst „Elu- või ühiskondlikule hoonele lähemal kui 1000 m“ järgmise tekstiga: „Elu- või ühiskondlikule hoonele lähemal kui 750 m. Juhul kui elu- või ühiskondliku hoone aluse maa omanikega, kes jäävad elektrituuliku mõjuraadiusesse, on saavutatud kokkulepe, ei esine olulisi visuaalseid häiringuid, müra ei ületa lubatud normtasemeid või infraheli lubatud piirväärtusi, siis on võimalik minimaalset distantssi vähendada kuni 500 meetrini.“	1) Arvestame ettepanekuga osaliselt. Täiendame seletuskirja selliselt, et tuuleenergia tootmiseks on välistatud elu- või ühiskondlikule hoonele lähemale kui 700 m jäävad alad.
			2) Väärtuslikel põllumaadel võiks siiski võimaldada ka tuuleenergeetika arendamist teatud tingimustel: - tuulikute arvu määramine hektari kohta, - tuulikute asukoha määramine põllumassiivi suhtes (põllumaade äärealadele võiks ju tuulikuid rajada). Põhjus seisneb selles, et üks tuulik võtab enda alla ca. 3000 m² maaala, millest omakorda suuremat osa on võimalik kasutada põllumaana ka edaspidi. Seega jääb suurem osa maaalast põllumaana kasutatavaks ka tuuleenergeetika arendamisel. Eesmärk on vältida maaomanike ja tuuleenergeetika arendajate võimaluste liigset kitsendamist.	Arvestame ettepanekuga, et tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivate alade hulgast ei ole välistatud väärtuslikud põllumajandusmaad.
			3) Jätta eelnõust välja tekst „Valla hinnangul ei ole võimalik tagada rohevõrgustiku säilimist ning sidusust rohevõrgustiku aladel tuuleparkide ning nendega kaasneva tehnilise taristu rajamisel.“	Arvestame ettepanekuga, et tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivate alade hulgast

			Sellest tulenevalt on välistatud tuuleenergeetika arendamine rohevõrgustikus.” Põhjus seisneb selles, et tuulikud ja vajalik taristu ei vaja ala piiramist ega tarastamist ning seetõttu säilib ka tuulepargi rajamisel loomade vaba liikumine ja rohevõrgustiku sidusus.	ei ole välistatud rohevõrgustik.
	Ühispöördumine	EELNÕU	1. ETTEPANEK (vt Lisa 1): <i>Aavere-Järva-Jaani rohekoridori piiri muutmise ettepanek (Lisa 1) Ettepanek on tehtud rohekoridori ja tuumikala piiride muutmiseks, lähtuvalt praegusest maakasutusest (uus piiriettepanek märgitud lisas 1 punase joonega, vana piir kustutatud) . Välja on jäetud elamu ning aktiivses kasutuses olev metsamaa. Arvestatud on metsloomade tegelikku liikumist vastavalt Kilti Jahiseltsi vaatlustest ja kogemustest oma jahipiirkonnas .</i>	Oleme ettepanekuga nõus.
			2. ETTEPANEK (vt Lisa 2): Raigu- Pikevere tugiala ja selle piiri muutmise ettepanek (Lisa 2) Ettepanek muuta tugiala korrigeeritud ulatuses rohekoridoriks ning muuta piiri (uus piiriettepanek märgitud lisas 2 punase joonega, vana piir kustutatud). Antud ala on ka maakonnaplaneeringus märgitud kui rohekoridor. Piiriettepanek lähtub põhilistest kaitstavatest loodusobjektidest ning looduses hästi tuvastatavatest piirimärkidest (kraav, tee, siht). Antud kohas ei ole tugiala moodustamine asjakohane, kuna tegemist ei ole suure loodusliku alaga, vaid aktiivses kasutuses olevate metsa-, põllu- ja rohumaadega, mida kasutab kohalik kogukond majandusliku toimetuleku tagamiseks, põllumajandusloomade karjatamiseks ning heina tegemiseks. Antud piirkonna metsaalad on valdavalt kas noorendikud, latiealised metsad või selgusetud alad ning metsakultuurid, kus puuduvad keskkonnakaitseliselt väärtusatud alad. Arvestatud on ka metsloomade tegelikku liikumist vastavalt Kilti Jahiseltsi vaatlustest ja kogemustest oma jahipiirkonnas.	Oleme ettepanekuga osaliselt nõus. Põhjapoolses osas läheks tehtud ettepaneku kohaselt rohevõrgustiku koridor liiga kitsaks (ca 130m) ning lõunapoolses osas ulatub ka maakonnaplaneeringujärgne rohevõrgustik kaugemale. Kaitsealused liigid veekogu juures jäävad samuti rohevõrgustikku.
			3. ETTEPANEK (vt Lisa 3): Arvata välja rohevööndist lisas 3 märgitud alad (Lisa 3) (Väljaarvatavate alade piirjooned on märgitud punasega). Tegemist on aktiivses kasutuses olevate metsa-, põllu- ja rohumaadega, mida kasutab kohalik kogukond majandusliku toimetuleku tagamiseks ning maaettevõtluse ja töökohtade säilimiseks. Antud piirkonna metsaalad on suures osas noorendikud, latiealised metsad või selgusetud alad ning metsakultuurid, kus puuduvad keskkonnakaitseliselt väärtusatud alad. Arvestatud on ka metsloomade tegelikku liikumist vastavalt Simuna Jahiseltsi vaatlustest ja kogemustest oma jahipiirkonnas. (Kontaktisik küsimuste korral Raul Vahter tel. 5056076; e-post raul@artiston.ee)	Joonis 1 – arvestame ettepanekuga, sest Vinni vallas on ÜP-ga kavandatud uus RK paralleelselt Väike-Maarja valla piiriga. Joonis 2 – arvestame ettepanekuga osaliselt, muutes RV piiri sujuvalt ja arvestades Vinni valla poolt kavandatud RV alaga. Joonis 3 – mitte arvestatud ettepanekuga, kuna katkestab RV ja kaob sidusus. Joonis 4 – arvestatud ettepanekuga osaliselt. Joonis 5 – arvestatud ettepanekuga osaliselt. Joonis 6 – mitte arvestatud ettepanekuga, kuna katkestab RV ja kaob sidusus. Joonis 7 – mitte arvestatud ettepanekuga, kuna maa-alal asub Simuna loodus-õpperada Joonis 8 – mitte arvestatud ettepanekuga, kuna katkestab RV ja kaob sidusus.
			4. ETTEPANEK: Lisada üldplaneeringus, sh selle seletuskirjas, majandatavate erametsade osas, et lubatud on kõik raieliigid. Sarnase ettepaneku on juba teinud RMK oma metsade osas.	Täiendame seletuskirja ja Lisa 5 järgmiselt: Üldplaneeringuga ei seata täiendavaid piiranguid ja kohustusi majandatavatele metsadele. Lubatud on kõik raieliigid tingimusel, et tagatakse rohekoridoride toimimine ja sidusus arvestades rohekoridoridele seatud tingimusi. Kõrgendatud avaliku huviga RMK majandatavate metsade osas koostatakse koostöös Väike-Maarja vallavalitsusega detailsed kavad, arvestades metsade olemit, nende kasvutingimusi jms.
			5. ETTEPANEK: Lisada Väike-Maarja rohevõrgustik (lisa 5) peatükk 5 Rohevõrgustiku toimimist tagavad tingimused õigusselguse huvides täiendus:	Vt eelmine punkt.

			6. ETTEPANEK: Rohevõrgustiku alal metsa majandamisele üldplaneeringuga täiendavaid piiranguid ja kohustusi (nt metsateatise kooskõlastamine) ei seata. Rohevõrgustiku aladele jäävatele metsadele puudub vajadus seada täiendavaid piiranguid, kuna metsa, kui ökosüsteemi säilimisele ja elurikkusele kehtib juba rida õigusakte, nagu Metsaseadus, Veeseadus, Looduskaitseadus, Muinsuskaitseadus, Metsa majandamise eeskiri jt.	Vt eelmine punkt.
		EELNÕU <i>e-kiri</i> 06.12.2021 Minu Mets MTÜ, Tarmo Vara OÜ, PTP Mets TÜ, Tarmo Läll, Peeter Järvamägi Kivimurru talu, MTÜ Kilti Jahiselts, Artistion OÜ, Viru-Lemmu Metsaselts MTÜ, Lemmu Mets OÜ, OÜ Metsagrupp, Andrus Kiipus, Valga Puu OÜ	Täname valda võimaluse eest olla kaasatud ning juba tehtud ettepanekute osalise arvestamisega. Kuulanud ära 29.11.2021 toimunud avaliku arutelu ettekanded ning tekkinud küsimustele saadud vastused, saadame kirjalikult kohapeal tehtud ning täiendavad ettepanekud. 1. Mitte suurendada MP-ga ettenähtud rohevööndi ala. Põhjendus: Väike-Maarja valla üldplaneeringu KSH-s (p.7.5) on öeldud, et Väike-Maarja vallas on üldine tihedus piisav ja sidusus hea ning olulise võrgustiku toimimist mõjutavaid katkestusi ei esine. Sama ütleb ka Rohelise võrgustiku (p.11): Väike-Maarja valla rohevõrgustiku sidusus on suhteliselt hea ja funktsioneerimine on tagatud. Enamus kaitsealad on hõlmatud rohevõrgustiku koosseisu. Seega puudub reaalne vajadus juba olemasoleva rohevõrgustiku ala suurendamiseks.	1. Tuginedes planeerimisseadusele (edaspidi PlanS) ei ole võimalik ettepanekuga arvestada järgmistel põhjustel: - PlanS alusel on maakonnaplaneeringu (edaspidi MP) üheks ülesandeks rohevõrgustiku (edaspidi RV) toimimise tagamiseks üldiste kasutustingimuste määramine ning üldplaneeringu (ÜP) üheks ülesandeks on RV kohapõhine ülevaatamine ja täpsustamine ning tingimuste määramine. Tegemist on eritasandiliste planeeringutega, millel on erinevad täpsusastmed. Tulenevalt eelnevast tuleb ÜP-ga täpsustada MP-s toodud RV piire ning üldiseid kasutustingimusi. - ÜP-ga täpsustatakse planeeringule vastavas täpsusastmes RV alasid. Maakonnatasandil määratud sidusus säilitatakse, mida toetab kohaliku tasandi võrgustik. ÜP-ga kavandavad RV muudatused on seotud peamiselt RV sidususe tagamiseks rohekoridoride laiuste ja tuumalade piiride korrigeerimisega ning neid on täpsemalt kirjeldatud ÜP Lisas 5 „Väike-Maarja valla rohevõrgustik“. ÜP koostamisel tuvastati ebakõlad maastiku ja RV sobivuses ning lokaalsed puudused võrgustiku sidususes, näiteks võrgustikku lõikavad infrastruktuuriobjektid. ÜP koostamise protsessis korrigeeriti RV elementide piire arvestades maastiku iseloomu. RV alade servadest lõigati välja põllumajandusmaid, asustusalasid ja muid võrgustikku vähemsobivaid alasid ning samal ajal laiendati rohealasid loodusmaastike (valdavalt metsade) arvelt. Võrgustikku liideti ka kaitstavaid alasid ja kaitstavate liikide elupaiku ning Natura elupaigatüüpe. Võrgustiku sidususe parandamiseks loodi kohalikul tasandil uusi ühendusi rohealade vahel. Põhjendused muudatuste ettepaneku osas on toodud ÜP lisamaterjalis Rohevõrgustiku analüüs p.4 Rohevõrgustiku muudatuse ettepanekud.
			2. Mitte seada täiendavaid piiranguid rohevööndisse jäävatele metsaaladele. Põhjendus: Metsa majandamist reguleerivad Metsaseadus, Looduskaitseadus, Veeseadus, Ehitusseadustik, Metsa majandamise eeskiri ja rida teisi õigusakte. Kaitstavate liikide või elupaikade ning muude loodusväärtuste säilimist reguleeritakse erinevate kaitse-eeskirjade, kaitsekorralduskavade jm õigusnormidega, mis kõik on metsaomanikule metsa majandamisel kohustuslikud. Täiendavate piirangute seadmine nõuab täpset kirjeldust, mida eelnevad õigusaktid juba ei taga. Piirangute seadmisele on tähelepanu juhtinud oma kirjas ka KeA, viidates asjaolule, et iga kitsendus peab olema põhjendatud,	2. Tuginedes PlanS-ile ei ole võimalik ettepanekuga arvestada, kuna (ÜP) üheks ülesandeks PlanS alusel on RV toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine. Sealjuures peab ÜP lahendus vastama ka teistele seadustele ja õigusaktidele. Seega tuleb ÜP-ga seada

			proportsionaalne ja üheselt mõistetav (arusaadav, sh kinnisasja omanikule). Nimelt võib nõuda õiguspärase, kuid isiku põhiõigusi või -vabadusi erakordselt piirava haldusakti või halduse toiminguga tekitatud varalise kahju hüvitamist õiglates ulatuses (riigivastutuse seaduse § 16 lg 1). Metsade majandamisele on võimalik läbi planeeringu seada kitsendusi, kuid see nõuab maaomaniku nõusolekut.	kitsendused RV aladele, sh ka metsamaadele.
			3. Määrata konkreetset kasutamistingimused rohevõrgustikku jäävatele aladele ning kooskõlastada need maaomanikega, kelle omandit kitsendused puudutavad. Põhjendus: Rohevõrgustiku planeerimise juhendi üheks suuniseks on RV kasutamistingimuste väljatöötamine ja määratlemine. PlanS § 75 lg 1 p 10 kohaselt on ÜP üheks ülesandeks RV toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine. Praktikas võivad enim vaidlusi põhjustada mitte üldisemad kasutustingimused, vaid nendest tulenevad konkreetset piirangud. RV kaitseks mõeldud omandiõiguse piirangute väljatöötamisel on eelkõige oluline tagada see, et need oleksid proportsionaalsed (kohased, vajalikud ja mõõdukad) ning planeeringu kehtestamise järel hõlpsasti rakendatavad. Proportsionaalsed on vaid sellised kitsendused, mis on eesmärgi saavutamiseks võimalikult väheintensiivsed. Piirangute rakendatavus sõltub mõningal määral küll nende sõnastusest, ent suuremas osas siiski sellest, kuivõrd selget käitumisjuhist see endas sisaldab. Ideaalis peaksid piirangud olema seatud sellise täpsusastmega, et konkreetse kinnistu omanik saab planeeringujoonise, planeeringu seletuskirja ja lisadega tutvudes aru, millised tegevused on alal lubatud ja millised mitte. Viimane tagab mh, et KOV saab hiljem kontrollida, kas seatud piirangutest on kinni peetud või ei. Samuti on oluline, et KOV ise või teised haldusorganid saaksid piirangutest ühtmoodi aru hilisemaid haldusakte andes (nt ehitusõigust, raieõigust andes) ning ka ÜP-d üle vaadates. Vältida tuleb selliseid piiranguid, mis seonduvad kas kogu RV, teatud tugiala või koridoriga üldisemalt, ent millest ei ole hõlpsasti arusaadavad, millised piirangud kehtivad konkreetse kinnistu tasemel. Määravaks on seega, milline on kinnistu sihtotstarve ja kuidas kehtestatakse piirangud selle kohast kasutust piiravad. Kasutustingimuste ja piirangute sõnastamisel on kõige olulisem tagada õigusselgus. Riigikohus on oma praktikas selgitanud, et „Õigusselguse põhimõtte kohaselt peab isikul olema võimalik piisava selgusega ette näha, missuguse õigusliku tagajärje üks või teine tegu kaasa toob“ Kohtupraktikas on rõhutatud, et eriti selged peavad olema need normid, millega piiratakse inimeste õiguseid või seatakse neile kohustusi. Praktikas tähendab õigusselguse põhimõtte järgimine RV-sse kuuluvatel aladel kehtivate piirangute määratlemisel eelkõige seda, et vältida tuleks sõnastust, millest ei ole üheselt arusaadav, kas tegemist on soovitusel või konkreetse nõudega. Sellel on tähelepanu juhtinud ka Keskkonnaamet: Palume üldplaneeringu jõustudes saata Keskkonnaametile alade kohta, kus Keskkonnaametil tuleb metsateatiste menetlemisel ja raiete osas otsuse tegemisel arvestada mistahes üldplaneeringuga seatud tingimusi (sh alad, kus tuleb raie kooskõlastada/raiest teavitada). Palume saata kaardifail koos selgitustega, kus milline nõue kehtib. See on vajalik selleks, et saaksime vajalikud alad kanda otse metsaregistrisse üldplaneeringu kitsenduste kaardikihile ja vastavaid tingimusi metsateatiste menetlusel arvestada. Metsade majandamisele seatud kitsedus peab olema kehtestatud väga selgesõnaliselt ja üheselt arusaadavalt kõikidele osapooltele - nii metsaomanikule, kohalikule kogukonnale, kohalikule omavalitsusele kui ka Keskkonnaametile Kooskõlastust nõuab ka Metsaseadus: MS § 231. Keskkonnaseisundi kaitseks määratud metsa majandamine. Planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel võib kohaliku omavalitsuse üksus kokkuleppel maaomanikuga planeeringuga seada piiranguid uuendusraie tegemisel raieliigile ning lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele).	3. Ettepanekuga ei arvestata, kuna tingimused RV aladel määratakse arvestades ÜP täpsusastet. ÜP analüüsib RV sidusust üldiselt. ÜP-ga ei seata piiranguid igale konkreetsele kinnistule eraldi, st piirangud/tingimused on üldised. RV-sse kavandatavad tegevused eeldavad kohaliku omavalitsuse igakordset hinnangut vastavalt ÜP-s toodud üldistele tingimustele, kas kavandatavat tegevust on võimalik realiseerida ilma RV sidusust ja funktsionaalsust rikkumata.
			4. Mitte seada tarastamisel hajaasustuse piirkonnas rohealadele jäävate ehitusõigusega kinnistute pindalalist piirangut, vaid järgida vajadusel üldist 50m ala olemasolu väljaspool tara ulukite vaba liikumise tagamiseks Põhjendus: Rohevõrgustiku planeerimise juhendi üheks suuniseks on RV kasutamistingimuste väljatöötamine ja määratlemine. Näiteks võib ÜP-ga seatavaks kasutustingimuseks olla see, et teatud rohekoridoris, laiusega vähemalt 50 m, peab olema tagatud ulukite vaba liikumine. Hajaasustuse piirkonnas on rohkem tehnikat, laohooneid jm maal elamiseks vajalikku tehnikat, samuti peetakse koeri oma vara kaitseks, kanu, parte jm kodulinde.	4. Kaalume ÜP koostamisel ettepanekuga arvestamist. Tarastamisele seatavad piirangud on vajalikud RV toimimiseks. Muudame RV aladel tarastamisele seatava tingimuse sõnastust: Alade tarastamisel tuleb tagada ulukite vaba liikumine ning koridori sidusus ja toimivus. Arvestatava koridori laius peab jääma vähemalt 100 m.

			Tarastamine ei tohiks seada kitsendavaid tingimusi koduloomade pidamisele ning piirata tehnika valvamist oma territooriumil.	
			Soovime ettepanekutest lähtuvate täiendatud materjalidega tutvuda vähemalt üks nädal enne kooskõlastusringile saatmist. Samuti palume meid jätkuvalt hoida kursis ÜP edasise protsessiga.	Võtame teadmiseks.
	Tarmo Vara OÜ, Artiston OÜ, T.Läll, Ü.Läll	LÄHTESEISU KOHAD 25.02.2020	<i>Kaldirkirjas</i> lisatud vastuskirjas tehtud täpsustused. Maaliste ja linnaliste alade piiride täpsustamine, sh piirkondlike maakasutus ja ehitustingimuste määratlemine, mis arvestaksid kohalike olude, vajadustega ja võimalustega. Loodus- ja kultuurikeskkonna, sh rohevõrgustiku ja väärtuslike maastike ning üksikobjektide säilimise ja väärtustamise tagamine ning selle tarbeks kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine. KSH käigus hinnatakse planeerimisprotsessis avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel üldplaneeringu elluviimisega kaasneda võivaid olulisi mõjusid looduskeskonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile ning varale, koostatakse <i>mõjude sotsiaalmajanduslik analüüs</i> ja tehakse ettepanekuid soodsaima lahendusvariandi valikuks, pakutakse välja ebasoodsate mõjude vähendamise, leevendamise ja põhjendatud juhul heastamise meetmed ning vajadusel seiremeetmed Käesolev VTK on aluseks KSH aruande koostamisele. VTKs märgitakse mõjuhindamise ulatus, üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele ja varale, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku aladele. KSH läbiviimise ajakava sõltub üldplaneeringu koostamise ja menetlemise ajakavast (vt ptk 7). Üldised põhimõtted, mis Väike-Maarja valla üldplaneeringu koostamisel ja selle elluviimisel aluseks võetakse: <i>Pöörata tähelepanu eraomandi puutumatuse tagamisele ja tekkida võivate kitsenduste kohesele ja õiglasele kompenseerimisele vältimaks väikemaaomanike omandist loobumist.</i> Transpordivõrgustiku ja muu infrastruktuuri, sh kohalike teede, raudtee, sadamate ning väikesadamate üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine - selgitada välja tänavate ja maantee kaitsevööndi muutmise vajadus ja sellest tulenevad piirangud ja nende kompensatsioonimehhanism Tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine - analüüsida õhuliinide maasse viimise võimalikkust ja vajalikkust (näiteks tiheasustusega aladel) esmajärjekorras maatulundusmaal Ranna ja kalda ehituskeelu vööndi suurendamine ja vähendamine - vajadusel määratleda ehituskeeluvööndi muutmise põhimõtted - vajadusel ehituskeeluvööndi täpsustamine ja ehitustingimuste täpsustamine Väärtuslike põllumajandusmaade, rohealade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine - vajadusel täiendavate väärtuslike maastike määramine ja nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine, kohese ja õiglase kompensatsioonimehhanismi väljatöötamine Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine - määrata miljööväärtuslikud alad, väärtuslikud kultuurmaastikud ja väärtuslikud üksikobjektid ning näha ette kaitsetingimuste rakendamisel kohene ja õiglane kompensatsioonimehhanism - analüüsida ning määratleda meetmed määratud alade ja objektide väärtustamiseks ja kaitsmiseks, sh määrata miljööväärtuslikel aladel projekteerimis- ja ehitustingimuste andmise aluseks olevad ehituslikud ja arhitektuursed tingimused - vaadatakse üle juba kehtivates üldplaneeringutes miljööväärtuslike aladena väljatoodud alad ning nende vastavus eesmärgile, vajadusel näha ette võimalus tingimustele mittevastavate alade väljaarvamiseks. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste, sh projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste,	Ettepanekutega arvestamist kaalutakse üldplaneeringu maakasutus- ja ehitustingimuste väljatöötamisel.

			maakasutuse juhtotstarbe, maksimaalse ehitusmahu, hoonestuse kõrguspiirangu ja haljastusnõuete määramine. - <i>vältida elamupiirkonna laienemist juba tootmises- või loomakasvatustegevuses maa-alale</i> Asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine - vajadusel määratleda asustust (nt müra, metsatulekahju, tugeva tuule eest) kaitsva metsa alad ning tingimused neil aladel metsa majandamiseks <i>ja töötada välja kohese ja õiglase kompensatsiooni mehhanism piirangutega aladele</i>	
			1. Kommentaar/küsimus Palun esitage oma seisukoht, millisena planeerite tekkivaid kitsendusi tehnovõrkude ja – rajatiste asukohast sõltuvalt (sh metsade majandamisele tekkivaid kitsendusi) ? Kui maaomanikele tekib planeeringu käigus täiendavaid piiranguid, kuidas olete planeerinud saamata jäänud tulu õiglase ja kohese kompenseerimise? 2. Kommentaar/küsimus Palun esitage oma seiskoht, millisena planeerite kitsendusi rohevõrgustikega aladel (sh metsade majandamisele tekkivaid kitsendusi)? Kui maaomanikele tekib planeeringu käigus täiendavaid piiranguid, kuidas olete planeerinud saamata jäänud tulu õiglase ja kohese kompenseerimise? 3. Kommentaar/küsimus Kas planeerite üldplaneeringuga kehtestada täiendavaid piiranguid kaitstavate loodusobjektide näol lisaks olemasolevatele piirangutele? Kui maaomanikele tekib planeeringu käigus täiendavaid piiranguid, kuidas olete planeerinud saamata jäänud tulu õiglase ja kohese kompenseerimise? 4. Kommentaar/küsimus Kui planeeringu käigus kehtestatakse piiravaid kaitse-ja kasutustingimused, siis kuidas olete planeerinud maaomanikele saamata jäänud tulu kohese ja õiglase kompenseerimise? 5. Kommentaar/küsimus Kui planeeringu käigus kehtestatakse piiravaid kaitse-ja kasutustingimusi (pärandkultuuri objekti või kultuuriväärtusliku objekti näol), siis kuidas olete planeerinud maaomanikele saamata jäänud tulu kohese ja õiglase kompenseerimise? 6. Kommentaar/küsimus Kui planeeringu käigus kehtestatakse täiendavaid kitsendusi puhke- ja virgestusalade näol, siis kuidas planeerite maaomanikele saamata jäänud tulu kohese ja õiglase kompenseerimise? 7. Kommentaar/küsimus Palun esitage omapoolne seisukoht, millised oleksid piirangutega alad ning millised oleks vajalikud piirangud? Palun selgitage, kas on vajalik üldplaneeringuga reguleerida metsatulekahju leviku tõkestamiseks või tuleohu vähendamiseks raielankide suurust ja raievanust? Missugused abinõud võetakse kasutusele raievanuse piirangust tuleneda võiva tormikahjustuse ja metsatulekahju tekkimise vältimiseks ning haiguste- ja kahjurputukate leviku tõkestamiseks? Kuidas olete planeerinud täiendavate piirangute kehtestamisel maaomanikule saamata jäänud tulu kohese ja õiglase kompenseerimise? 8. Kommentaar/küsimus Palun esitage omapoolne seisukoht, millised oleksid piirangutega alad ning millised oleks sobivad piirangud või lähtutakse olemasolevatest õigusaktidest? Kas olete planeerinud täiendavate piirangute kehtestamis? Kui jah, siis mil moel toimub maaomanikule saamata jäänud tulu kohene ja õiglane kompenseerimine? Kirjeldada tingimused, millisel juhul on vaja rakendada sundvõõrandamist või sundvalduse seadmist	Kaalume ettepanekutega arvestamist üldplaneeringu koostamise käigus.
	Karo Mets OÜ, Eremka OÜ	LÄHTESEISU KOHAD 21.02.2020	Punktis 5.3. MÕJU LOODUSKEKKONNALE on kirjeldatud erinevad looduskaitse tegevused ning üldiselt planeeritavad tegevused looduskeskonna säilitamiseks ning kaitseks. Metsaomanikena palume üldplaneeringu igas etapis meeles pidada, et kõik piirangud, mis seatakse erametsaomanikele tuleb õiglaselt ning koheselt kompenseerida. Oleme valmis igakülgselt koostööks kõikides metsandust ning looduskaitset puudutavates küsimustes.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamise käigus.
	Vao Agro Osühing	EELNÕU 11.11.2021	1. Väike-Maarja uues üldplaneeringus määratakse ära maakasutuse piirkonnad, tutvudes avalikul väljapanekul olevate materjalidega leidsin, et osad ajaloolised tootmisalad on uue planeeringuga välja jäetud. Põhimõtted, mille alusel on mõningased „kolhoosiaegsed tootmishooned“ jäetud tootmis-alaks, ja mõningad mitte, on raskesti mõistetava. Palun täpsustada, mille alusel määrati osad kolhoosiaegsed tootmishooned tootmise maa-aladeks ja osad mitte?	1. Selgitame, et üldplaneeringuga ei ole hajaasustuses üldjuhul näidatud maakasutuse juhtotstarbeid. See aga ei tähenda, et tootmistevõime elluviimine aladel oleks välistatud. Nendel aladel tootmistevõime kavandamisel tuleb igakordselt hinnata tegevuse sobivust piirkonda ning sellega kaasnevat

				mõjusid. Sobivuse hindamisel tuleb arvestada erinevate üldplaneeringus toodud tingimuste ja soovitustega, sh rohevõrgustiku tingimustega, üldiste ehitustingimustega jmt. Täiendatud 24.01.2022 (ettepaneku tegijat suuliselt teavitatud) Seisukohta muudetud. Selgitame, et üldplaneeringus on kajastatud neid hajaasustuses paiknevaid tootmise juhtotstarbega maa-alasid, kus toimub kas tootmistegevus või on sellel perspektiivi tulevikus. Väiksemaid tootmishooneid, mis ei vaja eraldiseisva maakasutuse määramist ega oma mõju naaberaladele, üldplaneeringu kaardil eraldiseisvalt käsitletud pole.
			2. Ettepanek: Palun lisada tootmise maa- alaks järgnevad piirkonnad: - Karuküüni 66001:003:0141 Väike-Maarja vald, Lammasküla. Antud katastril paiknevad kasutuses olevad laohooned, asub päikesepark. - Laohoone 66001:003:0644 Väike-Maarja vald, Suure-Rakke küla. Kuivatikompleksi osa, taastamist ootav laohoone. - Farmi 92701:004:0094 Väike-Maarja vald, Nõmme küla. Farmi kompleks, potentsiaalne taastuenergia tootmise ala. Joonisel (lisatud kirjale) märgitud helehalli alana. - Lagedi 92702:001:0991 Väike-Maarja vald, Aburi küla. Ajalooline sõnnikupatarei, põllumaaks või metsamaaks taastamine võimatu. Potentsiaalne taastuenergia tootmise ala. Joonisel märgitud helehalli alana.	2. Selgitame, et üldplaneeringuga ei ole hajaasustuses üldjuhul näidatud maakasutuse juhtotstarbeid. See aga ei tähenda, et tootmistegevuse elluviimine aladel oleks välistatud. Nendel aladel tootmistegevuse kavandamisel tuleb igakordselt hinnata tegevuse sobivust piirkonda ning sellega kaasnevaid mõjusid. Sobivuse hindamisel tuleb arvestada erinevate üldplaneeringus toodud tingimuste ja soovitustega, sh rohevõrgustiku tingimustega, üldiste ehitustingimustega jmt. Täiendatud 24.01.2022 (ettepaneku tegijat suuliselt teavitatud) Seisukohta on muudetud ning tehtud ettepanekutega on arvestatud tootmise maa-ala juhtotstarbe määramisel.
	OÜ Thorsen Grupp	EELNÕU 12.11.2021	Taotleme kinnistu 92701:001:0700 osalist sihtotstare muutmist maatulundusmaast mäetööstusmaaks.	Selgitame, et üldplaneeringuga ei ole hajaasustuses üldjuhul näidatud maakasutuse juhtotstarbeid. Ala kasutuselevõtt maavaravaru kaevandamise eesmärgil saab toimuda maapõueseaduses sätestatud korras.
	Eraisik A.Kalson	EELNÕU 16.11.2021	1. Väike-Maarja valla üldplaneeringu eelnõu kohaselt on välistatud tuuleenergeetika arendamine väärtuslikel põllumajandusmaadel. Ettepanek: Mitte välistada tuuleenergeetika arendamise võimalusi väärtuslikel põllumajandusmaadel. Ettepaneku põhjused: • Tuuleenergeetika arendamine väärtuslikel põllumajandusmaadel ei välista väärtuslike põllumajandusmaade jätkuvat kasutamist põllumajanduse eesmärgil. Samuti ei kahjusta tuuleenergeetika arendamine väärtuslike põllumajandusmaade terviklikkust ja funktsionaalsust. Tähelepanuta ei saa jätta asjaolu, et tuulikud hõivavad maast väga väikese osa. Põllumajandustegevus ei ole võimalik üksnes tuulikute ning neid teenindavate rajatiste all oleval maal. Ülejäänud maad on jätkuvalt võimalik kasutada põllumajanduslikul eesmärgil. Lähtuvalt eeltoodust ei ole üldplaneeringus esitatud põhjendused asjakohased ega usutavad (samuti ei ole tõendatud tuulegeneraatorite mõju taimestikule.) Muudes Euroopa Liidu liikmesriikides on laialdaselt levinud tuuleparkide rajamine väärtuslikele põllumajandusmaadele, kusjuures tuulikud ei takista kuidagi nendel maadel põllumajandustegevusega jätkamist (vt näitlikustavat fotot:	1. Täname ettepanekute eest. Oleme seisukohal, et tuuleparkide kavandamiseks täiendavate alade avamine Väike-Maarja üldplaneeringuga nõuab laiemat käsitlust koostöös omavalitsuse ning erinevate tuuleparkide arendamisest huvitatud arendajatega. Teavitame üldplaneeringu koostamise käigus huvitatud isikuid arutelu toimumise ajast eraldi kirjaga.

			https://www.alamy.com/stock-photo-windpark-parndorf-austria-wind-wheels-0458833.html). - Tähelepanu tuleb pöörata ka tegevusvaldkondade proportsionaalsusele valla territooriumi piires. Üldplaneeringus esitatud väide, et Väike-Maarja vald on põllumajanduspiirkond, näitab ilmekalt seda, et valla areng on liialt põllumajanduse poole kaldu. Ülemäära soositakse ühe valdkonna tegijaid (teraviljakasvatajaid), jättes teised nn „vaeslapse kingadesse“. Vald ei tohiks tähelepanuta jätta asjaolu, et Eesti rahva vajadused teravilja osas on ületatud (samas sealha toodetakse Eesti omavajadusest vaid 70 % ulatuses). Suur osa Eestis kasvatatud teraviljast eksporditakse, mis tähendab seda, et puudub reaalne vajadus niivõrd suures mahus väärtusliku põllumajandusmaa järele. Proportsioonis Eesti reaalse vajadusega teravilja järele tuleks kaaluda tuuleparkide rajamise võimaldamist ka väärtuslikele põllumajandusmaadele (laiendades väärtuslike põllumajandusmaade alternatiivseid kasutusvõimalusi). Väärtuslikele põllumajandusmaadele tuuleparkide rajamine ei tohiks olla kategooriliselt keelatud olukorras, kus toimub teravilja ületootmine ning ühiskonnas esineb suur vajadus täiendava elektrienergia järele. - Tähelepanuta ei tohiks jätta ka väärtusliku põllumajandusmaa kasutamise rentaablust/tulusust. Vald ei tohiks põhjendamatult soosida eraomandis oleva väärtusliku põllumajandusmaa kasutamist vähem kasu teenival viisil. Maa kasutamine üksnes põllumajanduslikul eesmärgil ei ole tulus (maade rendihinnad on madalad). Samas võimaldaks teatavas proportsioonis/mahus väärtuslikel põllumajandusmaadel elektrienergia arendamine suurendada maalt saadavat kasu/tulu. Põhjendatuks saaks pidada seega teatavas proportsioonis/mahus väärtusliku põllumajandusmaa alternatiivset kasutuselevõttu tuuleenergeetika arendamise eesmärgil. - Tähelepanuta ei saa jätta asjaolu, et loomakasvatus, sealhulgas seakasvatus on küllaltki energiamahukas valdkond ning olemasolevate energiahindade juures ei ole see enam jätkusuutlik. Kuna aga farmihooned asuvad väärtuslikel põllumaadel, siis sellest tulenevalt tuleks farmide osas teha kindlasti erand ning tagada farmidele (sealhulgas Pandivere seafarmile) võimalus tuulegeneraatori püstitamiseks farmi vahetus läheduses olevale väärtuslikule põllumajandusmaale, eesmärgiga rahuldada farmi enda energiavajadusi, et tagada loomakasvatuse jätkusuutlikkus Väike-Maarja vallas. Lisaks tuleks farmide osas teha erand elu- või ühiskondlike hoonete lähemal asumise osas kui 1000 m. Erandi osas võiks kaaluda näiteks poolte nõusolekut, kui elu- või ühiskondlik hoone on lähemal kui 1000 m. Lisaks saaks farmides üle toodetud energia olla kohalikus külas tarbitav ülekandetasudeta, kuna seda pole vaja kusagile üle kanda.	
	Osäühing SF Pandivere	EELNÕU <i>13.09.2021</i>	Teeme ettepaneku Väike-Maarja vallale üldplaneeringu muutmiseks järgmiselt: Määrata Väike-Maarja valla üldplaneeringuga vallas asuvad järgmised meile kuuluvad kinnistud 92702:001:0211; 92702:001:2661; 92702:001:2662; 92702:001:1732; 92702:001:1751; 92702:003:0290; 92702:003:0130; 92702:003:0040; 92702:003:0240; 92801:001:0553; 92601:001:0156; 92702:004:0058 tuulepargi perspektiiviga (tuuleenergia tootmise) aladeks ja/või määrata eelnimetatud kinnistutele alternatiivne maakasutuse õigus tuuleenergia tootmiseks (tuulepargi asutamiseks). Ettepanekut toetavad järgmised asjaolud: - Elektrienergia kallidus ning sellest tulenev vajadus leida alternatiivseid võimalusi farmi elektritarbe katmiseks/haldamiseks. Eesmärk säilitada maapiirkonnas põllumajanduslikku tootmist. - Eesti tuulekaardi andmetel on eelnimetatud kinnistud maismaa tuulepargi loomise seisukohast perspektiivsed, kuna keskmine tuule kiirus on seal muus mandriosast suurem, vt täpsemalt: http://www.intereuro.ee/eesti-tuulekaart. - Kaitseministeeriumi poolt on tuulepargi loomine nimetatud kinnistutele lubatud, kuna ei sega riiklike radarite tööd. - Tuulepargi loomine ei välista rajatiste ümbruses oleva maa jätkuvat kasutamist põllumajanduslikul otstarbel (juhul, kui on tegemist väärtusliku põllumaaga), mistõttu kombineeritud maakasutus on võimalik. - Tuulepargi loomine eelnimetatud kinnistutele aitab neid perspektiivsemalt väärindada. - Tuulepargi loomine aitab tuua valla eelarvesse täiendavaid rahalisi vahendeid, mille arvelt valla elu edendada. - Tuuleenergia tootmine aitab kaasa ülemaailmsele rohepöördele.	Selgitame, et üldplaneeringuga on tuuleenergeetika tootmiseks määratud põhimõtteliselt sobivad alad konkreetsete kriteeriumide alusel, mis on esitatud üldplaneeringu seletuskirjas. Teie poolt viidatud aladel on peamiseks alaksid tuuleenergeetika arendamiseks sobivate aladena välistavaks kriteeriumiks kaugus elu- või ühiskondlikust hoonest 1 km ning mõnevõrra ka väärtuslike põllumajandusmaade paiknemine. Nende aladele tuuleenergeetika alade kavandamine eeldaks kogu omavalitsuse territooriumile rakendatud kriteeriumide muutmist, milleks ei ole käesoleval ajal alust. Täiendatud 24.01.2022 Planeeringulahendust on muudetud. Tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade hulgast on välistatud alad, mille kaugus elu- või ühiskondlikust hoonest on vähem kui 700 m. Väärtuslikel põllumajandusmaadel ja rohevõrgustikus ei ole tuuleenergeetika automaatselt välistatud.

			Oleme ettepanekuteks ning diskussiooniks avatud.	
	MTÜ Viru-Lemmu Metsaselts	EELNÕU 16.11.2021	1. Muudatuse ettepanek üldplaneeringule. Jätta üldplaneeringu rohevõrgustikust välja Emumäe-Salla-Tammiku ribastruktuur. Põhjendused: 1. Nimetatud ala pole juba arvestatud maakonna planeeringus 2. Roheala asub ca 90% ulatuses eramaadel, keda pole konkreetsest alast teavitatud. 3. Kavandatav roheala seab eraomanikele lisapiiranguid omandi majandamisel: Väiketuulikute kavandamine, päikesepargid, kindlasti hilisem maa- ja metsakasutus. 4. Rohevõrgustiku koridoris tuleb tagada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (lk.15). Küsimus - kes kompenseerib omanikule nende meetmete maksumuse (metsa istutus, hilisem hooldus jne)? Lisaks on planeeritav ala looduses äärmiselt ebaloogiline, kohati jookseb riigimaanteele välja ,siis eemale.	Selgitame, et Emumäe-Salla-Tammiku kavandatavasse ribastruktuuri jääb pärandkooslusi, kultuuriloolisi, ajaloolisi ja looduskaitseks tähtsaid objekte. Tegemist on aladega, mis on olulised nii elurikkusele kui ka inimestele puhkamise- ja harrastuspordi aspektist. Tegemist on rohelise võrgustiku alaga kus on eesmärgiks tagada ühenduste elupaikade vahel, mis hõlbustaks looma- ja taimeliikide isendite liikumist toitumis-, paljunemis- ja puhkealade vahel võimaldades infovahetuse ja levikut. Selgitame, et rohevõrgustiku elemendi jaoks reserveeritud ala ei pea terviklikult ja kohe üldplaneeringu kehtestamise järgselt vastava elemendi kohta kehtestatud nõuete või soovitude järgi kasutusele võtma, st sinna ei pea rajama automaatselt kõrghaljastust vms. Maaomanik võib kasutada reserveeritud ala praegusel katastris registreeritud sihtotstarbel edasi seni kuni ta seda soovib. Rohevõrgustiku osa või haljastu määratlus käesolevas üldplaneeringus ei tähenda avalikku kasutust üldmaana ja haljastu senise sihtotstarbe järgne kasutamine (nt maatulundusmaana) võib jätkuda. Kuid edasiste planeeringute ja projektide koostamisel peab arvestama rohevõrgustiku toimimiseks vajalikke tingimusi. Rohevõrgustiku koridori alal ei ole lubatud rajada loomade liikumist takistavaid piirdeaedu. Kui soovitakse rajada piirdeaedu, võib seda lubada kui on tagatud vähemalt ca 100 m vaba läbipääsuga liikumiskoridori säilimine rohekoridoris. Nõuet kõrghaljastuse olemasolu tagamiseks 70% ulatuses täpsustatakse ning sõnastust korrigeeritakse.
	Eraisik A.Streimann	EELNÕU 17.11.2021	- Esiteks on ühel kaartidest märgitud valesti tootmishoonete alune maa mulle kuuluvatel kinnistutel Sepikoja ja lõunapoolne osa Visiidi kinnistust. Sepikoja on alati olnud karjamaa või rohuma, see on ka maa-ameti kaardilt hästi näha, ilmselt on tegu mingi eksitusega. Visiidi kinnistu lõunapoolne osa on küll täna märgitud tootmishoone aluse maana, aga sooviksin selle muuta tavaliseks tootmismaaks, st. rohuma vms. (lisan joonise). - Teiseks teen siiski ettepaneku mitte määrata erateed, suunaga Koonu-Porkuni, mis läbib minu kinnistut, üldplaneeringuga avalikuks kasutamiseks, vaid kohalikuks kasutamiseks mõeldud teena, nii nagu ka samalaadne tee Koonu küla Rakvere maantee äärses osas (lisan ka vastava kaardi). Nii on olukord ka praegu ja see toimib hästi, pole põhjust seda muuta. Olen aga alternatiivina valmis edaspidi andma vallale teemaaks Sepikoja kinnistu lõunapoolse serva (ka selle kohta tegin ühe joonise) kui vald on sellise vahetusega nõus. See on muidugi pikem protsess, aga võib-olla väärib siiski mõtlemist. Selline muudatus ei häiriks kuidagi tavapäraseid kohalikke liiklejaid. - Kolmandaks tekkis lihtsalt küsimus, kas V-Maarja-Rakvere mnt ääres paiknevat Koonu küla osa (see oli vanasti eraldi küla nimega Pühaküla) ei oleks mõtet määratleda miljööväärtuslikuna? Minu arust on seal üks 19-20. sajandivahetusest paremini säilinud külasid vallas; nii majade kui tervikkontseptsiooni osas.	1. Selgitame, et üldplaneeringuga ei ole hajaasustuses üldjuhul näidatud maakasutuse juhtotstarbeid. See aga ei tähenda, et tootmistegevuse elluviimine aladel oleks välistatud. Nendel aladel tootmistegevuse kavandamisel tuleb igakordselt hinnata tegevuse sobivust piirkonda ning sellega kaasnevaid mõjusid. Sobivuse hindamisel tuleb arvestada erinevate üldplaneeringus toodud tingimuste ja soovitudega, sh rohevõrgustiku tingimustega, üldiste ehitustingimustega jmt. Täiendatud 24.01.2022

				Antud piirkonnas määratud tootmismaa maakasutuse juhtotstarbe piire on korrigeeritud ning eemaldatud Sepikoja ja Visiidi kinnistu lõunapoolselt osalt. 2. Üldplaneeringuga on määratud võimalused, millal omavalitsus võib tee määrata avalikku kasutusse, et tagada juurdepääs kinnisasjale avalikult teelt. Üldplaneeringus on toodud võimalus, mitte kohustus. 3. Omavalitsuse hinnangul ei ole otstarbekas antud ala määratlemine miljöölana, kuna terviklikku ruumistruktuuri vmt väärtust alal ei eksisteeri.
	TMV Green OÜ	ARVAMUSE AVALDAMINE 24.04.2023	Sooviksime teha menetletavasse üldplaneeringusse ühe täiendava muudatusettepaneku ja uurida miks on ÜP-s nõue, et tuuliku kaugus elektriliinist peaks olema vähemalt 300m? Ning kas seejuures tähendab see kaugust mastist mitte labade ulatusest? Kas ÜP-ga määratletud tuule ala sisse peaks mahtuma mast mitte kogu tuulik koos labadega? Vastasel juhul tuleks tuulikuid elektriliinidest tarbetult kaugele rajada. Näiteks 250m-se kogu/tipu kõrguse juures, tuleks 100m-se labaga tuulik viia liinist 400m kaugusele ja seda mõlemal poole liini. See aga tähendaks suuremat auku planeeringu sees ja tuulikute asetus ja maa kasutus ei oleks optimaalne. Seetõttu kas tuulikute kaugusel elektriliinist ei peaks olulisem olema tuuliku tipu kõrgus. Tipu kõrgus jätkaks arendamisel teatud võimaluse optimaalseima lahenduse välja töötamiseks nii, et kui tuulikute tipu kõrgus on 300m asemel hoopis 250m siis ei peaks veel täiendavalt arvestama suuremaid vahekaugusi kui tegelikult vaja oleks. Sest elektriliinide puhul tuleks reeglina arvestada rajatiste tipu kõrgusega. Eelnevalt lähtuvalt teeksin ettepaneku ÜP-sse peatüki „TUULEENERGIA TOOTMISEKS VÄLISTATUD ALAD“ : Kõrgepingeliinile lähemal kui 300 m arvestusega, et vahekaugust arvestatakse tuuliku mastist. Kaalutletud juhtudel, kui tuulikute tipukõrgus on alla 300m võib tuulikuid rajada ka elektriliinile lähemale kui 300m, kuid mitte lähemale kui tuuliku tipu kõrgus (H+0,5D).	Selgitame, et tuuleenergia tootmiseks välistatud alade 300 m puhvertsoon kõrgepingeliinidest on kokku lepitud üldplaneeringu (ÜP) koostamise menetluse raames (sh käsitletud avalikel väljapanekutel ja tuuleenergeetika ümarlaul). 300 m puhvertsoon kõrgepingeliinidest oli kasutusel juba 2021. a lõpus avalikustatud ÜP eelnõu materjalides. Kuna Väike-Maarja valla ÜP on vallavolikogu poolt 09.02.2023 otsusega nr 48 vastu võetud ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne tunnistatud nõuetele vastavaks, siis vallavalitsuse hinnangul ei ole sedalaadi muudatuste tegemine, mis eeldaksid ÜP põhilahenduse täpsustamist ja planeeringumenetluses kooskõlastamise etappi tagasilükkumist, ÜP praeguses menetlusetapis ratsionaalne. Kokkuvõttes ei aitaks oluliselt pikenev planeeringumenetlus kaasa ka riigi poolt seatud taastuvenergeetika eesmärkide täitmisele. Seoses tuuleparkide kavandamiseks põhimõtteliselt sobivate aladega lisame selgituseks, et nimetatud alale peab mahtuma kogu elektrituulik (sh labad). Vastavalt Majandus- ja Taristuministri 05.06.2015 määruse nr 57 § 19 lg-le 7 on rajatisealune pind rajatise maapealse osa ja maa-aluse osa projektsioon horisontaaltasapinnal. ÜP-ga määratud tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivate alade piire ei saa täpsustada, sest selles osas ei ole läbi viidud olulise ruumilise mõjuga ehitise asukohavalikut ega hinnatud mõjusid. Täiendavate alade lisandumise võimaluste väljaselgitamiseks tuleb algtada kohaliku omavalitsuse eriplaneering.

		EELNÕU 16.11.2021	TMV Green OÜ on arendamas Väike-Maarja vallas (Avispe ja Eipri külas) ca 31 tuulikuga tuuleparki ning kaasanud sinna ka kõik maaomanikud, kes jääksid planeeringu alasse. Oleme teadlikud, et tuulepargi kavandamiseks on vajalik läbi viia kas detailplaneering (juhul kui alad valitakse üldplaneeringuga) või omavalitsuse eriplaneering. Oleme praegusel hetkel tegemas eeltöid planeeringu algatamise ettepaneku ettevalmistamiseks. Meie hinnangul ei ole põhjendatud tuuleenergeetika arendamise välistamine rohevõrgustikus ja väärtuslikel põllumajandusmaadel. Sellise automaatse välistuse puhul ei pruugi olla võimalik leida elektrituulikutele optimaalseid asukohti, mis tasakaalustatult arvestaks nii elanike kui loodusväärtustega ning ühtlasi tagaks elluviidavuse aluseks oleva tehnilise teostatavuse ja majandusliku otstarbekuse. Näeme, et selline lahendus on vastuolus PlanSs 10 esitatud huvide tasakaalustamise ja lõimimise põhimõttega. Rõhutame, et riigikohus on oma 26.05.2021 otsuses nr 3-17-2013 leidnud, et tuuleenergia arendamine on oluline avalik huvi ja kohalikul omavalitsusel tuleb teha mõistlikke pingutusi selle nimel, et planeeringutes kavandatud tuulepargi rajamine oleks võimalik. Sooviksime, et üldplaneeringus lubatakse tuulikute rajamine ka väärtuslikele põllumajandusmaadele ja rohevõrgustikku, kui seda tehakse minimaalse keskkonnamõjuga. 1. Tuulikud rajatakse võimalusel põllumassiivide äärde ja juurdepääsuteed rajatakse põllu äärtesse või põllu äärsele metsamaale. 2. Tuulik ei takista rohevõrgustiku toimimist, sest tuulikud paigutatakse üksteisest vähemalt 500-900m kaugusele. Nii on piisavad rohealad tagatud nii ulukitele kui muule elusloodusele ja võimalik on säilitada rohevõrgustiku toimimine (tagatud oleks vähemalt 50-100m laiune koridor. 3. Tuuliku kohta on lubatud raadada maksimaalselt 1ha metsa). Tuulikute paigutamisel tuleb lähtuda üldplaneeringus väljatoodud tingimustest, mis juba mainivad nt kõrge loodusliku väärtusega taimkattega alade üldjuhul vältimist. Üldjuhul on Eesti praktikas seatud tingimuseks ka rohevõrgustiku analüüsi läbiviimine detailse lahenduse või projekteerimise etapis, et leida parim võimalik lahendus ja vajadusel leevendada kaasnevat keskkonnamõju. Rohelise võrgustiku alasad ei ole seni käsitletud välistava tegurina, ka ei ole kõikide rohevõrgustiku alade välistamist nõudnud Keskkonnaamet oma täiendavates soovitusetes tuuleparkide planeerimiseks. Leiame, et üldplaneeringus on rohevõrgustiku aladele ja väärtuslikele põllumajandusmaadele tuulikute rajamise välistamine puudulikult põhjendatud. Üldplaneeringu käigus läbiviidud rohevõrgustiku analüüs (Skepast&Puhkim juuni 2021) ei ole peetud vajalikuks tuulikuid ja tuuleenergeetika arendamist isegi mainida, rääkimata selle välistamisest. Leitud on, et Väike-Maarja valla rohevõrgustiku sidusus on suhteliselt hea ja funktsioneerimine tagatud (lk 3). Eelnevast tulenevalt ei ole ilmselt peetud vajalikuks rohevõrgustiku alade ranget kaitsmist, lubatud on tavapärase majandustegevus. Suurimate rohevõrgustiku konfliktidena on nähtud raudteed ja maanteed. Arusaadavatel põhjustel on keelatud ulatuslik maade tarastamine ja ka üldjuhul suurte taristu objektide nagu maanteed ja jäätmehoiulad, rajamine (viimased on siiski keskkonnamõju hindamise tulemuste alusel lubatud). Analüüsi tulemustele ja üldplaneeringu seletuskirja ptk 5.1. seatud tingimustele tuginedes leiame, et tuuleenergia arendamise kaalumise võimalikkus rohevõrgustiku aladel on ebasproportsionaalselt ja põhjendamatult välistatud. Üldplaneeringu seletuskirja ptk 4.6 toodud tingimused sätestavad, et väärtuslikku põllumaad tuleb kasutada üldjuhul põllumajanduslikuks tegevuseks. Leiame, et olukorras, kus seatakse täpsemad tingimused (vt ülalpool toodud tingimus 1) ja põllumaa omanikud on ise tuuliku püstimisest huvitatud, ei ole põhjendatud välistada tuulikute püstitamise kaalumise ka väärtuslikel põllumajandusmaadel. Kuna ka riigikogu ei ole suutnud otsustada väärtuslike põllumajandusmaade kaitset tagava seaduseelnõu vajalikkust (seadust on teadaolevalt ette valmistatud alates 2013.aastast), ei ole põhjendatud avaliku huvi ühepoolne, ainult põllumajanduslikku kasutamist soosiv planeeringulahendus Väike-Maarja vallas. Tuuliku lubamisel väärtuslikule põllumajandusmaale ja rohelise võrgustiku aladele võiks arvesse võtta selle märkimisväärset kasu ühiskonnale ja keskkonnale. Olulisemad punktid ühiskondlikust kasust on toodud täpsemalt kirjas. Eelnevat arvesse võttes teeme ettepaneku Väike-Maarja valla üldplaneeringu tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivat ala laiendada, kaasates ka väärtusliku põllumajandusmaa ja rohevõrgustiku alad vähemalt Avispe ja Eipri külade piirkonnas (Joonisel 1 toodud alad, mis oleme lisanud ka vektorandmetena SHP failina). Peame vajalikuks täiendavalt kaaluda tuule-energeetika välistamist väärtuslikul põllumajandusmaal ja rohevõrgustiku aladel kogu valla territooriumil, et tagada laialdasemad võimalused Eesti kliimaeesmärkide täitmiseks vajaliku tuuleenergeetika arendamiseks. Ühtlasi on sellise põhjendamatult piirangu lisamine üldplaneeringusse õiguslikult kaheldav, mistõttu on üldplaneeringu lahendus	Täname ettepanekute eest. Oleme seisukohal, et tuuleparkide kavandamiseks täiendavate alade avamine Väike-Maarja üldplaneeringuga nõuab laiemat käsitlust koostöös omavalitsuse ning erinevate tuuleparkide arendamisest huvitatud arendajatega. Teavitame üldplaneeringu koostamise käigus huvitatud isikuid arutelu toimumise ajast eraldi kirjaga.
--	--	------------------------------	---	--

			edaspidi hõlpsalt vaidlustatav.	
	PTP Mets tulundusühistu, Tarmo Vara OÜ	EELNÕU <i>16.11.2021</i>	Järgnevaga esitame vastuväited ja ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju hindamise aruande eelnõule. 1.Ei nõustu rohevõrgustiku alade paigutamisega järgmistele katastriüksustele tabel 1 (leitav kirjast). Nimetatud alad on aktiivses metsamajanduslikus kasutuses ning omanikud soovivad jätkata metsade majandamisega seadusandluses ettenähtud korras, lähtuvalt metsaseadusest ja teistest metsa majandamist reguleerivatest õigusaktidest. Nimetatud alad on omanikele elutähtsad ainsa sissetuleku kindlustamiseks oma erialasel tööl. Ettepanek: Arvata tabelis 1 olevad alad välja rohevõrgustiku alast.	Metsamaa asumine rohevõrgustikus ei tähenda automaatselt piirangut majandustegevusele. Maaomanik võib kasutada reserveeritud ala praegusel katastris registreeritud sihtotstarbel edasi seni kuni ta seda soovib. Oluline on tagada rohevõrgustiku toimimine tagades ühendusteel elupaikade vahel, mis hõlbustaks looma- ja taimeliikide isendite liikumist toitumis-, paljunemis- ja puhkealade vahel võimaldades infovahetuse ja levikut. Üldplaneeringu koostamisel ei ole arvestatud katastriüksuse piire, sest need võivad muutuda - kaardil olevaid katastriüksuse piire tuleb seetõttu käsitleda taustainfona ja need võivad muutuda lähtuvalt varem kehtestatud üld- või detailplaneeringute alusel tehtavate maakorralduslike toimingute alusel.
			2. Ei nõustu väärtusliku maastiku ala paigutamisega 66001:005:1080 kinnistul. Väike-Maarja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) aruande eelnõus on öeldud, et väärtuslikuks maastikuks määratud alade näol on tegemist nii traditsiooniliste kultuurmaastikega, kus on säilinud ajalooline asustusstruktuur ja maastikumuster ehk traditsiooniline külamaastik (põllumajandusmaastik), kui ka mõisa ja mõisapark. Karku kinnistule ei vii ühtegi avalikku teed ega ole seal hooneid, parke ega ka põllumaad. Sellest lähtuvalt teeme ettepaneku Karku maaüksus arvata välja väärtuslike maastike alalt.	Ala asumine väärtuslikul maastikul ei tähenda automaatselt tegevuspiiranguid teile kuuluval katastriüksusel. Väärtuslik maastik on terviklik süsteem, mis koosneb väikestest osistest ning seda ei määratleta katastriüksuse põhisel. Eelnevast tulenevalt ei pea me põhjendatuks ühe katastriüksuse väljalõikamist väärtuslikust maastikust, mis moodustab piirkonnas olulise tervikliku süsteemi ja on oluliseks kultuuriliseks väärtuseks piirkonnas.
	Artiston Kinnisvara OÜ	EELNÕU <i>17.11.2021</i>	1. Rohevõrgustikku on hetkel kaasatud märkimisväärne osa valla territooriumil paiknevast metsamaast (sh. majandatavast erametsamaast). Näiteks Kärü, Tuulivere, Imukvere, Liivaküla, Salla, Jäätma, Kaavere, Raeküla jne. piirkonnad, kus paiknevad valdavalt majandatavad metsad, sh. erametsad. Ettepanek on Kärü, Tuulivere, Imukvere ja Liivaküla piirkondade eramaade väljaarvamine rohevõrgustikust. Hetkel on üldplaneeringu seletuskirja eelnõu järgi seatud lisanduvad piirangud maaomandi kasutamisele, mis on määratud rohevõrgustikku. Kuna väljatoodud rohevõrgustik paikneb valdavalt metsamaal, seatakse täiendavaid piiranguid metsade majandamisele ning ka taristu (sh. metsateede rajamisele). Näiteks planeeringu eelnõu lk.43: <i>Metsamaa raadamine rohevõrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud. Raadamise lubamisel tuleb tagada rohevõrgustiku sidususe säilimine. Sidususe säilimiseks vajalike tingimuste määramiseks koostatakse eksperthinnang, va kaitsevööndiga ehitise korrashoiuks vajalike nõuete täitmiseks.</i> Samas rajamaks taristut metsade efektiivsemaks majandamiseks on kavandatava taristu aluse metsamaa raadamine vältimatu. Lisaks sellele lk. 43: <i>Rohevõrgustiku koridoride alal säilitada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses, vajadusel rajada uushaljastus (puude istutamine võrade liitumisega, põõsarinde rajamine jms), et tekiks rohevõrgustiku sidusus.</i> Antud sõnastus annab eelduse oletada, et kohalikul omavalitsusel on õigus seada rohekoridoris asuval metsamaale täiendavaid piiranguid (eelkõige piiranguid uuendusraiete teostamisele). Samas jääb selgusetuks kõrghaljastuse kui mõiste sisu. Samas reguleerivad Eestis metsade majandamist nii Metsaseadus kui ka Looduskaitseadus. Seega tundub täiendavate piirangute seadmine ebavajalik. Teisalt, seades täiendavaid piiranguid maaomandi kasutamisele, oleks vajalik välja tuua ka võimalike piirangute poolt põhjustatud saamatajäava tulu kompensatsioonimehhanismid.	1. Selgitame, et metsamaa asumine rohevõrgustikus, ei tähenda automaatselt piirangut majandustegevusele. Antud aladel raiete kavandamine tähendab esmajärjekorras rohevõrgustiku säilimise vajadusega arvestamist.
			2. Tulenevalt väärtusliku põllumaa määratlusest ning hetkel esitatud rohevõrgustiku planeeringust on hetke üldplaneeringu eelnõu järgi Väike-Maarja valla territooriumil pea täielikult välistatud taastuvenergia tootmisüksuste (nii elektrituulikute kui ka päikeseparkide) rajamine. Samas võttes aluseks käesoleva hetke energiakandjate hinnatasemeid ning tulevikuprognose võib maaomanikel tekkida huvi ka oma omandi alternatiivseks kasutamiseks roheenergia tootmisel. Sellest tulenevalt peaks maaomanikul säilima võimalus omandi võimalikult efektiivseks kasutamiseks. Vastasel juhul, seades täiendavaid piiranguid maaomandi kasutamisele, oleks vajalik välja tuua ka võimalike piirangute poolt põhjustatud saamatajäava tulu kompensatsioonimehhanismid.	2. Oleme seisukohal, et tuuleparkide kavandamiseks täiendavate alade avamine Väike-Maarja üldplaneeringuga nõuab laiemat käsitlust koostöös omavalitsuse ning erinevate tuuleparkide arendamisest huvitatud arendajatega. Teavitame üldplaneeringu koostamise käigus huvitatud isikuid arutelu

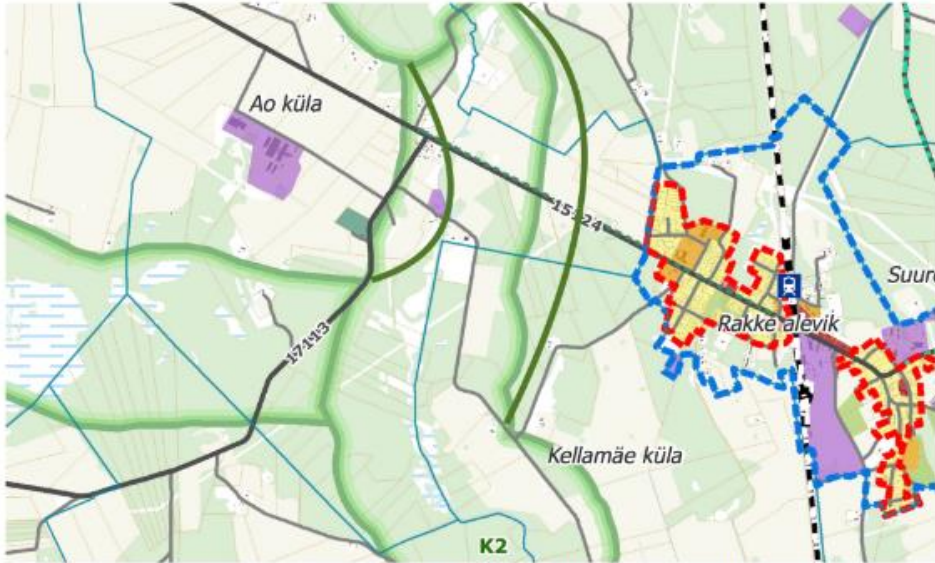
				toimumise ajast eraldi kirjaga.
	P.Järvamägi, Kivimurru talu	EELNÕU 16.11.2021	1. Järgnevaga esitame vastuväited ja ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju hindamise aruande eelnõule. Ei nõustu rohevõrgustiku alade paigutamisega 92701:003:0113 katastriüksusele. Nimetatud ala on aktiivses metsamajanduslikus kasutuses ning omanikud soovivad jätkata metsade majandamisega seadusandluses ettenähtud korras, lähtuvalt metsaseadusest ja teistest metsa majandamist reguleerivatest õigusaktidest. Nimetatud alad on omanikele elutähtsad ainsa sissetuleku kindlustamiseks oma erialasel tööl. Ettepanek: Arvata tabelis 1 olev ala välja rohevõrgustiku alast.	Selgitame, et metsamaa asumine rohevõrgustikus, ei tähenda automaatselt piirangut majandustegevusele. Antud aladel raiete kavandamine tähendab esmajärjekorras rohevõrgustiku säilimise vajadusega arvestamist.
	K.Järvamägi, Vanajõe	EELNÕU 16.11.2021	1. Ei nõustu rohevõrgustiku alade paigutamisega 92701:003:0053 katastriüksustele (Vanajõe). Nimetatud ala on aktiivses metsamajanduslikus kasutuses ning omanikud soovivad jätkata metsade majandamisega seadusandluses ettenähtud korras, lähtuvalt metsaseadusest ja teistest metsa majandamist reguleerivatest õigusaktidest. Nimetatud alad on omanikele elutähtsad ainsa sissetuleku kindlustamiseks oma erialasel tööl. Ettepanek: Arvata tabelis 1 olev ala välja rohevõrgustiku alast.	Selgitame, et metsamaa asumine rohevõrgustikus, ei tähenda automaatselt piirangut majandustegevusele. Antud aladel raiete kavandamine tähendab esmajärjekorras rohevõrgustiku säilimise vajadusega arvestamist.
	Järvamägi, Läll jt	EELNÕU <i>16.11.2021</i>	Järgnevaga esitame vastuväited ja ettepanekud Väike-Maarja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju hindamise aruande eelnõule. 3.2. Hajaasustusala <i>Tabel 2. Piirkondlikud ehitustingimused Väike-Maarja valla hajaasustusaladel</i> <i>Haljastus: Kõrghaljastusega elamukruntidel tuleb olemasolev väärtuslik kõrghaljastus säilitada väljaspool õueala või detailplaneeringuga määratud hoonestusala vähemalt 70% ulatuses, kuid sealjuures võib läbi viia valik- ja hooldusraieid.</i> Maakatastriseaduses puudub mõiste <u>elamukrunt</u>. Seega jääb arusaamatuks, mida konkreetselt seletuskirjas silmas peetakse. Leiame, et terminid peaksid ühilduma teistes seadusandluses väljatoodud mõistetega. 70% nõue on põhjendamata. Valik- ning hooldusraieid saab läbi viia üksnes metsamaal Metsaseaduse alusel. Valik- ja hooldusraietel on nõutavad kehtivad inventeerimisandmed. Elamumaal metsaseadus ei kehti, seega ei saa seal ka teostada raieid metsaseaduse tähenduses. Samuti peab olema omanikul rohepõrde tingimustes otsida võimalusi roheenergia kasutamiseks, nt päiksepaneelide paigaldamiseks, mis ei ole tiheda kõrghaljastuse tingimustes võimalik. Ettepanek sõnastada eelnev punkt järgmiselt: Kõrghaljastusega elamumaal tuleb võimaluse korral olemasolev väärtuslik kõrghaljastus säilitada õuealal või detailplaneeringuga määratud hoonestusalal vähemalt 20% ulatuses.	Korrigeerime sõnastust edasise üldplaneeringu koostamise käigus.
			<u>Rohealad:</u> <i>Ettepanekute tegemisel ei lähtuta kinnistu omandivormist vaid lähtutakse rohevõrgustiku toimimise vajadustest.</i> Ei saa nõustuda, et rohevõrgustiku planeerimisel ei arvestata omandivormi, vaid lähtutakse üksnes rohevõrgustiku toimimise vajadustest. Rohevõrgustiku alasid tuleb eelkõige planeerida riigimaadele, et mitte piirata eraomandi kasutamist. Ettepanek: Eraomandi kasutuse piiramisel tuua välja toetusmeetmed või kompensatsioonimehhanismid ning näidata ära teised võimalikud variandid nimetatud probleemi lahendamiseks ning planeerida rohealade paigutamine valdavalt riigimaadele.	Selgitame, et metsamaa asumine rohevõrgustikus, ei tähenda automaatselt piirangut majandustegevusele. Antud aladel raiete kavandamine tähendab esmajärjekorras rohevõrgustiku säilimise vajadusega arvestamist.

			<u>4.2.3. Rohevõrgustik</u> Tingimused rohevõrgustiku säilimiseks <i>Rohelise võrgustiku aladel tuleb vältida ulatuslikku maade tarastamist. Rohelise võrgustiku alal paikneva kinnistu tarastamine on lubatud vaid õueala (määratud Eesti põhikaardil või detailplaneeringuga) ulatuses, välja arvatud juhul, kui tarastamine on õigustatud tulenevalt maade põllumajanduslikust kasutusest.</i> Ühtse Põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegia arengukava II sambas on ette nähtud ühe meetmena metsandussektori konkurentsivõime parandamine. Selle meetme all toetatakse muuhulgas investeringuid metsa kliimamuutuste vähendamiseks. Ühe meetmena on välja toodud ulukikahjustuse ennetamiseks vajalike meetmete rakendamist, mis sisaldab ka aia paigaldamist rajatud metsakultuuride kaitseks. Seega ei saa piirata tara kasutamise lubamist üksnes põllumajandusliku kasutuse õigustamiseks. Ettepanek: lisada tarastamise õigustatus ka tulenevalt maade metsamajanduslikust kasutusest järgnevas sõnastuses: Rohelise võrgustiku aladel tuleb võimalusel vältida ulatuslikku maade tarastamist. Rohelise võrgustiku alal paikneva kinnistu tarastamine on lubatud vaid õuealal (määratud Eesti põhikaardil või detailplaneeringuga), välja arvatud juhul, kui tarastamine on õigustatud tulenevalt maade põllumajanduslikust või metsanduslikust kasutusest.	Arvestame Teie tehtud ettepanekuga ning selgitame lisaks, et rohevõrgustiku eesmärgiks on tagada ühendusteed elupaikade vahel, mis hõlbustaks looma- ja taimeliikide isendite liikumist toitumis-, paljunemis- ja puhkealade vahel võimaldades infovahetuse ja levikut., mistõttu rohevõrgustiku koridori alal ei ole lubatud rajada loomade liikumist takistavaid piirdeaedu. Kui soovitakse rajada piirdeaedu, võib seda lubada rohevõrgustiku sidususe säilimise alase eksperthinnangu alusel ja tagada vähemalt ca 50 m vaba läbipääsuga liikumiskoridori säilimine rohekoridoris. Korrigeerime tingimuse sõnastust.
			<u>Tingimused rohekoridorides</u> <i>Ehitusõigusega kinnistu suurus peab olema min 2 ha ning tagatud laius vähemalt 50 m. Aiaga piiratav õueala suurus rohelise võrgustiku alal on kuni 0,3 ha, õuealade vaheline kaugus 200 m. Tagatud peab olema hajaasustusele omane avatud ruum ja ulukite vaba liikumine.</i> Ehitusõigusega kinnistu suurus (2 ha) ning piiratav õueala suurus (0,3 ha) ei ole põhjendatud. Kinnistu suurusele piiri seadmisel tuleb lähtuda ka naaberkinnistu omandist (nt võib omanikul olla kolm alla 2 ha suurust kinnistut kõrvuti, kuid selle punkti järgi ei saa ta ühelgi neist chitusõigust kasutada, kuigi omandi suurus on kokku ligi 6 ha) Ettepanek täiendada punkti selliselt, et võetakse arvesse ka omandi kompaktsust. Suurendada õueala suurust 0,3 ha-lt 1ha-le.	Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu koostamise käigus.
			<u>5.1.4. Jalg- ja jalgrattateed</u> Jalg- ja jalgrattateed on kavandatud kvaliteetsema avaliku ruumi loomiseks (sh keskuste ja puhkealade, kodu- ja töökohtade omavaheliseks ühendamiseks) ning keskkonnasäästlike ja tervislike liikumisviiside soodustamiseks. Lisatud on maaomanike nimekiri, kes ei soovi kergliiklustee rajamist Kiltsi-Pikevere lõigule, kuna see vähendab metsamaa ning põllu- ja loodusliku rohumaa pindala, tekitab omanikele täiendavaid piiranguid ning prügistamist. Ettepanek: mitte rajada Kiltsi-Pikevere vahele jalg- ja jalgrattateed.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamise käigus.
			<u>5.2.8.2 Päikeseenergia</u>	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamise käigus.

			Jääb arusaamatuks, kus üldse on võimalik alternatiivenergiat toota võib (tuulegeneraator, päikseenergia)? Punktis 5.2.8. on öeldud, et Taastuvenergeetika Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ kohaselt on energeetikavaldkonna üheks peamiseks eesmärgiks vältida soovimatut mõju kliimale, saavutada taastuvenergia suurem osakaal energiavarustuses, tagada energiasäästlike meetmete rakendamine ja energiatootmise keskkonnamõju vähendamine. Senisest enam tuleb kasutada hajutatud energiatootmist, kus energiat toodetakse tarbimiskoha lähedal ning kohalikest ja taastuvatest energiaallikatest. Kasutusele tuleb võtta integreeritud energiatootmise lahendused, mis ühendavad mitu energiaallikat ning võimaldavad soojuse ja elektri koostootmist. Seda eesmärki ei ole arvestatud eratarbija puhul. Piirangud on seatud selliselt, et toota küll võib, kuid võrku müüa ei või (toodetav elektrienergia kogus ei ületa kahekordselt aasta keskmist tarbimiskogust), välja on jäetud võimalus haljastusega kujundada päikseparkide asukohta esteetilisemaks jms lahendused. Ei ole toodud välja põhjendusi, miks ei tohi toodetav elektrikogus ületada kahekordset keskmist tarbimiskogust? Miks ei tohi ettevõtluse energeetikavarustuse paremaks ning säästlikumaks kasutuse arendamiseks anda võimalust kohalikule elanikkonnale taastuvenergia võrku müümiseks ja sellega parandada investeeeringute tasuvust? Ettepanekud: Täiendada ja sõnastada ülaltoodud punkte järgmiselt: • Päikseparkide rajamine ei ole lubatud väärtuslikel põllumajandusmaadel suurusega enam kui 2 ha • Tootmiskompleksi tarbeks on lubatud päiksepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine tootmisterritooriumil (jätta ära piirang paneelide paigaldamise asukohale, kuna see ei ole põhjendatud) • jätta täielikult välja punkt: Päikseenergia tootmiseks kasutatava katastriüksuse miinimumsuurus on 1000 m², välja arvatud juhul kui päikseelektri jaam on mõeldud omatarbeks ning toodetav elektrienergia kogus ei ületa kahekordselt aasta keskmist tarbimiskogust; kuna see ei ole põhjendatud ning üldeesmärkides on toodud välja ühe suunana elektri- ja soojusenergia ning muu toetava taristu kättesaadavuse tagamine ennekõike valla hajaasustatud piirkondades.	
			5.1. Rohevõrgustiku tingimused <i>Rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitada põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad, kuna metsaalad on olulise tähtsusega ökoloogilistes protsessides ja inimese kultuurilises taustas ning elulaadis</i> Metsaga kaetud alade säilitamine on umbmäärane mõiste ning seab eramaa omanikele ettenägematuid piiranguid. Metsa üks koostis on kasvavad puud, mis vananevad ning lõpuks surevad. Ala ei ole võimalik piiramatult hoida metsaga kaetuna, kuna toimuvad looduslikud protsessid. Seetõttu on nendel aladel vajalik metsa uuendamine, et tagada metsaga kaetud alade jätkusuutlik toimimine. Metsa uuendamise eelduseks on vana metsa raie ning uue metsapõlve rajamine. Lisaks tekitab selline lähenemine ebavõrdset kohtlemist rohevõrgustiku alale ja sellest väljajäävate eramaaomanikele ilma piirangutest tulenevate kompensatsioonimehhanismide väljatoomiseta. Täpsustamata on, mida on mõeldud metsa säilitamise all. Oluline on rohevõrgustiku toimimine, mitte raiete piiramine Ettepanek sõnastusele: Rohevõrgustiku säilitamiseks põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud aladel uuendada raiesmik raiete järgneval uuendamisperioodil, kuna metsaalad on olulise tähtsusega ökoloogilistes protsessides ja inimese kultuurilises taustas ning elulaadis	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamise käigus. Sõnastust korrigeeritakse. Sõnastust täiendatud, et: „Rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitada põllumaade vahel paiknevad haljasribad ja puittaimestikuga kaetud alad“
	Eraisik M. Püks	EELNÕU 16.08.2021	Palun määrata avalikuks kasutamiseks Liivakülas asuv eratee, nimetusega Kiltsi mõis - Liivaküla, reg nr 2875831, teelõik 0-964 m, mis läbib katastriüksuse Argo 92601:001:0133.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamise käigus.
	Eraisik K. Aun	EELNÕU <i>18.11.2021</i>	Palun välja jätta rohevõrgustiku alast järgnev katastriüksus: 1. Otsa, Edru küla, Väike-Maarja vald (katastritunnus 66001:004:0070). Eelnõus on sätestatud, et rohevõrgustiku koridoride alal säilitada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses, vajadusel rajada uushaljastus (puude istutamine võrade liitumisega, pöösarinde rajamine jms), et tekiks rohevõrgustiku sidusus. See tähendab, et seatud piirangute tõttu ei saa metsomanik vastavalt metsaseadusele enda metsmaad majandada. Kuidas kompenseeritakse täiendavate piirangute tõttu maaomanikule tekitatud kahju? Eeltoodust tulenevalt palun rohevõrgustikust välja jätta Otsa katastriüksus (katastritunnus 66001:004:0070) Edru külas.	Selgitame, et metsamaa asumine rohevõrgustikus, ei tähenda automaatselt piirangut majandustegevusele. Antud aladel raiete kavandamine tähendab esmajärjekorras rohevõrgustiku säilimise vajadusega arvestamist.

	Eraisik K. Einpalu	EELNÕU 18.11.2021	Taotlus üldplaneeringu käigus Vardja oja ehituskeeluvööndi kaotamiseks ja veekaitsevööndi vähendamiseks 1m-ni Liigvalla külas asuva Vähja kinnistu ulatuses.	Taotlust ei rahuldata. Põhjendused vastuskirjas.
	Eraisik H. K.	ARVAMUSE ANDMINE mai 2022	Ei ole nõus Pandivere külas asuva tee nr 9270263 kavandamisega avalikult kasutatavaks Pargi kinnistu (katastritunnus 92702:001:0015) piires.	Ettepanekuga mitteamvestatud. Antud tee teenindab kolme majapidamist. Kui on soov teatud liiki sõidukite liiklemist teel piirata, tuleb seda teha liikluskorraldusvahendite abil.
	Eraisikud J. M., M. P., T. H.	ARVAMUSE ANDMINE mai 2022	Ettepanek kavandada Müüriku külas asuv, kolme kinnistut (Ugaste 92702:001:1410, Vaarikmäe 92702:001:0235 ja Ale 92702:001:1991) teenindav tee avalikult kasutatavaks.	Arvestame ettepanekuga.
	Eraisik M. Einmann	ARVAMUSE ANDMINE 15.03.2023	1. Ettepanekud ÜP korrigeerimiseks ja vastavusse viimiseks reaalse olukorraga 1.1 Olles tutvunud ÜP seletuskirja ja kaartidega avalikustamise ajal palun ÜP kaarte muuta, sest planeering teeb ettepaneku mulle kuulvate kinnistute juhtfunktsioonide/maakasutuse muutmiseks minu tahte vastaselt ja minuga eelnevalt selles osas koostööd tegemata. 1.1.1 Mulle kuulub Töökoja maaüksus (katastritunnusega: 66001:001:0153, 100% tootmismaa), Ao külas. ÜP kaardil (siin ja edaspidi Maakasutuskaart ja ÜP kaardirakenduses leitav kaart) ei ole seda maaüksust määratud tootmismaaks ja see on kaardil valge ala, kus juhtfunktsioon on määramata. Kuna kinnistu on tootmismaa, siis palun see määrata see tootmismaaks. 1.1.2 Mulle kuulub Einmanni maaüksus (katastritunnusega: 66001:001:0106, 20% tootmismaa ja 80% maatulundusmaa), Ao külas. ÜP kaardil ei ole seda maaüksust määratud tootmismaaks ja see on kaardil kui haritav maa, mida see on vaid osaliselt. Kuna kinnistu on 20% mahus ka täna tootmismaa, siis palun see määrata see tootmismaaks väljapool olemasoleva puistu ala (ca 2 ha) ja põllumaad, kohas kus kinnistul on sissesõidu tee ja kus see metsavabal alal külgneb Ao-Vahuküla teega (riigitee 17113) ja Edru-Veski teega. Selliselt ei vähene ei kõrghaljastuse ega haritava põllumaa hulk ja säilib kinnistu osalise kasutamise võimalus tootmismaana. Kinnistul on ka varem olnud mitu suuremat põllumajandusliku tootmise hoonet, seega on ala ka olnud ajalooliselt hoonestatud. Lisan kirjale skeemi, kus on toodud minu soovitatavate tootmismaade ulatused/kujud ÜP kaardil (lilla tooniga alad Maa-Ameti ortofotol, vt Lisa 1). Palun tootmismaa ÜP kaardile kanda vastavalt Lisa 1. Selgitan, et valla ÜP maakasutuskardil on mitmeid kinnistupõhiseid väikseid tootmisalasid, seega ettepanekud ei lähe siin vastuollu ÜP olemusega. Selle kinnitamiseks osundan, et ÜP seletuskirja lk 12 alguses on toodud: „Mujal vallas tuleb säilitada olemasolevad tootmismaad, uusi tootmismaid pigem ei reserveerita, vaid määratletakse tootmismaade arendamise põhimõtted ja tingimused, mis on aluseks projekteerimistingimuste andmisel.“ Just sellest lähtuvalt palun Väike-Maarja Vallavalitsusel ÜP-s eeltoodud kaks tootmismaad säilitada.	Nõustume ettepanekuga.

		Lisa 1: Tootmismaade paiknemise skeem mulle kuuluvatel maaüksustel  Lillaga on määratud ÜP-s kajastada soovitavad tootmisalade kujud mulle kuuluvatel maadel	
		1.2. Mõlemale kinnistule on joonestatud peale väga abstraktse ja üldise nõ laia joonega roheline võrgustiku koridor K2, mis ei arvesta ei senist maakasutust, hooneid, teid ega muud sellist. Selliselt Ao küla keskust ignoreerivalt ei ole roheline koridor korrektne. Palun rohekoridori nii oma ettepanekus (Lisa 1) toodud tootmismaadelt kui ka Ao küla keskusest (sh elamute hoovialad) eemaldada, koridor on Ao küla keskusest mööda juhtimist vajav, et see ka reaalses elus toimiks ja ei looks vastuolusid olemasoleva asustuse, maakasutuse ja rohevõrgustiku vahel. Reaalelt on Ao külast ida pool (Rakke aleviku suunas) tükk tühja maad põldude ja suuremate metsamassiividega, kus see koridor reaalselt toimiks. Seal liiguvad ka loomad. Rohekoridoride toimivusse pole ilmselgelt siin ÜP-d koostav konsultant süvenenud, muidu ei loodaks nii Ao külas ega ka mujal maakasutuskonflikte olukorras kus väikeste korrektuuridega saaks tagada tegeliku rohevõrgustiku toimimise väljaspool asulaid. Siin, maapiirkonnas on iga majapidamine ja ettevõtlusala väärtuslik ja inimeste tegevusi ei peaks süvenematusest maastikku, asustusse ja teede paiknemisse segama. Näiteks riigiteede 15124 ja 17113 ristmiku jätmine rohekoridori on ju reaalselt koridori toimivuse halvamine. Pakun siinkohal koridori K2 esialgse korrektuuri (vt Lisa 2).	Nõustume ettepanekuga.

		Lisa 2: Rohekoridori korrektuuri ettepanek Ao küla piirkonnas  Rohekoridori K2 nihutamisel itta jääks sellest välja Ao külakeskus ja üldplaneeringus juba olev tootmismaa ning koridori jääks Rakke poolsete metsamassiivide alad, kus liiguvad realselt metsloomad. Koridori võib ka ida suunas vajadusel laiendada.	
		2. Ettepanekuga arvestamisel vaidlust ei jääks 2.1. Minu tootmismaade määramise ettepanekuga arvestamisel ja nende rohekoridorist K2 väljaarvamisel enne planeeringu järelevalvesse esitamist loen, et planeeringuvaidlust üles ei jää. Minu ettepanekuga mitteametlikult esitan vastuväite ÜP praeguse lahenduse kohta ja palun arvestada minu kirja lahkavamusena (üles jääv planeeringuvaidlus), sest pakutud ÜP lahendus vähendab mu maade väärtust ja kasutamisevõimalusi nende sihtotstarvete kohaselt ja rohekoridor Ao küla keskses ei ole toimiv. 2.2. Oma tootmismaa maakasutuse takistamist nende senise sihtotstarbe vastaselt loen oma õiguste rikkumiseks ja maahinda ning kasutusvõimalusi vähendavaks tegevuseks, mis toob mulle kaasa selge majandusliku kahju. Juhul kui planeeringuvaidlus jääb üles ja lahendamata, siis kaalun siin ka oma huvide edasist kaitsmist planeering kehtestamise järel selle vaidlustamiseks. Kokkuvõtteks Loodan siiralt, et Väike-Maarja vallavalitsus peab elanikkonna säilimist ja tootmise/ettevõtluse arendamist kohapeal oluliseks ja ÜP kaardid saavad korrektuurid tootmismaade määramise ja rohekoridori K2 itta nihutamisega. See tagab era- ja avaliku huvi reaalse eduka koostöömise ning elamis ja ettevõtlusvõimaluste säilimise ning reaalse rohevõrgustiku toimivuse aladel kus juba praegu liiguvad loomad.	
Sunly AS	ARVAMUSE ANDMINE 19.12.2022	Sunly AS esitas Väike-Maarja Vallavalitsuse 30.05.2022 ettepaneku, milles taotles tuuleenergeetika jaoks sobiliku ala number 6 laiendamist edela suunas. Selle ettepanekuga ei arvestatud. Oleme veebiaadressil https://v-maarja.ee/uldplaneering tutvunud koostöö tabelis esitatud ettepanekule laekunud valla poolse seisukohaga ning soovime lisada täiendused ettepanekule. Ettepanek 1. Lisada Väike-Maarja valla üldplaneeringus toodud tuuleenergeetika jaoks sobilike alade koosseisu „Lisaala 1“ (kaart on käesoleva kirja Lisas nr 1.) Antud alal puuduvad piirangud, kaasa arvatud keskkonnakaitselised piirangud. Lääne küljest on ala piiritletud raudteest tuleneva puhvriga 300 m ning eluhoonete puhvriks on toodud 700 m nagu ka kogu ülejäänud valla kaardistamisel meetodikas on kasutatud. Valla seisukohale, et „tuuleala nr 6 on piisavalt suur ning täiendava ala lisamisega tekib piirkonnas liiga suur tuulikute põhjustatud keskkonnamõju (sh visuaalne mõju nii Vao külale kui ka VäikeMaarja alevikule)“ vastuseks märgiks ära, et ala nr 6 ümbritsevad alad nr 1, 2 ja 5 on enda pindalalt kuni 3 korda suuremad. Täiendava ala lisamisega kaasnevat mõju hetkestaadiumis täpselt hinnata ei saa ning keskkonnamõju ja ka visuaalsemõju välja selgitamiseks tehakse detailses lahenduses vajalikud uuringud.	Väike-Maarja valla üldplaneering on Vallavolikogu poolt 09.02.2023 otsusega nr 48 vastu võetud ning KSH aruanne tunnistatud nõuetele vastavaks. Selgitame, et ÜP-s kajastatud perspektiivsed tuuleenergeetika tootmiseks sobilikud alad on leitud ühtsetel metodoloogilistel alustel (vt täpsemalt ÜP seletuskirja ptk 5.2.8.1) ning tuuleala nr 6 laiendamise osas me erisust luua ei soovi. Erisuse loomise korral tuleks üle vaadata kogu perspektiivsete tuulealade leidmise meetodika ning käsitleda ka teisi perspektiivseid tuulealasid samasugustel põhimõtetel. Esitatud

				ettepaneku kohaselt ÜP ja KSH ülevaatamine on ulatuslikke muudatusi nii ÜP-s kui KSH aruandes kaasa toov töö, millega kaasneb eelduslikult menetlusprotsessis tagasiminemine vähemalt kooskõlastamise etappi ning aja- ja menetluskulu märkimisväärne suurenemine. Muudatuste ulatusest lähtuvalt ei ole välistatud, et tuleb kaaluda ka planeeringu kooskõlastamise ja avalikustamise kordamist. Kokkuvõttes ei aitaks oluliselt pikenev planeeringumenetlus kaasa ka riigi poolt seatud taastuvenergeetika eesmärkide täitmisele. Seega ei ole meie hinnangul sedalaadi muudatuste tegemine üldplaneeringu praeguses menetlusetapis ratsionaalne.
			Ettepanek 2. Lisada Väike-Maarja valla üldplaneeringus toodud tuuleenergeetika jaoks sobilike alade koosseisu „Lisaala 2” (kaart on käesoleva kirja Lisas nr 1.) Lisada see ala tingimusel, kui 35 kV elektriliin on asendatud maakaabliga. Muid piiranguid antud alas ei ole.	Vt vastus eespool.
			Ettepanek 3. Hetkel on planeeritav tuuleenergeetika ala number 6 lõunast piiritletud 300 m laiuse puhvriga elektriliinile, mille nimipinge on 35 kV. Üldplaneeringu seletuskirjas on välja toodud, et tuuleenergia tootmiseks välistatud alaks on kõik, mis on kõrgepingeliinile lähemal kui 300 m. 35kV elektriliini liigitatakse aga keskpinge alla ning sellele nii suure puhvri kehtestamine ei ole asjakohane. Saarde tuulepargi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamiskavatsuse ning Lääneranna tuuleparkide eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamiskavatsuse eeskujul soovitaksime rakendada puhvreid järgnevalt: - 300 m puhver 110-330kV elektriliinidest - 40 m puhver <110 kV elektriliinidest Selle tulemusena laieneks tuuleenergeetika ala number 6 lõuna suunas 260m võrra. Ning „Lisaala 1” laieneks põhja suunas. Tuuleenergeetika kavandamine üldplaneeringuga aitab kaasa piirkonna terviklikule ruumilisele arengule ning aitab välja selgitada potentsiaalseid alasid tuuleparkide jaoks. Nagu ka Väike-Maarja üldplaneeringus kirjas, siis üldplaneeringuga nähakse ette tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad ning esitatud ettepanekutes on välja toodud koos seletustega lisaalad, mis on tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivad.	Vt vastus eespool.
		ARVAMUSE ANDMINE 30.05.2022	Oleme veebiaadressil https://v-maarja.ee/uldplaneering tutvunud kooskõlastamiseks esitatud üldplaneeringu ning KSH materjalidega ning soovime lisada täiendused. Palume laiendada planeeritavat tuuleenergeetika ala number 6 edela suunas. Hetke nägemuse kohaselt on antud perspektiivse tuuleenergeetika tootmisala lõuna- ja edelapiir tingitud 35 kV kõrgepingeliini 300 m puhervööndist, kus on tuuleenergia tootmine välistatud. Alal, mis asub teisel pool puhervööndit, muid välistavaid piiranguid ei esine. Teeme ettepaneku laiendada perspektiivse tuuleenergeetika tootmisala.	Ettepanekuga mitteamvestatud. Selgitame, et me ei soovi lisaks hetkel kavandatutele täiendavaid tuuleenergeetika tootmisalasid üldplaneeringusse lisada. Leiame, et tuuleala nr 6 on piisavalt suur ning täiendava ala lisamisega tekib piirkonnas liiga suur tuulikute põhjustatud keskkonnamõju (sh visuaalne mõju nii Vao külale kui ka Väike-Maarja alevikule).
	Pandivere küla elanikud	ARVAMUSE ANDMINE 21.02.2023	Palun võtta arutusele Pandivere küla tee lõik "pandivere ümbersõit" 9270263 kuuluks vallale ja määrataks avalikuks teeks, hetkel on tee jagatud mitme kinnistu peale.)Kangru, Roos, Pargi. Kuid see takistab omavahelist küla toimimist, samuti on tekkinud vaidlused, kuidas inimesed saavad oma kinnistule, kui esimene kinnistu paneb üles eratee sildi ja keelab läbimist. Üks kinnistu mida tee läbib on hetkel müügis, mis samuti pidurdab Pandivere elanike kasvu, kuna noored pered keelduvad maja ostmast, sest maja juurde ei vii avalik tee, mida hooldaks vallavalituse. Antud teema üle on käinud juba aastaid vaidlusi, palume antud probleemiga tegeleda.	Ettepanekuga on arvestatud. Vastuvõetud ÜP lahenduse kohaselt on tee kavandatud avalikult kasutatavaks.

	Eipri küla elanikud	ARVAMUSE ANDMINE E-kirjad 5.04.2023, 6.04.2023	Küsimus 1: Millele tuginedes on tuuleenergia Väike-Maarja valla üks energia kõige suurema potentsiaaliga valdkondi, kui meil neid ei ole ju peale ühe tuuliku ja on mitmeid muid lihtsamaid ning keskkonda vähemhävitavaid tehnoloogiaid? <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et Väike-Maarja valla territooriumil ei ole tuuleparke, kuna seni ei ole nende rajamine olnud võimalik tulenevalt riigikaitsealistest piirangutest. Kuna lähitulevikus rakenduvad riigikaitsealised kompensatsioonimeetmed, siis vabaneb eeldavalt 2025. aastast valla territoorium piirangute alt ning edaspidi on elektrituulikuid ja tuuleparke võimalik rajada ka Väike-Maarja valda. Selgitame, et üldplaneeringuga on määratud tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad. Tegemist on aladega, kus tuuleenergia tootmine ei ole välistatud, kuid tuulikute rajamine eelnevalt nimetatud aladele vajab täiendavat kaalutlemist (sh detailplaneeringu koostamist ja mõjuhindamise läbiviimist).
			Küsimus 2: Kuidas vald suudab hallata teede korrashoidu ja koormusest tulenevat lagunemist tuulikute ehituse ajal, ehituse järgsel ajal, nii tänastel renoveeritud teedel kui ka uutel teedel: et suuta ehitada, transportida, tekkivad ladustamise- ja teenindusalad. <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et tuulepargi või üksiktuuliku rajamise võimalikkus tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivatel aladel täpsustatakse kohustusliku DP koostamise ning selle elluviimisega kaasneda võivate mõjude hindamise läbiviimise käigus. Paralleelselt DP ja mõjude hindamisega viiakse läbi ka vajalikud alusuuringud. Tuulepargi või üksiktuuliku kavandamisel ja selle rajamisega kaasnevate mõjude hindamisel arvestatakse olemasolevatest tuuleparkidest ja tuulikute, teistest kavandatavatest tuuleparkidest ning muudest asjakohastest objektidest ja arendustest kaasnevate kumulatiivsete mõjudega. Uuringute tulemusi võetakse arvesse mõjude hindamisel, mis omakorda annab sisendi tuulepargi lahenduse väljatöötamiseks (sh vastuse kas ja millises ulatuses on võimalik kasutusele võtta käesolevas üldplaneeringus planeeritud tuuleparkide arendamiseks põhimõtteliselt sobivaid alasid). Teede korrashoiu tagamiseks, tulenevalt suurenenud liikluskoormusest tuulepargi ehitusel ja ehitusjärgselt, tuleb vallal ja tuulepargi arendajal omavahel koostööd teha.
			Küsimus 3: Kas tuulikute radiuses (Adra talu) on sunnitud hobuste pidamise viima mujale, kuna ei KSH ega üldplaneering ei sea oluliseks uurida tuulikute mõju hobuslastele? <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et tegemist ei ole üldplaneeringu täpsusastmes käsitletava teemaga. ÜP-ga määratakse tuuleparkideks põhimõtteliselt sobivad alad ning antakse üldised tingimused tuuleparkide kavandamiseks. Konkreetsete tuuleparkide kavandamine toimub ÜP kohaselt koostatava DP menetlusetapis. Siis pannakse täpselt paika ka valdkonnad, mida tuleb konkreetse tuulepargi mõjude hindamises käsitleda, lähtudes muuhulgas kavandatava tegevuse asukohast ja ümbritsevatest tegevustest. Mida ja kus täpselt hinnata tuleb, sõltub paljuski just konkreetsest kavandatavast

				asukohast. Tuuleparkide kavandamine on avalik protsess, kus kõikidel huvilistel on võimalik kaasa rääkida. Selle käigus on võimalik teha ka ettepanekuid ja esitada küsimusi hinnatavate valdkondade kohta. Edasi on mõju hindamise eksperdirühma analüüsida ja hinnata, millises valdkonnas võib kaasneda oluline negatiivne mõju ja mis teemad hindamisse võetakse.
			Küsimus 4: Kuidas kindlustatakse linnuliikide turvalisus, sh. ohustatud linnuliigid ja tiivulised? <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et ÜP-ga on linnustikule ja käsitiivalistele olulistest aladest seatud puhvervööndid, kuhu tuulikuid rajada ei tohi ning sätestatud uuringuvajadus ÜP-le järgnevak DP menetlusetaipiks. Iga konkreetse tegevuse kavandamisel tuleb tagada, et linnustikule ja käsitiivalistele ei kaasne olulist negatiivset mõju. Kas selle esinemine on võimalik, selgitatakse välja konkreetse tuulepargi kavandamisel uuringute ja mõju hindamise tulemusena ning vajadusel sätestatakse meetmed selle välistamiseks. Pole välistatud, et mõnele ÜP-ga kavandatud tuuleenergia arendamiseks põhimõtteliselt sobivale ei ole võimalik tuulikuid üldse rajada ning sellisel juhul tuuakse see ka uuringute ja mõjude hindamise tulemusena välja.
			Küsimus 5: Kuidas määratakse, kes otsustab, kes võtab vastutuse, kui palju linde koguselt ja linnuliike üldiselt on aktsepteeritav hukata, kuna tuulikud tulevad lindude rännuteele? <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et mõju olulisuse hindamine linnustikule on linnustiku ekspertide pädevuses ning seda tehakse ÜP-le järgnevas DP menetlusetaipis konkreetse tuulepargi kavandamisel. Mõju hindamise tulemused vaatavad üle ka pädevad asutused, kelle ülesanne on oma pädevusvaldkonnas hinnata antud hinnangute asjakohasust ja piisavust. Seega toimub see nii valdkondlike ekspertide kui ka pädevate asutuste koostöös.
			Küsimus 6: Kuidas saab Väike-Maarja üldplaneering sätestada tuulikute lubamise kui Väike-Maarja valla välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise tegevuskavas on kirjas, et vaikse ala heli piirväärtus peab jääma alla 40dB ja sihtväärtus peab olema 35dB. Teatavasti tuulikute ja eriti veel tuulepargi piirkonnas helireostus (dB) on märksa kõrgemad. <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise tegevuskava koostatakse piirkondade kohta, kus esineb ülenormatiivset müra ja müra on vajalik vähendada. Väike-Maarja valla tegevuskava (koostatud 2021) kohaselt on tööstusmüra tasemed ületatud öisel ajal Ebavere Graanul OÜ ja Nordkalk AS mõjualas asuvatel eluhoonetel Ebavere külas Väike-Maarja aleviku lähistel ja Rakke alevikus, kuid vastavatesse piirkondadesse tuulepargialasid ei kavandata. Viidatud müranormide osas juhime tähelepanu, et vaikesel aladel (I mürakategooria) ei ole müra piirväärtus tegevuskava kohaselt alla 40 dB, vaid see on 55 dB päeval ja 40 dB öösel. Sihtväärtus 35 dB kehtib öösel, päeval on see 45 dB. Need tulevad asjakohastest õigusaktidest (atmosfääriõhu kaitse seadus ja selle alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71). Vaiksed alad määratakse ÜP maakasutuse juhtotstarvete alusel. ÜP-ga on

				vaikseteks aladeks määratud puhke- ja loodusliku maa-ala juhtotstarbega maa-alad. Tuuleparkideks põhimõtteliselt sobivate alade lähedusse neid aga ei jää, mistõttu müranormide ületamist vaikesel aladel tulenevalt tuuleparkidest ei ole eeldada. Oluline on silmas pidada, et igasuguse müra põhjustava tegevuse kavandamisel (sh tuuleparkide kavandamisel) on kohustus tagada õigusaktidest tulenevate müranormide täitmine ning vastavalt on see sätestatud ka ÜP-s. Tuuleparki, mille müra ületab lubatud norme, ei saa rajada.
			Parendusettepanek 1: Olla järjepidev ja vastavuses Lääne-Viru ja eelmise Üldplaneeringu versiooniga, et väärtuslikku põllumaad tuleb säilitada, mitte hävitada. Eelmises versioonis oli, et väärtuslikku põllumaad ei tohi rikkuda-vähendada. Selles versioonis on kirjeldatud järgnevalt: Tuuleparki või üksiktuulikut võib põhjendatud juhul kavandada väärtuslikule põllumajandusmaale, kuid sel juhul tuleb kavandamise etapis tagada väärtusliku põllumajandusmaa väärtuse ja põllumassiivi terviklikkuse säilimine, hinnata kaasnevaid mõjusid ning maakasutuse muudatust põhjendada. Eelistada tuleb põllumassiivi ebakorrapäraseid servaalasid, mille põllumajanduslik kasutamine on raskendatud; Lääne-Viru maakonna planeering sätestab Eipri-Männisalu piirkonda kui väärtuslik põllumaa, mida tuleb hoida ja säilitada. Kui Väike-Maarja vald lubab need põllumaad tuulikute aluseks alaks, siis sellega mitte Väike-Maarja vald ja vallavalitus ei riku Väike-Maarja üldplaneeringut ise, vaid ka Lääne-Viru maakonna planeeringu punkti.	Selgitame, et väärtuslikule põllumajandusmaale tuulealade kavandamisel on tegemist pigem erandliku olukorraga, mis tuleb põhjalikult läbi analüüsida. Meie hinnangul aitab praegune sõnastus piisavalt kaitsta väärtuslike põllumajandusmaade väärtuse ja terviklikkuse säilimist. Samuti oleme välja toonud põllumajandusmaade ebakorrapärase servaalade, mille põllumajanduslik kasutamine on raskendatud, eelistamise. Täiendavalt lisame, et Maaeluministerium on planeeringumaterjalid (sh väärtuslike põllumajandusmaade käsitluse) kooskõlastanud oma 12.05.2022 kirjaga nr 4.1-5/198-6.
			Parendusettepanek 2: Tuuleenergia lubatud kaugus 1km on vastuolus Väike-Maarja üldplaneeringuga. Üldplaneering lk 23, Loodus- ja elukeskkond: Väike-Maarja vald on turvalist ja head elukeskkonda pakkuv ning paikkonna rikkalikku looduspärandit väärtustav vald. Tuulikud on mitte head elukeskkonda pakkuv, tuulikud on looduskeskkonda lõhkuv nii lindudele, loomadele kui ka rohekeskkonnale, neile keda see, sealhulgas kaugus, negatiivselt mõjutab ning kõigile elunditele, kes on sunnitud tagajärgede pärast kannatama või fataalsetesse tagajärgedesse sattuma. Ka neile elanikele kes juba elavad vallas, kuid nüüd uue üldplaneeringu pärast, on sunnitud tagajärgede pärast kannatama ja/või lahkuma kodust, kuna on tõendatud et tuulikud mõjutavad inimese tervist, on ilmnenud tervise kahjustused ja piirkonnast inimeste lahkumine.	Vt vastus küsimusele nr 1 ja nr 2.
			Parendusettepanek 3: Enne üldplaneeringu kinnitamist kaasata eksperdid ja avalikkus ning uurida tervisele ning muid mõjusid tuulikute. Väike-Maarja üldplaneering sätestab, et: Külaelu ja kodanikualgatus Väike-Maarja vald on ühtne, kuid samas eriilmeliste kogukondadega vald. Kuidas tuulikute lubamine majade lähedale aitab külaelu, kus inimesed enam ei taha või ei ole võimeline elama? Juba on teada et vähemalt üks perekond Eipri külas on sunnitud tuulikute saabumisel lahkuma, kui tuulikud tulevad siia piirkonda, mis on tagajärg Väike-Maarja valla peredest ja elanikest mittehoolimise sunnil. Saatsime eelmise parendusettepanekute vooru jooksul hulganisti teaduslikke uurimistöid sisendina, kus on tõestatud, et nii lähedal tuulepargid mõjuvad negatiivselt tervisele, eriti mõjutatud on lapsed, mille tulemusel perekonnad on lahkunud aja jookul. Seda fakti ei saa ignoreerida ja oleme seda eelmise parendusettepanekute juures korduvalt tõendanud läbi jagatud teaduslike artiklite kaudu. Tähelepanu väärrib 2020. aastal läbiviidud küsitlus, mis hõlmas 67 inimest, kes elasid 10 km raadiuses tuuleturbiinidest. Nendest neli olid müünud oma kodu ja lahkunud enne tuuleturbiinide ehitamist, 31 kaalusid oma kodu mahajätmist, 28 olid oma kodu jäädavalt hüljanud ning 4 ei kavatsenud oma kodu hüljata.	Kogu üldplaneeringu protsessi on läbivalt olnud kaasatud avalikkus ning ÜP ja KSH aruande on koostanud valdkondlikud eksperdid. Juhime tähelepanu, et ÜP-ga ei kavandata konkreetseid tuuleparke. ÜP-ga määratakse tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad, kus neid on võimalik edaspidi kaaluda, kuid vastav kaalumise toimub ÜP-le järgnevas DP menetlusetapis koos detailse mõjude hindamisega. Kuna mõju hindamine saab lähtuda kavandatava tegevuse täpsusastmest, siis on ÜP KSH raames mõju hinnatud ka vastavalt. Ka ÜP KSH aruandes on toodud järgmine info: „<i>kuna konkreetseid tuuleparke ÜP-ga ei kavandata, kuid tuulepargi mõju on suuresti juhtumipõhine,</i>

			Allikas : Saarte Hääl, https://saartehaal.postimees.ee/7443939/anti-kukkela-uleskiidetud-tuulepargidteevad-meid-haigeks?fbclid=IwAR0NPfojpYnbyh3_WdgMSfW2OlthL4AF-g8mejJZ4kc7mzNfWcwhT5VrC	<i>sõltudes kavandatavate tuulikute arvust, parameetritest, paigutusest, tehnilistest lahendustest, kaasnevast taristust jms, siis ei ole ÜP staadiumis võimalik läbi viia alapõhiseid uuringuid ning anda detailseid hinnanguid.</i>" KSH aruandes on toodud nõuded ja tingimused, millega tuuleparkide kavandamisel edaspidi arvestada (rohevõrgustik, vääriselupaigad, taimestik, väärtuslikud põllumajandusmaad jne). Täpsemalt saab ja tuleb mõju hinnata konkreetse tuulepargi kavandamisel ÜP-le järgnevas etapis, kui asutakse kavandama konkreetseid tuuleparke. Selle raames kaasatakse omakorda kõik vajalikud valdkondlikud eksperdid, teostatakse vajalikud uuringud ning antakse asjakohased hinnangud. Nagu nähtub KSH tulemustest, siis juhul, kui ÜP elluviimisel rakendatakse ÜP-s sätestatud tingimusi ja KSH-st tulenevaid leevendusmeetmeid, siis ei ole koostatava ÜP elluviimisel eeldada olulist negatiivset keskkonnamõju mitte üheski valdkonnas. Oluline on märkida, et KSH aruanne on kooskõlastatud asjaomastele asutuste poolt. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt on nende kohustus vastava otsuse tegemise käigus hinnata aruande asjakohasust ja piisavust. Kui nende hinnangul võib tegevusega kaasneda oluline negatiivne keskkonnamõju, siis kooskõlastust ei anta. Asjaomased asutused on KSH aruande eelnõu kooskõlastanud.
			Parendusettepanek 4: Palun juurde kirjutada, et iga uue arenduse puhul peab toimuma tõendamine oma ala eksperdi poolt, kes võtab uurimistulemuste lõpptulemuste eest ka vastutuse. Väike-Maarja üldplaneering sätestab: TOOTMISE MAA-ALA TINGIMUSED • <i>Iga uue arenduse, olemasoleva tegevuse edasiarendamise või muutmise kavandamisel tuleb lähtuda eelkõige inimese tervise ja heaolu kaitse põhimõttest. Kui tegevusega kaasneb välisõhu saastamine, lõhnahäiringud või müra levik välisõhus, tuleb enne tegevuse lubamist juhtumipõhiselt anda hinnang mõju olulisusele. Hindamisel tuleb arvesse võtta teisi piirkonnas olemasolevaid ning teadaolevaid kavandatavaid tegevusi ja võimalikku koosmõju. Väike-Maarja valla üldplaneering 26 Tundlike alade/objektide15 lähedusse on lubatud kavandada vaid sellist tootmistegevust, millega kaasnevad häiringud inimese tervisele ja heaolule on väheolulised. Keskkonnahäiringuid põhjustava tegevuse lubamise üle otsustamine peab toimuma kaalutlusotsuse alusel, et tagada tasakaal erinevate huvide ja õiguste vahel;</i>	Selgitame, et mõjude hindamist reguleerib keskkonnamõjude hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus. Seadusega on täpselt paika pandud, kuidas toimub mõjude hindamise protsess ning kes vastutab mõjude hindamise aruande sisu eest.
			Parendusettepanek 5: Palun täpsemalt kirjeldada, kus jookseb piir inimese tervisele ja heaolule mõjud mis on väheolulised ja millisest piirist alates muutuvad mõjud inimese tervisele ja heaolule oluliseks.	Inimese tervist ja heaolu puudutav on sätestatud kas õigusaktidega (nt pandud paika piirnormid mürale ja õhusaastele) või juhendatakse siinkohal muu maailma praktikast/juhendmaterjalidest (nt tuulikute puhul varjutuse osas). ÜP-s ei ole sellised lahtikirjutamised vajalikud. Seda millised mõjud võivad mingi tegevusega kaasneda, kas mõju on oluline või väheoluline, millest mõju olulisuse määratlemisel lähtutakse ning millist

				metoodikat selle üle otsustamisel kasutatakse, on asjakohane käsitleda konkreetse tegevuse kavandamisel. See toimub ÜP-le järgnevas etapis.
			Parendusettepanek 6: Määrata nõue, et tuuliku horisontaal- kui ka vertikaalpikkuse langemisel naaberkinnistule on vajalik kinnistu omaniku nõusolek. See katab omandi puutumatuse nõude. Väike-Maarja üldplaneering sätestab, et tuuliku laba ulatumisel naaberkinnistule tuleb saada naaberkinnistu omaniku kirjalik nõusolek konkreetse tuuliku püstitamiseks. Palun täiendada teksti nõudega, et naaberkinnistu mõjutatud ala on nii tuuliku horisontaalasendis kui ka vertikaalasendi pikkuse ulatuses, ehk siis kui tuulik on 100m, ja kui naaberkinnistu on lähemal kui 100m, siis selle kinnitu omanikul on vajadus kinnitada, et ta on nõus tuuliku paigaldamisega tema naaberkinnistule. See ettepanek võtab arvesse olukorra, et kui tuuliku horisontaal ja vertikaal pikkus langeb kaasa arvatud 90kraadi naaberkinnistule, siis kinnistu omanik on teadlik ja nõus olukorra riskiga, et tuulik võib mõjutada tema kinnistu, kinnisvara osa ning võimalikke väärtuse hävimise riske. Kuna kui tuulik murdub (mis on juhtunud ka juba Eestis) või läheb põlema, siis mõjutatud naaberkinnistu omanik on nõustunud õnnetusest tuleneva kahju riskiga.	Selgitame, et kuna tuulikute täpsem asukoht selgub detailplaneeringu menetluse käigus, siis teemat käsitletakse DP koostamise käigus. Täiendavalt lisame, et omandi puutumatuse nõude all peetakse silmas, et igaühel on õigus enda omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada.
			Parendusettepanek 7: Määrata või viidata üldplaneeringusse ohustatud linnu- ja taimeliikide piirangud selgemalt ning spetsiifilisemalt. Väike-Maarja üldplaneering kirjeldab järgnevalt: Raekülas ja Eipri külas asuvatele hiireviu elupaikadele piirnevatele aladele tuulepargi ja üksiktuuliku kavandamisel tuleb hinnata elupaikadele avalduda võivaid mõjusid. Lahenduse kavandamisel tuleb arvestada liigi elupaikadega; Eesti Vabariigi nõuetes ja kui eksi ka eelmises üldplaneeringu versioonis oli kirjas, et hiireviu puhul on 1000m kaitseala? Sellest versioonist on kaitseala meetrite ulatus välja võetud, miks?	Selgitame, et ÜP-ga hiireviule määratud puhvertsoon, 1000 m, rakendub kaitsealal asuvale pesapaigale. Väljaspool kaitstavaid alasid asuvatele pesapaikadele/elupaikadele automaatselt puhvrit ei rakendu. Nende puhul on vajalik eksperthinnang või uuring ÜP-le järgnevas etapis. Vastava lähenemise aluseks on Keskkonnaameti koostatud juhend „<i>Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitused nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes</i>”.
			Parendusettepanek 8: Viia sisse keskkonnaameti soovituslikud tingimused KSH-sse ja üldplaneeringusse. <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et ÜP ja KSH on koostatud parima teadmise kohaselt omas ajahetkes. Peamiseks lähtekohaks on olnud Keskkonnaameti poolt 10.11.2021 seisuga koostatud juhendmaterjal „<i>Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitused nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse Üldplaneeringutes</i>”. Vastava lähenemisega ÜP lahenduse ja KSH aruande eelnõu on kooskõlastanud nii Keskkonnaministeerium (20.05.2022 kiri nr 7-15/22/2433) kui ka Keskkonnaamet (08.11.2022 kiri nr 6-5/22/7624-4). EOÜ ja Kotkaklubi poolt koostatud „<i>Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs</i>” valmis 2022. a detsembris pärast ÜP ja KSH aruande eelnõu valmimist ja kooskõlastamist, mistõttu selle tulemustega ei ole arusaadavalt saanud arvestada. ÜP lahendus võeti vastu 09.02.2023 vallavolikogu otsusega nr 48. Esitatud ettepaneku kohaselt ÜP ja KSH ülevaatamine maismaalinnustiku analüüsist lähtuvalt on ulatuslikke muudatusi nii ÜP-s kui KSH aruandes kaasa toov töö, millega kaasneb eelduslikult menetlusprotsessis tagasiminemine vähemalt kooskõlastamise etappi ja menetluskulude märkimisväärne suurenemine. Muudatuste ulatusest lähtuvalt ei ole välistatud, et tuleb kaaluda ka planeeringu avalikustamise kordamist. Ilma põhjalike linnustiku uuringuteta järgmises

				(DP) etapis, sh arvestades maismaalinnustiku analüüsi tulemusi, ei ole ÜP-ga määratud potentsiaalsete tuulepargialade realiseerimine niikuinii võimalik, mistõttu ÜP ja KSH oluline muutmine praeguses etapis ei anna meie hinnangul juurde olulist uut teadmist. Kindlasti ei kiirenda see riigi taastuvenergeetika alaste eesmärkide saavutamist. Seega ei ole meie hinnangul sedalaadi muudatuste tegemine üldplaneeringu praeguses menetlusetapis ratsionaalne. Teeme Keskkonnaametile kui teemaga peamiselt tegelevale asutusele ettepaneku kohtumiseks ning võimalike lahenduste arutamiseks tekkinud olukorras.
			Parendusettepanek 9: Arusaamatu on millele tuginedes Väike-Maarja valla 2021 üldplaneeringu punktid keskkonna ja linnuliikide kaitsel on kitsendatud nüüdseks, ning vastuolus rahvuslike piirangutega. Millise eksperthinnangust tulenevalt? Väljavõte 2021: Väike-Maarja valla üldplaneeringust, kus arusaamatu on millele tuginedes on eemaldatud kolmandast versioonist järgnevad täpsemad kitsendused ning hoopis asendatud vähemtäpsemate piirangutele. Kas see mitte ei lähe vastuolu Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu keskkonna ja linnuliikide kaitse soovitustega? - Elu ja ühiskondlikele hoonetele 2021 (ÜP) lubatud 1000m kuid 2023 märts versioonis lubatud 700m. Millele tuginedes lubatud lähemale? - Riigiteele lähemal kui 450 m lubatud 2021 (ÜP), kuid märts 2023 versioonis muudatus, lubatud 300m. Millele tuginedes lubatud lähemale? - 2021 ÜP's on sätestatud, mis on 2023 märts versioonist eemaldatud sellisel kujul: Traditsiooniliselt on Väike-Maarja vald olnud põllumajanduspiirkond, mida iseloomustab suurte põllumassiivide olemasolu ning kus ajalooliselt kuni tänase päevani on tähtsaim majandusharu põllumajandus. Sellest tulenevalt on välistatud tuuleenergeetika arendamine väärtuslikel põllumajandusmaadel, et tagada nende terviklikkus ja funktsionaalsuse säilimine. Valla hinnangul ei ole võimalik tagada rohevõrgustiku säilimist ning sidusust rohevõrgustiku aladel tuuleparkide ning nendega kaasneva tehnilise taristu rajamisel. Sellest tulenevalt on välistatud tuuleenergeetika arendamine rohevõrgustikus. 2023 märts ÜP's kirjeldatud järgnevalt: Traditsiooniliselt on Väike-Maarja vald olnud põllumajanduspiirkond, mida iseloomustab suurte põllumassiivide olemasolu. 2023 märts üldplaneeringu versioonis on eemaldatud põllumaa ja põllumajanduse olulisus. Kas oleme miskit maha maganud, et Väike-Maarja valla tänane tähtsaim majandusharu polegi enam põllumajandus ja miskipärast väärtuslikel põllumaadel on märts 2023 versioonis lubatud nüüdsest tuuleenergia arendamine, ja täpsustusena jätkuvalt keelatud päikese energia arendamine? Esmaoluline on täpsustada millest tulenevalt on muudetud põllumaa kasutamise võimalus tuuleenergeetika eelistamiseks ja teiseks, arusaamatu on millest selline eelistamine, kui päikeseenergia on vähem häirivam, ja rohkem kättesaadavam Eesti kodanikele ise paigaldamiseks (majanduslik sääst) ja sealhulgas väiksed kodumajapidamise tuulikud, mis ei hävita looduskeskkonda ning ei sega naabreid ning suudavad kombineerida majapidamise vajadusi?	Selgitame, et üldplaneering on kogu koostamise protsessi vältel muutuv ning selle lõplik lahendus kujuneb erinevate osapoolte vahelise kompromissina. Tuuleenergeetika võimaliku käsitluse osas toimus 14.12.2021 Väike-Maarjas tuuleenergeetika ümarlaud, kus osalesid nii kohalikud elanikud kui ka arendajad. Oluline on märkida, et nii ÜP kui ka KSH aruanne saadeti kooskõlastamisele ka asjaomastele asutustele, kellel on kohustus vastava otsuse tegemise käigus hinnata dokumentide asjakohasust ja piisavust. Väike-Maarja valla üldplaneering oli kooskõlastamisel 2022. a aprillist kuni novembrini. Asjaomased ministeeriumid ja ametiasutused on ÜP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastanud.
			Parendusettepanek 10: Viia vastavusse Eesti Vabariigi seadustega, et visuaalne analüüs on vajalik. Viia üldplaneeringusse sisse punkt, et visuaalne analüüs on vajalik, mis on ka vastavuses Eesti Vabariigi seadustega. Praegune Väike-Maarja üldplaneering kirjeldab järgnevalt: Tuulikute kavandamisel tuleb kaaluda visuaalse mõju hindamise vajalikkust. Kuna visuaalse hinnangu vajadus sõltub konkreetsest kavandatavast arendusest ja selle asukohast, on see juhtumipõhine kaalutlusotsus;	Selgitame, et visuaalse mõju hindamine on asjakohane seal, kus piirkonda jääb väärtuslik maastik, ilusa vaatega koht või kus asub palju vaatlejaid – näiteks kui tuuleparki on soov rajada tiheasutusala lähedale. Tegemist on asukohapõhise vajadusega, mida tuleb juhtumipõhiselt kaaluda. Visuaalse mõju analüüsi teostamist ei reguleeri mitte ükski Eestis kehtiv

				õigusakt, mistõttu vastuolu seadusandlusega ei esine.
			Parendusettepanek 11: Viia sisse punkt, et metsa ja väärtusliku põllumaa raatamine ei ole lubatud, nagu see on juba on keelatud päikesepaneelide puhul. Väike-Maarja üldplaneering kirjeldab järgnevalt: Metsa raatamine metsamaa kõlvikul päikesepaneelide püstitamiseks on keelatud; Aga miks tuulikute juhul see punkt ei ole sisse kirjutatud ? Millest tuleb erinevus ja eelistamine, et tuulikute puhul see piirang pole oluline? Ka metsade raatamine, et luua tehno ja abirajatisi, teid tuuleparkide teenindamiseks, seda kõike on rohkem vaja luua tuuleparkide puhul. Päikeseparkide puhul Väike-Maarja vald keelab, kuid tuulikute puhul lubab. On see eelistamine ja ausa konkurentsi lubamine?	Selgitame, et vastavalt ÜP seletuskirjas toodud tingimusele ei ole päikesepargi rajamine väärtuslikele põllumajandusmaadele, väärtuslikele maastikele, rohevõrgustikus ja ilusa vaatega kohtades keelatud. Samas on eelistatult sobivad alad nende rajamiseks liitumisvõimalustega elektriliinide ja alajaamade vahetus läheduses asuvad väheväärtuslikud alad ning kasutusest väljalangenud alad. Tuuleenergia tootmise alade tingimuste all on välja toodud, millega tuleb arvestada tuulikute ja taristu kavandamisel nt rohevõrgustikku, väärtuslikule põllumajandusmaale või väärtuslikule maastikule. Meie hinnangul on valla väärtuste kaitse tagatud läbi erinevate üldplaneeringus seatud tingimuste ning määratud tingimuste näol ei ole tegemist ühe taastuvenergeetika liigi eelistamisega teisele. Mõlema valdkonna osas on taristu jaoks vajaliku maa-ala ja toodetava elektrienergia mastaapsus sedavõrd erinev, et nende valdkondade reguleerimiseks ei saa kasutada täpselt ühesuguseid tingimusi.
			Parendusettepanek 12: Olla eeskujuks ja mitte lasta hävitada meie looduslikku, liigirikast, turvalist elu ja keskkonda. Tähelepanu väärrib 2020. aastal läbiviidud küsitlus, mis hõlmas 67 inimest, kes elasid 10 km raadiuses tuuleturbiinidest. Nendest neli olid müünud oma kodu ja lahkunud enne tuuleturbiinide ehitamist, 31 kaalusid oma kodu mahajätmist, 28 olid oma kodu jäädavalt hüljanud ning 4 ei kavatsenud oma kodu hüljata. Allikas : Saarte Hää!, https://saartehaal.postimees.ee/7443939/anti-kukkela-uleskiidetud-tuulepargidteevad-meid-haigeks?fbclid=IwARONPfojpYnbyh3_WdgMSfW2OlthL4AF-g8mejJZ4kc7mzNfWcwhT5VrC8 Kas tõesti tahame Eipri ja siinkaudsete elanikega toimida samamoodi? <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Selgitame, et nagu nähtub KSH tulemustest, siis juhul, kui ÜP elluviimisel rakendatakse ÜP-s sätestatud tingimusi ja KSH-st tulenevaid leevendusmeetmeid, siis ei ole koostatava üldplaneeringu elluviimisel eeldada olulist negatiivset keskkonnamõju üheski valdkonnas. Juhime tähelepanu, et KSH aruande eelnõu on üle vaadanud ka pädevad asutused, kelle ülesanne on sealjuures hinnata aruande asjakohasust ja antud hinnangute piisavust. Vt analoogset vastust eespool.
			Parendusettepanek 13: Kirjutada üldplaneeringusse, et nahkhiirte uuring on kohustuslik teostada tuulikute arenduse detailplaneeringu faasis. Väike-Maarja üldplaneering kirjeldab järgnevalt: Kaitse- ja hoialad, Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualad, püsielupaigad ning nende puhvervööndid. Kaitstavate alade puhul, mille kaitse-eesmärgiks ei ole linnud ega nahkhiired, on puhvervööndi ulatus 100 m. Kui kaitse-eesmärgiks on nahkhiired või linnud, on puhvervööndi ulatus 600 m, va juhul, kui alal esineb linnuliik, mille liigikaitse puhver on suurem. Sellisel juhul rakendub konkreetse liigi puhver. Püsielupaikade puhul rakendub liigipõhine puhver; Nahkhiirte uuring peaks olema kohustuslik teostada juba üldplaneeringu koostamise faasis, mitte tuulikute detailplaneeringu faasis. Nahkhiired näitavad, et piirkond on puhas keskkond ja seda on vaja säilitada kui üldist elukeskkonda. Nahkhiirte uuringu eksperid kinnitavad vajadust uurida Mai kuust kuni Oktoobri kuuni nahkhiirte liikuvust. Soovitus on, et enne tuule energia asukohtade määratlemist oleks vaja/pidanud selle uuringu vallas läbi viima. Ebaotstarbekas on uuringut teha detailplaneeringu faasis, kuna vald peaks ja vajaks seda uuringut enne, kui kinnitada tuulikutele sobilikud alad.	Selgitame, et ÜP koostamisel on nahkhiirte uurimise vajadusega ÜP-le järgnevas etapis juba arvestatud. ÜP seletuskirjas taastuvenergeetika peatükis (ptk 5.2.8) on toodud järgmine tingimus: "<i>Tuulepargi kavandamisel tuleb hinnata mõjusid käsitiivalistele. Juhul, kui käsitiivaliste levikuandmestik on puudulik, kuid alal esinevad neile sobivad biotoobid, tuleb teostada käsitiivaliste uuring. Üksiktuuliku kavandamisel on vastava uuringu vajadus juhtumipõhine kaalutlusotsus. Hinnata tuleb ka kumulatiivseid mõjusid, võttes arvesse piirkonnas paiknevaid või teadaolevaid kavandamisel olevaid tuuleparke ning muid olemasolevaid objekte ja arendusi.</i>" Uuringu läbiviimine ÜP staadiumis ei ole põhjendatud, kuna ÜP-ga konkreetseid

			Üks võimalik uuringute tegija on Matti Masing, kes on nende uuringute teostamisele spetsialiseerinud. Lisatud referentsid, mis selgitab kuidas see toimub ja kuidas on teostatud kuni lõpptööni.	tuuleparke ei kavandata. Uuringute läbiviimine on asjakohane konkreetse tuulepargi kavandamisel ja selline on ka täna levinud praktika mujal omavalitsustes. Vastav lähenemine on kooskõlas ka Keskkonnaameti juhendiga „<i>Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitud nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes</i>”.
			Parendusettepanek 14: Viia sisse nõue, et mõjutatud elamute juures lubatud helinormideks on looduslik helifoon. Selgitus: 40db on poole rohkem müra kui vaikselt maapiirkonnas päeval 30db (öösel 20-30db). 50 db on viimasega võrreldes 4 korda rohkem. Siinjuures peaks normi piires töötavate tuuleparkide puhul arvestama, et müratase on ööpäevane ja aastaringne, mitte lühiajaline nagu nõudepesumasinal, rongil, mõõdasõitval autol jne. On teada, et müra pole võimalik täpselt määrata. <i>Vt täpsemad selgitused pöördumisest.</i>	Antud nõue ei ole põhjendatud. Müranormid on sätestatud õigusaktidega (atmosfääriõhu kaitse seadus, keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71) ning tegevuste kavandamisel tuleb juhinduda õigusaktidest tulenevatest nõuetest. Kehtiv seadusandlus ei võimalda kohalikul omavalitsusel seada õigusaktidest erinevaid norme.
			Parendusettepanek 15: Kirjeldada selgelt üldplaneeringusse madalsagedusliku müra piirnorm, viia sisse kohustus teostada müra häirivuse hindamine. Kirjeldada selged normid madalsageduslikule mürale, kirjutada sisse tuuliku kavandajale kohustus viia läbi madalsagedusliku müra häirivuse hindamine tuulikute mõjutatud elamute elu- ja magamisruumides öisel ajal.	Selgitame, et seda teemat on käsitletud ÜP täpsusastmes. Normid ja nõuded müra mõju hindamisele tulevad õigusaktidest. Nende ümberkopeerimine ÜP-sse ei ole vajalik. Madalsagedusliku müraga on ÜP koostamisel juba arvestatud. ÜP seletuskirjas taastuenergeetika peatükis (ptk 5.2.8) on tingimus: „<i>Tuulepark või üksiktuulik tuleb kavandada selliselt, et tagatud peab olema välisõhus leviva müra ja madalsagedusliku müra vastavus normtasemetele ning infraheli vastavus piirväärtustele.</i>”
			Parendusettepanek 16: Selgelt sõnastada üldplaneeringusse, et väärtusliku põllumaa hõivamine tuulikute halduse alla ei ole lubatud keskkonna, majandusliku ja otstarbekuse kohapealt. Väike-Maarja üldplaneeringus on kirjas et väärtuslikku põllumaad ei tohiks kuritarvitada energeetika tootmiseks, kuid TMV kirjeldab et ühe tuuliku alla on vaja 0,7-1,0h maad. Kavandatav tuulepark peaks siis hinnanguliselt 10-16ha põllumaad ära võtma.	Üldplaneeringu seletuskirjas lk 52 on sätestatud tingimused väärtuslike põllumajandusmaade säilitamiseks ning nendest tuleb juhinduda ka tuuleparkide kavandamisel. Juhime tähelepanu, et ÜP-ga sätestatud tingimused on üle vaadanud ka Maaeluministeerium kui valdkonna eest vastutav asutus ning kooskõlastamisel öelnud järgmist: „<i>Maaeluministeerium on nõus Väike-Maarja valla üldplaneeringus kavandatud põllumajandusmaa, sealhulgas väärtusliku põllumajandusmaa, kasutuse kohta seatud tingimuste ja põhimõtetega. Leiame, et üldplaneeringus kavandatud tingimused ja meetmed, eelkõige seletuskirja jaotises 4.6 „Väärtuslik põllumajandusmaa” toodud nõuded, on põllumajandusmaad, eriti aga väärtuslikku põllumajandusmaad, realselt ja pikaajaliselt kaitsvad. Üldplaneeringu seletuskirja eelnõu jaotises 4 „Väärtuslikud alad ja piirangud” on märgitud, et väärtuslike alade ja objektide säilitamiseks maakasutusele ja ehitustegevusele seatud piirangud tulenevad kehtivatest õigusaktidest, kõrgema tasandi planeeringutest</i>

				<i>või üldplaneeringuga määratud täiendavatest tingimustest. See kinnitab, et väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva õigusakti kehtestamise korral rakenduvad üldplaneeringu elluviimisel väärtuslikele põllumajandusmaadele ka nimetatud õigusaktist tulenevad kitsendused."</i>
			Parendusettepanek 17: Kirjeldada nõue üldplaneeringusse, et maapõue vesi on rahva ja riigi rikkus, mida ei tohi mistahel juhul kahjustada, rikkuda või muuta. Nõuda tuuliku omanikult põhjavee ja kaevude ohutuse ning kaitse uuringut, veendumaks et tuuliku tekitatud mõju ei kahjusta selle elutsükli jooksul veetsoone ning ei tekita veesoonte varinguid. Kadrina artiklis toodi kaa see risk välja, järelikult mingi risk on olemas.	Nagu ka oma novembris 2022 antud vastuses välja tõime, siis kõiki asjakohaseid teemasid, sh vajadusel põhjavett ja joogiveekaevude kaitset käsitletakse täpsemalt konkreetse tuulepargi kavandamisel ja selle raames teostatava mõjude hindamise käigus. Nagu tõime välja ka toonases vastuses, siis kuna tuuleparkidega seoses välistatakse elamu(ala)d korraliku puhvriga (ÜP kohaselt vähemalt 700 m), siis mõju joogiveekaevudele ei ole tõenäoline. Kaevud on reeglina elamute juures. Seega ei ole ÜP-ga soovitud uuringu läbiviimise kohustuse seadmine põhjendatud. Mõjude hindamise algatamisel algatatakse ka mõjude hindamise programmi koostamine, mille raames markeeritakse ära hinnatavad valdkonnad ja täpsustatakse uuringuvajadus. Kui mõju kaevudele võib siiski kuskil kaasneda, siis seatakse vajadusel vastava eksperthinnangu/uuringu vajadus konkreetse tegevuse kavandamisel.
			Parendusettepanek 18: Märkida ära üldplaneeringus kohustus teostada magnetväljade ja radioaktiivsuse uuringud tuulikute kohapealt. Üldplaneeringus ei ole sätestatud kohustust Tuulikute kohapealt uurida madalsageduslikku heli ja magnetväljade mõju inimesele ning loomadele (hobustele) enne detailplaneeringu tingimuste väljastamist.	Selgitame, et madalsagedusliku müraga on ÜP koostamisel juba arvestatud. ÜP seletuskirjas taastuenergeetika peatükis (ptk 5.2.8) on tingimus: „<i>Tuulepark või üksiktuulik tuleb kavandada selliselt, et tagatud peab olema välisõhus leviva müra ja madalsagedusliku müra vastavus normtasemetele ning infraheli vastavus piirväärtustele.</i>” Teadaolevalt ei põhjusta tuulikud radioaktiivsust.
			Parendusettepanek 19: Eelmise parendusettepanekute jooksul vald ei kommenteerinud piisaval viisil kuidas hallata normide ületamise korral protseduuri. Palun vastata. Palun täpsemalt kirjeldada protseduuri kuidas elanik peab käituma, kuhu informeerima ja milline eeldatav reageerimisaeg, juhul kui heli või muud normid ületatakse ja kui muud häiringud, mis ei olnud kirjeldatud ja kommunikeeritud, et on lubatud. Selgitus: - Juhul kui halvim juhtub, st objektid ületavad lubatud ja määratud norme, tekivad uued häiringud, elanikel peavad olema selged juhised ja kohene tugi KOV ja tuuliku omaniku poolelt, kohene reaktsioon, vajalik kohene tegevus, et häiring lahendada viivitamatult. Argument: - EV Põhiseadus, § 11. Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust.	Tegemist ei ole üldplaneeringuga lahendatava teemaga. Mürakaebustega tegeleb Terviseamet, kes teostab ka riikliku järelevalvet atmosfääriõhu kaitse seadusest tulenevate müranormide täitmise üle. Täpsemat infot selles osas saab küsida Terviseametist.

		Parendusettepanek 20: Eelmise parendusettepanekute jooksul vald ei kommenteerinud piisaval viisil kuidas hallata tuleohutust piirkonnas, hoidmaks ära looduskatastroofi (s.h. Haavakannu) kui ka muid tuleohutuse alaseid ohte piirkonnas. Avariiolukorra ohutsoon: - Juhul kui tuuliku osad võivad puruneda ja ohupiirkond kaugele need võivad lennata, kalkuleerida ja kaaluda ohutuskauguse kas on üldse võimalik tulevikus lubada majapidamisi ja aktiivset loomapidamist seal tsoonis. - Tulekahju korral ohutsoon, kaaluda metsaalade lähedust ning kas peaks seadma piiranguid kindlustamaks, et halvimal juhul ümbruskaudsed metsad ja metsaasukate elu ei satuks ohtu. Vesteldes eksperidega, Väike-Maarja päästekomandol puudub võimekus tuulikuid kustutada, ning halvima korral võib oodata päris korralikke lokaalseid või piirkondlikke tulekahjusid. Selgitus halvimast: https://www.youtube.com/watch?v=5YkUDjhorlM ja https://www.windsystemsmag.com/turbines-and-firerisk/#:~:text=Fire%20risk%20and%20wind%20turbines,to%201%2Din%2D15%2C000. - Tulekahju korral päästeameti plaan kuidas kustutada kõrgusel (TMV projekt 170m) võimalikult kiiresti, vältimaks ümbruskaudsele keskkonnale, objektidele, inimestele ohutus ning minimaalne vara hävimine. Arusaam on et Väike-Maarja päästekomandol puudub tulekustutamise võimekus tuulikute korral	Selgitame, et avariiolukordade esinemist ja võimalike tagajärgedega tegelemist käsitletakse täpsemalt DP ja mõjuhindamise käigus. DP koostamise käigus tuleb lahendada päästemeeskonna juurdepääs tuulikutele ja päästetehnikaga manööverdamise võimalus ja tuulikuparkide välise kustutusvee tagamise lahendused koostöös päästeasutusega. Samuti tuleb Päästeamet kaasata tuulikute ligipääsuteede projekti koostamisse.
		Parendusettepanek 21: Viia sisse üldplaneeringusse punkt, et juhul kui tuuliku mõjusfääris elavad inimesed kaotavad tuulikute tõttu kinnisvara väärtuses, siis tuuliku arendaja on kohustatud kompenseerima kinnisvara väärtuse kaotuse summa. See lahendus on juba kasutusele võetud Taani Kuningriigis, alates 2008 aasta. Allikas:https://arenguseire.ee/pikksilm/kuidas-lepitada-kogukondi-tuuleparkiderajamisega/?fbclid=IwAR2YwjgzcRcEXFV8xi_uGqsU2fxjhBRpeH8b1oZ4UcbbsqWLJ9mwKr8VCEc Kopeeritud tekst: Alternatiivse võimalusena kehtis Taanis alates 2008. aastast regulatsioon, mille järgi said majaomanikud taotleda rahalist kompensatsiooni kinnisvara väärtuse languse eest. Kompensatsiooni maksti juhul, kui tuulepargi rajamise järel tehtud kinnisvara hindamisaktis võis tuvastada kinnisvara väärtuse langust enne tuulepargi rajamist tehtud hindamisaktiga võrreldes. See variant oli võrdlemisi populaarne, kuid kompensatsiooni suurus polnud mõningate hinnangute põhjal siiski piisav, kuna kinnisvara hinna langus ei väljendanud inimeste jaoks tajutud häiringu ulatust6. Seetõttu lisati üleeelmisel aastal regulatsiooni täiendav klausel, mille järgi pandi arendajale kohustus tuulepargi lähedal asuv kinnisvara kuni aasta jooksul pärast tuulepargi rajamist ära osta, juhul kui kinnisvara omanik selleks soovi avaldab. See jätab inimestele võimaluse tõsise häiringu ilmnemise korral kinnisvarast loobuda.	Selgitame, et tegemist ei ole üldplaneeringuga lahendatava teemaga.
		Parendusettepanek 22: Viia sisse üldplaneeringusse punkt, et juhul kui tuuliku mõjusfääris 2,5km raadiuses 2 aasta jooksul majapidamine-pere ei suuda olukorraga kohaneda, ja on ilmnenud võrreldes varasemaga rohkemal määral häiringuid või tervisemuresid, on tuuliku arendajal kohustus osta krunt ära samaväärse kinnisvara hinnaga. Võrdlus punkt kinnisvara hinnad Harjumaal, Viimsi ja Tallinn, võttes arvesse et elanik peab olema võimeline soetama samaväärse krundi mistahes Eesti piirkonnas. Viia sisse punkt, et kui tuuliku all 2 aasta jooksul majapidamine-pere ei suuda olukorraga kohaneda, ja peres on ilmnenud võrreldes varasemaga rohkemal määral häiringuid või tervisemuresid, on tuuliku arendajal kohustus osta krunt ära samaväärse kinnisvara hinnaga (võrdlus punkt kinnisvara hinnad Viimsi, Tallinn, Harjumaal, võttes arvesse et elanik peab olema võimeline soetama samaväärse krundi mistahes Eestis). Oleme kindel, et Väike-Maarja vald saab ka röömsamaks, kuna siis tülikad vallaelanikud saavad rahus ära minna, ja uus aktiivne krundi omanik tuuliku arendaja näol ehk ka lisab mõne uue tuuliku, mis arendajale ja vallale väärtuslikke kilovatte ning raha toodab. Tõeline kasu nii vallale kui ka tuule arendajatele.	Selgitame, et tegemist ei ole üldplaneeringuga lahendatava teemaga. Samuti ei ole põhjendatud tingimuse seadmine, et kui elanikud ei suuda tuulikutega kohaneda, tuleb tegevust asuda kompenseerima. Oluline on mõista, et igasuguse tegevusega, sh tuuleparkidega, kaasnevad muutused olemasolevas keskkonnas ning kaasneda võivad häiringud. Oluline on see, et tegevusega ei kaasne olulist mõju inimese tervisele ja heaolule. Selle võimalikku esinemist hinnatakse konkreetse tegevuse kavandamisel ja vajadusel seatakse meetmed selle vältimiseks. Kui tegevuse elluviimise järgselt peaks sellele vaatamata avalduma mõni oluline negatiivne mõju (nt ilmnama, et ületatakse müra normtasemeid), siis tuleb võtta kasutusele täiendavad meetmed selle leevendamiseks.

			Parendusettepanek 23: Parendada kommunikatsiooni tuulikutega seonduvalt. Aasta tagasi sai suheldud valla ja arendajaga ning räägitud, et peaks tulema kokku, selgitama mõjusid elanikkonnale, keskkonnale, tervisele, kinnisvara ja maa väärtuse langusele ning muid küsimusi. Sellele ettepanekule oli positiive vastukaja nii arendaja kui ka vallavanema poolt, kuid tänaseks pole kokkulepitud kohtumist toimunud. Palun suhelge elanikega kel on küsimusi ja muresid tuulikutega seonduvalt. Palun kaasata kogukonda tuulikute asukohtade planeerimisel.	Selgitame, et üldplaneeringu koostamise protsess on olnud avalikkust ja kogukondi kaasav. Avalikel aruteludel ja ka tuuleenergeetika ümarlaua üritusel on tutvustatud ÜP-ga kavandatavat ning kõikidel huvilistel on olnud võimalik esitada küsimusi ja arvamusi. Ka edaspidine konkreetsete tuuleparkide kavandamine on avalik protsess, kus kõikidel huvilistel on võimalik kaasa rääkida. Teadvustame, et tuulepargid on avalikkuse jaoks oluliseks teemaks ning avalikkus kaasatakse ka edaspidi, kui asutakse kavandama konkreetseid tuuleparke.
			Lisaettepanek: Üldplaneeringus on kirjeldatud tuuliku lubatud kaugus 300m peale, millele eelnevas kirjas saadetud parendusettepanek 9 olen juba küsinud: - Riigiteele lähemal kui 450 m lubatud 2021 (ÜP), kuid märts 2023 versioonis muudatus, lubatud 300m. Millele tuginedes lubatud lähemale? Siinkohal märkasin ka vajadust selgemalt täpsustada, et see küsimus, mille olen juba esitanud käib nii riigiteele kui ka vallateele, mis on valla haldusalas. Juhul kui valla üldplaneeringus on riigitee tähendust nähtud eraldi kui hõlmavat vallateed, siis palun üldplaneeringusse täpsustada selgelt, et tuuliku kaugus on lubatud nii riigiteest 450m või 300m (parendusettepanek 9 küsimus), ja see nõue on kehtiv ka vallateele, ehk siis on standard reegel et tuuliku kaugus nii riigiteest kui ka vallatees on lubatud kas siis 300m või 450m (küsimus parendusettepanek 9). Lugedes teeseadust https://www.riigiteataja.ee/akt/77265 milles on üldse kasutatav termin - avalikult kasutatav tee - mida tasuks ka termina kasutada. Juhul kui üldplaneering on näinud et vallatee on ka riigitee, siis palun see üldplaneeringusse ära märkida vähemalt ühel korral, kuna siis on suurem täpsus detailsuses.	Vastus lisaettepanekule lisatakse tabelisse hiljemalt 10.05.2023. Täpsustatud 08.05.2023 Selgitame, et ptk-s 5.2.8.1 on toodud tingimus, et tuuleenergia tootmiseks on välistatud järgmine maa-ala: „<i>Riigiteele lähemal kui 300 m. Elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui $1,5 \times (H+D)$, sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori ehk tiiviku diameeter. Väikese kasutusega (alla 100 sõiduki ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikud teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus $(H+0,5D)$</i>”. Eeltoodust tulenevalt lähtub, et tuulikute täpne kaugus avalikult kasutatavast teedest (sh nii riigiteed kui ka kohaliku tähtsusega sõiduteed) selgub DP käigus kui on teada tuulikute täpsemad tehnilised parameetrid (nt kõrgus). Riigiteede puhul on välistatud vähemalt 300 m puhverala, mis tegelikkuses võib sõltuvalt tuuliku kõrgusest ka suurenda lähtuvalt eespool tingimuses toodud valemist. Väiksema liiklussagedusega teede puhul ei ole mõistlik lähtuda samast valemist ning selle puhul on lähtutud mõnevõrra väiksemast puhvervööndist. Nt teie 29.06.2022 pöördumises välja toodud 170 m kõrguse ja 90 m labadega elektrituuliku puhul oleks valemi rakendamisel elektrituuliku minimaalne kaugus avalikult kasutatavast teest $1,5 \times (170 + 180) = 525$ m ning väiksema kasutusega avalikult kasutatavate teede puhul minimaalselt $170 + 0,5 \times 180 = 260$ m. Lisaks juhime tähelepanu, et viidatud teeseadus ei kehti alates 01.07.2015. Alates 01.07.2015 on teeliikide terminid sätestatud ehitusseadustikus § 92.
		ARVAMUSE ANDMINE	Vabandust kuid te ei vastanud meie ettepanekutele piisava täpsusega. Tekib mulje et miks te ettepanekuid küsite kui te tegelikult ei süübi ja ei vasta detailse analüüsiga antud ettepanekutesse.	Oleme täiendanud 29.06.2022 pöördumisele antud seisukohtasid seal, kus pidasime seda

		12.10.2022 ja 13.10.2022	Ei ole nõus ja pettumus. Teistkordsel lugemisel jääb silma, et Vald on osa minu ettepanekutest välja jätnud. Palun üle vaadata punkt 3, F allikale viitamine, mis Valla pooltel avaldatud versioonil emaldatud, ning minu sisendi järgmises sektsioonis täielikult Valla poolt emaldatud <i>Kokkuvõtted ja järeldused</i> (minu sisend lk 7-9-nda leheküljel). Palun kirjalikku selgitust, miks on need osad Valla poolt mitte avaldatud kuigi minu sisend materjal seda selgelt sisaldas. Loodan, et Vald korrigeerib ja avaldab tervikliku versiooni minu ettepanekutest ning viib sisse ka parenduse, kus annab vastuse ka igale alampunktile, mis on minu panusele ootus. Minu saadetud sisend oli struktureeritud peapunktideks ning ka alampunktideks kategooria all, ning õigustatud ootus on, et Vald kaalub, uurib ja vastab igale alampunktile spetsiifiliselt, kuna need on olulised sisendina. Lugedes ÜP-d soovin tähelepanu pöörata potentsiaalsele erapooletuse või soovivale kahtlusele, kus selgelt taastuenergia punktides, mille ettepanekud on laekunud taastuenergia arendajate poolt (OÜ Utilitase, TMV Green OÜ, eraisik A.Kalson) on Valla vastused tehtud algusega <i>eranditult</i> tänavas vormis energia arendajatele, kuid selline tänu ei ole osaline ühelegi teisele ettepanekutele 200lk ÜP Valla kommentaarides. Justkui on taastuenergia arendajate sisend teiste sisenditega võrreldes tänuväärsem. See võib tekitada kahtlust soovivale käitumisele või huvide konfliktile. Loodan, et minu märkused ja sisend võetakse arvesse,	vajalikuks (vt allpool). Koostöötabelisse kantud tekstide osas selgitame, et tabelisse on ettepanekud sisestatud vajadusel lühendatult. Vastav info sisaldub ka tabeli päises. Lühendamist on kasutatud juhtudel, kus kiri on pikk ning esinevad kordused. Vastuste andmisel on silmas peetud kogu kirja sisu ning jälgitud, et kõik esitatud seisukohad/ettepanekud saaksid vastuse. Vastuste andmise osas selgitame, et kohtades, kus mitmele ettepanekule saab anda ühe vastuse, siis on dubleerimise vältimiseks vastus koondatud.
		ARVAMUSE ANDMINE 29.06.2022	1. Üldplaneeringusse palun sisse kirjutada üldine punkt energeetika valdkonda, et nii tuulikud kui ka muud energia tootmise viisid ei tohi tekitada elanikele häiringuid. HÄIRING - häiring on tegevusest põhjustatud müra, tolmu, vibratsiooni, lõhna, autoliikluse jms oluline kasv võrreldes varasema/tavapärase situatsiooniga. Allikas: Vinni valla üldplaneering: http://www.vinnivald.ee/documents/1431677/33079711/1947%C3%9CP3_Vinni_YP_tekst_2112.pdf/3cbc46d9-3bb5-4376-b41f-8d8950bf3380 Argumendid: - EV Põhiseadus, § 11. Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. - EV Põhiseadus, § 53. Igaüks on kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hüvitama kahju, mis ta on keskkonnale tekitanud. Hüvitamise korra sätestab seadus.	Selgitame, et arendustegevusega kaasnevad paratamatult teatud häiringud. Häiringud on oma olemuselt lühiajalised ning talutavad ega ületa kunagi seadusest tulenevaid arvilisi piirnorme. Kavandatava tegevusega ei tohi kaasneda olulist negatiivset mõju, mis ületab piirnorme. Üldplaneeringuga määratud tingimust on täpsustatud järgmiselt: <i>„Tuulepark või üksiktuulik tuleb kavandada selliselt, et tagatud peab olema välisõhus leviva müra ja madalsagedusliku müra vastavus normtasemetele ning infraheli vastavus piirväärtustele. Teostada tuleb välisõhus leviva müra modelleerimine“.</i> Täiendatud 03.11.2022 Ei arvestata. Selgitame, et arendustegevusega kaasnevad paratamatult teatud häiringud ning olukord võrreldes olemasoleva olukorraga muutub. Tingimuse seadmine, kus häiringud tekitada ei tohi või peavad need jääma samale tasemele olemasoleva olukorraga, ei ole põhjendatud. Kavandatava tegevusega ei tohi kaasneda olulist negatiivset mõju, ületada ei tohi seadusega kehtestatud norme. Üldplaneeringuga on olulise negatiivse mõju vältimiseks sätestatud tingimused. Näiteks on üldplaneeringus tingimus normatiivse müra tagamiseks, mida oleme täpsustanud järgmiselt: <i>„Tuulepark või üksiktuulik tuleb kavandada selliselt, et tagatud peab olema välisõhus leviva müra ja madalsagedusliku müra vastavus normtasemetele ning infraheli vastavus piirväärtustele. Teostada tuleb välisõhus leviva müra modelleerimine.“</i>

		2. Viia sisse nõue, et tuuliku kaugus majast on lubatud minimaalselt 2,5km kaugusel või juhul kui kõigi mõjutatud elanikega kirjalik nõusolek, siis võib 1km kaugusele. Argumendid: - EV Põhiseadus paragraf 26, 28,32 - 15. Tuulegeneraatoritest lähtuvad mõjutused on eeskätt seotud lähiümbruse elanike õigusega tervise ja omandi kaitsele, samuti õigusega eraelu puutumatusele (Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) §-d 28, 32 ja 26). Vaidlust ei ole selle üle, et ka kehtestatud müranormid sotsiaalministri 4. märtsi 2002. a määruses nr 42 "Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid" loovad isikule subjektiivse avaliku õiguse. Lisaks müranormidele saab isik tugineda neile haldusakti (sh detailplaneeringu) tingimustele, mille eesmärk on tema huvide kaitse (vt ka haldusasja 3-3-1-15-01, p 22). Ka allapoole piirnorme jäävat müra peab isik taluma vaid siis, kui seda põhjustav tegevus toimub kooskõlas kõigi asjakohaste isiku huve kaitsvate õigusnormidega (vt ka haldusasja 3-3-1-88-15, p 28). Allikas: https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=3-3-1-15-16 - Olemasolevad kogemused näitavad et 2,5km on mõistlikum kaugus.	Selgitame, et üldplaneeringuga määratakse tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad. Tegemist on aladega, kus tuuleenergia tootmine ei ole välistatud, kuid tuulikute rajamine vajab täiendavat kaalutlemist (sh detailplaneeringu koostamist ja mõjuhindamise läbiviimist). Elektrituulikute arv ja paigutus (sh kaugus eluhoonetest) üldplaneeringuga määratud tuulealadel selgub järgmises etapis. Seejärel on võimalik koha- ja juhtumipõhiselt määrata täpsemad puhvrid, uuringute vajadus jms. Täiendatud 03.11.2022 Selgitame, et välistava kauguse määramisel elamutest oleme tuginenud nii teistele sarnastele planeeringutele kui ka senistele teadaolevatele teadmistele tuuleparkidest. Sellest lähtuvalt on tuuleenergeetika arendamine automaatselt välistatud elamutest ja ühiskondlikest hoonetest kuni 700 m kaugusel ning kaugusel 700 – 1000 m on arendamine lubatud juhul, kui on saavutatud kirjalik kokkulepe elamu aluse maa omanikuga. Samas tuleb ka tagada, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju. Müra (sh nii välisõhus leviv müra, madalsageduslik müra kui ka infraheli) peab vastama seadusest tulenevatele normidele. Samas juhime tähelepanu, et üldplaneeringuga määratakse tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad mitte ei kavandata tuuleparke. Üldplaneeringus kajastatava näol on tegemist aladega, kuhu tuulikute rajamine vajab täiendavat kaalutlemist (sh detailplaneeringu koostamist ja mõjuhindamise läbiviimist). Millised on tuulikutega kaasnevad häiringud, sh kaasnevad müratasemed ja levik piirkonna elamute suhtes, selgitatakse välja konkreetse tuulepargi kavandamise käigus. Vajadusel saab ÜP-s seatud välistavat kaugust elamutest korrigeerida. Elektrituulikute arv ja paigutus üldplaneeringuga määratud tuulealadel selgub seega järgmises etapis ning siis täpsustuvad ka puhvrid.
		3. Viia sisse nõue et heli piirnormid on maksimaalsed lubatud ja kõrvalekalded ei ole lubatud mistahes tingumustel. Viia sisse nõue et elamute juures lubatud helinormiks on looduslik helifoon. Seda nõuet toetab argumendid mida tuleb arvesse võtta: a. Majade seisukorda, eelkõige varem ehitatud ja vanade majade puhul, kus amortiseerimine aja jooksul või mitte teadlikkus kavandatavast mitte looduslikust heli tekitavatest teguritest. Nt Adra krundil elamu, mis 100aastat vana, hobuse tall, kus on püsivad hobused.	Selgitame, et välisõhus leviva müra tasemed tulenevad atmosfääriõhu kaitse seadusest. Üldplaneeringuga ei saa seadust muuta. Täpsemate uuringute ja kavandatavate leevendusmeetmete vajadus selgub elektrituulikute kavandamise järgmises etapis.

		b. Tuulikute amortiseerumine nende eluea jooksul. c. Üldplaneering peab kaitsma valla elanikke, et elanik ei pea peale tuulikute paigaldamise ja olemasolu tõttu oma elukorraldust muutma. Sh, näiteks et ei saa enam aken lahti olla kuna väline müra on pidev, häirib, olenemata kas ületab müra normi, eelkõige sisemüra normi. d. Hajaasustuse juures normaalset nähtust et suveperioodil inimesed võivad telkida, mis tähendab et helinormid peavad olema looduslikud et mitte tekitada häiringuid. Võib juhtuda et ööbin nii mina, pere, tuttavad või plaanin luua telkimisplatsi ärieesmärgil, ja suurem kui looduslik foon heli võib tekitada isiklikke, individuaalseid kui ka majanduslikke häiringuid. Seda toeta ka EV põhiseadus. § 11. Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. e. Luua normid madalsageduslikule mürale. Selgitus: mai kuus oli linnulennult 700m (mõõtsin kaardil) kaugusel hakkur mis tegi kodukontoris töötamise keeruliseks. See hakkuri heli jõudis tuppa viisil, mis ei lasknud keskenduda ja digitaalset koosolekut häirimata pidada. Tegime mõõtmise, kus isegi sellise heliga näitas 35-37dB toas, kuid heli oli selgelt tajutav ja kuuldav. Ja 60-62dB keskmiselt õues, ja see heli oli väga selgelt tugev. Ju see heli on muud tüüpi heli mida helimõõtur ei mõõtnud. Videod on saadaval. Nt Taanis on lubatud 20dB siseruumide müratase nii 6mm kui ka 8mm tuulekiiruse juures (allikas: The Danish Environmental Protection Agency). Ei kujuta ette elu kui selline müra saab olema pidev kodus, kuidas ise ja kuidas lapsed saavad koolitööd teha. Sellest tulenevalt küsimus vallale: kas tõesti selline müra, kui mõõtmisena on 40dB kuid on selge müra kuid muud tüüpi müra, saab olema mu kodus iga jumala hetk? f. Viia sisse nõue et elamust 1km lubatud helinormideks on looduslik helifoon: Eestis rakendatakse tuulikuparkide puhul ette nähtud tööstusmüra II kategooria aladel (elamualadel) päevasel ja öisel ajal 40dB. Käesolevas KSH-s märgitakse, et "kuigi senise teabe kohaselt ei ületata 1 km kaugusel müranorme, on tuulegeneraatorist lähtuv, eelkõige madalsageduslik müra kuuldav ka 1 km kaugemal ning seda eriti öisel ajal ja stabiilse atmosfääri tingimustes. Kuuldav madalsageduslik müra võib põhjustada häiringut, eriti inimestes, kes on tuulegeneraatorite rajamise suhtes negatiivselt meelestatud" "Madalsageduslik müra levib kaugemale ja sumbub õhus (müratase väheneb) halvemini kui müra kõrgemate sageduste juures. On leitud, et mõõdetud infrahelitasel välitingimustes ja ruumis sees eierine olulisel määral (Jakobsen, 2005) ehk hoone konstruktsioon ei vähenda olulisel määral välitingimustest ruumi jõudva infraheli taset. Samuti on leitud, et inimene on võimeline kuulma ka infraheli, kui helirõhutase (müratase) on piisavalt kõrge (Moller & Pedersen, 2010; Victorian Government Department of Health, 2013). " "Sõltuvalt tuulegeneraatorite hulgast, parameetritest, ümbritsevast maastikust jms ei ole võimalik täpselt määratleda vahemaad tuulegeneraatoritest elamuteni, millise korral on 40 dB alati kindlasti tagatud. Eestis teostatud tuuleparkide müra modelleerimiste alusel on 40 dB(A) üldjuhul tagatud kauguse 500-1000 m vahel. Seejuures tuleb ka arvestada, et tegemist on normatiivse müratasemega, mis on sätestatud eelkõige inimese tervisest lähtuvalt. Samas ei tähenda normatiivse mürataseme tagamine, et piirkonna elanikkond ei võiks olla mürast häiritud. On leitud (Schäffer et al, 2019), et tuulegeneraatori nähtavus maastikul mõjutab oluliselt inimeste häirivuse taset." Kui arvestada piirnormiga 40 db, siis selline mürataust võrdub näiteks linnulaulu või külmkapi urinaga. 40db on poole rohkem müra kui vaikselt maapiirkonnas päeval 30db (öösel 20-30db). 50 db on viimasega võrreldes 4 korda rohkem. Siinjuures peaks normi piires töötavate tuuleparkide puhul arvestama, et müratase on ööpäevane ja aastaringne, mitte lühiajaline nagu nõudepesumasinal, rongil, mõõdasõitval autol jne. Maakohtades, hajaasustuses peaks arvestama mitte kehtestatud müra piirnormidega vaid mürataseme muutuse võrdlusega. Kahe kuni kolmekordne muutus müratasemes on siiski liiga suur. Pealegi, inimese jaoks on olenemata müratasemest arvudes, suur vahe kas helisid tekitab tuul, vihm, merekohin ja linnulaul või tööstuslik-tehislik monotoonne heliallikas. Antud juhul pole ka oluline, millisel põhjusel kohalik elanik end häirtuna tunneb - kas sellest, et tuulepark kui selline on olemas või siis tõestatult konkreetsest mürast. Arvestama peab pigem sellega, et ta tunneb end oma kodus häirituna ning ebaturvaliselt ja juba see peaks olema piisav põhjendus. KSH ütleb ka otse välja, et müra pole võimalik täpselt määrata. Seda enam, et tuuleparkide maht on teadmata. KSH mainib, et liigsed piirangud ja puhvrid vähendavad võimalusi tuulegeneraatorite rajamiseks. Sellest avaldusest võib välja lugeda, et kui on valida elanike elukvaliteedi ja tuulikute vahel, siis KSH menetleja eelistab keskkonnamõjule lahenduste pakkumise asemel elanikest üle sõita.	Täiendatud 03.11.2022 Müranormide osas on juba arvestatud üldplaneeringu koostamisel. Planeeringus on olemas tingimus, et müra peab vastama normidele. Loodusliku helifooni ning madalsageduslikule mürale normi loomise osas ei arvestata. Selgitame, et müranormid tulenevad õigusaktidest. Üldplaneeringuga ei saa seadust muuta. Õigusaktides ei ole sätestatud, et tegevuse kavandamisel tuleb aluseks võtta looduslik helifoon. Nagu ka eespool antud vastuses välja tõime, siis üldplaneeringuga ei kavandata tuuleparke, vaid määratakse alad, kus neid on võimalik kaaluda. Millised müratasemed konkreetse tuulepargiga kaasnevad ja milline on nende levik piirkonna elamute suhtes, selgitatakse välja konkreetse tuulepargi kavandamiseks koostatava DP ja selle KSH käigus. Viidete osas KSH aruandele märgime, et Väike-Maarja valla ÜP KSH aruande eelnõus esitatud väljavõtteid ei sisaldu. Meie pädevuses on anda vastused koostatava Väike-Maarja valla ÜP ja selle KSH aruande eelnõu kohta esitatavatele seisukohtadele.
		Ettepanekud teemaplaneeringute ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamiseks.	Selgitame, et tuulikuparkide kavandamisel kaasatakse huvitatud osapooled detailplaneeringu

			Lähtuvalt uuringu tulemustest võib edaspidiseks tuulikuparkide planeeringute koostamiseks ning keskkonnamõju hinnangute läbiviimiseks anda järgnevaid soovitusi: Tõhustada tuleks lähialade elanike tuulikuparkide rajamise eelset informeerimist ning kaasamist planeerimisprotsessi. Küsitluse põhjal on elanike eelnev informeeritus ja kaasatus olnud antud parkide kavandamisel väga madal. Enamik infot nii kavandatava tegevuse kui selle mõjude kohta pärineb naabritelt ja tuttavatelt. Sellised infoallikad aga ei pruugi edastada piisavat ega korrektset informatsiooni. Seega tuleks tõhustada informatsiooni edastamist ning teostada avalikkuse kaasamist kindlasti rohkemal määral, kui seda on seaduses ette nähtavad miinimumnõuded.	koostamise protsessi kaudu. Üldplaneeringuga ei kavandata konkreetseid tuuleparke, vaid määratakse tuuleenergeetika tootmiseks põhimõtteliselt sobivad alad. Tegemist on aladega, kus tuuleenergia tootmine ei ole välistatud, kuid tuulikute rajamine vajab täiendavat kaalutlemist (sh detailplaneeringu koostamist ja mõjuhindamise läbiviimist).
			Tuulikuparkide lähialade elanike jaoks on uuringu põhjal häirivaimaks mõjuks tuulikute tekitatav müra. Sealjuures tunduvad elanikud olevat häiritud ka taotlustasemest madalamast müratasemest. Kuna antud asjaolu on täheldanud ka mujal maailmas teostatud uuringud, siis võiks tuulikuparkide edasisel kavandamisel lähtuda mõnevõrra karmimast normatiivist, kui seda on hetkel kehtiv 40 dB. Samuti tuleks kindlasti vältida olukorda, kus juba modelleeritav müratase ületab elamualadel kehtivat normtaset.	Ettepanekuga on juba varasemalt arvestatud. Oleme tingimust täiendanud järgmiselt: <i>„Tuulepark või üksiktuulik tuleb kavandada selliselt, et tagatud peab olema välisõhus leviva müra ja madalsagedusliku müra vastavus normtasemetele ning infraheli vastavus piirväärtustele. Teostada tuleb välisõhus leviva müra modelleerimine“</i> Täiendatud 03.11.2022 Kehtivate normtasemetega on üldplaneeringus juba arvestatud. Üldplaneeringus on tingimus normatiivse müra tagamiseks, mida oleme täiendanud järgmiselt: <i>„Tuulepark või üksiktuulik tuleb kavandada selliselt, et tagatud peab olema välisõhus leviva müra ja madalsagedusliku müra vastavus normtasemetele ning infraheli vastavus piirväärtustele. Teostada tuleb välisõhus leviva müra modelleerimine“</i> Müranormid tulenevad õigusaktidest. Üldplaneeringuga ei saa seadust muuta.
			Tuulikuparkide kavandamisel tuleb arvesse võtta ka varjutuse esinemist, kuna tegu võib olla elanike jaoks häiriva nähtusega. Hoolimata sellest, et Eestis vastavad normatiivid puuduvad, on soovitatav lähtuda näiteks Põhjamaades kehtivatest normidest. Lisaks keskkonnamõju hinnangute käigus varjutuse modelleerimisele tuleks modelleeringu tulemusi ka tuulikute paigutuse kavandamisel arvesse võtta ning arvestada lähestikku asuvate tuulikuparkide võimalikku koosmõju.	Ettepanekuga on juba varasemalt arvestatud. Oleme tingimust täiendanud järgmiselt: <i>„Tuulikute kavandamisel tuleb hinnata tuulikute visuaalset mõju ning varjutust (koostada varjukaart). Juhul, kui elektrituulikud paigutatakse metsa või metsaga piirnevale alale, tuleb varjutuse modelleerimisel arvestada ka taimestiku, sh metsaga. Kui varjud langevad eluhoonetele või puhkealale, tuleb hinnata varjutuse häirivust lähtudes kas Eestis kehtivatest õigusaktidest või nende puudumisel asjakohastest Euroopa riikide standarditest. Tuulikud tuleb üldjuhul kavandada selliselt, et eluhoonetel või puhkealadel ei esine häirivaid varjutustasemeid. Kui selle vältimine ei ole võimalik, on tuulikute püstitamiseks vajalik mõjutatud maaomaniku nõusolek.“</i>
			Tuulikuparkide visuaalse mõju osas tundub elanikke enim häirivat nende mõju maastikule. Seega tuleks vältida tuulikuparkide paigutamist väärtuslikele maastikele või olulistesse vaatekoridoridesse. Samas inimeste personaalset	Ettepanekuga on juba varasemalt arvestatud.

			arvamust tuulikute ilu või inetuse osas ei ole tõenäoliselt võimalik planeerimisprotsessis täiendavalt arvesse võtta. Küll aga on tõenäoliselt abiks planeeringute raames visualiseeringute koostamine, mis aitab kohalikul kogukonnal aru saada maastikupildi muutusest.	<i>„Väärtuslike maastike ja vaadete osas maastikele tuleb koostada visuaalse mõju analüüs, et hinnata nende sobivust maastikku ning selgitada välja tuulikute paigutus, millel on kõige väiksem võimalik mõju maastikule ja vaadetele. Maastikuanalüüs koostatakse vajadusel, et kindlaks teha ümbritsevas maastikus leiduvad väärtused.“</i>
			Peegeldused ei tundu kaasaegsete tuulikuparkide puhul seoses uute tuulikute pinnatöötlusmaterjalide kasutuselevõtuga enam probleemi tekitavat. Seega võiks antud teema põhjaliku käsitluse tuulikuparkide keskkonnamõju hinnangutest välja arvata.	Selgitame, et üldplaneeringus ei ole tuulikuparkide puhul peegelduste teemat käsitletud.
			Küsitlustulemuste põhjal ilmnes, et hoolimata mitmetest levivatest arvamustest, on lähiala elanike osakaal, kes arvavad endal olevat seoses tuulikutega tekkinud uusi tervisehädasid, väga väike. Esines seos, et inimesed, keda häiris tuulikute müra, arvasid endal olevat tekkinud ka uusi tervisehäireid. Seega on väga oluline tagada tuulikuparkide planeerimisel just eeskätt müranormide igakülgne täitmine. Soovitaks analoogilise uuringu läbiviimist teistes Eesti tuulikuparkide piirkondades (Viru-Nigula, Paldiski jt), mille andmete põhjal oleks võimalik uuringuvalimit suurendada ja seega teha täpsemaid järeldusi tuulikuparkide müra häirivuse piirväärtuste kohta.	Selgitame, et seadusest tulenevate müra piirnormidega tuleb arvestada. Täiendatud 03.11.2022 Vastav tingimus sisaldub ka üldplaneeringus. Tuuleparkidest lähtuvat müra hinnatakse konkreetse tuulepargi kavandamisel DP ja selle raames koostatava KSH käigus. Millise meetoodikaga seda tehakse, pannakse paika KSH programmi koostamisel vastava eksperdirühma poolt.
			Selgelt kirjeldada madalsageduslik piirnorm, näiteks Taanis on lubatud 20dB indoor noise level both 6 and 8mm wind speed. Allikas: The Danish Environmental Protection Agency. Argument: - EV Põhiseadus, § 11. Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust.	Selgitame, et seadusest tulenevate müra piirnormidega tuleb arvestada. Kuidas seda tõestatakse (mis meetoodikat vastavuse hindamiseks kasutatakse), on mõjuhindajate otsustada. Täiendatud 03.11.2022 On juba arvestatud üldplaneeringu koostamisel. Madalsagedusliku müra normid tulenevad õigusaktist. Üldplaneeringuga ei saa seadust muuta. Seadusest tulenevate müranormidega tuleb arvestada ning vastav tingimus on toodud ka üldplaneeringus. Kuidas õigusaktidest tulenevatele normidele vastavust tõestatakse (mis meetoodikat vastavuse hindamiseks kasutatakse), on mõjuhindajate otsustada (pannakse paika konkreetse tuulepargi kavandamisel DP ja KSH läbiviimise käigus).
			h. Mõjualade uuringu kogemus, kus soovitati kehtestada karmimaid nõudeid: Uuringu läbiviijad lähtuvalt antud uuringust ning ka mujal maailmas teostatud uuringutest tegid ettepaneku lähtuda maakonna teemaplaneeringu koostamisel karmimast normatiivist kui hetkel kehtiv 40 dB. Allikas: https://maakonnaplaneering.ee/wp-content/uploads/2021/08/Lisa-6.4.-Tuuleenergeetika-KSH-aruanne.pdf , lk 26	Üldplaneeringu koostamisel lähtume seadusest tulenevatest kehtivatest piirnormidest. Täpsemate leevendusmeetmete määramise vajadus selgub tuulikute kavandamise järgmises etapis, mil on teada nende täpsemad parameetrid ning läbi viidud müramodelleerimine. Selle põhjal on võimalik anda konkreetsed numbrilised piirväärtused.

				Täiendatud 03.11.2022 Üldplaneeringu koostamisel lähtume seadusest tulenevatest kehtivatest piirnormidest. Täpsemate leevendusmeetmete määramise vajadus selgub tuulikute kavandamise järgmises etapis, mil on teada nende täpsemad parameetrid ning läbi viidud müramodelleerimine.
			4. Uurida ja piirata tuulikute kõrgus ohutsooni suuruse ulatuses ning see kooskõlastada kirjalikus vormis mõjutatud piirkonnas iga elanikuga: i. Heli fooni tekitamise kohapealt jagada uurimistulemusi, kirjalik kooskõlastus mõjutatud elanikuga, on saanud detailse teavituse, saanud teadlikkuse, et on ohutu ja KOV on kindlustanud et norme ei ületata. j. Määratleda madalsageduslik heli, vibratsiooni mõju võimalus ja halvima juhul KOV vastutus elaniku ees, juhul kui hooned saavad vibratsiooni kahjustusi ning kuidas seda määratakse. k. Avariilukorra ohutsoon: i. juhul kui tuuliku osad võivad puruneda ja ohupiirkond kaugele need võivad lennata, kaaluda ohutuskauguse koefitsenti korda kaks, kaaluda kas lubada majapidamisi ka tulevikus ja aktiivset loomapidamist seal tsoonis. ii. Tulekahju korral ohutsoon, kaaluda metsaalade lähedust ning kas peaks seadma piiranguid kindlustamaks et halvimal juhul ümbruskaudsed metsad ja metsaasukate elu ei satuks ohtu. Selgitus halvimast: https://www.youtube.com/watch?v=5YkUDjhorIM ja https://www.windsystemsmag.com/turbines-and-fire-risk/#:~:text=Fire%20risk%20and%20wind%20turbines,to%201%2Din%2D15%2C000. iii. Tulekahju korral päästeameti plaan kuidas kustutada kõrgusel (TMV projekt 170m) võimalikult kiiresti, vältimaks ümbruskaudsele keskkonnale, objektidele, inimestele ohutus ning minimaalne vara hävimine. iv. Määratleda tuulikute tsoonid, lennukeelutsooni ulatus ja kõrgus, kuna ilmselt keegi meist ei taha et lennuvahendid siinkandis nendega kokku põrkavad. v. Väike-Maarja ÜP-s on kirjas et põllumaad ei tohiks kuritarvutada energeetika tootmiseks, kuid TMV kirjeldab et ühe tuuliku alla on vaja 0,7-1,0h maad. Kavandatav tuulepark peaks siis hinnanguliselt 10-16ha põllumaad ära võtma.	Üldplaneeringu koostamise käigus ohutsoone ei määrata. Tuulikute tehniliste parameetrite (sh kõrguse) määratlemine toimub elektrituulikute kavandamise järgmises etapis. Täiendatud 03.11.2022 Juhime tähelepanu, et esitatud ettepanekud ei ole üldplaneeringu täpsusastmes. Üldplaneeringuga antakse tingimused lähtuvalt üldplaneeringuga kavandatavast ja kavandatava täpsusastmest. Nagu ka eespool antud vastustes välja toome, siis üldplaneeringuga ei kavandata tuuleparke, vaid määratakse alad, kus neid on võimalik kaaluda. Tuuleparkide kavandamine toimub ÜP-le järgnevas etapis detailplaneeringuga. Kuna tuulikute tehniliste parameetrite (sh kõrguse), arvu, paiknemise vms määratlemine toimub elektrituulikute kavandamise järgmises etapis, siis ei ole üldplaneeringu koostamisel võimalik läbi viia detailseid uuringuid, lisaks ei ole see ÜP täpsusastmes ka vajalik. Kõiki tuulikute puhul asjakohaseid teemasid käsitletakse täpsemalt konkreetse tuulepargi DP koostamisel ja selle raames teostatava KSH käigus. Kas ja millised puhvrid ja piirangud lisaks üldplaneeringus täpsusastmes sätestatule on konkreetsest tuulepargist lähtuvalt vajalikud, selgub DP koostamise käigus. Müra, madalsagedusliku heli ja vibratsiooni osas lähtub üldplaneering seadusest tulenevatest normidest. Juhime tähelepanu, et DP KSH koostamisel algamise järgselt koostatakse mõju hindamiseks programm, kus pannakse paika mõju hindamise metoodika ja vajalikud uuringud. Kõikidel huvilistel on võimalik protsessis kaasa rääkida ning programmi kohta ettepanekuid esitada.
			5. Põhjavee ja kaevude kaitse kindlustamine, avarii korral kaitse elanikule, KOV tegevusplaan: a. Nõuda tuuliku omanikult põhjavee ja kaevude ohutuse ning kaitse uuringut, veendumaks et tuuliku tekitatud mõju ei kahjusta selle elutsükli jooksul veetsoone ning ei tekita veesoonte varinguid.	Põhjavee ja kaevude kaitset käsitletakse vastavalt täpsusastmele nii KSH kui ka KMH käigus. Kuna tuuleparkidega seoses välistatakse elamu(ala)d korraliku (müra)puhvriga, siis mõju joogiveekaevudele ei ole tõenäoline. Kaevud on

		b. Väike-Maarja valla Üldplaneeringus on kirjas et keskkonna ohtlikud objektid ei tohi olla ohtlikud elanikele, ja pinnasele, põhjaveele. Allikas: Väike-Maarja valla üldplaneering. Tuulik on keskkonnale ohtlik objekt. c. Kirjutada üldplaneeringusse sisse et tuulikute mõju tõttu veesoonte vajumine on keelatud. Juhul kui halvim juhtub on KOV koheselt kohustatud võtma vastutuse ja varustama elanikke ning krundi kogu veetarbimisvajadust (sh põllumajandusloomad), selle krundil viibivad koduloomasid ilma kuludeta, olenevalt aastaajast. Oluline on, et elaniku elukvaliteet ei saaks kannatada kuniks olukord on saanud püsiva lahenduse ning ajutine ja püsiv uus lahendus ei nõua kulutusi elanikult. Kuidas KOV seda teeb peab olema kirjeldatud sisse KOV kriisiplaanidesse ning arvesse tuleb võtta vajalik vesi, ning lahendus peab sisaldama viisi mis on vajalik kogu krundi süsteemide varustamiseks (sh küte, soevesi, loomad jne) majapidamises. Juhul kui KOV lahendus on trassi vedamine, siis elaniku jaoks peab see olema kuludeta ning ka vesi peab olema majapidamisele igavesti kuludeta kuna põhjavesi on elaniku omand ja jaoks kuludeta (elaniku jaoks taastatakse olemasolev olukord). Juhul kui KOV lahendus on uue sügavama puurkaevu loomine, siis see lahendus peab olema KOV kohustus ja elaniku jaoks kuludeta. Tegemist on riskiga, mille maandamine on võimalik ette näha ja piisava ajaga, see tähendab et on võimalik ette planeerida lahendus riski maandamiseks.	reeglina elamute juures. Meie hinnangul ei ole mõtet kaevude uurimisel (sh registreerimata kaevude ja salvkaevude otsimisel), kui tuulepargi ala on vähemalt 500 m kaugusel, sest nii kaugele mõju ei ulatu. Tootmisettevõtetal võivad olla eraldi puurkaevud, kuid mõju neile pole tõenäoline, kui arvestatakse sanitaarkaitsealaga. Põhjavett ja võimalikku mõju sellele käsitletakse olemasolevate andmete alusel (geoloogia, hüdroteoloogia, põhjavee kaitstus). Täiendatud 03.11.2022 Juhime tähelepanu, et esitatud ettepanekud ei ole üldplaneeringu täpsusastmes. Vt täpsemalt eelmist vastust. Kõiki asjakohaseid teemasid, sh põhjavett ja joogiveekaevude kaitset, geoloogiat jne käsitletakse täpsemalt konkreetse tuulepargi DP koostamisel ja selle raames teostatava KSH käigus (vt täpsemat eelmist vastust). Samas märgime, et kuna tuuleparkidega seoses välistatakse elamu(ala)d korraliku puhvriga (ÜP kohaselt vähemalt 700 m), siis mõju joogiveekaevudele ei ole tõenäoline. Kaevud on reeglina elamute juures. Keskkonnaohtlike objektide osas selgitame, et siinkohal lähtutakse Eesti Looduse Infosüsteemis (varasemalt Keskkonnaregistris) registreeritud keskkonnaohtlikest objektidest. Tuulikuid nende hulgas ei ole.
		6. Määratlada et tuuliku asukoht ei tohi häirida elanikke, tekitada visuaalset reostust, miljöo kahjustamist Selgitus: - Vaate takistamine, punane tuluke pimedas, tiivikute vilgutus päeval ajal tekitab häiringuid ning siinkohal riik ja KOV peaks kaitsma kodanikke, et nii arendaja kui ka kodanik kompromissina paigaldaksid tuulikud viisil et need ei häiriks inimest või siis minimaalselt. Punase tulukese saab paigaldada nii et lülitub sisse ainult see mis ei häiri ning vilgutuse saab minimaliseerida nt leppides kokku millise ilma korral (ilmselt pilvitud, ja pilvitu ilma korral üldjuhul vähem tuult) võiks mis kellaajaks tuuliku labade kiiruse peatada või piirata, tuuliku saab paigaldada viisil et see ei paista kõige häiritumatesse eluruumidesse. Argument: EV Põhiseadus, § 11. Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust.	Ettepanekuga on juba varasemalt arvestatud, vt eespool tingimus visuaalse mõju osas.
		7. Protseduur kuidas elanik peab käituma, kuhu informeerima ja milline eeldatav reageerimisaeg juhul kui heli või muud normid ületatakse ja kui muud häiringud, mis ei olnud kirjeldatud ja kommunikeeritud et on lubatud. Selgitus: - Juhul kui halvim juhtub, st objektid ületavad lubatud ja määratud norme, tekivad uued häiringud, elanikul peab olema selged juhised ja kohene tugi KOV ja tuuliku omaniku poolelt, kohene reaktsioon, nt maksimaalselt 1h jooksul, juhul kui heli või muu objekti tekitatud häiringud, siis on vajalik kohene tegevus, et häiring lahendada viivitamatult. Argument: - EV Põhiseadus, § 11. Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust.	Selgitame, et tegemist ei ole üldplaneeringuga lahendatava ruumilise planeerimise temaga.
		8. Viia sisse kohustus tuuliku omanikule, üldplaneeringusse või projekteerimis-tingimustesse sisse kirjutada:	Üldplaneeringu koostamisel lähtume seadusest

		Ei kasuta meelega rolli „arendaja“, kuna arendaja võib ajas muutuda. Selguse ja olulisuse mõttes on korrektne vastutus siduda tuuliku omanikuga kui legaalne vastutav roll. a. Põhjavee ja veesoonte ja kaevude ohutusuuringut. Kadrina artiklis toodi kaa see risk välja, järelikult mingi risk on olemas. Nõuda tuuliku omanikult põhjavee ja kaevude ohutuse ning kaitse uuringut, veendumaks et tuuliku tekitatud mõju ei kahjusta selle elutsükli jooksul veetsoone ning ei tekita veesoonte varinguid. b. Uurida ja piirata tuulikute kõrgus ohutsooni suuruse ulatuses. Ja see kooskõlastada kirjalikus vormis mõjutatud piirkonnas iga elanikuga. c. Erapooletut uuringut tuulikute mõju hobustele, kuna kaalutav tuulepark asub 1km kaugusel hobuse tallist ning elukeskkonnast. Viia läbi detailne uuring, veendumaks et hobustele ja teistele koduloomadele negatiivne mõju oleks olenematu nagu ka inimesele. Argument: EV Põhiseadus, § 11. d. Panna kohustus tuuliku omanikule et 2,5km raadiuses peavad olema talletatud pidevad mõõtmised ja info peab olema koopiana edastatud KOV-le kindlustamaks pidev järelvalve norminde täitmise kohta. Panna kohustus KOV-le milline ametnik on kohustatud neid andmeid analüüsima ja tuuliku omanikuga järelvalve küsimuses koostööd tegema ning mis on KOV järelvalve õigus kui tuuliku omanik ei täida nõudmisi. e. Viia läbi kvalitatiivne ja kvanditatiivne uuring erapooletu eksperdi poolt, kus uuritakse igat majapidamist 2,5km raadiuses, veendumaks iga majapidamise olukorra ja sellele tulenevas mõjus. Uurimisraport tuleb elektrooniliselt või paberkandjal saata igale majapidamisele 2,5km raadiuses ning viisil et säilib isikute andmete korrektne kasutus. f. Uurida madalsageduslikku heli mõju inimesele ja loomadele (hobustele) enne detailplaneeringu tingimuste väljastamist. g. Määrata ÜP-sse, et varjutus ja vilgutus ei tohi ulatuda hooneteni, erandiks on krundi omaniku kirjalik nõusolek. h. Teede ja muu infrastruktuuri koormamisuuring ning tulemuste avalikustamine. Valla tegevusplaani koostamine ning kommunikeerimine elanikega. i. Juhul kui tuulikud vähendavad mõjutatud (2,5km) krundi omanikule kinnisvara väärtust, alates püstitamisest aasta kuni kolme jooksul, peab tuulikute omanik kompenseerima ühekordse tasuna kinnisvara hinnalanguse ning talumistasu jätkuma tuulikute talumiseks. Kuidas määrata kinnisvara väärtuse langust mõjutatuna tuulikust, tuleb määratleda ja kaasata kinnisvara ekspert. j. Kohustus teostada animeeritud 3D mudel kus elanikul on võimalik ette näha tulevane visuaalne mõju vaatele (nt BIM modelleerimine).	tulenevatest kehtivatest piirnormidest. Täpsemate leevendusmeetmete määramise vajadus selgub tuulikute kavandamise järgmises etapis, mil on teada nende täpsemad parameetrid ning läbi viidud müramodelleerimine. Selle põhjal on võimalik anda konkreetsed numbrilised piirväärtused. Täiendatud 03.11.2022 Esitatud ettepanekud ei ole üldplaneeringu täpsusastmes. Vt täpsemalt eelmisi vastuseid. Kui seiremeetmed on vajalikud, antakse need konkreetse tuulepargi DP koostamisel sellele teostavava KSH tulemusena.
		9. Viia sisse kohustus KOV-ile ja tuuliku omanikule: a. Viia sisse nõue, et tuuliku kaugus majast on lubatud minimaalselt 2,5km kaugusel või juhul kui kõigi mõjutatud elanikega kirjalik nõusolek, siis võib 1km kaugusele. b. Viia sisse nõue et vähem kui 1km lubatud helinormideks on looduslik helifoon. c. Viia läbi kvalitatiivne ja kvanditatiivne uuring erapooletu eksperdi poolt, kus uuritakse igat majapidamist 2,5km raadiuses, veendumaks iga majapidamise olukorra ja sellele tulenevas mõjus. Uurimisraport tuleb elektrooniliselt või paberkandjal saata igale majapidamisele 2,5km raadiuses ning viisil et säilib isikute andmete korrektne kasutus. d. Viia läbi erapooletu eksperdi poolt riskianalüüs hobustele. e. Viia läbi erapooletu riskianalüüs elu ja looduskeskkonnale. f. Kohustus teostada animeeritud 3D mudel kus elanikul on võimalik ette näha tulevane visuaalne mõju vaatele (nt BIM modelleerimine). g. Kohustus teostada magnetväljade ja radioktiivsuse uuringud. h. Kohustus järgida EV seadusi omandi kaitsele, kus ehitisi ei tohi põhjustada omandusele mõjusid ilma mõjutatud krundi nõusolekuta. i. KOV teeb avaliku teadeande kohalikus lehes informeerimaks et on teinud kõik vajalikud toimingud ja võttes vastutuse elanike tervise, ohutuse ning ka vastutuse et kavandatav mittelooduslik heli tekitav objekt, st tuulikud, on igale elanikule ohutu ja elanikkond ei pea muretsema¹. Selline teadvustamine loob piirkonnas, eelkõige just mõjutatud piirkonna elanikes	Üldplaneeringu koostamisel lähtume seadusest tulenevatest kehtivatest piirnormidest. Täpsemate leevendusmeetmete määramise vajadus selgub tuulikute kavandamise järgmises etapis, mil on teada nende täpsemad parameetrid ning läbi viidud müramodelleerimine. Selle põhjal on võimalik anda konkreetsed numbrilised piirväärtused. Täiendatud 03.11.2022 Vt eespool antud vastuseid.

			turva- ja kindlustunde, et nende tervise ja keskkonna eest on seisnud rahva esindaja, st KOV, ning elanikud võivad oodata ei mingeid häiringuid ning enam tähtsaim, ei mingeid tervisekahjustusi. Juhul kui KOV seda ei tee või ei julge teha, mina isiklikult võtan seda kui teadvustamist et ohutus ei ole piisavalt uuritud ning on puudusi.	
	Eraisik I. Hein	ARVAMUSE ANDMINE <i>E-kiri</i> <i>6.04.2023</i>	1. Väike-Maarja, edaspidi lühend V-M, üldplaneeringu, edaspidi lühend ÜP, juurde kuulub lahutamatu osana keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne, edaspidi KSH. KSH ütleb, tsiteerin: „Tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobivate alade määramisel on lähtutud vältimis- ja ettevaatuspõhimõttest: tuleenergeetika arendamine on välistatud aladel, kus see võiks avaldada ebasoodsat mõju Natura võrgustiku aladele, olulist negatiivset mõju kaitstavatele loodusobjektidele, inimese tervisele ja heaolule.“ FireTrace International andmetel on kolm kõige tihedamini esinevat tõsist riket tuulikutel järgnevad: 1. tuuliku labade purunemine (kõigist tõsistest juhtumitest moodustab see rike 19%), 2. tuuliku süttimine (15%), 3. kandevkonstruktsiooni rike (10%). Hetkel aga on planeeritud suur osa tuulikutest vahetult looduskaitsealade kõrvale. KSH aga ütleb, tsiteerin: „Kliimamuutustega kohanemise arengukava kohaselt on üks peamisi tulevikukliima riske kuumalained.“ Koos kuumalainetega kasvab aga suurtulekahjude risk. 10.04.2015 ilmus Virumaa Teatajas lugu pealkirjaga „Süttinud elektrituulik purskas tuld.“ Antud uudisloos kirjutatakse, tsiteerin: „Häirekeskusele teatati tulekahjust kolmapäeval kell 23.22. Põlesid 90 meetri kõrgusel asuvad tuulegeneraatori seadmed ning lendlevatest põlevatest seadmetükkidest ja sädemetest süttis kahel pool maanteed kulu. Päästjad kustutasid kulu ning tagasid valve maastiku võimaliku uuesti süttimise avastamiseks. Sündmuskohalt lahkusid päästjad kell 3.37.“ 2013 aastal on kaitsnud Andres Sulg oma bakalaureusetöö teemal „Päästetööd tuulegeneraatorites Narva tuulepargi näitel.“ Antud lõputöös on jõutud järeldusele, tsiteerin: „Igasugune tulekahju tuulikus osutab suurt ohtu päästjatele mitmel põhjusel: palju erinevatest materjalidest konstruktsiooniosasid ja detaile, sees on elektriseadmestik, mis võib olla pingestatud. Tuuliku kuju tõttu võib tekkida nii öelda "korstna" efekt, mis seisneb tõmbe tekkes tuuliku sees. Selle protsessiga kaasneb väga kiire, intensiivne põlemine ja kõrge temperatuur.“ Maailmas on kahjuks väga palju näiteid tuulikute tulekahjustest, mille tõttu on tihti alguse saanud väga ulatuslikud, sadu hektareid hõlmavad, maastiku- ja metsapõlengud. Rajades aga tuulikud, mille kustutamine on nende kõrguse tõttu keerukas ja nõuab väga suurt võimekust ning ülikiiret reageerimist tuletõrjelt millist valmidust V-M päästekomandol pole. Hetkel on V-M päästekomandol ainult 1 põhiauto, 1 paakauto ja 0 redelautot. Andres Sule lõputöös on selgelt öeldud, tsiteerin: „Kui tulekahju on tuuliku ülemises osas, ei piisa põhiautost vee andmiseks tulekolde kõrgusele. Ülemises osas asuvad konstruktsioonid on vähempüsivatest materjalidest, sealhulgas näiteks alumiiniumist. Seetõttu on sündmuskohale vaja redelautot.“ Tuulikute rajamisega oleks vaja V-M päästekomando võimekust kasvatada mitmekümneid kordi isegi kui kõigil tuulikutel kasutatakse isekustutus süsteeme, mis kahjuks toimivad ainult väiksemate tulekahjude puhul. Tuulikuteni oleks vaja rajada raskeid tuletõrjesõidukeid kandvad asfalteed, mis oleks kaherealised, et veevõtukohani sõitev paakauto pääseks mööda sõitma tuletõrje põhiautodest ja redelautodest. Rajada oleks vaja platsid kus tuletõrjesõidukid saaksid manööverda ja nende lähedusse veevõtukohad. Eelmainitud tegevuste tõttu aga muutuks tundmatuseni piirkond. Teid laiendades, manööverdamisplatse ja veevõtu kohti tehes oleks vaja võtta maapinda põllumaa, metsamaa, Natura võrgustiku ja looduskaitsealade arvelt. Tulekahjuoht kasvaks koos tuulikutega suuresti ja seaks ohtu loodusobjektid, piirkonna elanike elu, tervise ja vara.	Tegemist ei ole ettepanekuga üldplaneeringusse ega üldplaneeringu täpsusastmes käsitletava teemaga. Kliimamuutustega arvestamine on teema, mida on asjakohane käsitleda konkreetse tuulepargi projekteerimisel, tagamaks, et tuulikud on vastupidavad ka äärmuslikele ilmastikuoludele.
			V-M KSH ütleb, tsiteerin: „Tegevuste kavandamisel tuleb võimalusel vältida suuremaid raadamisi nõudvaid arendusi metsaaladel, niitudel ja soosaladel.“ TMV Green OÜ tutvustas oma Eipri küla külalistemajas tehtud esitluses Väike-Maarja valda planeeritavate tuulikute parameetreid järgnevalt, tsiteerin: „Tuulikud tuleks kuni 170m mastidega ja labadega kuni 90m.“ Mitte kuidagi ei ole võimalik selliste gabariitidega veosega manööverdada V-M metsade vahel. Vaja on juba lihtsalt labade transportimise tõttu teha ulatuslikke raadamisi. Ka peale labade kohale vedamist ei saa lasta tuulikuteni viivate teede äärde uuesti metsal lasta kasvada. Seda põhjusel, et tuuliku labade purunemine on, FireTrace andmetel, tõsistest tuuliku riketest kõige levinum rike. Sel juhul tuleb tuulikuni transportida uued labad ja tuuliku labade transportimiseks vajalik koridor peab olema avatud.	Vastuolu ei esine. Juhime tähelepanu, et ÜP KSH saab mõjusid hinnata kavandatava tegevuse täpsusastmes ning vastavalt on seda ka tehtud. ÜP-ga ei kavandata konkreetseid tuuleparke ega nendega seotud taristut, vaid määratakse alad, kus edaspidi on võimalik kaaluda tuuleparkide rajamist. See on välja toodud ka KSH aruandes: „Kuna konkreetseid tuuleparke ÜP-ga ei kavandata, kuid tuulepargi mõju on suuresti juhtumipõhine, sõltudes kavandatavate tuulikute arvust, parameetritest, paigutusest, tehnilistest lahendustest, kaasnevast taristust jms, siis ei ole ÜP staadiumis võimalik läbi viia alapõhiseid

			V-M KSH ütleb, tsiteerin: „Edaspidi on soovitatav raadamist vältida ka kaitstavate vääriselupaikade piiril, kuna servaeefekti tõttu avaldaksid ka piirile rajatud arendused negatiivseid mõjusid. Samuti on kaitse all olevate vääriselupaikade alal soovitatav vältida maakasutuse muutmist ning uute arenduste kavandamist.“ „Toimima peab jääma rohevõrgustik, säilima muinsuskaitsealased väärtused, säilima bioloogiline mitmekesisus, vaated kaunistele teelõikudele, vaatekoridoridele, tagatud VPMide sihtotstarbeline kasutamine ja piisavas mahus säilimine tuleviku tarvis. Kaasneda ei tohi olulist negatiivset mõju inimese tervisele ja heaolule.“ „ÜP koostamise protsessis on ÜP lahendust täiendatud tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobivate aladega, mille kohaselt on tuuleparke võimalik kaaluda ka rohevõrgustikus. Kuna elektrituulikud paiknevad üldjuhul hajusalt ja eeldatavalt on raadatava ala osakaal tuulepargialadel pigem väike, siis üldjoones säilib seal senine maastik.“ Seega on hetkel V-M KSH -s sisuline vastuolu tuulikuparkide rajamiseks, sest on ilma igasuguse tähelepanuta jäetud fakt, et nii mahukate veoste jaoks tuleb luua juba tingimused mis olemasolevast olukorrast erinevad totaalselt ja tekitab vajaduse suuremahuliste raadamiste ja teelaienduste järele.	<i>uuritud ning anda detailseid hinnanguid.</i>" KSH aruandes on toodud nõuded ja tingimused, millega tuleb tuuleparkide kavandamisel edaspidi arvestada (rohevõrgustik, vääriselupaigad, taimestik, väärtuslikud põllumajandusmaad jne). Täpsemalt hinnatakse mõju konkreetse tuulepargi kavandamisel ÜP-le järgnevas etapis. Vajadusel käsitletakse siis ka tuuleparkide rajamiseks ja ekspluateerimiseks vajalikku teedevõrku.
			3. V-M ÜP seletuskirjas ja KSH -s on täielikult käsitlemata jäänud punkt kuidas peab käitlema tuuliku purunenud labasid ja tuulikuid peale nende kasutamise lõppu. Tuulikute labad valmistatakse klaas- või fiiberkiust mis on kaetud epoksiidvaiguga. See muudab tuulikute labad peale nende kasutamise lõppu ohtlikuks jäätmeks. Maailmas endiselt otsitakse viise kuidas käidelda tuulikulabasid. Kuna aga tuulikulabade käitlemiseks häid lahendusi pole siis tuuliku labad, ohtlik jääde, reeglina lihtsalt maetakse maha. 05.02.2020 on seda teemat käsitlenud Bloomberg oma uudisloos „Wind Turbine Blades Can’t Be Recycled, So They’re Piling Up in Landfills.“	Tegemist ei ole üldplaneeringuga lahendatava teemaga. ÜP-ga ei kavandata konkreetseid tuuleparke. Nagu on toodud ka eelmises vastuses, siis ÜP KSH lähtub omakorda ÜP täpsusastmest. Vajadusel käsitletakse teemat ÜP-le järgnevas etapis konkreetse tuulepargi kavandamisel.
			4. V-M ÜP seletuskirjas ja KSH -s on täielikult käsitlemata jäänud punkt, kes likvideerib tuulikud peale seda kui tuulikupargi omanikfirma on ära likvideeritud. 31.03.2023 intervjuu Vikerraadios Arp Müller ametist lahkuvat Eesti Energia juhti Hando Sutterit. Arp küsis Hando Sutterilt, et miks tema ajal ei saanud valmis suuri tuuleparke. Hando vastas sellepeale, et me peame vaatama mis energia hinnad on vahepeal teinud ehk olid siin varasemalt väga madalad. Seega Hando andis selgelt mõista, et tuulikute tasuvuse kohapealt peab elektri hind püsima teatud piirist kõrgemal mida need veel loetud aastad tagasi ei olnud. 28.03.2023 Postimehe veebiväljaandes ilmus uudislugu pealkirjaga „Ministeerium: kavandatavate tuuleparkide jaoks võib olla vaja välisühendusi.“ Antud uudisloos ütles Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetikaosakonna juhataja Rein Vaks, tsiteerin: „Juhul kui rajatakse liiga palju tuuleparke, tekib Vaksi sõnul ka kannibalismi efekt ehk arendused söövad turule tulekuga eelmiste arenduste tulu.“ „Kui elektrit toodetakse aga rohkem, kui võrk vastu suudab võtta, siis tuleb tootmist piirata, milllega kaasneb negatiivne turuhind, mis pole turu arengu seisukohast kindlasti hea variant.“ Samas uudisloos ütles Eesti Tuuleenergia Assotsiatsiooni tegevjuht Terje Talve, tsiteerin: „Elekter aga on samasugune toode nagu kõik muu. Kui seda on palju, siis on selle hind odav.“ Maailmas on osutunud juba üsnagi tavaliseks tuuleparkide pankrotid. Kui elektri hind püsib pikemat aega teatud piirist allpool siis lihtsalt tuulepargi omanikfirmal võivad tekkida makseraskused panga ees ehk lihtsalt realiseerunud äririskid viivad tuulepargi omanikfirma pankrotti. Sellised pankrotid aga reeglina on tekitanud olukorra kus tuulikud jäetakse lihtsalt lagunema, sest puudub vajalik regulatsioon, kes peab need tuulikud omanikfirma pankroti puhul likvideerima.	Tegemist ei ole üldplaneeringuga lahendatav teema. Vt eelmist vastust.
			5. V-M ÜP seletuskirjas ja KSH -s on täielikult käsitlemata jäänud punkt, mis käsitleks tuulikute poolt tekitatavat infraheli. 8. klassi füüsika õpikus on infraheli mõjust inimese tervisele kirjutatud järgnevalt: „31. mail 2003. aastal viis rühm Ühendkuningriikide uurijaid läbi eksperimendi, kus nad lasid umbes 700 inimesel kuulata muusikat, millele oli lisatud vaevu kuuldav 17 Hz infraheli toon. Infraheli tekitamiseks kasutasid nad spetsiaalset, eriti suure võnkeamplituudiga kõlarit, mis oli kinnitatud seitsme meetri pikkuse plastiktoru külge. Peaaegu veerand eksperimendis osalenutest kaebas rahutust, ebamugavustunnet, äärmist kurbust, närvilisust, hirmupuhanguid, külmavärinaid või surutusetunnet rinnus. Oma kõnes ütles professor Richard Wiseman: „Need tulemused viitavad, et madalsageduslik heli võib inimestes esile kutsuda ebaharilikke	Infraheli osas on juba arvestatud ÜP koostamisel. ÜP seletuskirja taastuenergeetika peatükis (ptk 5.2.8) on tingimus: <i>"Tuulepark või üksiktuulik tuleb kavandada selliselt, et tagatud peab olema välisõhus leviva müra ja madalsagedusliku müra vastavus normtasemetele ning infraheli vastavus piirväärtustele."</i>

			kogemusi, isegi kui nad ei suuda infraheli kuulda. Teadlased on oletanud, et selliseid helisid võidakse kasutada mõnes väidetavalt nõjutud kohas veidrate aistingute esile kutsumiseks, mida inimesed vaimudega seostavad. Meie tulemused igatahes kinnitavad seda oletust.” 07.01.2011 Eesti Päevaleht veebiväljaandes ilmus uudislugu pealkirjaga „Pevkuri soov: tuulikud elamutest kaugemale. Tuuliku lähedal elav inimene kurdab, et madalsageduslik müra paneb pea valutama.” Väljavõte antud uudisloost, tsiteerin: „Sotsiaalminister Hanno Pevkur saatis nädala eest keskkonnaminister Jaanus Tamkivile ettepaneku kehtestada Tallinna Tehnikaülikooli teadlaste soovitusel seadustesse nõue, et minimaalseks vahekauguseks tuuliku ja elamahoone vahel peab olema vähemalt kaks kilomeetrit.” Seega jääb täiesti arusaamatuks miks V-M KSH on kirjas järgnev, tsiteerin: „Potentsiaalsed tuuleparkide alad on kavandatud eemale tiheasutusaladest ning sätestatud on tuulepargi minimaalne kaugus elamust ja ühiskondlikust hoonest (700 m).”	KSH-s olev kaugus 700 m elamust ja ühiskondlikust hoonest on ÜP seletuskirjast tulenev info. Tegemist on omavalitsuse poolt määratud minimaalse kaugusega, kuhu tuulikuid kavandada ei ole lubatud. Selgitame, et kui konkreetse tuulepargi kavandamisel läbi viidava müra mõju hindamise tulemusena selgub, et antud kauguselt ei ole võimalik piirnorme tagada, tuleb tuulikutega minna kaugemale. 700 m on minimaalne võimalik kaugus, alates millest saab tuulikuid kaaluda, kuid milline saab olema konkreetsetes asukohas tuulikute täpne kaugus, selgub selle kavandamisel läbi viidava mõjude hindamise tulemusena.
			6. V-M KSH ütleb, tsiteerin: „Müra normtasemete kehtestamisel lähtutakse päevasest (7.00–23.00) ja öisest (23.00–7.00) ajavahemikust ja mürakategooriast, mis määratakse vastavalt üldplaneeringu (ÜP) maakasutuse juhtotstarbele. Tööstus- ja liiklusrumürade kehtivad erinevad normtasemed (vt Tabel 17).” Maailma terviseorganisatsioon (WHO) aga ütleb, tsiteerin: „Hea unekvaliteet on tagatud kui ekvivalentne müratase öösel ei ületa 30 dB(A) ja üksikute mürasündmuste tase 45 dB(A).” Keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid” elamu maa-aladel ja rohealadel näeb ette müra sihtväärtusteks tööstusmürade, mille alla kuulub ka tuulikute tekitatav müra, päevasel ajal 50 dB(A) ja öisel ajal 40 dB(A) müratundliku hoone teepoolse küljel. Seega Eestis kehtivad müranormid ei taga hea une kvaliteeti. Arvestades, et Väike-Maarja piirkonnas on enamus eramajad puitkarkass või palkkonstruktsiooniga, mille helisummutamise võime sisuliselt puudub, halveneb peale tuulikuparkide rajamist märkimisväärselt inimeste unekvaliteet. 07.11.2007 Vooremaa veebiväljaandes ilmus uudislugu pealkirjaga „Müra tapab meid vaikselt.” Antud uudisloos kirjutatakse, tsiteerin: „Eriti kahjulik on müra une ajal, sest ta häirib puhkamist ning võib inimest mõjutada terve järgmise tööpäeva jooksul. Viimaste aastate uuringud on näidanud, et müra tõstab une ajal stressiga seotud hormoonide kortisooli, adrenaliini ja noradrenaliini taset. Mida kauem need hormoonid veres püsivad, seda suurem on risk, et inimesel tekivad eluohtlikud terviseprobleemid, näiteks südamehaigused, kõrge vererõhk või nõrgenenud vastupanuvõime.” Kõigele lisaks on piisavalt tõendust, et tuulikud kipuvad vägagi tihti olema palju mürarikkamad kui tuulikuparkide arendajad väidavad neid olevat.	Tegemist ei ole üldplaneeringut puudutava teemaga. Eestis kehtivad müranormid on sätestatud atmosfääriõhu kaitse seaduse ja selle alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71. Nii ÜP koostamisel kui ka KSH läbiviimisel juhendatakse õigusaktidest tulenevast ning KSH aruandes kirjutandu on nendega kooskõlas. Kui Eestis kehtivate müranormide osas on küsimusi või pretensioone, tuleb pöörduda õigusakti koostaja poole.
			7. V-M KSH ütleb, tsiteerin: „Väike-Maarja vallas ei ole tuuleenergeetika aladel ega nende naabruses registreeritud käsitiivaliste elupaiku, kuid on tõenäoline, et tuuleparkide alale võib jääda registreerimata elupaiku. Samuti võivad nahkhiired läbida tuuleparke kevad- ja sügisrännete ajal. Seega tuleb tuuleparkide arendamise korral hinnata mõjusid linnustikule ja käsitiivalistele. Juhul kui käsitiivaliste levikuandmestik on puudulik, kuid alal esinevad neile sobivad biotoobid tuleb teostada käsitiivaliste uuring.” Antud väide ei vasta tõele. Eipri külas on alati elanud nahkhiired. Paljud neist on elanud/elavad ka küla elanikele kuuluvates hoonetes. 26.01.2022 NBC veebiväljaandes ilmus uudislugu pealkirjaga „Wind Turbines Killing Alarming Number of Bats: Scientists.” Antud uudislugu ütleb, tsiteerin: „Scientists say the spinning blades are killing an alarming number of bats that are needed to help farmers kill off crop-eating insects.” "Actually provide real economic value to America’s farmers," Frick said. "It's been estimated that bats provide in the billions of services to America’s farmers in terms of eating all sorts of different crop pests."	Selgitame, et KSH läbiviimisel on juhitud riiklikes registrites olevatest andmetest, mis on ka tunnustatud ja levinud praktika. Mitteametlikele andmetele KSH aruandes kindlalt tugineda ei saa, mistõttu ongi aruandes öeldud, et lisaks registreeritud elupaikadele võib aladele jääda ka registreerimata elupaiku ning antud uuringuvajadus nahkhiirte osas. KSH-s olev info ja sõnastus on korrektne.

			Ehk siis koos nahkhiirte arvukuse langusega mis on USA -s kaasa toonud tuulikute pargid on hakanud langema ka põldude saagikus. Seda sellepärast, et nahkhiired toituvad paljuski kahjuritest.	
			8. V-M KSH ütleb, tsiteerin: „Raekülas ja Eipri külas asuvatele hiireviu elupaikadele piirnevatele aladele tuulepargi ja üksiktuuliku kavandamisel tuleb hinnata elupaikadele avalduda võivaid mõjusid. Lahenduse kavandamisel tuleb arvestada liigi elupaikadega.“ Hiireviud olen tihti näinud lendamas Eipri küla põldude kohal jahti pidamas.	ÜP KSH-s on analüüsitud ja hinnatud mõju riiklikes registrites olevate kaitsealuste liikide pesapaikadele/elupaikadele. Viidatud hiireviu võib olla seotud Eipri külas asuva elupaigaga, kuid on ka võimalik, et tuulepargialadel ja piirkonnas leidub täiendavaid kaitsealuseid liike. Selle välja selgitamiseks on vajalikud välitööd, mis on asjakohased siis, kui asutakse kavandama konkreetseid tuuleparke (ÜP-le järgnevas etapis). ÜP KSH aruandes on sätestatud uuringuvajadus/eksperthinnangute vajadus ÜP-le järgnevaks etapiks, mis hõlmab nii kaitsealuste liikide toitumisalade, puhkealade ja liikumisteede (sh rändekoridore) tegemist kui ka linnustiku inventeerimise vajadust tuulepargialal ja selle lähiümbruses. Selliselt on ÜP-le järgnevas staadiumis võimalik tuvastada ka liike, mis ei ole registrisse kantud ning vajadusel seada meetmeid ka nende kaitseks.
			9. V-M KSH -s puudub igasugune märge, et Eipri külas elavad kassikakud. Kassikakke olen näinud Eipri külas Adra talu maadel.	Vt eelmist vastust.
			10. V-M KSH -s puudub igasugune märge, et Eipri külas elavad hänilased, keda võib tihti aias näha.	Vt eelmist vastust.
			11. V-M KSH -s puudub igasugune märge, et Eipri küla kohalt läheb hanede ja luikede lennutee.	Vt eelmist vastust.
			12. V-M KSH pole rõhutatud, et Väike-Maarja on erakordselt liigirikas. Hetkel elab Väike-Maarja valla aladel viis esimese kaitsekategooria lindu ehk siis väike konnakotkas, must toonekurg, kassikakk, merikotkas ja kaljukotkas. Terves mandri Tallinnas ei ela näiteks mitte ühtegi esimese kaitsekategooria lindu. Ainukene esimese kaitsekategooria lind, merikotkas, elab Tallinna Kesklinna linnaosa haldusallasse kuuluval Aegna saarel. Vägagi liigirikkaks peetaval Kõrvemaa maastikukaitsealal aga elavad ainult kolm esimese kaitsekategooria lindu ehk kaljukotkas, väike konnakotkas ja must toonekurg. Väike-Maarja on selle tõttu ülimalt populaarne koht loodushuviliste seas. Koos tuulikutega aga kindlalt lindude arvukus hakkab järsult langema.	KSH aruandes on Väike-Maarja valla alal riiklikes registrites registreeritud kaitsealused liigid välja toodud, hinnatud neile avalduda võivat mõju ning antud meetmed nendega arvestamiseks ÜP-le järgnevas etapis. Kas ja kuidas tuulepargid mingis asukohas linnustikku täpsemalt mõjutavad, sõltub kavandatavast tegevusest ning seda hinnatakse ÜP-le järgnevas etapis konkreetsete tuuleparkide kavandamisel. Vajadust liigirikkuse eraldi rõhutamiseks KSH aruandes ei ole, kuna mõju hindamisse see lisandväärtust ei anna.
			Kokkuvõte: Väike-Maarja valla üldplaneering koos sinna juurde kuuluva KSH -ga on hetkel kahjuks tugevalt kallutatud. Vägagi kumab läbi tuulikuparkide arendajate lobi. Sellisel kujul kui peaks kehtestatama Väike-Maarja üldplaneering siis see on ohuks nii piirkonna elanike tervisele, elule kui ka varale. Piirkond muutuks palju vähem atraktiivseks kohalikele elanikele, loodushuvilistele ning populaarsuse minetaksid aktiivses kasutuses olevad matkarajad. Väheneks liigirikkus, võimalused tegeleda samas mahu põllupidamisega ning kaoks suur osa metsamaast. Vaikus ja rahu ning ilusad loodusvaated asenduksid tööstusliku tehiskeskkonnaga. Seda kõike olukorras kus juba lähiaastatel Eesti energeetika suurimaks probleemiks saab olema kuhu suunata üle jääv elektrienergia. Palun tungivalt Väike-Maarja vallavalitsusel jätta sellisel kujul Väike-Maarja valla üldplaneering kehtestamata ning muuta üldplaneeringut selliselt, et tuulikuparke Väike-Maarja valda ei lubataks püstitada.	KSH läbiviimine on reguleeritud õigusaktiga (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus), millest tegevuse läbiviimisel juhendutakse. Seaduse kohaselt peavad nii KSH juhtekspert kui ka teised eksperdirühma liikmed olema kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamisel erapooletud ja objektiivsed, kajastades KSH aruandes kõiki asjaolusid, mis on tulenevalt KSH eesmärgist olulised. Aruande eelnõu on läbi vaadanud ka asjaomased asutused, kes oma

				pädevusvaldkonnas annavad aruandele kooskõlastuse või mittekooskõlastuse. Vastava otsuse tegemisel hindavad asjaomased asutused aruandes antud hinnangute asjakohasust ja piisavust. Kui nende hinnangul on aruandes puudulik informatsioon, mis mõjutab aruande lõppjäreltusi ja sellest tulenevalt võib kavandatava tegevuse elluviimisel eeldatavalt kaasneda oluline ebasoodne keskkonnamõju, siis kooskõlastust ei anta. Looduskeskkonna, sh kaitstavate loodusobjektide osas on pädevateks asutusteks Keskkonnaministeerium ja Keskkonnaamet, kes on KSH aruande eelnõu kooskõlastanud. Põhjust KSH aruandes antud hinnangutes ja ekspertide pädevuses kahelda ei ole.
	Enery Estonia OÜ	ARVAMUSE ANDMINE <i>e-kiri</i> 6.04.2023	Enery Estonia OÜ teeb üldplaneeringule järgmised muudatusettepanekud: 1. Lubada detailplaneeringu käigus täpsustada üldplaneeringuga määratud tuuleenergeetika arendamiseks sobivate ala piire, võttes arvesse detailplaneeringu käigus läbi viidud aja- ja kohapõhiseid uuringuid ja ametkondade ja trassivaldajate seisukohti (nt mitte kasutuses olevad eluruumid või muud taristust tulenevad piirangud, mis ei ole tuuleparki välistavad asjaolud).	Ettepanekuga mitteamvestatud. Väike-Maarja valla üldplaneering on Vallavolikogu poolt 09.02.2023 otsusega nr 48 vastu võetud ning KSH aruanne tunnistatud nõuetele vastavaks. Selgitame, et ÜP-s kajastatud perspektiivsete tuuleenergeetika tootmiseks sobilike alade asukohavalik on tehtud ühtsetel metodoloogilistel alustel (vt täpsemalt ÜP seletuskirja ptk 5.2.8.1). Meie hinnangul ei saa DP-ga täpsustada ÜP-ga määratud tuulealade piire, sest nende osas ei ole läbi viidud olulise ruumilise mõjuga ehitise asukohavalikut ega hinnatud mõjusid. Täiendavate alade lisandumise väljaselgitamiseks tuleb algselt kohaliku omavalitsuse eriplaneering.
			2. Lubada detailplaneeringu käigus täpsustada üldplaneeringuga määratud tuuleenergeetika arendamiseks sobivates alades tuuliku laba ulatamine veekogu ehituskeeluvööndisse, kui negatiivne mõju on välistatud.	Selgitame, et ÜP seletuskirja kohaselt ei ole tuuliku laba ulatamine veekogu ranna või kalda ehituskeeluvööndisse keelatud.
			3. Laiendada üldplaneeringu tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade piire olukordades, kus tuuleenergeetika arendamiseks sobivates alade ainukeseks piiranguks on elektriliin (õhuliin), tingimusel, et detailplaneeringu käigus nõustub trassivaldaja õhuliini asendama maakaabelliiniga.	Ettepanekuga mitteamvestatud. Selgitame, et ÜP-s kajastatud perspektiivsed tuuleenergeetika tootmiseks sobilikud alad on leitud ühtsetel metodoloogilistel alustel (vt täpsemalt ÜP seletuskirja ptk 5.2.8.1). Erisuse loomise korral tuleks üle vaadata kogu perspektiivsete tuulealade leidmise meetodika. Lisaks tuleb avada ka KSH aruanne ning üle vaadata erinevad teemavaldkonnad. Esitatud ettepaneku kohaselt ÜP ja KSH ülevaatamine on ulatuslikke muudatusi nii ÜP-s kui KSH aruandes kaasa toov töö, millega kaasneb eelduslikult menetlusprotsessis tagasiminemine vähemalt kooskõlastamise etappi ning aja- ja menetluskulu märkimisväärne suurenemine. Muudatuste

			ulatusest lähtuvalt ei ole välistatud, et tuleb kaaluda ka planeeringu kooskõlastamise ja avalikustamise kordamist. Kokkuvõttes ei aitaks oluliselt pikenev planeeringumenetlus kaasa ka riigi poolt seatud taastuvenergeetika eesmärkide täitmisele. Seega ei ole meie hinnangul sedalaadi muudatuste tegemine üldplaneeringu praeguses menetlusetapis ratsionaalne.
		4. Laiendada planeeritavat tuuleenergeetika ala nr 6 järgmises ulatuses: 	Ettepanekuga mittearvestatud. Selgitame, et ÜP-s kajastatud perspektiivsed tuuleenergeetika tootmiseks sobilikud alad on leitud ühtsetel metodoloogilistel alustel (vt täpsemalt ÜP seletuskirja ptk 5.2.8.1) ning tuuleala nr 6 laiendamise osas me erisust luua ei soovi. Erisuse loomise korral tuleks üle vaadata kogu perspektiivsete tuulealade leidmise meetoodika. Lisaks tuleb avada ka KSH aruanne ning üle vaadata erinevad teemavaldkonnad. Esitatud ettepaneku kohaselt ÜP ja KSH ülevaatamine on ulatuslikke muudatusi nii ÜP-s kui KSH aruandes kaasa toov töö, millega kaasneb eelduslikult menetlusprotsessis tagasiminemine vähemalt kooskõlastamise etappi ning aja- ja menetluskulu märkimisväärne suurenemine. Muudatuste ulatusest lähtuvalt ei ole välistatud, et tuleb kaaluda ka planeeringu kooskõlastamise ja avalikustamise kordamist. Kokkuvõttes ei aitaks oluliselt pikenev planeeringumenetlus kaasa ka riigi poolt seatud taastuvenergeetika eesmärkide täitmisele.